

CVRIA

TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Sprawozdanie roczne
2007

Jak otrzymać publikacje UE?

Płatne publikacje Urzędu Publikacji są dostępne w EU Bookshop <http://bookshop.europa.eu/>. Ze strony tej można złożyć zamówienie na publikacje w dowolnym biurze sprzedaży.

Pełną listę sprzedawców naszych publikacji na całym świecie można uzyskać, wysyłając faks pod numer (352) 2929 42758.

TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

SPRAWOZDANIE ROCZNE 2007

Przegląd działalności
Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich,
Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich
oraz Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej

Luksemburg 2008

www.curia.europa.eu

Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich
L-2925 Luksemburg
Tel. (352) 43 03-1

Sąd Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich
L-2925 Luksemburg
Tel. (352) 43 03-1

Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej
L-2925 Luksemburg
Tel. (352) 43 03-1

Trybunał w Internecie: <http://www.curia.europa.eu>

Sprawozdanie roczne jest również dostępne w wersji CD-ROM
w wydziale Trybunału Sprawiedliwości ds. kontaktów z mediami i informacji
Tel. (352) 4303-2035

Ukończono 31 grudnia 2007 r.

Powielanie materiałów jest dozwolone, pod warunkiem że zostanie podane ich źródło. Fotografie mogą być powielane wyłącznie w kontekście niniejszej publikacji. Każde inne wykorzystanie wymaga uzyskania zgody Urzędu Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich.

Wiele informacji na temat Unii Europejskiej znajduje się w Internecie.
Dostęp można uzyskać przez serwer Europa (<http://europa.eu>).

Dane katalogowe znajdują się na końcu niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, 2008

ISBN 978-92-829-0881-5

© Wspólnoty Europejskie, 2008

Powielanie materiałów jest dozwolone, pod warunkiem że zostanie podane ich źródło.

Printed in Italy

DRUK NA PAPIERZE BIAŁYM BEZCHLOROWYM

Spis treści

	Strona
Wstęp	
Prezes Trybunału Sprawiedliwości Vassilios Skouris	5

Rozdział I

Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich

A – Zmiany organizacyjne w Trybunale Sprawiedliwości i jego działalność w 2007 r. ..	9
B – Skład Trybunału Sprawiedliwości	57
1. Członkowie Trybunału	59
2. Zmiany w składzie Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r.	75
3. Porządek protokolarny	77
4. Dawni członkowie Trybunału Sprawiedliwości	79
C – Statystyki sądowe Trybunału Sprawiedliwości	83

Rozdział II

Sąd Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich

A – Działalność Sądu Pierwszej Instancji w 2007 r.	113
B – Skład Sądu Pierwszej Instancji	157
1. Członkowie Sądu Pierwszej Instancji	159
2. Zmiany w składzie Sądu Pierwszej Instancji w 2007 r.	171
3. Porządek protokolarny	173
4. Dawni członkowie Sądu Pierwszej Instancji	175
C – Statystyki sądowe Sądu Pierwszej Instancji	177

Rozdział III*Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej*

A – Działalność Sądu do spraw Służby Publicznej w 2007 r.	201
B – Skład Sądu do spraw Służby Publicznej	217
1. Członkowie Sądu do spraw Służby Publicznej	219
2. Porządek protokolarny	223
C – Statystyki sądowe Sądu do spraw Służby Publicznej	225

Rozdział IV*Spotkania i wizyty*

A – Oficjalne wizyty i spotkania w Trybunale Sprawiedliwości, Sądzie Pierwszej Instancji oraz Sądzie do spraw Służby Publicznej	239
B – Wizyty naukowe (2007)	243
C – Uroczyste posiedzenia	247
D – Wizyty lub udział w oficjalnych uroczystościach	249

<i>Skrócony schemat organizacyjny</i>	253
---	-----

<i>Dane teleadresowe Trybunału Sprawiedliwości</i>	257
--	-----

Wstęp

W 2007 r. upływa 50 lat od powstania Wspólnoty Europejskiej. Z tej okazji w ciągu całego roku instytucje wspólnotowe zorganizowały szereg wydarzeń. Trybunał Sprawiedliwości ze swej strony upamiętnił pięćdziesięciolecie Europy, organizując konferencję, która zgromadziła prezesów sądów najwyższych 27 państw członkowskich oraz obecnych i byłych członków Trybunału. Podczas konferencji, będącej wyrazem ścisłej współpracy między Trybunałem a sądami krajowymi, głównymi prelegentami byli prezesi sądów najwyższych państw członkowskich.

Bez wątpienia rok 2007 odcisnie się w pamięci również jako rok podpisania traktatu z Lizbony, którego celem jest wyposażenie Unii Europejskiej w skuteczniejsze struktury legislacyjne i administracyjne, wzmacniające jej zdolność do sprostania wyzwaniom początku XXI wieku. Jeśli chodzi o Trybunał Sprawiedliwości, to postanowienia dotyczące jego właściwości w obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, dotychczas rozproszone, bowiem podzielone między tytuł IV traktatu WE i tytuł VI Traktatu o Unii Europejskiej, zostają zgrupowane w tym samym tytule traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Większość obecnie obowiązujących ograniczeń jego właściwości w tej dziedzinie zniknie.

Sprawy należące do obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości stanowią bez najmniejszej wątpliwości wielkie wyzwanie dla Trybunału Sprawiedliwości, ponieważ chodzi tu o delikatne przypadki, które powinny być szczególnie szybko rozpatrywane. W tej perspektywie przyjęcie przez Radę w 2007 r. zmian do statutu oraz regulaminu celem wprowadzenia pilnego trybu prejudycjalnego przeznaczonego do rozpoznawania tego rodzaju spraw stanowi decydujący krok umożliwiający Trybunałowi sprostanie temu wyzwaniu.

W 2007 r. nastąpiło również częściowe odnowienie składu Sądu Pierwszej Instancji i odejście jego czterech członków. Instytucja może się tylko cieszyć z faktu, że podobnie jak to miało miejsce w przypadku częściowego odnowienia Trybunału w 2006 r., rządy państw członkowskich przy nominacji sędziów miały na względzie troskę o zachowanie stabilności instytucji, umożliwiając w ten sposób Sądowi Pierwszej Instancji niezakłócone kontynuowanie wykonywania jego zadań.

W końcu zauważam, że w minionym roku 1259 spraw wpłynęło do trzech sądów składających się na Trybunał Sprawiedliwości, co oznacza najwyższą liczbę w historii instytucji i jest dowodem na wzrost liczby sporów o charakterze wspólnotowym.

Na dalszych stronach niniejszego sprawozdania czytelnik znajdzie kompletny opis rozwoju i działalności instytucji w roku 2007. Podobnie jak w latach poprzednich zasadnicza część jest poświęcona skrótowemu, lecz wyczerpującemu omówieniu działalności orzeczniczej, w ścisłym tego słowa znaczeniu, Trybunału Sprawiedliwości, Sądu Pierwszej Instancji i Sądu ds. Służby Publicznej. Dane statystyczne stanowią uzupełnienie prezentacji działalności orzeczniczej.

V. Skouris
Prezes Trybunału Sprawiedliwości

Rozdział I

Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich

A – Zmiany organizacyjne w Trybunale Sprawiedliwości i jego działalność w 2007 r.

Prezes Vassilios Skouris

Niniejsza część sprawozdania rocznego przedstawia w sposób syntetyczny działalność Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r. Znajduje się w niej w pierwszej kolejności krótkie omówienie zmian organizacyjnych, jakie zaszły w tej instytucji w minionym roku, ze szczególnym uwzględnieniem zmian instytucjonalnych, które nastąpiły w Trybunale Sprawiedliwości, oraz modyfikacji jego wewnętrznej struktury organizacyjnej i metod pracy (sekcja 1). Część ta zawiera następnie analizę danych statystycznych dotyczących ilości pracy i średniego czasu trwania postępowań (sekcja 2). Przedstawiony wreszcie został, jak co roku, rozwój orzecznictwa w poszczególnych dziedzinach (sekcja 3).

1. Zmiany instytucjonalne w Trybunale Sprawiedliwości w 2007 r. naznaczone zostały głównie ukończeniem procesu legislacyjnego mającego na celu wprowadzenie pilnego trybu prejudycjalnego, który umożliwia szybkie i adekwatne rozpoznawanie pytań prejudycjalnych dotyczących obszaru wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

W szczególności decyzją z dnia 20 grudnia 2007 r. Rada przyjęła zmiany do statutu i regulaminu Trybunału w celu wprowadzenia pilnego trybu prejudycjalnego. Jest to nowy rodzaj postępowania prejudycjalnego ustanowiony celem rozpatrywania spraw objętych obecnie tytułem IV traktatu WE („Wizy, azyl, imigracja i inne polityki związane ze swobodnym przepływem osób”) oraz tytułem VI Traktatu o Unii Europejskiej („Postanowienia o współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych”). Stwierdziwszy, że istniejące procedury, w tym tryb przyspieszony ustanowiony w art. 104a regulaminu, nie zapewniają wystarczająco szybkiego rozpatrywania tego rodzaju spraw, Trybunał zaproponował wprowadzenie tej nowej procedury celem rozstrzygania tych spraw w szczególnie szybkim terminie i bez opóźnień w rozpatrywaniu innych spraw zawisłych przed Trybunałem.

Zmiany statutu i regulaminu wejdą w życie w pierwszym kwartale 2008 r. Główne cechy pilnego trybu prejudycjalnego wyrażają się w tym, co odróżnia je od postępowań prejudycjalnych zwykłych i przyspieszonych. Po pierwsze, procedura pisemna ogranicza się do stron w sprawie przed sądem krajowym, państwa członkowskiego, z którego pochodzi sąd odsyłający, Komisji Europejskiej oraz innych instytucji, jeśli ich akty są przedmiotem postępowania. Strony i wszystkie podmioty zainteresowane, o których mowa w art. 23 statutu, mogą uczestniczyć w procedurze ustnej i w związku z tym ustosunkować się do przedstawionych uwag na piśmie. Po drugie, sprawy rozpatrywane w pilnym trybie prejudycjalnym będą po ich wpłynięciu do Trybunału przekazywane izbie złożonej z 5 sędziów specjalnie wyznaczonej w tym celu. Wreszcie postępowanie w tych sprawach będzie się odbywało głównie drogą elektroniczną, bowiem nowe przepisy regulaminu przewidują możliwość wnoszenia i doręczania pism procesowych faksem lub pocztą elektroniczną.

2. Statystyki sądowe Trybunału za 2007 r. wskazują na wyraźną poprawę w stosunku do roku poprzedniego. Trzeba tu szczególnie podkreślić, i to już czwarty rok z rzędu, skrócenie

czasu trwania postępowań przed Trybunałem i zwiększenie o około 10% liczby spraw zakończonych w stosunku do roku 2006.

Konkretnie Trybunał zakończył w 2007 r. 551 spraw w porównaniu z 503 sprawami w 2006 r. (liczby netto, uwzględniające połączenia spraw). Wśród tych spraw 379 zakończyło się wydaniem wyroku, a 172 – postanowienia. Należy zwrócić uwagę, że liczba wyroków i postanowień wydanych w 2006 r. jest znacznie wyższa niż w 2006 r. (351 wyroków i 151 postanowień).

Do Trybunału wpłynęło 580 nowych spraw, co oznacza najwyższą liczbę w historii Trybunału¹ oraz wzrost o 8% w stosunku do liczby spraw wniesionych w 2006 r., zaś wzrost o 22,3% w stosunku do liczby spraw wniesionych w 2005 r. Jednak liczba spraw zawisłych na dzień 31 grudnia 2007 r. nie wzrosła znacząco (741 spraw brutto) w stosunku do zaległości na koniec 2006 r. (731 spraw brutto).

Statystyki sądowe za 2007 r. odzwierciedlają stałe zmniejszanie się czasu trwania postępowań od 2004 r. W przypadku pytań prejudycjalnych średni czas trwania postępowania wynosił 19,3 miesiąca, podczas gdy w 2006 r. było to 19,8 miesiąca oraz 20,4 miesiąca w 2005 r. W istocie, podobnie jak w 2006 r., analiza porównawcza wskazuje, że średni czas trwania postępowań prejudycjalnych był w 2007 r. najkrótszy od 1995 r. W przypadku skarg bezpośrednich i odwołań średni czas rozpatrywania wynosił odpowiednio 18,2 i 17,8 miesiąca (20 miesięcy i 17,8 miesiąca w 2006 r.).

W trakcie minionego roku Trybunał korzystał zamiennie z poszczególnych instrumentów, jakimi dysponuje, by przyspieszyć rozpatrywanie niektórych spraw (rozpoznanie w pierwszej kolejności, tryb przyspieszony, procedura uproszczona i możliwość rozstrzygnięcia bez opinii rzecznika generalnego). Jeśli chodzi o zastosowanie trybu przyspieszonego, to do Trybunału wpłynęło 8 takich wniosków, lecz nie były spełnione wyjątkowe przesłanki (pilności), jakich wymaga regulamin. Zgodnie z praktyką przyjętą w 2004 r. wnioski o zastosowanie trybu przyspieszonego są uwzględniane lub oddalane przez prezesa Trybunału w drodze postanowienia z uzasadnieniem. Ponadto w 5 przypadkach zastosowano rozpoznanie w pierwszej kolejności.

Ponadto Trybunał nadal stosował procedurę uproszczoną ustanowioną w art. 104 § 3 regulaminu, odpowiadając na niektóre pytania prejudycjalne. Konkretnie, łącznie 18 spraw zostało zakończonych postanowieniem wydanym na podstawie tego przepisu.

Wreszcie Trybunał znacznie częściej korzystał z wprowadzonej w art. 20 statutu możliwości rozstrzygnięcia bez opinii rzecznika generalnego, jeżeli sprawa nie dotyczy nowych kwestii prawnych. Zaznaczam tu, że w 2007 r. około 43% wyroków wydanych zostało bez opinii (33% w 2006 r.).

W odniesieniu do rozdziału spraw między poszczególne składy orzekające Trybunału należy zaznaczyć, że wielka izba rozstrzygnęła około 11% spraw, izby pięcioosobowe – około 55%, a izby trzyosobowe – około 33% spraw zakończonych w 2007 r. W porównaniu

¹ Z wyjątkiem 1324 spraw wniesionych w 1979 r. Jednak tę wyjątkowo wysoką liczbę tłumaczył masowy napływ skarg o stwierdzenie nieważności mających ten sam przedmiot.

z rokiem poprzednim stwierdzić należy, że liczba spraw rozpatrzonych przez wielką izbę jest prawie identyczna co w roku poprzednim, liczba spraw rozpatrzonych przez izby pięcioosobowe (63% w 2006 r.) nieznacznie zmniejszyła się, a liczba spraw rozpatrzonych przez izby trzyosobowe (24% w 2006 r.) wzrosła. W istocie przydział spraw poszczególnym składom orzekającym jest prawie identyczny jak w roku 2005.

Celem uzyskania innych informacji dotyczących danych statystycznych za rok sądowy 2007, czytelnik może sięgnąć do pkt C niniejszego rozdziału.

3. Sekcja ta przedstawia główne kierunki orzecznictwa w podziale na następujące dziedziny:

kwestie konstytucyjne lub instytucjonalne; obywatelstwo europejskie; swoboda przepływu towarów; swoboda przepływu osób, usług i kapitału; wize, azyl i imigracja; reguły konkurencji; podatki; zbliżanie ustawodawstw i przepisy jednolite; znaki towarowe; polityka gospodarcza i pieniężna, polityka społeczna; ochrona środowiska naturalnego; współpraca w sprawach cywilnych i sądowych; współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych i zwalczanie terroryzmu, z zastrzeżeniem, że często wyrok należący, z punktu widzenia jego głównej problematyki, do jednej z dziedzin, obejmuje również bardzo istotne kwestie należące do innej dziedziny.

Kwestie konstytucyjne lub instytucjonalne

Mając na względzie ogromny zakres dziedzin, które należą do problematyki konstytucyjnej lub instytucjonalnej, nie budzi zdziwienia, że przywołane zostaną wyroki rozstrzygające bardzo zróżnicowane kwestie.

Choć została w znacznym stopniu wyjaśniona we wcześniejszym orzecznictwie, problematyka określenia właściwej podstawy prawnej wydawania przepisów wspólnotowych jest nadal obecna w sporach wniesionych do Trybunału.

I tak w sprawie C-440/05 Komisja przeciwko Radzie (wyrok z dnia 23 października 2007 r.), Komisja, uznając, że decyzja ramowa Rady w sprawie wzmocnienia uregulowań prawno-karnych w celu egzekwowania przepisów dotyczących zapobiegania zanieczyszczeniom pochodzącym ze statków² wydana w ramach współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych była oparta na niewłaściwej podstawie prawnej, wniosła popieraną przez Parlament Europejski skargę o stwierdzenie nieważności, w której podniesiono, że cel i treść tej decyzji ramowej są objęte kompetencjami Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie wspólnej polityki transportowej.

² Decyzja ramowa Rady 2005/667/WSiSW z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie wzmocnienia uregulowań prawno-karnych w celu egzekwowania przepisów dotyczących zapobiegania zanieczyszczeniom pochodzącym ze statków (Dz.U. L 255, str. 164). Uzupełnia ona dyrektywę 2005/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie zanieczyszczenia pochodzącego ze statków oraz wprowadzenia sankcji w przypadku naruszenia prawa (Dz.U. L 255, str. 11).

Trybunał, przypominawszy, że w sytuacji, gdy zarówno traktat WE, jak i Traktat o Unii Europejskiej mają zastosowanie, ten ostatni traktat przewiduje, iż pierwszy z nich przeważa, oraz że to do niego należy zapewnienie, żeby akty prawne, co do których Rada utrzymuje, iż objęte są postanowieniami o współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych, nie naruszały kompetencji przyznanych Wspólnocie – stwierdził, iż celem decyzji ramowej jest poprawa bezpieczeństwa na morzu i jednocześnie wzmocnienie ochrony środowiska morskiego przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze statków.

Zatem postanowienia tej decyzji ramowej, które nakładają na państwa członkowskie obowiązek penalizacji określonych zachowań, mogły być zostać przyjęte w ważny sposób na podstawie traktatu WE. Trybunał stwierdził, że chociaż co do zasady przepisy prawa karnego, jak i zasady procedury karnej nie należą do kompetencji Wspólnoty, to w przypadku gdy stosowanie skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji karnych przez właściwe władze krajowe stanowi środek niezbędny dla zwalczania poważnych przestępstw przeciwko środowisku, prawodawca wspólnotowy może nałożyć na państwa członkowskie obowiązek ustanowienia takich sankcji w celu zapewnienia pełnej skuteczności norm wydawanych przez niego w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego.

Natomiast postanowienia tej decyzji ramowej, które dotyczą rodzaju i wymiaru stosowanych sankcji karnych, nie należą do kompetencji Wspólnoty. Jednak, ponieważ te ostatnie przepisy są nierozłączne z przepisami dotyczącymi przestępstw, do których się one odnoszą, Trybunał stwierdził, że decyzja ramowa Rady naruszyła kompetencje Wspólnoty w dziedzinie transportu morskiego, uchylając Traktatowi o Unii Europejskiej, który daje pierwszeństwo tym kompetencjom. Stwierdził zatem nieważność decyzji ramowej w całości ze względu na jej niepodzielność.

Jeśli chodzi o zakres właściwości Trybunału w dziedzinie pytań prejudycjalnych w przedmiocie wykładni lub oceny ważności, liczne sprawy zasługują na to, by je wspomnieć.

W sprawie C-431/05 *Merck Genéricos-Produtos Farmacêuticos* (wyrok z dnia 11 września 2007 r.) Trybunał, rozpatrując pytanie prejudycjalne wniesione przez portugalski sąd najwyższy, dotyczące tego, czy jest on właściwy do dokonania wykładni art. 33 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (porozumienia TRIPs)³, udzielił odpowiedzi twierdzącej, stwierdzając, że ponieważ porozumienie to zostało zawarte przez Wspólnotę i jej państwa członkowskie w ramach kompetencji wspólnej, to jest on właściwy do określenia zobowiązań, jakie przyjęła w ten sposób na siebie Wspólnota i do dokonania w tym celu wykładni postanowień tego porozumienia. Kwestia podziału kompetencji między Wspólnotą a państwami członkowskimi wymaga jednolitej odpowiedzi na poziomie wspólnotowym, której to odpowiedzi może udzielić jedynie

³ Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej zawarte w załączniku 1C do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO), sporządzonego w Marakeszu dnia 15 kwietnia 1994 r. i zatwierdzonego decyzją Rady 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotyczącą zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, porozumień będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986–1994) (Dz.U. L 336, str. 1).

Trybunał. Odnosząc się konkretnie do danego przypadku, Trybunał stwierdził, że niewątpliwie w interesie Wspólnoty leży to, aby uznać Trybunał za właściwy do dokonania wykładni art. 33 porozumienia TRIPs dotyczącego minimalnego okresu ochrony patentów, w celu ustalenia, czy prawo wspólnotowe sprzeciwia się przyznaniu bezpośredniej skuteczności temu postanowieniu.

W ramach linii orzeczniczej Dzodzi⁴, czy Leur-Bloem⁵, a ostatnio Poseidon Chartering⁶, Trybunał stwierdził ponownie w sprawie C-280/06 Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (wyrok z dnia 11 grudnia 2007 r.), że w szczególnym przypadku, kiedy rozpatruje on wnioski prejudycjalne, w których przepisy wspólnotowe, o których wykładnię wniesiono, znajdują zastosowanie jedynie na podstawie odesłania dokonanego w prawie krajowym, to znaczy wtedy, gdy przepisy prawa krajowego są identyczne z przepisami prawa wspólnotowego, jeżeli chodzi o rozwiązanie sytuacji o charakterze wyłącznie wewnętrznym, niewątpliwie w interesie Wspólnoty leży to, aby w celu uniknięcia przyszłych rozbieżności interpretacyjnych przepisy lub pojęcia przejęte z prawa wspólnotowego były interpretowane w sposób jednolity, niezależnie od okoliczności, w jakich mają zostać zastosowane, i to w drodze wyroków Trybunału wydanych na podstawie wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Dokonał on w konsekwencji wykładni, o którą wniósł sąd krajowy.

Należy zaznaczyć, że Trybunał w sprawie C-351/04 Ikea Wholesale (wyrok z dnia 27 września 2007 r.) orzekł również, że porozumienia Światowej Organizacji Handlu (WTO) – z uwagi na swój charakter i strukturę – nie znajdują się co do zasady pośród przepisów, w świetle których Trybunał dokonuje kontroli legalności aktów instytucji wspólnotowych. Wyłącznie w sytuacji, gdy Wspólnota wyraziła zamiar wykonania szczególnego zobowiązania przyjętego w ramach WTO lub gdy akt wspólnotowy wyraźnie odsyła do konkretnych przepisów porozumień WTO, Trybunał ma za zadanie dokonać kontroli legalności tego aktu wspólnotowego w świetle przepisów WTO.

W zupełnie innej dziedzinie sprawa C-331/05 P Internationaler Hilfsfonds przeciwko Komisji (wyrok z dnia 28 czerwca 2007 r.) była dla Trybunału okazją do orzeczenia, że koszty postępowania przed Europejskim Rzecznikiem Praw Obywatelskich, które nie są podlegają zwrotowi⁷, również nie mogą obciążać danej instytucji z tytułu odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty, bowiem brak jest związku przyczynowego pomiędzy szkodą a danym zawinionym działaniem, jako że koszty te zostały poniesione w wyniku swobodnego wyboru zainteresowanych.

Publiczny dostęp do dokumentów instytucji również był przedmiotem sporów. I tak w sprawie C-266/05 P Sison przeciwko Radzie (wyrok z dnia 1 lutego 2007 r., Zb.Orz. str. I-1233) do Trybunału wniesiono o orzeczenie w przedmiocie licznych odmów, nawet częściowych, zakwestionowanych przez skarżącego, który zażądał dostępu do dokumentów, które skłoniły Radę do umieszczenia i utrzymania go na liście osób, do

⁴ Wyrok z dnia 18 października 1990 r. w sprawach połączonych C-297/88 i C-197/89, Rec. str. I-3763.

⁵ Wyrok z dnia 17 lipca 1997 r. w sprawie C-28/95, Rec. str. I-4161.

⁶ Wyrok z dnia 16 marca 2006 r. w sprawie C-3/04, Zb.Orz. str. I-2505.

⁷ Zobacz art. 91 lit. b) regulaminu Trybunału.

których zastosowano zamrożenie funduszy i aktywów finansowych wprowadzone rozporządzeniem nr 2580/2001⁸ i o podanie nazw państw, które przedstawiły określone dokumenty w tym względzie.

Trybunał przypomniał, że w dziedzinie, która zakłada konieczność podejmowania przez prawodawcę wspólnotowego decyzji natury politycznej, gospodarczej i społecznej oraz wymagających od niego dokonywania złożonych ocen, Trybunał może wykonywać kontrolę zgodności z prawem jedynie w ograniczonym zakresie.

Wobec tego orzekł on, że rozporządzenie nr 1049/2001⁹ ma na celu zagwarantowanie opinii publicznej w ogólności dostępu do dokumentów instytucji, a nie wprowadzanie przepisów dotyczących ochrony indywidualnego interesu tej czy innej osoby w uzyskaniu dostępu do jednego z tych dokumentów oraz że jeśli chodzi ponadto o wyjątki od prawa dostępu uzasadnione określonymi interesami o charakterze publicznym i prywatnym, indywidualny interes wnoszącego odwołanie w uzyskaniu dostępu do dokumentu nie może zostać uwzględniony przez instytucję, która musi zdecydować, czy ujawnienie dokumentu naruszy interesy, jakie prawodawca wspólnotowy zamierzał chronić, a jeśli tak – odmówić dostępu, którego się domagano.

Trybunał kontynuował, zauważając, że nawet przy założeniu, że wnoszący odwołanie miał prawo do otrzymania szczegółowej informacji o istocie i przyczynie skierowanego przeciwko niemu oskarżenia poprzez wpisanie go na sporną listę, a także, że prawo to oznacza dostęp do dokumentów będących w posiadaniu Rady, prawo to nie może być wykonywane konkretnie przy użyciu mechanizmów publicznego dostępu do dokumentów instytucji.

Jeśli chodzi o przypadek dokumentów niejawnych o szczególnym znaczeniu, Trybunał stwierdził, że instytucja, która je stworzyła, jest uprawniona do domagania się zapewnienia tajności w zakresie samego istnienia dokumentu niejawnego i ma prawo sprzeciwić się ujawnieniu swojej własnej tożsamości w przypadku, gdyby fakt istnienia rzeczonego dokumentu miał stać się znany, przy czym wniosku tego nie można uznać za nieproporcjonalny na tej podstawie, że dla osoby, której odmówiono dostępu, może on oznaczać zwiększenie trudności, a nawet praktyczną niemożność ustalenia nazwy państwa, które stworzyło ten dokument.

Jeśli chodzi o dostęp obywatela nie do dokumentu, lecz do przepisu prawa, do Trybunału wniesiono w sprawie C-161/06 Skoma Lux (wyrok z dnia 11 grudnia 2007 r.) o orzeczenie

⁸ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2580/2001 z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom mających na celu zwalczanie terroryzmu (Dz.U. L 344, str. 70).

⁹ Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.U. L 145, str. 43).

w przedmiocie zakresu art. 58 aktu o warunkach przystąpienia¹⁰ z 2004 r. Rozpatrując na wniosek sądu czeskiego kwestię, czy artykuł ten umożliwia powołanie się wobec jednostek w państwie członkowskim na przepisy rozporządzenia wspólnotowego, które nie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w języku tego państwa, podczas gdy język ten jest językiem urzędowym Unii, Trybunał stwierdził, że brak publikacji oznacza, iż na obowiązki zawarte w przepisach wspólnotowych nie można się powołać wobec jednostek w tym państwie, nawet jeżeli mogły one zapoznać się z tymi przepisami przy użyciu innych środków. W ten sposób Trybunał dokonał wykładni prawa wspólnotowego, a nie oceny jego ważności.

W dziedzinie relacji między prawem wspólnotowym a prawem krajowym państw członkowskich Trybunał dokonał pewnych uściśleń co do pierwszeństwa i bezpośredniej skuteczności prawa wspólnotowego.

W sprawie C-119/05 Lucchini (wyrok z dnia 18 lipca 2007 r.), stosując zasady ustanowione w orzeczeniu Simmenthal¹¹, Trybunał orzekł, że prawo wspólnotowe stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisu prawa włoskiego wprowadzającego zasadę powagi rzeczy osądzonej w zakresie, w jakim jego stosowanie uniemożliwia odzyskanie pomocy państwa przyznanej z naruszeniem prawa wspólnotowego, której niezgodność ze wspólnym rynkiem została stwierdzona w ostatecznej decyzji Komisji.

W sprawie C-80/06 Carp (wyrok z dnia 7 czerwca 2007 r.) Trybunał musiał poruszyć kwestię horyzontalnej bezpośredniej skuteczności decyzji. Orzekł on, że decyzja 1999/93 w sprawie procedury zaświadczenia zgodności wyrobów budowlanych zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy 89/106¹² stanowi akt o charakterze generalnym, który określa rodzaje procedur zaświadczenia zgodności znajdujące zastosowanie w odniesieniu do drzwi, okien, okiennic, żaluzji, bram i powiązanych z nimi okuć budowlanych oraz upoważnia Europejski Komitet Normalizacyjny/Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki (CEN/Cenelec) do zdefiniowania treści tych procedur w stosownych normach zharmonizowanych, które zostaną następnie transponowane przez instytucje normalizacyjne wszystkich państw członkowskich, lecz wiąże wyłącznie państwa członkowskie, które są jej jedynymi adresatami. W konsekwencji jednostka nie może powołać się na nią w ramach postępowania dotyczącego odpowiedzialności umownej, w którym drugą stroną jest inna jednostka.

¹⁰ Akt dotyczący warunków przystąpienia do Unii Europejskiej Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz.U. 2003, L 236, str. 33).

Artykuł 58 tego aktu stanowi:

„Teksty aktów instytucji oraz Europejskiego Banku Centralnego przyjętych przed przystąpieniem i sporządzone przez Radę, Komisję lub Europejski Bank Centralny w językach: czeskim, estońskim, litewskim, łotewskim, maltańskim, polskim, słowackim, słoweńskim i węgierskim są od dnia przystąpienia tekstami autentycznymi na tych samych warunkach, co teksty sporządzone w obecnych jedenastu językach. Zostaną one opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, jeśli teksty w obecnych językach były w ten sposób opublikowane”.

¹¹ Wyrok z dnia 9 marca 1978 r. w sprawie 106/77 Simmenthal, Rec. str. 629.

¹² Decyzja Komisji 1999/93/WE z dnia 25 stycznia 1999 r. w sprawie procedury zaświadczenia zgodności wyrobów budowlanych zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy Rady 89/106/EWG w zakresie drzwi, okien, okiennic, żaluzji, bram i powiązanych z nimi okuć budowlanych (Dz.U. L 29, str. 51).

Stanowisko, jakie powinny zająć sądy krajowe wobec umów międzynarodowych zawartych przez Wspólnotę, zostało wyjaśnione w dwóch wyrokach.

W sprawie C-16/05 *Tum i Dari* (wyrok z dnia 20 września 2007 r.) do Trybunału wniesiono o orzeczenie w przedmiocie zakresu klauzuli „standstill” zawartej w art. 41 ust. 1 protokołu dodatkowego do układu stowarzyszeniowego EWG–Turcja¹³, zgodnie z którym zakazane jest wprowadzanie, począwszy od dnia wejścia w życie tego protokołu, jakichkolwiek nowych ograniczeń w wykonywaniu swobody przedsiębiorczości. W danym przypadku chodziło o dwóch obywateli tureckich, którzy zamierzali podjąć i wykonywać działalność gospodarczą w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

Zdaniem Trybunału ten przepis, który jest jednoznaczny, jest bezpośrednio skuteczny i wywołuje skutek nie taki jak norma prawa materialnego, która sprawia, że nie stosuje się prawa materialnego dotyczącego wjazdu na terytorium państwa członkowskiego, które ona zastępuje, lecz jak norma *quasi-proceduralna*, przewidująca, *ratione temporis*, w świetle jakich przepisów prawa państwa członkowskiego należy dokonywać oceny sytuacji obywatela tureckiego zamierzającego skorzystać ze swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej. Trybunał wywiódł z tego, że wspomniana klauzula nie podważa zatem zasadniczej kompetencji państw członkowskich do prowadzenia polityki krajowej w dziedzinie imigracji. W tym aspekcie sama okoliczność, że taka klauzula od swego wejścia w życie nakłada na te państwa obowiązek powstrzymania się od działań, skutkując ograniczeniem w pewnym zakresie ich swobody działania w danej dziedzinie, nie pozwala uważać, że narusza się w ten sposób samą istotę ich suwerennej kompetencji w dziedzinie polityki wobec cudzoziemców.

Trybunał kontynuował, dokonując wykładni tego przepisu w ten sposób, że zakazuje on wprowadzania, począwszy od dnia wejścia w życie protokołu dodatkowego do układu stowarzyszeniowego EWG–Turcja w danym państwie członkowskim, jakichkolwiek nowych ograniczeń w korzystaniu ze swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w tym ograniczeń dotyczących wymogów materialnych lub proceduralnych w zakresie pierwszego zezwolenia na wjazd na terytorium tego państwa obywateli tureckich zamierzających wykonywać w nim działalność gospodarczą w charakterze osób prowadzących działalność na własny rachunek.

W ww. sprawie *Merck Genéricos-Produtos Farmacêuticos* Trybunał rozpatrywał na wniosek portugalskiego sądu najwyższego kwestię, czy sądy krajowe powinny w toczących się przed nimi sporach stosować art. 33 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (porozumienia TRIPs) dotyczącego minimalnego okresu ochrony patentów, z urzędu czy też na wniosek jednej ze stron.

Przypomniawszy o swej właściwości do dokonywania wykładni postanowień tego porozumienia, Trybunał orzekł, że w tym kontekście należy dokonać rozróżnienia między dziedzinami, w których Wspólnota nie przyjęła jeszcze przepisów, a dziedzinami, w których już to uczyniła. Jeśli chodzi o te pierwsze, które w konsekwencji wchodzą ponadto w zakres

¹³ Protokół dodatkowy podpisany w dniu 23 listopada 1970 r. w Brukseli oraz zawarty, zatwierdzony i ratyfikowany w imieniu Wspólnoty rozporządzeniem Rady (EWG) nr 2760/72 z dnia 19 grudnia 1972 r. (Dz.U. L 293, str. 1).

kompetencji państw członkowskich, orzekł on, że ochrona praw własności intelektualnej i środki przyjęte w tym celu przez organy sądowe nie są objęte zakresem prawa wspólnotowego, z takim skutkiem, iż prawo to ani nie wymaga, ani nie zabrania, by porządek prawny państwa członkowskiego przyznał jednostkom prawo do powołania się bezpośrednio na normę zawartą w porozumieniu TRIPs czy też nałożył na sądy obowiązek stosowania tej normy z urzędu. Odnosząc się do tych drugich, stwierdził on natomiast, że stosuje się prawo wspólnotowe, co oznacza, że należy w miarę możliwości dokonać wykładni zgodnej z porozumieniem TRIPs, choć nie ma możliwości przypisania rozpatrywanemu postanowieniu tego porozumienia bezpośredniej skuteczności.

W danym przypadku stwierdził on, że Wspólnota nie wykonała jeszcze kompetencji, jakie jej przysługują w dziedzinie patentów, do której należy art. 33 porozumienia TRIPs, a przynajmniej, że w aspekcie wewnętrznym wykonanie jej do dnia dzisiejszego nie miało wystarczającego znaczenia, by można było twierdzić, iż na obecnym etapie dziedzina ta objęta jest prawem wspólnotowym. Wywiódł on z tego, że prawo wspólnotowe nie sprzeciwia się obecnie temu, aby art. 33 tego porozumienia był bezpośrednio stosowany przez sąd krajowy na warunkach określonych przez prawo krajowe.

Wreszcie trzy wyroki zasługują na wzmiankę w kontekście skutecznej ochrony sądowej uprawnień wynikających z prawa wspólnotowego, która powinna przysługiwać jednostkom.

W sprawie C-432/05 Unibet (wyrok z dnia 13 marca 2007 r., Zb.Orz. str. I-2271), przypominawszy, że jest to zasada ogólna prawa wspólnotowego, Trybunał stwierdził tradycyjnie, że w braku uregulowań wspólnotowych w tej dziedzinie zadaniem każdego z państw członkowskich, zgodnie z obowiązkiem współpracy, jest wyznaczenie właściwych sądów i określenie zasad postępowania w sprawach mających za przedmiot ochronę uprawnień podmiotów prawa wynikających z prawa wspólnotowego. Tę autonomię proceduralną, ograniczoną zasadami równoważności i skuteczności, można podważyć tylko w przypadku, gdyby z konstrukcji danego krajowego porządku prawnego wynikało, iż brak w nim środka prawnego pozwalającego, choćby w sposób incydentalny, zapewnić ochronę uprawnień podmiotów prawa wynikających z prawa wspólnotowego.

Stwierdziwszy to, Trybunał zaznaczył, że zasada skutecznej ochrony sądowej uprawnień podmiotów prawa mających źródło w prawie wspólnotowym nie wymaga istnienia odrębnego środka prawnego prawa krajowego, którego głównym przedmiotem byłaby kontrola zgodności przepisów prawa krajowego z prawem wspólnotowym, pod warunkiem że inne środki prawne, nie mniej korzystne niż w przypadku podobnych spraw o charakterze krajowym, pozwalają dokonać takiej kontroli w sposób incydentalny, co ustalić winien sąd krajowy. Konkretnie zaś, jeśli jednostka zmuszona jest narazić się na wszczęcie przeciwko niej postępowania administracyjnego lub karnego lub na mogące stąd wynikać sankcje, gdyż jest to jedyna droga zakwestionowania zgodności kwestionowanych przepisów prawa krajowego z prawem wspólnotowym, jej ochrona sądowa nie jest skutecznie zapewniona.

Wreszcie Trybunał z zasady skutecznej ochrony sądowej wywiódł obowiązek wprowadzenia przez państwa członkowskie możliwości skorzystania przez jednostkę ze środków tymczasowych do czasu wydania przez właściwy sąd rozstrzygnięcia w przedmiocie

zgodności przedmiotowych przepisów krajowych z prawem wspólnotowym, jeżeli ich zastosowanie jest konieczne w celu zapewnienia całkowitej skuteczności przyszłemu orzeczeniu, przy czym możliwość ta nie występuje, jeśli żądanie jednostki jest niedopuszczalne na gruncie prawa danego państwa członkowskiego i jeżeli prawo wspólnotowe nie podważa tej niedopuszczalności. Wobec braku uregulowań wspólnotowych w tej dziedzinie ewentualne zastosowanie środków tymczasowych podlega kryteriom prawa krajowego pod warunkiem poszanowania wspomnianych zasad równowagi i skuteczności.

W sprawie C-524/04 *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* (wyrok z dnia 13 marca 2007 r., Zb.Orz. str. I-2107) Trybunał przypomniał w szczególności, że w przypadku gdy państwo członkowskie pobrało podatki z naruszeniem zasad prawa wspólnotowego, jednostkom przysługuje prawo do zwrotu nienależnie pobranego podatku oraz kwot zapłaconych w bezpośrednim związku z tym podatkiem.

W odniesieniu do innych szkód poniesionych z powodu naruszenia prawa wspólnotowego, które można przypisać państwu członkowskiemu, będzie ono zobowiązane do naprawienia szkód w ten sposób wyrządzonych zgodnie z przesłankami wymienionymi w orzecznictwie Trybunału, i to zgodnie z prawem krajowym regulującym zasady odpowiedzialności, przy czym autonomia ta doznaje ograniczenia ze strony zasad równowagi i skuteczności.

Konkretnie zaś, jeśli się okaże, że przepisy państwa członkowskiego stanowią ograniczenie swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej zakazane przez art. 43 WE, sąd krajowy może w celu ustalenia szkody zbadać, czy osoby poszkodowane zachowały należytą staranność, by uniknąć szkody lub ograniczyć jej rozmiary, oraz czy w szczególności wykorzystały we właściwym czasie wszystkie dostępne im środki prawne. Jednak stosowanie postanowień dotyczących swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej byłoby niemożliwe lub nadmiernie ograniczone, gdyby żądania zapłaty lub odszkodowania oparte na naruszeniu rzeczonych postanowień nie były uwzględniane lub były uwzględniane tylko w części jedynie na tej podstawie, że dane spółki nie wystąpiły do organów podatkowych z wnioskiem o zezwolenie na zapłatę odsetek od pożyczki spółce powiązanej niebędącej rezydentem, w taki sposób, by odsetki te nie były kwalifikowane jako wypłacone zyski, podczas gdy w danych okolicznościach przepisy krajowe oraz w odpowiednich przypadkach właściwe postanowienia umów o unikaniu podwójnego opodatkowania przewidywały taką kwalifikację.

Wyjaśnwszy tę kwestię, Trybunał przypomniał również, że celem ustalenia, czy prawo wspólnotowe zostało naruszone w sposób wystarczająco istotny, sąd krajowy musi wziąć pod uwagę wszystkie elementy charakteryzujące przedstawioną mu sytuację. W dziedzinie takiej jak podatki bezpośrednie powinien on uwzględnić okoliczność, że konsekwencje wynikające ze swobód przepływu zagwarantowanych przez traktat są jedynie stopniowo uwydatniane, w szczególności poprzez zasady formułowane przez Trybunał w orzecznictwie.

W sprawach połączonych od C-222/05 do C-225/05 *Van der Weerd i in.* (wyrok z dnia 7 czerwca 2007 r.) Trybunał rozpatrywał między innymi kwestię, czy w ramach postępowania sądowego dotyczącego zgodności z prawem aktu administracyjnego prawo wspólnotowe nakłada na sąd krajowy obowiązek dokonania z urzędu kontroli z punktu widzenia

zarzutów, które nie zostały podniesione przy wszczęciu sporu, lecz wynikają z dyrektywy 85/511 wprowadzającej wspólnotowe środki w sprawie zwalczania pryszczy¹⁴.

Trybunał udzielił odpowiedzi przeczącej, stwierdzając, że ani zasada równoważności, ani zasada skuteczności, ustanowione w jego orzecznictwie, nie nakładają na sąd krajowy obowiązku uwzględnienia z urzędu zarzutu naruszenia przepisów prawa wspólnotowego.

Jeśli chodzi o pierwszą z tych zasad, Trybunał orzekł bardziej szczegółowo, że przepisy spornej dyrektywy nie określają ani warunków, w których można wszcząć postępowania w dziedzinie zwalczania pryszczy, ani władz, które są w swym zakresie właściwe, aby określić zakres praw i obowiązków jednostek, co oznacza, że nie mogą one zostać uznane za równoważne krajowym regułom porządku publicznego, które stanowią podstawę procedur krajowych, ponieważ określają one warunki, w których można wszcząć takie postępowania, oraz władze, które są w swym zakresie właściwe, aby ustalić, jakie są prawa i obowiązki jednostek. Jeśli chodzi o drugą z tych zasad, Trybunał stwierdził, iż ponieważ strony mają przed sądem krajowym rzeczywistą możliwość podniesienia zarzutu opartego na prawie wspólnotowym, zasada skuteczności nie stoi w sprzeczności z przepisem prawa krajowego uniemożliwiającym sądom krajowym uwzględnienie z urzędu zarzutu naruszenia prawa wspólnotowego, jeśli analiza takiego zarzutu zmuszałaby je do rezygnacji z przypisanej im biernej roli poprzez wyjście poza granice sporu wyznaczone przez jego strony oraz oparcie się na okolicznościach innych niż te, na których strony mające interes w stosowaniu przepisów wspólnotowych opierają swoje roszczenie i to niezależnie od znaczenia tych przepisów dla wspólnotowego porządku prawnego.

Obywatelstwo europejskie

W licznych sprawach Trybunał zbadał przepisy krajowe mogące w niewłaściwy sposób ograniczać swobodę przepływu obywateli Unii.

W dziedzinie pomocy na kształcenie i studia w połączonych sprawach C-11/06 i C-12/06 Morgan i Bucher (wyrok z dnia 23 października 2007 r.) Trybunał podzielił twierdzenie, że obywatele państwa członkowskiego uczący się w innym państwie członkowskim korzystają ze statusu obywateli Unii zgodnie z art. 17 ust. 1 WE i w związku z tym mogą ewentualnie powoływać się na prawa wynikające z posiadania tego statusu również wobec swego państwa członkowskiego pochodzenia.

Ocecił on następnie, że o ile co do zasady dane państwo członkowskie może – aby przyznawanie pomocy przeznaczonej na pokrycie kosztów utrzymania studentów pochodzących z innych państw członkowskich nie stało się nadmiernym obciążeniem – przyznawać tego typu pomoc jedynie studentom, którzy wykażą określony stopień zintegrowania ze społeczeństwem, o tyle jednak musi ono zapewnić, aby zasady przyznawania tej pomocy nie tworzyły nieuzasadnionych ograniczeń swobody przepływu

¹⁴ Dyrektywa Rady 85/511/EWG z dnia 18 listopada 1985 r. wprowadzająca wspólnotowe środki w sprawie zwalczania pryszczy (Dz.U. L 315, str. 11), zmieniona dyrektywą Rady 90/423/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. (Dz.U. L 224, str. 13).

obywateli i aby były one spójne i proporcjonalne do celu polegającego na zapewnieniu ukończenia nauki w krótkim terminie lub ułatwieniu właściwego wyboru kształcenia.

Stwierdził on, że art. 17 WE i 18 WE stoją na przeszkodzie przepisom poddającym przyznanie pomocy na kształcenie osobie odbywającej naukę w państwie członkowskim innym niż to, którego jest obywatelem, warunkowi, że nauka ta powinna być kontynuacją nauki trwającej przynajmniej rok, odbywanej w państwie członkowskim jego pochodzenia, bowiem mogą one zniechęcać obywateli Unii do korzystania ze swobody przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, przewidzianej w art. 18 WE.

W dziedzinie ustawodawstwa podatkowego w sprawach C-76/05 Schwarzi Gootjes-Schwarz oraz C-318/05 Komisja przeciwko Niemcom (wyroki z dnia 11 września 2007 r.) Trybunał zbadał przepisy ustawy niemieckiej o podatku dochodowym, które umożliwiały podatnikom korzystanie z ulgi podatkowej na czesne uiszczane na rzecz szkół prywatnych, pod warunkiem że znajdują się one na terytorium kraju.

Trybunał orzekł, że prawo wspólnotowe sprzeciwia się temu, aby w sposób generalny odmówić ulgi podatkowej na czesne uiszczane na rzecz szkół znajdujących się w innym państwie członkowskim. W uzasadnieniu wskazał on na dwa rodzaje finansowania szkół. Jedynie szkoły głównie finansowane ze środków prywatnych mogą powoływać się na swobodę świadczenia usług. W zakresie dotyczącym szkół położonych w innym państwie członkowskim niż Niemcy, które nie są głównie finansowane ze środków prywatnych, swoboda świadczenia usług nie ma zastosowania, lecz nie można odmówić udzielenia ulgi podatkowej. Prawa przysługujące obywatelom Unii sprzeciwiają się takiemu wyłączeniu: nawet dziecko małoletnie może korzystać z prawa swobodnego przepływu osób oraz prawa pobytu, a sporne przepisy w nieuzasadniony sposób stawiają dzieci, które udały się celem odbywania nauki w szkole znajdującej się w innym państwie członkowskim, w mniej korzystnej sytuacji względem tych, które nie skorzystały ze swobody przemieszczania się.

Swoboda przepływu towarów

W dziedzinie swobody przepływu towarów do Trybunału wniesiono o orzeczenie w przedmiocie zgodności z postanowieniami traktatu różnych uregulowań krajowych.

W pierwszej kolejności należy wskazać wyrok w sprawie C-170/04 Rosengren i in. (wyrok z dnia 5 czerwca 2007 r.), który został wydany w następstwie wniosku o wydanie orzeczenia prejudycjalnego dotyczącego zgodności z traktatem WE ustawy szwedzkiej zabraniającej jednostkom przywozu napojów alkoholowych, których sprzedaż detaliczna w Szwecji podlega monopolowi wprowadzonemu przez tę samą ustawę. Trybunał orzekł, że zakaz ten jest niezgodny z prawem wspólnotowym, stwierdziwszy najpierw, że należy go oceniać w świetle art. 28 WE, a nie w świetle art. 31 WE dotyczącego monopolu państwowych o charakterze handlowym, ponieważ nie jest on normą dotyczącą istnienia lub funkcjonowania tego monopolu sprzedaży detalicznej, z wyłączeniem przywozu. Aby to uczynić, Trybunał stwierdził, że szwedzki przepis stanowi ograniczenie ilościowe w przywozie w rozumieniu art. 28 WE, mając na względzie, po pierwsze, uprawnienie właściciela monopolu do nieuwzględnienia wniosku o dostarczenie, a zatem

w odpowiednim przypadku o przywóz napojów alkoholowych, oraz po drugie, niedogodności wynikające z takiego przepisu dla konsumentów. Trybunał ocenił następnie, że przepisu tego nie można uzasadnić zgodnie z art. 30 WE względami ochrony zdrowia i życia ludzi. Ustawa szwedzka jest bowiem niezdatna do realizacji celu, jakim jest ogólne ograniczenie spożycia alkoholu, z powodu jej marginalnych skutków w tym zakresie oraz nie jest proporcjonalna do celu ochrony młodzieży przed negatywnymi skutkami spożycia alkoholu, jako że zakaz przywozu obowiązuje niezależnie od wieku jednostki, która pragnie zaopatrzyć się w dane napoje.

W drugiej kolejności w wyroku w sprawie C-319/05 Komisja przeciwko Niemcom (wyrok z dnia 15 listopada 2007 r.) Trybunał po raz kolejny został skonfrontowany z zakwalifikowaniem substancji jako produktu leczniczego w związku ze skargą o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. Republika Federalna Niemiec dokonała kwalifikacji jako produktu leczniczego preparatu czosnkowego w kapsułkach, legalnie sprzedawanego w innych państwach członkowskich jako środek spożywczy, i poddała w związku z tym jego wprowadzanie do obrotu wymogowi uzyskania uprzedniego zezwolenia na sprzedaż. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunał stwierdził, że czyniąc to, Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 28 WE i 30 WE. Stwierdziwszy, że produkt nie odpowiada ani definicji produktu leczniczego wedle prezentacji, ani definicji produktu leczniczego wedle funkcji w rozumieniu odpowiednich uregulowań wspólnotowych¹⁵, Trybunał orzekł, że niemiecki przepis stanowi przeszkodę dla wewnątrzwspólnotowej wymiany handlowej. Ponadto sporny przepis nie może być uzasadniony względami ochrony zdrowia publicznego, na podstawie art. 30 WE, dlatego że przepis tego rodzaju musi być poparty pogłębioną oceną domniemanego zagrożenia dla zdrowia oraz dlatego że przepis w mniejszym stopniu ograniczający swobodny przepływ towarów – taki jak odpowiedni sposób etykietowania informujący konsumentów o potencjalnym ryzyku związanym ze spożyciem tego produktu – mógłby odpowiadać celowi ochrony zdrowia publicznego.

Należy wreszcie wspomnieć wyrok w sprawie C-297/05 Komisja przeciwko Niderlandom (wyrok z dnia 20 września 2007 r.), który uzupełnił orzecznictwo Trybunału dotyczące przepisów krajowych obowiązujących przy przywozie pojazdów zarejestrowanych uprzednio w innym państwie członkowskim. Zapytany o zgodność z prawem wspólnotowym uregulowania niderlandzkiego poddającego takie pojazdy kontroli identyfikacji oraz badaniu technicznemu poprzedzającemu ich zarejestrowanie w Niderlandach, Trybunał stwierdził najpierw, że kontrola nakazana w celu identyfikacji pojazdów nie stanowi utrudnienia w swobodnym przepływie towarów. Nie może bowiem w jakikolwiek sposób zniechęcać do przywozu pojazdu do Niderlandów ani czynić tego przywozu mniej atrakcyjnym, mając na względzie jej tryb i fakt, że stanowi ona zwykłą formalność administracyjną niewprowadzającą żadnej dodatkowej kontroli oraz właściwą rozpatrzeniu wniosku o rejestrację i przebiegowi związanego z nim postępowania. Orzekając następnie w przedmiocie zgodności z art. 28 WE i 30 WE badania stanu technicznego pojazdów, dokonywanego przy okazji ich rejestracji w Niderlandach, Trybunał uznał takie ograniczenie, jeśli jest ono stosowane do pojazdów starszych niż trzyletnie i zarejestrowanych uprzednio w innym państwie członkowskim, za

¹⁵ Dyrektywa 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi (Dz.U. L 311, str. 67).

nieproporcjonalne do zgodnych z prawem celów bezpieczeństwa drogowego i ochrony środowiska naturalnego. Trybunał wskazał w tym zakresie na istnienie mniej ograniczających środków, takich jak uznawanie dowodów wydanych przez inne państwo członkowskie, stwierdzających, że pojazd zarejestrowany na jego terytorium przeszedł z pozytywnym rezultatem badanie techniczne, lub współpraca między niderlandzką administracją celną a jej odpowiednikami w innych państwach członkowskich w zakresie ewentualnych brakujących danych.

Swoboda przepływu osób, usług i kapitału

Orzecznictwo w tej dziedzinie było szczególnie obfite, co czyni ich uporządkowaną prezentację kwestią trudną, tym bardziej że sprawy wniesione do Trybunału dotyczą często jednocześnie wykonywania kilku swobód. W związku z tym zostały one pogrupowane wokół czterech zagadnień, z których trzy odpowiadają podejściu sektorowemu, to znaczy swobodzie przepływu pracowników, swobodzie podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej i swobodnemu świadczeniu usług oraz swobodzie przepływu kapitału, a czwarte odpowiada podejściu przekrojowemu, to znaczy ograniczeniom nałożonym na te swobody w wykonywaniu przez państwa członkowskie ich kompetencji podatkowej.

W dziedzinie swobody przepływu osób fizycznych, to znaczy pracowników, Trybunał wypowiedział się między innymi w przedmiocie prawa pobytu będących obywatelami państwa trzeciego członków rodziny obywateli wspólnotowych, w szczególności wspólnotowych pracowników migrujących i przywilejów socjalnych, z których mogą korzystać ci członkowie. Należy również zaznaczyć, że wyjaśnił on również w sprawie C-212/05 Hartmann (wyrok z dnia 18 lipca 2007 r.) pojęcie „pracownik migrujący”. I tak obywatel państwa członkowskiego, który, zachowując zatrudnienie w tym państwie, przeniósł miejsce swego zamieszkania do innego państwa członkowskiego i wykonuje od tego czasu swą działalność zawodową jako pracownik przygraniczny, może powołać się na status „pracownika migrującego” w rozumieniu rozporządzenia nr 1612/68¹⁶.

Jeśli chodzi o prawo pobytu będących obywatelami państwa trzeciego członków rodziny obywatela wspólnotowego, który skorzystał ze swobody przemieszczania się, szczególną uwagę zwracają sprawy C-1/05 Jia (wyrok z dnia 9 stycznia 2007 r.) i C-291/05 Eind (wyrok z dnia 11 grudnia 2007 r.).

W sprawie Jia spór, który rozpoznawał sąd krajowy, dotyczył będącej obywatelką Chin teściowej obywatelki Niemiec, która przyjechała celem dołączenia do swego syna w Szwecji, gdzie jej synowa wykonywała działalność na własny rachunek. Po wygaśnięciu wizy turystycznej odmówiono jej wydania karty pobytu, uzasadniając, że nie wykazała w wystarczającym stopniu istnienia zależności ekonomicznej od syna i jego małżonki. Sąd krajowy zwrócił się w istocie, odwołując się do wyroku z dnia 23 września 2003 r. w sprawie C-109/01 Akrich, Rec. str. I-9607, z pytaniem, czy ustanowiony w tym wyroku warunek zgodnego z prawem pobytu znajduje zastosowanie również w tym przypadku. Na to pytanie Trybunał udzielił odpowiedzi, że prawo wspólnotowe, w świetle ww. wyroku

¹⁶ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty (Dz.U. L 257, str. 2).

w sprawie Akrich, nie zobowiązuje państw członkowskich do uzależnienia przyznania prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego, będącemu członkiem rodziny obywatela wspólnotowego, który skorzystał ze swobody przepływu, od tego, czy członek rodziny przebywał wcześniej zgodnie z prawem na terytorium innego państwa członkowskiego. Jednak ów członek rodziny powinien być na utrzymaniu obywatela wspólnotowego lub jego małżonka, co oznacza, że konieczne jest dla niego wsparcie materialne ze strony tych ostatnich w celu zaspokojenia zasadniczych potrzeb w jego państwie pochodzenia w chwili, gdy składa on wnioski o dołączenie do nich.

W ww. wyroku w sprawie Eind Trybunał orzekł, że prawo do łączenia rodzin na podstawie art. 10 rozporządzenia nr 1612/68 nie przyznaje członkom rodziny pracowników migrujących odrębnego prawa do swobodnego przepływu, ponieważ przepis ten służy raczej pracownikowi migrującemu, do którego rodziny należy obywatel państwa trzeciego. Zatem w przypadku powrotu pracownika wspólnotowego do państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, prawo wspólnotowe nie nakłada na władze tego państwa obowiązku przyznania prawa wjazdu i pobytu obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny tego pracownika na tej jedynie podstawie, że w państwie członkowskim, w którym pracownik ten wykonywał pracę najemną, obywatel ten posiadał ważne zezwolenie na pobyt, wydane na podstawie ww. artykułu. Jednak gdy po okresie wykonywania pracy najemnej w innym państwie członkowskim pracownik powraca do państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada, obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem jego rodziny przysługuje – na podstawie art. 10 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 1612/68 z późniejszymi zmianami – prawo pobytu w państwie członkowskim, którego obywatelem jest pracownik, nawet jeżeli pracownik ten nie wykonuje w tym państwie rzeczywistej i efektywnej działalności ekonomicznej. Okoliczność, że przed pobytem w państwie członkowskim, w którym pracownik wykonywał pracę najemną, obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny pracownika wspólnotowego nie przysługiwało prawo pobytu na podstawie prawa krajowego w państwie członkowskim, którego obywatelem jest pracownik, nie ma wpływu na ocenę prawa pobytu tego obywatela państwa trzeciego w tym ostatnim państwie.

Pracownicy wspólnotowi i członkowie ich rodzin, którzy osiedlają się w państwie członkowskim, mogą korzystać z takich samych przywilejów socjalnych jak pracownicy krajowi. Tak też w ww. wyroku w sprawie Hartmann Trybunał orzekł, iż art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 1612/68 stoi na przeszkodzie temu, by małżonek pracownika migrującego wykonującego działalność zawodową w państwie członkowskim, pozostający bez pracy, mający miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, wyłączony został z uprawnienia do korzyści socjalnej tego rodzaju co niemiecki zasiłek z tytułu opieki nad dzieckiem z tego powodu, iż nie miał on ani stałego, ani zwykłego miejsca zamieszkania w pierwszym państwie członkowskim. Taki bowiem warunek zamieszkiwania należy uznać za pośrednio dyskryminujący, gdy może on ze swej natury dotyczyć w większym stopniu pracowników migrujących lub ich małżonków, którzy zamieszkują częściej w innym państwie członkowskim, niż pracowników krajowych i że w konsekwencji istnieje ryzyko postawienia tych pierwszych w gorszej sytuacji. Natomiast w wyroku z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie C-213/05 Geven Trybunał wyjaśnił, że ten sam artykuł nie sprzeciwia się pozbawieniu, na podstawie przepisu krajowego państwa członkowskiego, obywatela innego państwa członkowskiego zamieszkującego w tym państwie i wykonującego w pierwszym państwie członkowskim dodatkową działalność zawodową (w wymiarze

mniej niż 15 godzin tygodniowo) prawa do przywileju socjalnego, takiego jak zasiłek wychowawczy, ze względu na to, że osoba ta nie posiada w pierwszym państwie ani stałego miejsca zamieszkania, ani zwykłego miejsca pobytu. Podobnie Trybunał również wyjaśnił w sprawie C-287/05 Hendrix (wyrok z dnia 11 września 2007 r.), że art. 39 WE i art. 7 rozporządzenia nr 1612/68 nie stoją na przeszkodzie istnieniu uregulowania krajowego, które wykonuje art. 4 ust. 2a i art. 10a rozporządzenia nr 1408/71¹⁷ z późniejszymi zmianami, i przewiduje, że specjalne świadczenie nieskładkowe może zostać przyznane jedynie osobom zamieszkującym na terytorium krajowym. Jednakże stosowanie tego uregulowania nie może naruszać praw, jakie osoba wywodzi ze swobody przepływu pracowników, w sposób wykraczający poza wymóg realizacji uzasadnionego celu przyjętego przez prawo krajowe.

Konkretnie w dziedzinie zabezpieczenia społecznego Trybunał miał się wypowiedzieć w przedmiocie zgodności niektórych przepisów ww. rozporządzenia nr 1408/71 ze swobodą przepływu osób, a w szczególności z art. 42 WE. I tak w sprawach połączonych C-396/05, C-419/05 i C-450/05 Habelt, Möser i Watcher (wyrok z dnia 18 grudnia 2007 r.) w odniesieniu do wypłacania emerytury osobom przesiedlonym lub obywatelom niemieckim Trybunał stwierdził niezgodność ze swobodą przepływu osób udzielonego Republice Federalnej Niemiec pozwolenia na uzależnienie uwzględnienia okresów składkowych uzyskanych poza terytorium tego państwa od spełnienia warunku zamieszkiwania przez uprawnionego w Niemczech. W istocie zezwolenie właściwemu państwu członkowskiemu na przedstawienie uzasadnienia dotyczącego integracji społecznej w tym państwie członkowski dla wprowadzenia klauzuli zamieszkania sprzeciwiałoby się wprost podstawowemu celowi Unii, jakim jest ułatwianie przepływu osób wewnątrz niej i ich integracja w społeczeństwach innych państw członkowskich. Zatem odmowa przez władze krajowe uwzględnienia przy obliczaniu świadczeń emerytalnych składek odprowadzonych za granicą przez pracownika w oczywisty sposób utrudnia, a nawet uniemożliwia, wykonywanie przez zainteresowanych ich prawa do swobodnego przemieszczania się wewnątrz Unii i stanowi tym samym przeszkodę dla tej swobody.

W dziedzinie swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej i swobody świadczenia usług Trybunał, po pierwsze, sprecyzował zakres stosowania postanowień traktatu w sytuacjach zawierających element pozawspólnotowy, i po drugie, stwierdził istnienie licznych ograniczeń.

W ww. wyroku w sprawie *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* dotyczącym przepisów państwa członkowskiego w przedmiocie odliczenia przez spółkę będącą rezydentem do celów podatkowych odsetek zapłaconych tytułem wynagrodzenia za pożyczony kapitał na rzecz spółki dominującej lub spółki kontrolowanej przez tę spółkę dominującą, Trybunał orzekł, że stosunki między spółką mającą siedzibę w państwie członkowskim a spółką mającą siedzibę w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim, która sama nie kontroluje pierwszej spółki, lecz obydwie te spółki są kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio przez wspólną spółkę powiązaną mającą siedzibę w państwie

¹⁷ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. L 149, str. 2).

trzecim, nie są objęte zakresem art. 43 WE. Podobnie Trybunał orzekł w sprawie C-157/05 Holböck (wyrok z dnia 24 maja 2007 r.), że postanowienia rozdziału traktatu WE dotyczącego swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej nie znajdują zastosowania do sytuacji, w której akcjonariusz otrzymuje dywidendy od spółki z siedzibą w państwie trzecim. Rozdział ten nie zawiera bowiem żadnego postanowienia, które rozszerzałoby zakres jego zastosowania na sytuacje obejmujące działalność gospodarczą w państwie trzecim obywatela państwa członkowskiego lub spółki utworzonej zgodnie z prawem państwa członkowskiego.

Jeśli chodzi o ograniczenia, w pierwszej kolejności wspomniana zostanie sprawa C-338/04 Placanica (wyrok z dnia 6 marca 2007 r., Zb.Orz. str. I-1891) dotycząca urządzania gier losowych. Spór rozpatrywany przez sąd krajowy dotyczył uregulowania krajowego dotyczącego urządzania takich gier i przyjmowania zakładów wydanego w celu zwalczania nielegalnych gier i zakładów. W jego świetle pod groźbą sankcji karnych urządzanie gier losowych i zakładów wymagało uprzedniego uzyskania koncesji oraz zezwolenia policji. Ponadto do celów uzyskania koncesji właściwe władze krajowe wykluczały niektóre oferty pochodzące od podmiotów będących spółkami, których akcje były notowane na rynkach regulowanych. Trybunał orzekł jednak zgodnie z linią orzecniczą w sprawie C-243/01 Gambelli i in. (wyrok z dnia 6 listopada 2003 r., Rec. str. I-13031), że stanowi ograniczenie swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej oraz swobody świadczenia usług uregulowanie krajowe zakazujące prowadzenia działalności w zakresie zbierania, przyjmowania, rejestracji i przekazywania ofert zakładów wzajemnych, w szczególności na imprezy sportowe, bez koncesji lub zezwolenia policji wydawanego przez dane państwo członkowskie, jednakże ograniczenie to może być uzasadnione, jeśli ograniczając liczbę podmiotów działających w sektorze gier losowych, rzeczywiście odpowiada celowi w zakresie zapobiegania prowadzeniu działalności w tym sektorze dla celów przestępczych lub w celu dokonywania oszustw, czego zbadanie pozostawia on sądowi krajowemu. Podobnie Trybunał orzekł, że uregulowanie krajowe, które wyłącza z sektora gier losowych podmioty działające w formie spółek kapitałowych, których akcje są notowane na rynkach regulowanych, stanowi również przeszkodę dla swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej oraz swobody świadczenia usług, wyjaśniając, że wyłączenie to wykracza poza to co niezbędne dla osiągnięcia celu polegającego na przeciwdziałaniu podejmowaniu przez podmioty działające w sektorze gier losowych działalności przestępczej lub dopuszczaniu się przez nie oszustw. Wreszcie zdaniem Trybunału również stanowi przeszkodę dla swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej oraz swobody świadczenia usług uregulowanie, które przewiduje zastosowanie sankcji karnych do osób, które wykonywały bez wymaganej przez prawo krajowe koncesji lub zezwolenia policji zorganizowaną działalność w zakresie zbierania zakładów wzajemnych, jeśli osoby te nie mogły uzyskać wspomnianej koncesji lub zezwolenia policji z powodu odmowy ich udzielenia przez to państwo członkowskie, której dokonano z naruszeniem prawa wspólnotowego. O ile bowiem co do zasady prawo karne należy do kompetencji państw członkowskich, prawo wspólnotowe nakłada jednak ograniczenia na te kompetencje. Przepisy tak nie mogą bowiem ograniczać podstawowych wolności zagwarantowanych prawem wspólnotowym.

Należy następnie wspomnieć, w odniesieniu do czesnego lub kosztów leczenia uiszczanych na rzecz placówek położonych w innym państwie członkowskim, ww. sprawy Schwarz i Gootjes-Schwarz, Komisja przeciwko Niemcom oraz sprawę C-444/05 Stamatelaki (wyrok

z dnia 19 kwietnia 2007 r.). W ww. sprawach Schwarz i Gootjes-Schwarz oraz Komisja przeciwko Niemcom przedmiotem sporów były ulgi podatkowe przyznawane podatnikom niemieckim na wydatki ponoszone za uczęszczanie przez ich dzieci do szkoły prywatnej w Niemczech spełniającej określone warunki. Natomiast ulga ta nie miała zastosowania do czesnego uiszczanego na rzecz szkół prywatnych położonych w innych państwach członkowskich. Przed orzeczeniem w przedmiocie zgodności tych przepisów z art. 49 WE Trybunał, w pierwszym rzędzie, rozwinął pojęcie usług w szkołach, które są głównie finansowane ze środków prywatnych. Ponieważ instytucje te mają na celu oferowanie usług za wynagrodzeniem, mogą się one powoływać na swobodę świadczenia usług. Nie jest jednak konieczne, aby ich finansowanie następowało ze strony uczniów lub ich rodziców, bowiem art. 50 WE nie wymaga, by usługa była opłacana przez tę osobę, która z niej korzysta. Natomiast szkoły, które nie są głównie finansowane ze środków prywatnych, a w szczególności szkoły publiczne, są wyłączone z pojęcia usług, jako że ustanawiając i utrzymując system nauczania publicznego, finansowany zasadniczo ze środków publicznych, a nie przez uczniów lub ich rodziców, państwo po prostu spełnia wobec obywateli swe zadania w dziedzinie społecznej, kulturalnej i oświatowej. W drugim rzędzie Trybunał stwierdził, po pierwsze, że jeśli szkoły głównie finansowane ze środków prywatnych położone poza terytorium Niemiec zamierzają świadczyć usługi w zakresie kształcenia na rzecz dzieci rezydentów niemieckich, wyłączenie ich czesnego z zakresu stosowania ulgi podatkowej narusza przysługującą tym szkołom swobodę świadczenia usług, oraz po drugie, że chociaż swoboda świadczenia usług nie znajduje zastosowania do szkół, które nie są finansowane głównie ze środków prywatnych, nie można odmówić udzielenia ulgi podatkowej w zakresie czesnego uiszczanego na rzecz tego rodzaju szkół. W tym przypadku, jak już wcześniej wskazano, to prawo do swobodnego przemieszczania się obywateli Unii sprzeciwia się takiemu wyłączeniu z zakresu stosowania ulgi. Trybunał orzekł zatem, że prawo wspólnotowe sprzeciwia się temu, aby w sposób generalny odmawiano udzielenia ulgi podatkowej w przypadku czesnego uiszczanego na rzecz szkół położonych w innych państwach członkowskich. Wreszcie uregulowanie takie stanowi również przeszkodę dla swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej pracowników najemnych i osób prowadzących działalność gospodarczą, którzy przenieśli się lub którzy pracują w danym państwie członkowskim i których dzieci kontynuują naukę w szkole płatnej położonej w innym państwie członkowskim. Pracownikom tym nie przysługuje bowiem ulga podatkowa, chociaż przysługiwałaby im ona, gdyby ich dzieci uczęszczały do szkoły położonej w Niemczech.

W ww. sprawie Stamatelaki Trybunał orzekł, że stanowi ograniczenie swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej oraz swobody świadczenia usług uregulowanie krajowe, które całkowicie wyklucza zwrot przez krajową instytucję ds. ubezpieczeń społecznych kosztów leczenia powstałych w związku z hospitalizacją w prywatnej placówce opieki zdrowotnej w innym państwie członkowskim osób ubezpieczonych w tej instytucji ubezpieczeń społecznych, z wyjątkiem przypadków dotyczących dzieci w wieku poniżej 14 lat. Przepis taki, którego charakter absolutny, z zastrzeżeniem wyjątku na rzecz dzieci poniżej 14. roku życia, nie jest dostosowany do zamierzonego celu, nie może być uzasadniony ryzykiem poważnego naruszenia równowagi finansowej systemu zabezpieczenia społecznego, ponieważ mogły zostać przyjęte przepisy mniej surowe i bardziej sprzyjające swobodnemu świadczeniu usług, jak na przykład system uprzedniego zatwierdzania kosztów leczenia, który spełnia wymogi ustanowione przez prawo wspólnotowe, i w danym wypadku określenie tabeli dla zwrotu kosztów.

Wreszcie na szczególną uwagę zasługują sprawy C-341/05 Laval un Partneri (wyrok z dnia 18 grudnia 2007 r.) oraz C-438/05 The International Transport Workers' Federation i The Finnish Seamen's Union (wyrok z dnia 11 grudnia 2007 r.) dotyczące akcji protestacyjnej przeprowadzonej przez organizacje związkowe przeciwko usługodawcy wykonującemu działalność lub zamierzającemu ją rozpocząć w innym państwie członkowskim. W sprawie The International Transport Workers' Federation i The Finnish Seamen's Union fińska spółka transportu morskiego zamierzała podjąć działalność w Estonii celem zarejestrowania tam swoich statków, aby być bardziej konkurencyjną. W sprawie Laval z kolei łotewska spółka budowlana zamierzała skorzystać ze swobody świadczenia usług w Szwecji, między innymi poprzez delegowanie pracowników łotewskich do jednej z jej spółek zależnych w Szwecji. W tych dwóch sprawach dane spółki musiały negocjować z organizacjami związkowymi w przedmiocie ich przystąpienia do układów zbiorowych obowiązujących odpowiednio w ich sektorach oraz ich przestrzegania. W sprawie pierwszej organizacja związkowa będąca członkiem angielskiej federacji związków żądała stosowania fińskiego układu zbiorowego do przyszłego personelu statku noszącego banderę estońską. W sprawie drugiej żądała ona od spółki łotewskiej, tytułem gwarancji stawek wynagrodzenia, przystąpienia do szwedzkiego układu zbiorowego i stosowania go do jej pracowników delegowanych. Jako że negocjacje w obu przypadkach nie powiodły się, organizacje związkowe użyły prawa do akcji protestacyjnej, a w szczególności prawa do strajku, celem zmuszenia tych spółek do przystąpienia do układów zbiorowych i ich przestrzegania. W związku z tym sądy krajowe zmierzały w istocie do ustalenia przez Trybunał, czy akcje protestacyjne stanowią ograniczenia w rozumieniu art. 43 WE i 49 WE. Trybunał orzekł, że chociaż prawo do prowadzenia akcji zbiorowej powinno być uznane za prawo podstawowe stanowiące integralną część ogólnych zasad prawa wspólnotowego, których przestrzeganie zapewnia Trybunał, to niemniej jednak wykonywanie tego prawa może podlegać pewnym ograniczeniom. Ponadto w świetle utrwalonego orzecznictwa korzystanie z praw podstawowych nie jest wyłączone z zakresu stosowania postanowień traktatu i powinno być zgodne z wymogami dotyczącymi praw chronionych na mocy tego traktatu i zgodne z zasadą proporcjonalności. Zatem tego rodzaju działania zbiorowe podjęte przez związek zawodowy lub zrzeszenie związków zawodowych przeciwko przedsiębiorcy celem skłonienia go do zawarcia układu zbiorowego, którego treść ma na celu odwiedzenie tego przedsiębiorcy od skorzystania ze swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej lub swobody świadczenia usług, stanowią ograniczenia tych wolności. Jednakże Trybunał wyjaśnił, że ograniczenia takie mogą być zasadniczo uzasadnione ochroną nadrzędnego względu interesu ogólnego, takiego jak ochrona pracowników państwa goszczącego przed ewentualną praktyką dumpingu socjalnego, pod warunkiem że zostanie wykazane, iż są odpowiednie dla zapewnienia realizacji słusznego celu i nie wykraczają one poza to, co jest konieczne do jego osiągnięcia.

Z drugiej strony w ww. sprawie Laval un Partneri Trybunał orzekł, że uregulowanie krajowe, które nie uwzględnia układów zbiorowych, bez względu na ich treść, którymi przedsiębiorstwa delegujące pracowników do państwa goszczącego są już związane w państwie członkowskim, w którym mają siedzibę, tworzy dyskryminację względem tych przedsiębiorstw, ponieważ stosuje do nich takie samo traktowanie jak zastrzeżone dla przedsiębiorstw krajowych, które nie zawarły układu zbiorowego.

Trzy wyroki przyciągają w szczególnym stopniu uwagę w dziedzinie swobody przepływu kapitału. Należy w pierwszej kolejności wspomnieć sprawę C-112/05 Komisja przeciwko

Niemcom (wyrok z dnia 23 października 2007 r.) dotyczącą tzw. ustawy Volkswagen. Trybunał orzekł, że utrzymując w mocy przepisy tej ustawy, która na zasadzie odstępstwa od prawa powszechnego ogranicza prawa głosu każdego akcjonariusza spółki Volkswagen do 20% kapitału akcyjnego, wymaga większości ponad 80% kapitału akcyjnego dla podjęcia określonych decyzji przez walne zgromadzenie akcjonariuszy i zastrzega na rzecz państwa i jednostki samorządu terytorialnego uprawnienie do wyznaczania po dwóch przedstawicieli w radzie nadzorczej, Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 56 ust. 1 WE. W istocie ustalenie progu wymaganej większości na ponad 80% kapitału zakładowego przyznaje tym samym każdemu akcjonariuszowi posiadającemu 20% kapitału zakładowego możliwość dysponowania mniejszością blokującą i pozwala podmiotom publicznym zapewnić możliwość sprzeciwiania się istotnym decyzjom w oparciu o mniejszy udział inwestycyjny niż wymagany przez powszechne prawo spółek. Ograniczając prawo głosu do wysokości 20%, przepis ten przyczynia się do przyznania organom publicznym możliwości wywierania istotnego wpływu na spółkę. Przepisy te ograniczają zatem możliwość udziału w spółce innych akcjonariuszy, ustanowienia lub utrzymania trwałych powiązań gospodarczych z nią oraz efektywnego udziału w zarządzaniu nią lub w sprawowaniu nad nią kontroli. Zmniejszając zainteresowanie nabyciem udziału w kapitale spółki, przepisy te mogą zniechęcać do inwestycji bezpośrednich podmioty z innych państw członkowskich, a zatem stanowią ograniczenie swobody przepływu kapitału. Podobnie jest w przypadku uprawnienia do wyznaczania po dwóch przedstawicieli w radzie nadzorczej, które zostało zastrzeżone jedynie dla podmiotów publicznych. Przyznając tym ostatnim możliwość uczestniczenia w działalności tego organu w sposób bardziej znaczący, przepis ten umożliwia im w istocie wywieranie na spółkę wpływu przekraczającego zakres ich inwestycji i to, na co normalnie pozwalałby im posiadany przez nich status akcjonariuszy.

W drugiej kolejności należy zwrócić uwagę na sprawę C-370/05 Festersen (wyrok z dnia 25 stycznia 2007 r., Zb.Orz. str. I-1129), w której Trybunał orzekł, że art. 56 WE sprzeciwia się temu, aby przepisy krajowe uzależniały nabycie nieruchomości rolnej od spełnienia warunku polegającego na ustanowieniu przez nabywcę stałego miejsca zamieszkania na tej nieruchomości przez okres ośmiu lat, niezależnie od konkretnych okoliczności dotyczących charakteru danej nieruchomości rolnej. Zdaniem Trybunału można przyjąć, że przepisy krajowe zawierające taki obowiązek zamieszkiwania służą zapobieganiu nabywania gruntów rolnych w celach czysto spekulacyjnych i ułatwianiu nabywania tych gruntów przede wszystkim osobom zamierzającym je uprawiać. Przepisy takie odpowiadają zatem celowi służącemu interesowi ogólnemu w państwie członkowskim, w którym grunty rolne bezspornie stanowią ograniczony zasób naturalny. Jednak Trybunał uznał, że obowiązek zamieszkania stanowi środek, który wykracza ponad to, co jest konieczne dla osiągnięcia tego celu. Po pierwsze bowiem, okazuje się on szczególnie uciążliwy przez to, że ogranicza on nie tylko swobodny przepływ kapitału, ale także prawo do swobodnego wyboru miejsca zamieszkania przez nabywcę, zapewnione przez europejską konwencję praw człowieka i chronione we wspólnotowym porządku prawnym, naruszając tym samym prawo podstawowe. Po drugie, nic nie pozwala twierdzić, że dla osiągnięcia zamierzonego celu nie można było przyjąć innych, mniej restrykcyjnych środków. Obowiązek taki, tym bardziej gdy jest zestawiony z warunkiem zmierzającym do tego, by miejsce zamieszkania zostało utrzymane przez wiele lat, wykracza ponad to, co mogłoby zostać uznane za konieczne w świetle zamierzonego celu leżącego w interesie ogólnym.

Wreszcie w ww. sprawie Holböck Trybunał zastosował art. 57 ust. 1 WE, który przewiduje wyjątek od zakazu ograniczeń swobody przepływu kapitału między państwami członkowskimi a państwami trzecimi w zakresie ograniczeń swobody przepływu kapitału istniejących na dzień 31 grudnia 1993 r. dotyczących inwestycji bezpośrednich. Trybunał przede wszystkim przypomniał, że pojęcie „inwestycje bezpośrednie” obejmuje wszelkiego rodzaju inwestycje dokonywane przez osoby fizyczne lub prawne, które służą ustanowieniu lub utrzymaniu trwałych i bezpośrednich powiązań między osobą, która wniosła kapitał, a przedsiębiorcą, któremu udostępnia ona kapitał w celu prowadzenia działalności gospodarczej. W odniesieniu do udziału w przedsiębiorstwach cel polegający na ustanowieniu lub utrzymaniu trwałych powiązań zakłada, że akcje znajdujące się w posiadaniu akcjonariusza umożliwiają mu aktywny udział w zarządzaniu tą spółką lub w sprawowaniu nad nią kontroli. Trybunał wyjaśnił następnie, że art. 57 ust. 1 WE znajduje zastosowanie również do przepisów krajowych, które ograniczają wypłaty dywidend, które wynikają z inwestycji. W związku z tym Trybunał orzekł, że ograniczenie w przepływie kapitału, takie jak mniej korzystne traktowanie dywidend zagranicznych na gruncie podatkowym, objęte jest zakresem art. 57 ust. 1 WE, jeżeli odnosi się do udziałów objętych w celu ustanowienia lub utrzymania trwałych powiązań między udziałowcem a daną spółką i umożliwiających mu aktywny udział w zarządzaniu tą spółką lub w sprawowaniu nad nią kontroli. Artykuł 57 ust. 1 WE musi być zatem interpretowany w ten sposób, że art. 56 WE nie stoi na przeszkodzie stosowaniu przez państwo członkowskie przepisów obowiązujących w dniu 31 grudnia 1993 r., które przewidują w odniesieniu do akcjonariusza otrzymującego dywidendy od spółki z siedzibą w państwie trzecim, w której posiada on dwie trzecie kapitału zakładowego, opodatkowanie według stawki wyższej od tej, według której opodatkowany jest akcjonariusz otrzymujący dywidendy od spółki będącej rezydentem.

Trybunał miał okazję przyrzeć się po wielokroć kompetencjom zachowanym przez państwa członkowskie w dziedzinie opodatkowania bezpośredniego i ograniczeniom w ich wykonywaniu. W tym zakresie orzekł w przedmiocie różnych krajowych przepisów podatkowych, które dotyczyły, po pierwsze, opodatkowania spółek i ich akcjonariuszy, a po drugie, opodatkowania jednostek. W przypadku niektórych z tych przepisów została stwierdzona ich zgodność z prawem wspólnotowym, a w przypadku innych – ich niezgodność.

W dziedzinie opodatkowania osób prawnych, przede wszystkim, została stwierdzona całkowita niezgodność licznych przepisów krajowych z podstawowymi swobodami traktatowymi. I tak w sprawie C-464/05 Geurts i Vogten (wyrok z dnia 25 października 2007 r.) Trybunał orzekł, że w braku przekonującego uzasadnienia art. 43 WE sprzeciwia się uregulowaniu podatkowemu państwa członkowskiego w dziedzinie podatku od dziedziczenia, które wyklucza zwolnienie z tego podatku przewidziane dla spółek rodzinnych w przypadku przedsiębiorstw, które zatrudniały w okresie trzech lat poprzedzających zgon spadkodawcy co najmniej pięciu pracowników w innym państwie członkowskim, podczas gdy przyznaje takie zwolnienie wówczas, gdy pracownicy są zatrudnieni w jednym z regionów pierwszego państwa członkowskiego. Trybunał ocenił bowiem, że warunek zatrudniania pracowników na terytorium państwa członkowskiego może być łatwiej spełniony przez spółkę już na nim istniejącą, a w konsekwencji, że sporne uregulowanie wprowadza dyskryminację pośrednią pomiędzy podatnikami w zależności od miejsca zatrudnienia określonej liczby pracowników przez określony czas. Trybunał

przypomniał następnie, że o ile takie traktowanie może być uzasadnione względami dotyczącymi przetrwania małych i średnich przedsiębiorstw i skuteczności kontroli podatkowych, o tyle ponadto musi ono być odpowiednie dla zapewnienia realizacji tego celu i nie może wykraczać poza to, co jest konieczne do jego osiągnięcia. Trybunał stwierdził, że krajowe i zagraniczne przedsiębiorstwa rodzinne znajdują się w porównywalnej sytuacji w odniesieniu do celu dalszego istnienia przedsiębiorstw oraz że ponadto skuteczność kontroli podatkowych można zachować, żądając od podatników dostarczenia dowodów niezbędnych dla skorzystania z ulgi podatkowej, zamiast kategorycznie odmawiać jej przyznania spółkom niezatrudniającym co najmniej pięciu pracowników w danym państwie członkowskim. W związku z tym, skoro nie pozwala ono na osiągnięcie zamierzonego celu i nie jest proporcjonalne, prawo krajowe jest sprzeczne z art. 43 WE.

W sprawie C-451/05 Elisa (wyrok z dnia 11 października 2007 r.) Trybunał orzekł, że art. 56 WE sprzeciwia się obowiązywaniu przepisów państwa członkowskiego, które zwalniają spółki mające siedzibę w tym państwie członkowskim z podatku od nieruchomości w nim położonych, podczas gdy uzależniają one owo zwolnienie w przypadku spółek mających siedzibę w innym państwie członkowskim od istnienia dwustronnej umowy o zwalczaniu oszustw podatkowych i unikania opodatkowania lub od okoliczności, że na podstawie traktatu zawierającego klauzulę o niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową spółki te nie podlegają wyższemu opodatkowaniu niż opodatkowanie spółek będących rezydentami. Trybunał ocenił bowiem, że dodatkowe warunki wymagane przez uregulowanie krajowe dla skorzystania przez spółki niebędące rezydentami ze zwolnienia z podatku czynią inwestowanie w nieruchomości mniej atrakcyjnym dla tych spółek. Uregulowanie to stanowi zatem ograniczenie zasady swobodnego przepływu kapitału. Trybunał przypomniał, że o ile zwalczanie oszustw podatkowych stanowi nadrzędny wzgląd interesu ogólnego, który może uzasadniać ograniczenie jednej ze swobód przepływu, o tyle ograniczenie powinno być właściwe dla zamierzonego celu i nie wykraczać poza to, co jest konieczne dla jego osiągnięcia. Jako że sporne przepisy krajowe nie umożliwiają spółkom niebędącym rezydentami udowodnienia, że nie realizują one oszukańczego celu, Trybunał orzekł, iż państwo członkowskie mogło przyjąć mniej restrykcyjne przepisy i że w konsekwencji podatek nie był uzasadniony w świetle celu polegającego na zwalczaniu oszustw podatkowych.

W sprawie C-292/04 Meilicke i in. (wyrok z dnia 6 marca 2007 r., Zb.Orz. str. I-1835) Trybunał orzekł, że państwo członkowskie nie może ograniczać prawa do zaliczenia na poczet podatku wyłącznie do dywidend otrzymywanych od spółki kapitałowej z siedzibą w tym państwie. Odwołując się do swojego orzecznictwa, w którym wyjaśnił wymogi wynikające z zasady swobodnego przepływu kapitału w dziedzinie dywidend otrzymywanych przez rezydentów od spółek niebędących rezydentami, a w szczególności do spraw C-35/98 Verkooijen (wyrok z dnia 6 czerwca 2000 r., Rec. str. I-4071) oraz C-319/02 Manninen (wyrok z dnia 7 września 2004 r., Zb.Orz. str. I-7477), Trybunał orzekł, że niemieckie przepisy podatkowe ograniczają swobodny przepływ kapitału. Trybunał stwierdził, że przewidziane w przepisach krajowych prawo do zaliczenia na poczet podatku ma na celu wyeliminowanie podwójnego opodatkowania zysków spółek wypłacanych w postaci dywidend. Następnie przypomniał, że ograniczając prawo do zaliczenia na poczet podatku do dywidend wypłacanych przez spółki z siedzibą w Niemczech, tego rodzaju przepisy stawiają w niekorzystnej sytuacji osoby podlegające nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w Niemczech, otrzymujące dywidendy od spółek z siedzibą w innych państwach

członkowskich. Osobom tym nie przysługuje możliwość zaliczenia na poczet obciążającego ich podatku podatku dochodowego od osób prawnych, który należny jest od tychże spółek w państwach członkowskich ich siedziby. Ponadto przepisy te stanowią dla tych ostatnich spółek przeszkodę w gromadzeniu kapitału w Niemczech. Trybunał oddalił ponadto argumenty, zgodnie z którymi przepisy te są uzasadnione koniecznością zapewnienia spójności krajowego systemu podatkowego. Stwierdził on, że nie podważając spójności tego systemu, wystarczyłoby przyznać podatnikowi posiadającemu akcje spółki z siedzibą w innym państwie członkowskim prawo do zaliczenia na poczet podatku kwoty, która byłaby ustalana stosownie do podatku od osób prawnych należnego od tej spółki w tym ostatnim państwie członkowskim. Rozwiązanie takie stanowiłoby środek w mniejszym stopniu ograniczający swobodny przepływ kapitału. Wreszcie Trybunał ocenił, że brak jest podstaw, by ograniczyć skutki wyroku w czasie, stwierdziwszy między innymi, że wymogi wynikające z zasady swobodnego przepływu kapitału w dziedzinie dywidend otrzymywanych przez rezydentów od spółek niebędących rezydentami, zostały już wyjaśnione w ww. wyroku w sprawie Verkooijen i że jego skutki w czasie nie zostały ograniczone.

Ponadto w przypadku niektórych przepisów została stwierdzona ich niezgodność w części z podstawowymi swobodami traktatowymi bądź też niezgodność, z zastrzeżeniem badania proporcjonalności w stosunku do realizowanego, zgodnego z prawem celu. W tym zakresie w pierwszym rzędzie uwagę zwraca sprawa C-345/04 Centro Equestro da Lezíria Grande (wyrok z dnia 15 lutego 2007 r., Zb.Orz. str. I-1425). Spółka zorganizowała liczne przedstawienia artystyczne w państwie członkowskim, w którym nie była rezydentem, i w zakresie przychodów uzyskanych w tym państwie członkowskim została opodatkowana poprzez pobór podatku u źródła. Ponieważ jednak nie miała siedziby w tym państwie członkowskim, a zatem podlegała ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, spółka ta mogła skorzystać ze zwrotu pobranego w ten sposób podatku, pod warunkiem że koszty uzyskania lub koszty wykonywania działalności pozostające w bezpośrednim związku gospodarczym z opodatkowanymi dochodami będą stanowiły ponad połowę tych dochodów. Trybunał orzekł, że art. 59 traktatu WE (obecnie, po zmianie, art. 49 WE) nie sprzeciwia się takim przepisom w zakresie, w jakim uzależniają one zwrot podatku dochodowego od osób prawnych pobranego u źródła od dochodów osiągniętych przez podatnika podlegającego ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu od przesłanki, aby koszty działalności, których uwzględnienia w tym celu domaga się ów podatnik, pozostawały w bezpośrednim związku gospodarczym z dochodami osiągniętymi w ramach działalności wykonywanej na terytorium danego państwa członkowskiego, o ile za takie zostaną uznane koszty nierozzerwalnie związane z tą działalnością, niezależnie od miejsca lub chwili ich poniesienia. Artykuł ten sprzeciwia się natomiast tym przepisom krajowym w zakresie, w jakim uzależniają one zwrot wspomnianego podatku na rzecz podatnika od przesłanki, aby koszty działalności przekraczały połowę tych dochodów.

W drugim rzędzie ww. wyrok w sprawie *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* dotyczył przepisów państwa członkowskiego ograniczających możliwość odliczenia do celów podatkowych przez spółkę będącą rezydentem odsetek zapłaconych od pożyczki otrzymanej od spółki bezpośrednio lub pośrednio dominującej, mającej siedzibę w innym państwie członkowskim lub od spółki mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, kontrolowanej przez taką spółkę dominującą, nie poddając jednocześnie takiemu ograniczeniu kapitału pożyczonego od spółki również będącej rezydentem. Stwierdziwszy,

że wprowadzona w ten sposób różnica w traktowaniu spółek będących rezydentami w zależności od miejsca siedziby ich spółki dominującej uczyniła mniej atrakcyjnym korzystanie ze swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej przez spółki mające siedzibę w innych państwach członkowskich, Trybunał przypominał, iż przepis ograniczający swobodę podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej może być jednak uzasadniony, jeżeli dotyczy on właśnie czysto sztucznych struktur pozbawionych gospodarczych podstaw, których celem jest uniknięcie stosowania przepisów danego państwa członkowskiego. Tego rodzaju zachowanie może bowiem zdaniem Trybunału naruszać prawo państw członkowskich do wykonywania ich kompetencji podatkowych w związku z działalnością wykonywaną na ich terytorium oraz naruszać tym samym wyważony rozdział kompetencji w zakresie władztwa podatkowego między państwami członkowskimi. Trybunał ocenił następnie, że sporne przepisy, zapobiegając praktyce niedokapitalizowania, są właściwe do osiągnięcia tego celu, lecz nie wypowiedział się w przedmiocie rzeczywiście proporcjonalnego charakteru spornego przepisu, przekazując tę problematykę ocenie sądu krajowego. Wskazał on jednak, że przepisy krajowe należy uznać za proporcjonalne, jeśli, po pierwsze, podatnikowi umożliwi się przedstawienie, w razie potrzeby oraz nie podlegając nadmiernym ograniczeniom administracyjnym, dowodów dotyczących względów handlowych, które leżały u podstaw danej transakcji, umożliwiając w ten sposób analizę obiektywnych i możliwych do zweryfikowania elementów, które umożliwią stwierdzenie istnienia czysto sztucznej struktury służącej wyłącznie do celów podatkowych, oraz po drugie, jeśli kwalifikacja zapłaconych odsetek jako wypłaconych zysków ograniczy się do takiej części tych odsetek, która przewyższa odsetki, które zostałyby ustalone w warunkach pełnej konkurencji.

Wreszcie niektóre przepisy krajowe, choć traktowały odmiennie porównywalne sytuacje, zostały uznane za zgodne z prawem wspólnotowym jako uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego. W linii orzeczniczej ww. wyroku w sprawie *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* na podkreślenie zasługuje sprawa C-231/05 *Oy AA* (wyrok z dnia 18 lipca 2007 r.), jako że uwzględnia argumenty dotyczące uzasadnienia ryzykiem unikania opodatkowania. Sprawa ta dotyczyła przepisów państwa członkowskiego, zgodnie z którymi spółka zależna będąca rezydentem tego państwa członkowskiego mogła odliczyć od podlegającego opodatkowaniu dochodu kwotę przekazywaną przez nią tytułem przepływu pieniężnego wewnątrz grupy na rzecz spółki dominującej jedynie wtedy, gdy ta ostatnia spółka miała swoją siedzibę w tym samym państwie członkowskim. Wskazawszy, że przepisy takie wprowadzają odmienne traktowanie pomiędzy spółkami będącymi rezydentami w tym samym państwie członkowskim w zależności od tego, czy ich spółka dominująca ma siedzibę w tym samym państwie członkowskim, która to różnica wprowadza ograniczenie swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, Trybunał ocenił, że ograniczenie to było uzasadnione koniecznością zapewnienia wyważonego podziału władztwa podatkowego pomiędzy państwami członkowskimi oraz zapobiegania unikaniu opodatkowania. Jeśli je rozpatrywać łącznie, względy te stanowią bowiem słuszne cele zgodne z traktatem WE i należą do nadrzędnych względów interesu ogólnego. Zdaniem Trybunału dopuszczenie możliwości odliczania transgranicznego, pieniężnego przepływu wewnątrz grupy umożliwiłoby grupom spółek swobodny wybór państwa członkowskiego, w którym opodatkowane zostaną dochody spółki zależnej, poprzez ich wyłączenie z podstawy opodatkowania tej spółki zależnej i, w sytuacji gdy przekazana kwota jest traktowana jako podlegający opodatkowaniu dochód w państwie członkowskim siedziby spółki dominującej, poprzez ich włączenie do podstawy

opodatkowania spółki dominującej, co zagrażałoby samemu systemowi podziału władztwa podatkowego pomiędzy państwami członkowskimi. Ponadto możliwość przepływu podlegających opodatkowaniu dochodów spółki zależnej do spółki dominującej, której siedziba znajduje się w innym państwie członkowskim, wiąże się z niebezpieczeństwem, że za pomocą całkowicie sztucznych konstrukcji przepływ dochodów zostanie zorganizowany wewnątrz grupy spółek w kierunku spółek położonych w państwie członkowskim stosującym najniższe stawki opodatkowania. Wreszcie Trybunał stwierdził, że choć nie mają one szczególnego celu wyłączenia z zakresu przewidzianej w nich ulgi podatkowej całkowicie sztucznych konstrukcji, to przepisy te mogą zostać uznane za proporcjonalne do ww. rozpatrywanych łącznie celów, bowiem rozszerzenie ulgi podatkowej na sytuacje transgraniczne umożliwiłoby grupom spółek swobodny wybór państwa członkowskiego opodatkowania ich dochodów, ze szkodą dla przysługującego państwu członkowskiemu położenia spółki zależnej uprawnienia do opodatkowania dochodów osiągniętych z działalności prowadzonej na jego terytorium.

W dziedzinie opodatkowania jednostek stwierdzono niezgodność z podstawowymi swobodami traktatowymi licznych przepisów krajowych, jako traktujących odmiennie identyczne sytuacje, bez właściwego uzasadnienia. I tak w sprawie C-329/05 Meindl (wyrok z dnia 25 stycznia 2007 r., Zb.Orz. str. I-1113) Trybunał orzekł, że podatnikowi, który jest rezydentem, państwo członkowskie, w którym ma on miejsce zamieszkania, nie może odmówić wspólnego opodatkowania wraz z jego małżonkiem, z którym pożycie nie uległo trwałemu rozkładowi i który ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, z uzasadnieniem, że małżonek ten uzyskał w tym innym państwie członkowskim zarówno więcej niż 10% dochodów gospodarstwa domowego, jak i więcej niż określony próg, w sytuacji gdy dochody uzyskane przez owego małżonka w tym innym państwie członkowskim nie podlegają tam opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Taki bowiem podatnik jest traktowany odmiennie, mimo że obiektywnie znajduje się w takiej samej sytuacji jak podatnik będący rezydentem, którego małżonek ma miejsce zamieszkania w tym samym państwie członkowskim i uzyskuje w nim tylko dochody niepodlegające opodatkowaniu. Trybunał orzekł ponadto, że państwo miejsca zamieszkania takiego podatnika jest jedynym państwem, które może wziąć pod uwagę sytuację osobistą i rodzinną tegoż podatnika, ponieważ nie tylko ma on miejsce zamieszkania w tym państwie, ale nadto uzyskuje w nim całość podlegających opodatkowaniu dochodów gospodarstwa domowego. Zatem wobec braku uzasadnienia okoliczność, że dla podatnika nie jest w żaden sposób możliwe uwzględnienie w ramach wspólnego opodatkowania jego sytuacji osobistej i rodzinnej, lecz wręcz przeciwnie, że podlega on opodatkowaniu jak osoba stanu wolnego, mimo jego stanu cywilnego osoby żonatej lub zamężnej, stanowi dyskryminację, której zabrania zasada swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej.

Sprawa C-383/05 Talotta (wyrok z dnia 22 marca 2007 r., Zb.Orz. str. I-2555) dostarcza innego przykładu orzeczenia stwierdzającego, że przepis z zakresu podatku dochodowego jest niezgodny z traktatem WE, jako że traktuje odmiennie podatników będących i niebędących rezydentami znajdujących się w obiektywnie porównywalnej sytuacji. Sporne przepisy przewidywały, że w razie braku dowodów dochody podatnika z działalności na własny rachunek podlegające opodatkowaniu określane są przez odniesienie do dochodów innych podatników, podczas gdy dochody podatnika niebędącego rezydentem były określane przez odniesienie do minimalnej podstawy opodatkowania. Trybunał

orzekł, że takie odmienne traktowanie stanowi dyskryminację pośrednią ze względu na przynależność państwową, sprzeczną ze swobodą podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, po pierwsze dlatego, że przychody uzyskiwane przez podatnika będącego rezydentem oraz przez podatnika niebędącego rezydentem w ramach wykonywanej przez nich działalności na własny rachunek na terytorium danego państwa członkowskiego należą do tej samej kategorii przychodów, a mianowicie przychodów pochodzących z działalności wykonywanej na własny rachunek na terytorium tego państwa członkowskiego, oraz po drugie dlatego, że takie traktowanie może działać głównie na niekorzyść obywateli innych państw członkowskich, ponieważ nierezydenci są najczęściej cudzoziemcami. Okoliczność, że stosowanie minimalnej podstawy opodatkowania jest często korzystne dla podatników niebędących rezydentami, nie ma w tym względzie znaczenia. Trybunał wyjaśnił następnie, że konieczność zapewnienia skuteczności kontroli podatkowych, choć należy do nadrzędnych względów interesu ogólnego, nie może uzasadniać tej pośredniej dyskryminacji, jako że takie same trudności praktyczne występują w przypadku kontroli rezydentów oraz że istnieją inne mechanizmy umożliwiające wymianę informacji o charakterze podatkowym między państwami członkowskimi.

Wreszcie w sprawie C-150/04 Komisja przeciwko Danii (wyrok z dnia 30 stycznia 2007 r., Zb.Orz. str. I-1169) Trybunał uwzględnił skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wniesioną przez Komisję przeciwko Królestwu Danii, stwierdzając, że sprzeczne z art. 39 WE, 43 WE i 49 WE są przepisy zezwalające podatnikom na odliczenie lub wyłączenie z dochodu podlegającego opodatkowaniu składek zapłaconych w ramach programu emerytalnego w zakresie, w jakim do programu tego przystąpiono w instytucji mającej siedzibę na terytorium kraju, z wykluczeniem wszelkich ulg podatkowych w odniesieniu do programów emerytalnych towarzystw emerytalnych mających siedzibę w innych państwach członkowskich. Trybunał stwierdził bowiem, że przepisy takie mogą wywoływać skutek zniechęcający dla swobody świadczenia usług ubezpieczeniowych przez towarzystwo emerytalne z innego państwa członkowskiego, podobnie dla swobody podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej i swobody przepływu pracowników pochodzących z innego państwa lub takich, którzy w nim pracowali i którzy już przystąpili do programu emerytalnego. Trybunał odrzucił argumenty dotyczące konieczności zapewnienia kontroli podatkowych i zapobiegania unikaniu opodatkowania, orzekając, że istnieją mniej ograniczające środki osiągnięcia tych celów. Podobnie uzasadnienie względami spójności systemu podatkowego nie zostało uwzględnione wobec niewykazania bezpośredniego związku między ulgą podatkową i odpowiadającym jej obciążeniem podatkowym, który musi być zachowany. W istocie jedyne zagrożenie dla tej spójności stanowi to, iż przeniesienie miejsca zamieszkania podatnika następuje pomiędzy chwilą zapłaty składek a chwilą wypłaty odpowiadających im świadczeń, a nie okoliczność, że dane towarzystwo emerytalne znajduje się w innym państwie członkowskim.

Wizy, azyl i imigracja

W sprawach C-77/05 i C-137/05 Zjednoczone Królestwo przeciwko Radzie (wyroki z dnia 18 grudnia 2007 r.) do Trybunału wniesiono o wykładnię protokołu z Schengen¹⁸ w związku z przyjęciem rozporządzeń (WE) nr 2007/2004¹⁹ i nr 2252/2004²⁰. Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, które zostało wyłączone z uczestniczenia w wydaniu tych rozporządzeń, żądało stwierdzenia ich nieważności, argumentując, że wyłączenie to stanowiło naruszenie protokołu z Schengen.

Trybunał orzekł, że protokół z Schengen został zastosowany prawidłowo i że wykładni jego art. 5 ust. 1 należy dokonywać w ten sposób, że udział państwa członkowskiego w wydawaniu przepisu na podstawie tego artykułu jest możliwy jedynie w zakresie, w jakim państwo to zostanie dopuszczone przez Radę do udziału w dorobku Schengen, w który wpisuje się przepis, który ma zostać wydany lub którego stanowi on rozwinięcie, co w tym przypadku nie miało miejsca. Zgodnie z jego rozumowaniem wykładnia, której broniło Zjednoczone Królestwo, skutkowałaby pozbawieniem wszelkiej skuteczności (effet utile) art. 4 protokołu z Schengen, ponieważ Irlandia i Zjednoczone Królestwo mogłyby w związku z tym uczestniczyć we wszystkich projektach i inicjatywach opierających się na dorobku Schengen tytułem art. 5 ust. 1, mimo że nie przystąpiły one do odpowiednich postanowień tego dorobku lub nie zostały dopuszczone do uczestniczenia w nim.

Reguły konkurencji

Trzy wyroki szczególnie zwracają uwagę w dziedzinie konkurencji. W pierwszej kolejności wspomniana zostanie sprawa C-280/06 Autorità garante della Concorrenza e del Mercato (wyrok z dnia 11 grudnia 2007 r.), która dotyczy kryteriów przypisania naruszenia reguł konkurencji w przypadku następstwa prawnego przedsiębiorstw podlegających temu samemu organowi władzy publicznej. W wyroku tym Trybunał najpierw przypomniał, że jeśli przedsiębiorstwo narusza reguły konkurencji, to zgodnie z zasadą odpowiedzialności osobistej musi ono ponieść za to naruszenie odpowiedzialność. Jeśli podmiot, który dopuścił się naruszenia reguł konkurencji jest poddany zmianie o charakterze prawnym lub organizacyjnym, to zmiana ta niekoniecznie skutkuje stworzeniem nowego przedsiębiorstwa, które nie ponosi odpowiedzialności za zachowania sprzeczne z regułami konkurencji poprzedniego podmiotu, jeśli z punktu widzenia ekonomicznego są one identyczne. Trybunał wyjaśnił, że jeśli dwa podmioty stanowią ten sam podmiot gospodarczy, okoliczność, iż podmiot, który dopuścił się naruszenia, nadal istnieje, sama w sobie nie wyklucza nałożenia sankcji na podmiot, na rzecz którego przekazał on swoją działalność gospodarczą. Wreszcie Trybunał podkreślił, że takie nałożenie sankcji jest

¹⁸ Protokół włączający dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej, załączony do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską na mocy traktatu z Amsterdamu.

¹⁹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2007/2004 z dnia 26 października 2004 r. ustanawiające Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. L 349, str. 1).

²⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2252/2004 z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez państwa członkowskie (Dz.U. L 385, str. 1).

dopuszczalne w szczególności, w przypadku gdy dane przedsiębiorstwa pozostawały pod kontrolą tej samej osoby i przez wzgląd na ścisłe związki między nimi pod względem gospodarczym i organizacyjnym stosowały zasadniczo jednakowe wytyczne gospodarcze. W konsekwencji Trybunał orzekł, że w przypadku podmiotów podlegających temu samemu organowi władzy publicznej, jeśli działanie stanowiące jednolite naruszenie reguł konkurencji zostało podjęte przez jeden podmiot, a następnie kontynuowane aż do jego zakończenia przez inny podmiot, będący następcą tego pierwszego podmiotu, który jednak nie przestał istnieć, na ten drugi podmiot można nałożyć sankcję za całe naruszenie, jeżeli zostanie ustalone, że te dwa podmioty znajdowały się pod nadzorem wspomnianego organu władzy publicznej.

W drugiej kolejności wspomniana zostanie sprawa C-95/04 P *British Airways* przeciwko Komisji (wyrok z dnia 15 marca 2007 r., Zb.Orz. str. I-2331), w której Trybunał sprecyzował system premii i rabatów przyznawanych przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą. Trybunał orzekł, że w celu oceny, czy system rabatów lub premii, niebędących ani rabatami, ani premiami ilościowymi, ani też rabatami lub premiami za lojalność, stanowi nadużycie po stronie przedsiębiorstwa zajmującego pozycję dominującą, ocenie poddać należy wszystkie okoliczności, zwłaszcza kryteria i zasady przyznawania rabatów i premii. Należy najpierw zbadać, czy wspomniane rabaty lub premie mogą wywoływać skutek w postaci wykluczenia, tzn. czy z jednej strony mogą one utrudnić, a nawet uniemożliwić konkurentom przedsiębiorstwa zajmującego pozycję dominującą dostęp do rynku oraz, z drugiej strony, utrudnić lub uniemożliwić kontrahentom tego przedsiębiorstwa dokonanie wyboru spośród kilku źródeł zaopatrzenia lub partnerów handlowych. Następnie należy zbadać, czy przyznane rabaty lub premie są obiektywnie uzasadnione z punktu widzenia gospodarczego. Ponadto Trybunał wyjaśnił przesłanki zastosowania zakazu dyskryminacji, o którym mowa w art. 82 akapit drugi lit. c) WE, do premii i rabatów przyznawanych przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą, podkreślając, iż należy ustalić, że zachowanie tego przedsiębiorstwa na rynku nie tylko jest dyskryminujące, ale także ma na celu zakłócenie stosunku konkurencji istniejącego między kontrahentami tego przedsiębiorstwa.

Wreszcie w sprawie C-202/06 P *Cementbouw Handel & Industrie* przeciwko Komisji (wyrok z dnia 18 grudnia 2007 r.) Trybunał skupił się na skutkach zobowiązań zaproponowanych przez strony w ramach kompetencji Komisji Wspólnot Europejskich w dziedzinie kontroli koncentracji. Trybunał przypomniał, że rozporządzenie nr 4064/89²¹ w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw opiera się na zasadzie ścisłego rozdziału kompetencji między władzami krajowymi i wspólnotowymi. Rozdział ten odpowiada w szczególności trosce o pewność prawa, z której wynika, iż dany organ właściwy do zbadania koncentracji można wskazać w sposób przewidywalny. Z tego względu prawodawca wspólnotowy ustalił jednocześnie precyzyjne i obiektywne kryteria umożliwiające określenie, czy dana koncentracja osiąga z gospodarczego punktu widzenia rozmiar wymagany dla uznania jej za mającą „wymiar wspólnotowy” i z tego powodu podlega wyłącznej kompetencji Komisji. Ponadto wymóg szybkiego działania charakteryzujący ogólną systematykę rozporządzenia nr 4064/89 i narzucający Komisji obowiązek przestrzegania ścisłych terminów do wydania

²¹ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 4064/89 z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz.U. L 395, str. 1), zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1310/97 z dnia 30 czerwca 1997 r. (Dz.U. L 180, str. 1).

decyzji końcowej oznacza, że kompetencje Komisji nie mogą być w dowolnym momencie kwestionowane ani poddawane ciągłym zmianom. Trybunał orzekł więc, że o ile Komisja traci kompetencje do rozstrzygnięcia w przedmiocie koncentracji w sytuacji, gdy zainteresowane przedsiębiorstwa całkowicie porzucają ten projekt, o tyle odmiennie jest, w przypadku gdy strony ograniczą się do propozycji, że wprowadzą częściowe zmiany do projektu. Skutkiem takich propozycji nie może być zobowiązanie Komisji do ponownego badania jej kompetencji, ponieważ w ten sposób zainteresowane przedsiębiorstwa mogłyby w znacznym stopniu zakłócić przebieg postępowania i skuteczność kontroli zamierzonej przez prawodawcę. Zobowiązania zaproponowane lub podjęte przez przedsiębiorstwa są również elementami, jakie Komisja musi uwzględnić w ramach badania istoty sprawy, czyli kwestii zgodności lub niezgodności koncentracji ze wspólnym rynkiem, ale nie mogą one pozbawić Komisji jej kompetencji, jako że została ona zweryfikowana na pierwszym etapie postępowania. Z powyższego wynika, że kompetencje Komisji do rozstrzygnięcia w przedmiocie danej koncentracji muszą zostać ustalone w określonym momencie dla całego postępowania. Z uwagi na znaczenie obowiązku zgłoszenia w systemie kontroli ustanowionym przez prawodawcę wspólnotowego moment ten bezwzględnie musi mieć ścisły związek ze zgłoszeniem.

Podatki

W dziedzinie tej na podkreślenie zasługują trzy sprawy dotyczące podatku od wartości dodanej (zwanego dalej „podatkiem VAT”).

W sprawach połączonych C-284/04 T-Mobile Austria i in. (wyrok z dnia 26 czerwca 2007 r.) oraz C-369/04 Hutchison 3G i in. (wyrok z dnia 26 czerwca 2007 r.) Trybunał miał okazję sprecyzować zakres zastosowania pojęcia działalności gospodarczej w rozumieniu art. 4 ust. 2 szóstej dyrektywy 77/388²². Obie te sprawy dotyczyły przyznania, przez krajowy organ regulacyjny odpowiedzialny za przyznawanie częstotliwości radiowych, praw tego rodzaju jak prawa do korzystania publicznego z częstotliwości radiowych celem publicznego świadczenia usług telefonii komórkowej w drodze licytacji. Trybunał stwierdził, że przyznanie takich zezwoleń należy traktować jak niezbędny i uprzedni warunek dostępu podmiotów gospodarczych do rynku telekomunikacji komórkowej, a nie jak uczestnictwo właściwego organu krajowego w tym rynku. Jedynie bowiem podmioty posiadające przyznane im prawa działają na rozważanym rynku, wykorzystując przedmiotowe dobro w celu stałego czerpania z niego zysku, co natomiast nie ma miejsca w przypadku właściwych władz. Rozumowania tego nie może zmienić okoliczność, że przyznanie spornych praw do korzystania wiązało się z zapłatą opłat. W konsekwencji przyznanie tych praw nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu ww. art. 4 ust. 2 i w konsekwencji nie należy do zakresu zastosowania szóstej dyrektywy 77/388.

²² Szósta dyrektywa Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku (Dz.U. L 145, str. 1).

W sprawie C-73/06 Planzer Luxembourg (wyrok z dnia 28 czerwca 2007 r.) Trybunał zajął się warunkami i trybem zwrotu podatku VAT, które przewiduje ósma dyrektywa 79/1072²³ i trzynasta dyrektywa 86/560²⁴. U podłoża tej sprawy leży odmowa przez organ podatkowy państwa członkowskiego zwrotu podatnikowi mającemu siedzibę w innym państwie członkowskim podatku VAT zapłaconego od towarów nabytych w pierwszym państwie członkowskim do celów jego czynności opodatkowanych, motywowana tym, że istniały wątpliwości co do rzeczywistego miejsca zarządu tego podatnika – w państwie członkowskim jego siedziby statutowej lub w miejscu spółki dominującej mającej siedzibę poza terytorium Wspólnoty – i to mimo przedstawienia zaświadczenia wystawionego przez organy państwa członkowskiego siedziby podatnika, dotyczące jego opodatkowania podatkiem VAT w tym państwie. Trybunał przede wszystkim potwierdził, że zaświadczenie zgodne ze wzorem zamieszczonym w załączniku B do ósmej dyrektywy pozwala domniemywać, iż zainteresowany nie tylko jest podatnikiem w państwie członkowskim wydającym zaświadczenie, ale także, iż ma w tym państwie siedzibę, w takiej to czy innej formie, co wiąże co do zasady de facto i de iure organy państwa członkowskiego, gdzie wniesiono o zwrot podatku. Jednak w przypadku wątpliwości co do rzeczywistego charakteru gospodarczego przedsiębiorstwa, którego adres został wymieniony w wystawionym zaświadczeniu, dany organ może upewnić się co do rzeczywistego charakteru gospodarczego za pomocą środków administracyjnych, przewidzianych w tym celu przez przepisy wspólnotowe, a w razie potrzeby ma prawo odmówić dokonania wnioskowanego przez podatnika zwrotu, z zastrzeżeniem wniesienia przez niego sądowego środka zaskarżenia. Trybunał wyjaśnił następnie, że siedzibą spółki w rozumieniu art. 1 pkt 1 trzynastej dyrektywy jest miejsce, w którym są podejmowane istotne decyzje dotyczące ogólnego zarządu spółką oraz w którym są wykonywane jej centralne zadania administracyjne. Określenie tego miejsca opiera się na szeregu czynników, gdzie w pierwszym rzędzie znajduje się siedziba statutowa, miejsce stanowiące centrum administracyjne, miejsce posiedzeń zarządu oraz – zazwyczaj z nim identyczne – miejsce określania ogólnej polityki spółki. W rachubę mogą wchodzić także inne czynniki, takie jak miejsce zamieszkania głównych członków zarządu, miejsce, w którym odbywa się walne zgromadzenie, miejsce przechowywania dokumentów dotyczących zarządu i księgowości oraz główne miejsce dokonywania operacji finansowych, w szczególności bankowych. W ten sposób fikcyjne umiejscowienie, które charakteryzuje spółkę „skrzynkę adresową” lub spółkę „wydmuszkę”, nie może zostać zakwalifikowane jako siedziba w rozumieniu art. 1 pkt 1 trzynastej dyrektywy.

Zbliżanie ustawodawstw i przepisy jednolite

Podobnie jak w przeszłości dziedzina ta była źródłem obfitego orzecznictwa, w ramach którego kilka spraw zasługuje na szczególną uwagę.

²³ Ósma dyrektywa Rady z dnia 6 grudnia 1979 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do podatków obrotowych – warunki zwrotu podatku od wartości dodanej podatnikom niemającym siedziby na terytorium kraju (Dz.U. L 331, str. 11).

²⁴ Trzynasta dyrektywa Rady z dnia 17 listopada 1986 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do podatków obrotowych – warunki zwrotu podatku od wartości dodanej podatnikom niemającym siedziby na terytorium Wspólnoty (Dz.U. L 326, str. 40).

W sprawie C-470/03 AGM-COS.MET (wyrok z dnia 17 kwietnia 2007 r.) Trybunał rozpatrywał kwestię, czy zachowanie urzędnika, który poprzez publiczne oświadczenia ujawnił ułomność pewnych podnośników do obsługi pojazdów, można przypisać państwu. Trybunał stwierdził, że wypowiedzi urzędnika można przypisać państwu, jeśli ze względu na ich formę i okoliczności stwarzają one u adresatów wrażenie, że chodzi o oficjalne stanowisko państwa, a nie o prywatną opinię urzędnika. Decydującym kryterium jest to, czy adresaci tych wypowiedzi mogą w rozsądny sposób przyjąć w danych okolicznościach, że jest to stanowisko, które urzędnik wyraża w ramach swych kompetencji służbowych. Konkretnie zaś wypowiedzi urzędnika przedstawiające maszynę, która została certyfikowana jako zgodna z dyrektywą 98/37/WE²⁵, jako niezgodną z odnoszącą się do niej normą harmonizującą i niebezpieczną, mogą przynajmniej pośrednio i potencjalnie utrudnić wprowadzenie tych maszyn do obrotu i nie mogą być uzasadnione ani względami ochrony zdrowia, ani wolnością wyrażania opinii przez urzędników. W istocie art. 4 ust. 1 dyrektywy 98/37 powinien być interpretowany w ten sposób, że, po pierwsze, nadaje jednostkom prawa, i po drugie, nie pozostawia państwom członkowskim jakiegokolwiek zakresu swobodnego uznania, w danym przypadku co do maszyn zgodnych z tą dyrektywą lub za takie uznanych. Brak poszanowania tego przepisu wynikający z wypowiedzi urzędnika państwa członkowskiego, o ile można je przypisać temu państwu, stanowi wystarczająco istotne naruszenie prawa wspólnotowego, by powstała odpowiedzialność tego państwa.

W sprawie C-305/05 *Ordre des barreaux francophones et germanophone i in.* (wyrok z dnia 26 czerwca 2007 r.) podniesiona została kwestia, czy nałożenie na adwokatów obowiązków informowania i współpracy z organami odpowiedzialnymi za walkę z praniem pieniędzy, przewidziane w art. 6 ust. 1 dyrektywy 91/308²⁶, gdy uczestniczą oni w transakcjach o charakterze finansowym niemających związku z postępowaniem sądowym, nie narusza prawa do rzetelnego procesu sądowego.

Trybunał orzekł, że w takim przypadku nie miało miejsca naruszenie prawa do rzetelnego procesu sądowego, przypominając najpierw, że obowiązki informowania i współpracy obejmują adwokatów tylko o tyle, o ile udzielają swemu klientowi pomocy w przygotowaniu lub przeprowadzeniu pewnych transakcji o charakterze finansowym i dotyczących nieruchomości lub gdy działają w imieniu i na rzecz swych klientów przy transakcjach finansowych lub transakcjach dotyczących nieruchomości. Co do zasady tego typu działania, z samej swej natury, znajdują się w kontekście, który nie ma związku z postępowaniem sądowym i tym samym pozostają poza zakresem prawa do rzetelnego procesu sądowego.

Od chwili, gdy zwrócono się do adwokata o pomoc w przeprowadzeniu obrony lub o reprezentowanie przed sądami lub w celu uzyskania porady w kwestii sposobu wszczęcia lub uniknięcia postępowania sądowego, adwokat ten zostaje wyłączony z obowiązku informowania i współpracy i bez znaczenia jest to, czy informacje zostały uzyskane lub

²⁵ Dyrektywa 98/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do maszyn (Dz.U. L 207, str. 1).

²⁶ Dyrektywa Rady 91/308/EWG z dnia 10 czerwca 1991 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy (Dz.U. L 166, str. 77).

otrzymane wcześniej, w trakcie lub po postępowaniu. Wyłączenie takie pozwala chronić prawo klienta do rzetelnego procesu sądowego.

W sprawach połączonych C-439/05 P i C-454/05 P Land Oberösterreich przeciwko Komisji (wyrok z dnia 13 września 2007 r.) Komisja Wspólnot Europejskich oddaliła wniosek o przyznanie odstępstwa od przepisów harmonizujących, który notyfikowała jej Republika Austrii na podstawie art. 95 ust. 5 WE, dotyczący projektu ustawy, którego przedmiotem było uzyskanie odstępstwa od przepisów dyrektywy 2001/18²⁷, poprzez wprowadzenie zakazu organizmów modyfikowanych genetycznie w Land Oberösterreich. Na poparcie swojego odwołania, podczas gdy Sąd oddalił skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji Komisji, wnoszący odwołanie podnosił naruszenie zasady kontrydiktoryjności i naruszenie art. 95 ust. 5 WE. Trybunał orzekł, że ze względu na specyfikę procedury przewidzianej w art. 95 ust. 5 WE, podobieństwa tej procedury do procedury przewidzianej w ust. 4 tego artykułu, jak również wspólny cel obu tych ustępów, jakim jest umożliwienie państwom członkowskim uzyskania odstępstwa od przepisów harmonizujących, Komisja nie jest zobowiązana do przestrzegania zasady kontrydiktoryjności przed wydaniem decyzji na podstawie art. 95 ust. 5 WE.

W istocie z brzmienia tego artykułu nie wynika, że Komisja ma obowiązek wysłuchania notyfikującego państwa członkowskiego, zanim podejmie decyzję w sprawie zatwierdzenia lub odrzucenia danych przepisów krajowych. Prawodawca wspólnotowy przewidział jedynie przesłanki, które należy spełnić w celu uzyskania decyzji Komisji, terminy, w których powinna ona przyjąć decyzję zatwierdzającą lub odrzucającą, oraz ewentualne przedłużenia terminu.

Wreszcie postępowanie jest wszczynane nie przez instytucję wspólnotową lub podmiot krajowy, lecz przez państwo członkowskie, jako że decyzja Komisji przyjmowana jest wyłącznie w reakcji na tę inicjatywę. W swoim wniosku państwo członkowskie ma całkowitą swobodę wypowiedzenia się w kwestii przepisów krajowych, o których wprowadzenie wnosi, jak to wynika wyraźnie z art. 95 ust. 5 WE, który nakłada na państwo członkowskie obowiązek uzasadnienia wniosku.

Ponadto Trybunał wyjaśnił, że wprowadzenie przepisów krajowych stanowiących odstępstwo od przepisu harmonizującego musi być oparte na nowych dowodach naukowych dotyczących ochrony środowiska naturalnego lub środowiska pracy ze względu na specyficzny problem tego państwa członkowskiego, który pojawił się po przyjęciu środka harmonizującego, oraz że projektowane przepisy, jak również powody ich wydania powinny zostać notyfikowane Komisji.

W sprawie C-429/05 Rampion i Godard (wyrok z dnia 4 października 2007 r.) dotyczącej ochrony konsumentów w dziedzinie kredytu konsumenckiego i prawa konsumenta do przedsięwzięcia środków prawnych przeciwko kredytodawcy Trybunał orzekł, że dyrektywa

²⁷ Dyrektywa 2001/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie i uchylająca dyrektywę Rady 90/220/EEG – Deklaracja Komisji (Dz.U. L 106, str. 1).

87/102²⁸ stosuje się zarówno do kredytów mających na celu sfinansowanie jednej jedynej transakcji, jak i do otwarcia kredytu pozwalającego konsumentowi na korzystanie z kredytu uruchamianego wielokrotnie. Ponadto Trybunał orzekł, iż wykładni art. 11 i 14 tej dyrektywy należy dokonywać w ten sposób, że sprzeciwiają się one temu, aby przewidziane w art. 11 ust. 2 tej dyrektywy prawo do przedsięwzięcia środków prawnych, które przysługuje konsumentowi wobec kredytodawcy, było obwarowane przesłanką, by wcześniejsza oferta kredytu zawierała wzmiankę o finansowanym towarze lub usłudze. W istocie artykułu tego, który przewiduje, iż państwa członkowskie określają, w jakim zakresie i na jakich warunkach te środki prawne mogą być wykorzystywane, nie należy rozumieć w ten sposób, iż pozwala on państwu członkowskiemu na obwarowanie prawa do przedsięwzięcia środków prawnych, z którego korzysta konsument, dodatkowymi przesłankami kumulującymi się z tymi, które w sposób wyczerpujący zostały w nim wyliczone. Wykładnię tę potwierdza art. 14 tej dyrektywy, który sprzeciwia się w szczególności temu, aby przepis krajowy pozwalał kredytodawcy na unikanie przedsięwzięcia przez konsumenta środków prawnych przeciwko niemu na mocy ww. art. 11 poprzez zwykłe pominięcie wzmianki o finansowanych towarach lub usługach.

W sprawie C-457/05 Schutzverband der Spirituosen-Industrie (wyrok z dnia 4 października 2007 r.) Trybunał przypomina, że biorąc pod uwagę ogólną systematykę i cel dyrektywy 75/106²⁹, a także zasadę swobodnego przepływu towarów, zagwarantowaną w art. 28 WE, art. 28 WE stoi na przeszkodzie temu, by państwo członkowskie zakazywało sprzedaży opakowania jednostkowego o nominalnej objętości 0,071 litra, która nie znajduje się wśród objętości wspólnotowych, lecz które jest legalnie produkowane i sprzedawane w innym państwie członkowskiemu, chyba że zakaz taki jest uzasadniony nadrzędnym wymogiem, obowiązuje jednakowo w stosunku do produktów krajowych i produktów przywożonych, jest niezbędny do spełnienia tego wymogu i proporcjonalny do zamierzonego celu, a także cel ten nie może zostać osiągnięty za pomocą środków ograniczających w mniejszym stopniu handel wewnątrz Wspólnoty.

Po raz kolejny różne dyrektywy dotyczące udzielania zamówień publicznych były motorem sporów sądowych.

W sprawie C-295/05 Asociación Nacional de Empresas Forestales (wyrok z dnia 19 kwietnia 2007 r.) powstała kwestia, czy państwo członkowskie mogło objąć przedsiębiorstwo publiczne reżimem prawnym, zgodnie z którym może ono wykonywać czynności, nie

²⁸ Dyrektywa Rady 87/102/EWG z dnia 22 grudnia 1986 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego (Dz.U. L 42, str. 48).

²⁹ Dyrektywa Rady 75/106/EWG z dnia 19 grudnia 1974 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do objętościowego uzupełniania niektórych płynów w opakowaniach jednostkowych (Dz.U. L 42, str. 1).

podlegając dyrektywom 92/50³⁰, 93/36³¹ i 93/37³² dotyczącym udzielania zamówień publicznych. Przedsiębiorstwo publiczne, o którym tu mowa, korzysta ze szczególnego statusu umożliwiającego mu wykonywanie znacznej liczby czynności na bezpośrednie zlecenie organów administracji jako służba techniczna administracji, bez zachowania procedur przetargowych przewidzianych ustawą i nie ma żadnej swobody decydowania ani o tym, jak postąpić ze zleceniem otrzymanym od władz, ani o cenach za swoje świadczenia. Trybunał orzekł, że ww. dyrektywy nie stoją na przeszkodzie ustanowieniu reżimu prawnego, takiego, jakim objęte jest ww. przedsiębiorstwo publiczne, pozwalającego na to, by jako przedsiębiorstwo publiczne działające jako własna jednostka wykonawcza i służba techniczna szeregu organów administracji publicznej wykonywała czynności, nie podlegając regułom ustanowionym w tych dyrektywach, jeżeli, po pierwsze, dane organy administracji publicznej sprawują nad tym przedsiębiorstwem kontrolę analogiczną do kontroli, którą sprawują nad własnymi służbami, a po drugie, przedsiębiorstwo to wykonuje zasadniczą część działalności na rzecz tych organów.

W sprawie C-503/04 Komisja przeciwko Niemcom (wyrok z dnia 18 lipca 2007 r.) dotyczącej umowy na unieszkodliwianie odpadów zawartej przez miasto Brunswik bez publikacji ogłoszenia o postępowaniu przetargowym na szczeblu wspólnotowym, w następstwie niewykonania przez Republikę Federalną Niemiec wyroku stwierdzającego uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego na mocy art. 226 WE, Trybunał orzekł, że choć prawdą jest, iż art. 2 ust. 6 akapit drugi dyrektywy 89/665³³ zezwala państwom członkowskim na pozostawienie w mocy umów zawartych z naruszeniem dyrektyw dotyczących udzielania zamówień publicznych i w związku z tym chroni uzasadnione oczekiwania stron umów, nie może on skutkować tym, że postępowanie instytucji zamawiających w stosunku do osób trzecich zostaje uznane za zgodne z prawem wspólnotowym po zawarciu takich umów, gdyż ograniczałoby to zakres postanowień traktatu ustanawiających rynek wewnętrzny. Ponadto przepis ten dotyczy, jak wynika z jego brzmienia, odszkodowania, które osoba doznająca uszczerbku w wyniku naruszenia popełnionego przez instytucję zamawiającą może od niej uzyskać, i nie może być uważany za regulujący również stosunki między państwem członkowskim i Wspólnotą, których dotyczą jednak art. 226 WE i 228 WE. Zakładając nawet, że druga strona umowy zawartej z naruszeniem dyrektywy 92/50 w przypadku jej rozwiązania może przeciwstawić instytucji zamawiającej zasady pewności prawa oraz ochrony uzasadnionych oczekiwań, zasadę pacta sunt servanda oraz prawo własności, państwo członkowskie nie może powoływać się na te zasady i na to prawo w celu uzasadnienia niewykonania wyroku stwierdzającego uchybienie w rozumieniu art. 226 WE i w ten sposób uchylać się od swej odpowiedzialności w ramach prawa wspólnotowego.

³⁰ Dyrektywa Rady 92/50/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r. odnosząca się do koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi (Dz.U. L 209, str. 1).

³¹ Dyrektywa Rady 93/36/EWG z dnia 14 czerwca 1993 r. koordynująca procedury udzielania zamówień publicznych na dostawy (Dz.U. L 199, str. 1).

³² Dyrektywa Rady 93/37/EWG z dnia 14 czerwca 1993 r. dotycząca koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane (Dz.U. L 199, str. 54).

³³ Dyrektywa Rady nr 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (Dz.U. L 395, str. 33).

Sprawa C-337/06 Bayerischer Rundfunk i in. (wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r.) dotyczyła kwestii, czy publiczni nadawcy niemieccy są instytucjami zamawiającymi dla celów zastosowania przepisów wspólnotowych dotyczących udzielania zamówień publicznych. Artykuł 1 dyrektywy 92/50 uznaje za instytucje zamawiające między innymi podmioty prawa publicznego finansowane w przeważającej części przez państwo. Trybunał orzekł, że „finansowanie w przeważającej części przez państwo” ma miejsce, chociaż nadawcy publiczni, tacy jak w postępowaniu przed sądem krajowym, są finansowani w przeważającej części z opłat ponoszonych przez posiadaczy odbiorników, nałożonych, obliczanych i pobieranych według prerogatyw władzy publicznej. W przypadku finansowania działalności ww. nadawców publicznych w sposób wskazany powyżej przesłanka „finansowania przez państwo” nie wymaga bezpośredniej ingerencji państwa lub innych władz publicznych przy udzielaniu przez nadawców publicznych zamówienia publicznego na usługi porządkowe. Trybunał wyjaśnił, że jedynie zamówienia publiczne na usługi wskazane w art. 1 dyrektywy, to znaczy zamówienia publiczne na usługi dotyczące właściwej funkcji nadawców, a mianowicie kształtowania i realizacji programów, są wyłączone z zakresu stosowania tej dyrektywy. Natomiast zamówienia publiczne na usługi, które nie są związane z działalnością należącą do zakresu wykonywania właściwej misji publicznej, są w pełni objęte przepisami wspólnotowymi.

Znaki towarowe

W tej dziedzinie Trybunał zajął się jednocześnie rozporządzeniem w sprawie wspólnotowego znaku towarowego³⁴ oraz dyrektywą o zbliżaniu ustawodawstw państw członkowskich³⁵.

Wyrok wydany w sprawie C-29/05 P OHIM przeciwko Kaul (wyrok z dnia 13 marca 2007 r., Zb.Orz. str. I-2213) precyzuje przesłanki, w których można uwzględnić nowe fakty i dowody, jeśli są one podniesione na poparcie odwołania w ramach postępowania w sprawie sprzeciwu. Dokładniej zaś Trybunał orzekł, że izba odwoławcza Urzędu Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego dysponuje zakresem swobodnego uznania co do tego, czy uwzględnić, z zastrzeżeniem uzasadnienia, przy podejmowaniu wymaganej od niej decyzji okoliczności faktyczne i dowody, jakie strona, która wniosła sprzeciw, przedstawia po raz pierwszy w pisemnym stanowisku, które przedkłada ona na poparcie swojego odwołania, co oznacza, że po pierwsze, niekoniecznie jest ona zobowiązana uwzględnić te okoliczności faktyczne i dowody, a po drugie, że ich uwzględnienie nie jest z urzędu wykluczone. Artykuł 59 rozporządzenia nr 40/94, który przewiduje przesłanki wniesienia odwołania do izby odwoławczej, nie można zatem interpretować jako przyznającego osobie wnoszącej takie odwołanie nowy termin celem przedstawienia okoliczności faktycznych i dowodów na poparcie jej sprzeciwu.

W sprawie C-321/03 Dyson (wyrok z dnia 25 stycznia 2007 r., Zb.Orz. str. I-687) Trybunał, odnosząc się do kwestii, jakie oznaczenia mogą stanowić znak towarowy, orzekł, że

³⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (Dz.U. L 11, str. 1).

³⁵ Pierwsza dyrektywa Rady 89/104/EWG z dnia 21 grudnia 1988 r. mająca na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych (Dz.U. L 40, str. 1).

przedmiot zgłoszenia znaków towarowych, który obejmuje wszystkie możliwe do wyobrażenia kształty przezroczystego pojemnika lub zbiornika będącego częścią zewnętrznej powierzchni odkurzacza, nie stanowi „oznaczenia” w rozumieniu art. 2 dyrektywy 89/104 i w konsekwencji nie może stanowić znaku towarowego w jej rozumieniu. W istocie przedmiot takiego zgłoszenia stanowi w rzeczywistości zwykłą właściwość omawianego towaru, może obejmować dużą ilość różnych postaci i w związku z tym nie jest określony. Z uwagi na wyłączenie stanowiącą cechę właściwą prawa znaków towarowych właściciel znaku towarowego obejmującego tak nieokreślony przedmiot uzyskalby wbrew celowi, którego realizacją służy art. 2 dyrektywy, nienależną przewagę konkurencyjną, ponieważ byłby uprawniony do uniemożliwienia swym konkurentom oferowania odkurzaczy z jakimkolwiek rodzajem przezroczystej obudowy zbiorczej umieszczonej na ich zewnętrznej powierzchni, niezależnie od jej kształtu.

W sprawie C-48/05 Adam Opel (wyrok z dnia 25 stycznia 2007 r., Zb.Orz. str. I-1017) Trybunał przypomniał, że zgodnie z art. 5 ust. 1 pierwszej dyrektywy 89/104/EWG zarejestrowany znak towarowy przyznaje jego właścicielowi wyłączne prawo do zakazania wszelkim osobom trzecim, które nie mają jego zgody, używania w obrocie handlowym oznaczenia identycznego ze znakiem towarowym dla towarów identycznych z tymi, dla których znak ten jest zarejestrowany. Umożliwia to właścicielowi znaku towarowego ochronę jego szczególnych interesów, tzn. zadbanie o to, aby znak towarowy mógł spełniać właściwe mu funkcje, a w szczególności zapewniać konsumentom gwarancję pochodzenia towaru. Zatem umieszczenie przez osobę trzecią bez zgody właściciela znaku towarowego, w tym przypadku Opla, oznaczenia identycznego ze znakiem towarowym na modelach redukcyjnych pojazdów tej marki, celem wiernego odtworzenia tych pojazdów oraz wprowadzenia do obrotu tych modeli redukcyjnych, może zostać zakazane jedynie wówczas, gdy naraża ono lub może narazić na szwank funkcje znaku towarowego, jako znaku zarejestrowanego dla zabawek. W odniesieniu do konsekwencji, jakie można wyciągnąć z okoliczności, iż po pierwsze, logo Opla zostało zarejestrowane również dla pojazdów samochodowych oraz że, po drugie, chodzi tutaj o znak towarowy, który zdaje się cieszyć renomą w Niemczech dla towarów tego rodzaju, Trybunał stwierdził, że właściciel znaku towarowego może zakazać używania, które bez uzasadnionej przyczyny powoduje czerpanie nienależnej korzyści z odróżniającego charakteru lub renomy tego znaku jako znaku towarowego zarejestrowanego dla pojazdów samochodowych lub też działa na ich szkodę.

Orzeczenie w tym samym duchu zostało wydane w sprawie C-17/06 Céline (wyrok z dnia 11 września 2007 r.) w odniesieniu do używania firmy, nazwy handlowej czy szyldu z wcześniejszym znakiem towarowym w ramach działalności polegającej na sprzedaży towarów identycznych z tymi, dla których znak ten został zarejestrowany. Trybunał dodał, że zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy prawo wynikające ze znaku towarowego nie pozwala osobie uprawnionej na zakazanie wszelkim osobom trzecim używania w obrocie handlowym jej własnego nazwiska lub adresu, pod warunkiem że osoba ta używa ich zgodnie z uczciwymi praktykami w handlu i przemyśle.

W sprawie C-246/05 Häupl (wyrok z dnia 14 czerwca 2007 r.) do Trybunału wniesiono o wykładnię art. 10 ust. 1 i art. 12 ust. 1 pierwszej dyrektywy 89/104. Rozpatrując kwestię, z jaką chwilą należy uznać procedurę rejestracji za zakończoną, wobec tego, że data ta oznacza początek okresu używania, Trybunał orzekł, że dyrektywa nie określa w sposób

jednoznaczny początku tego okresu ochrony, jego brzmienie pozwala wobec tego na dostosowanie wymienionego terminu do odrębności procedur krajowych. Zatem „data zakończenia procedury rejestracji” w rozumieniu art. 10 ust. 1 dyrektywy winna być określana w każdym państwie członkowskim stosownie do obowiązujących w tym państwie przepisów proceduralnych dotyczących rejestracji. Konkretnie zaś przepis ten definiuje początek terminu pięciu lat, podczas którego powinno rozpocząć się rzeczywiste używanie znaku towarowego, chyba że istnieją usprawiedliwione powody jego nieużywania. W tym aspekcie Trybunał orzekł, że zgodnie z art. 12 ust. 1 dyrektywy stanowią „uzasadnione podstawy nieużywania” znaku towarowego przeszkody, które pozostają w bezpośrednim związku ze znakiem, czyniąc jego używanie niemożliwym lub pozbawionym sensu, i zachodzą niezależnie od woli uprawnionego ze znaku. Do sądu krajowego należy ocena w każdym konkretnym przypadku istotnych okoliczności faktycznych sprawy w postępowaniu głównym oraz ustalenie, czy czynią one używanie tego znaku towarowego pozbawionym sensu.

Polityka gospodarcza i pieniężna

W sprawie C-359/05 Estager (wyrok z dnia 18 stycznia 2007 r., Zb.Orz. str. I-581) Trybunał orzekł, że rozporządzenia nr 1103/97 i nr 974/98 dotyczące wprowadzenia euro³⁶ sprzeciwiają się uregulowaniu krajowemu, które podnosi kwotę opłaty w ramach operacji wymiany na euro, chyba że podniesienie to jest zgodne z wymogami pewności prawa i przejrzystości, umożliwiając tym samym ochronę uzasadnionych oczekiwań podmiotów gospodarczych w ramach wprowadzania euro. Wynika z tego, że przedmiotowe uregulowanie krajowe powinno umożliwiać jednoznaczne odróżnienie decyzji władz państwa członkowskiego o podniesieniu kwoty opłaty od operacji wymiany tej kwoty na euro.

Polityka społeczna

Pośród wyroków Trybunału wydanych w dziedzinie polityki społecznej należy wskazać niektóre sprawy dotyczące realizacji zasady równego traktowania oraz sfery praw pracowniczych i ich ochrony.

Jeśli chodzi o zasady wspólnotowe regulujące równe traktowanie mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do zatrudnienia oraz warunków pracy, Trybunał przede wszystkim wyjaśnił kwestię statusu pracownic w ciąży w ramach pytań prejudycjalnych dotyczących

³⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1103/97 z dnia 17 czerwca 1997 r. w sprawie niektórych przepisów dotyczących wprowadzenia euro (Dz.U. L 162, str. 1). Rozporządzenie Rady (WE) nr 974/98 z dnia 3 maja 1998 r. dotyczące wprowadzenia euro (Dz.U. L 139, str. 1).

wykładni przepisów dyrektyw 76/207/EWG³⁷ i 92/85/EWG³⁸. I tak w wyroku w sprawie C-116/06 Kiiski (wyrok z dnia 20 września 2007 r.) Trybunał wskazał, że te przepisy wspólnotowe stoją na przeszkodzie obowiązywaniu przepisów prawa krajowego regulujących urlop wychowawczy, które w zakresie, w jakim nie uwzględniają zmian wynikających dla danej pracownicy z faktu bycia w ciąży w okresie ograniczonym do co najmniej czternastu tygodni przed porodem i po porodzie, uniemożliwiają jej uzyskanie, na jej wniosek, zmiany okresu urlopu wychowawczego w chwili wystąpienia o przyznanie jej urlopu macierzyńskiego i pozbawiają ją w ten sposób praw związanych z urlopem macierzyńskim. W sprawie C-460/06 Paquay (wyrok z dnia 11 października 2007 r.) Trybunał wyjaśnił ponadto, że dyrektywa 92/85/EWG zakazuje nie tylko doręczenia w okresie ochronnym, o którym mowa w art. 10 ust. 1, decyzji o zwolnieniu z powodu ciąży lub urodzenia dziecka, ale także rozpoczęcia działań przygotowawczych do takiej decyzji przed końcem tego okresu. Stwierdziwszy, że taka decyzja jest sprzeczna z art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 1 dyrektywy 76/207/EWG niezależnie od momentu jej doręczenia i nawet wtedy, gdy doręczenie następuje po zakończeniu okresu ochronnego, o którym stanowi art. 10 dyrektywy 92/85/EWG, Trybunał wywiódł z tego, że środek wybrany przez państwo członkowskie w oparciu o art. 6 dyrektywy 76/207/EWG celem ukarania naruszenia tych przepisów wspólnotowych winien być przynajmniej równoważny środkowi, który wprowadziło ono w wykonaniu art. 10 i 12 dyrektywy 92/85/EWG.

Trybunał wzbogacił również orzecznictwo dotyczące realizacji zasady równego traktowania mężczyzn i kobiet w dziedzinie systemu emerytalno-rentowego. W odniesieniu do wspólnotowych rent i emerytur Trybunał orzekł w szczególności, że użycie zróżnicowanych czynników w zależności od płci dla celów wyliczenia lat uprawniających do emerytury w przypadku przeniesienia do systemu wspólnotowego praw do emerytury nabytych przez urzędnika z tytułu działalności zawodowej poprzedzającej podjęcie przez niego służby we Wspólnotach, stanowi dyskryminację ze względu na płeć nieuzasadnioną koniecznością zagwarantowania racjonalnego zarządzania finansowego tym systemem emerytalno-rentowym (wyrok z dnia 11 września 2007 r. w sprawie C-227/04 P Lindorfer przeciwko Radzie). W odniesieniu do równego traktowania mężczyzn i kobiet w dziedzinie zabezpieczenia społecznego Trybunał ocenił, że dyrektywa 79/7/EWG³⁹ nie stoi na przeszkodzie wydaniu przepisów krajowych, które umożliwiają osobom określonej płci, początkowo dyskryminowanym, skorzystanie w całym okresie wypłaty emerytury z systemu emerytalnego obejmującego kategorię osób odmiennej płci, poprzez wpłatę składek wyrównawczych stanowiących różnicę między składkami wpłaconymi przez osoby początkowo dyskryminowane przez okres, w którym miała miejsce dyskryminacja, a składkami w wyższej wysokości wpłaconymi przez drugą kategorię osób w tym samym okresie, powiększonych o odsetki rekompensujące spadek wartości pieniądza. Jednak wpłata składek wyrównawczych nie może być powiększona o odsetki inne niż te mające

³⁷ Dyrektywa Rady 76/207/EWG z dnia 9 lutego 1976 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie dostępu do zatrudnienia, kształcenia i awansu zawodowego oraz warunków pracy (Dz.U. L 39, str. 40).

³⁸ Dyrektywa Rady 92/85/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie wprowadzenia środków służących wspieraniu poprawy w miejscu pracy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w ciąży, pracowników, które niedawno rodziły, i pracowników karmiących piersią (Dz.U. L 348, str. 1).

³⁹ Dyrektywa Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 6, str. 24).

na celu zrekompensowanie utraty wartości pieniądza. Ponadto nie można wymagać, aby wpłata taka została dokonana jednorazowo, w sytuacji gdy wymóg taki praktycznie czyni wyżej wymienione wyrównanie niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym (wyrok z dnia 21 czerwca 2007 r. w sprawach połączonych od C-231/06 do C-233/06 Jonkman). Trybunał przypominał również, że w przypadku niezgodności przepisów krajowych z prawem wspólnotowym wynikającej z wyroku wydanego w przedmiocie pytania prejudycjalnego, na władzach tego państwa członkowskiego spoczywa obowiązek przyjęcia środków odpowiednich do zapewnienia przestrzegania prawa wspólnotowego poprzez zadbanie w szczególności o uzgodnienie w najkrótszym czasie prawa krajowego z prawem wspólnotowym oraz zapewnienie pełnej skuteczności uprawnieniom, jakie wypływają z niego dla podmiotów prawa. W razie stwierdzenia dyskryminacji sprzecznej z prawem wspólnotowym, i dopóki nie zostaną przyjęte środki zmierzające do przywrócenia równego traktowania, sąd krajowy ze swej strony zobowiązany jest do niestosowania wszelkich dyskryminujących przepisów krajowych, bez konieczności żądania lub oczekiwania uprzedniego uchylenia tych przepisów przez ustawodawcę, oraz do zastosowania wobec członków gorzej traktowanej grupy przepisów obowiązujących wobec osób należących do tej drugiej kategorii.

Ponadto zasada równości wynagrodzeń dla pracowników płci męskiej i pracowników płci żeńskiej jest przedmiotem wyroku (wyrok z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie C-300/06 Voß) dokonującego wykładni art. 141 WE w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które, po pierwsze, definiuje godziny nadliczbowe przepracowane zarówno przez urzędników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, jak i urzędników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy jako godziny przepracowane ponad indywidualne pensum, a po drugie, ustala niższą stawkę wynagrodzenia za te godziny niż stawka za godziny przepracowane w ramach indywidualnego pensum, co skutkuje tym, że urzędnicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy otrzymują niższe wynagrodzenie od urzędników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy za godziny przepracowane ponad ich indywidualne pensum aż do wysokości liczby godzin, jakie zobowiązany jest przepracować urzędnik zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w ramach swego pensum w zakresie, w jakim uregulowanie to dotyczy znacznie wyższego odsetka pracowników płci żeńskiej niż pracowników płci męskiej i w przypadku braku uzasadnienia takiej różnicy traktowania obiektywnymi czynnikami niezwiązanymi z dyskryminacją ze względu na płeć.

Równe traktowanie w zakresie dostępu do zatrudnienia oraz warunków pracy tym razem w aspekcie zakazu dyskryminacji opartej na wieku było przedmiotem sprawy C-411/05 Palacios de la Villa (wyrok z dnia 16 października 2007 r.), która koncentrowała się wokół kwestii zgodności z dyrektywą 2000/78/WE⁴⁰ przepisów hiszpańskich uznających ważność klauzul obowiązkowego przejścia na emeryturę zawartych w układach zbiorowych pracy, przewidujących rozwiązanie z mocy prawa stosunku pracy, gdy pracownik osiąga wiek określony przez te przepisy na 65 lat umożliwiające przejście na emeryturę, oraz gdy spełnia pozostałe kryteria umożliwiające uzyskanie prawa do emerytury z systemu składowego. Trybunał ocenił, że zakaz wszelkiej dyskryminacji ze względu na wiek wykonywany przez tę dyrektywę nie sprzeciwia się takiemu uregulowaniu krajowemu,

⁴⁰ Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 303, str. 16).

gdy jest ono obiektywnie i racjonalnie uzasadnione słusznym celem związanym z polityką zatrudnienia i rynkiem pracy oraz gdy środki przedsięwzięte dla jego osiągnięcia nie wydają się być w związku z tym niewłaściwe i niekonieczne. Stwierdziwszy, że cel interesu ogólnego regulacji rynku pracy w szczególności w celu zahamowania bezrobocia i wsparcia zatrudnienia winien, co do zasady, zostać uznany za uzasadniający w ramach prawa krajowego odmienne traktowanie ze względu na wiek wprowadzone przez państwa członkowskie, Trybunał orzekł, że środek ten ma właściwy i konieczny charakter ze względu na uwzględnienie przez niego okoliczności, iż zainteresowani otrzymają emeryturę oraz ze względu na możliwość, która została otwarta partnerom społecznym, wykorzystania, za pośrednictwem układów zbiorowych pracy, a zatem ze znaczną elastycznością, mechanizmu obowiązkowego przejścia na emeryturę.

Wreszcie pytanie prejudycjalne skierowane przez hiszpański sąd w przedmiocie przyznania dodatku za staż pracy umożliwiło Trybunałowi orzeczenie, że pojęcie „warunków pracy” wspomniane w klauzuli 4.1 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony⁴¹ – którego postanowienia, podobnie jak przepisy dyrektywy 1999/70/WE⁴², do której załączone zostało to porozumienie ramowe, winny być również stosowane do umów i stosunków pracy na czas określony zawartych z jednostkami sektora publicznego – może stanowić podstawę roszczenia o przyznanie pracownikowi zatrudnionemu na czas określony dodatku za staż pracy zarezerwowanego w prawie krajowym tylko dla pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony (wyrok z dnia 13 września 2007 r. w sprawie C-307/05 Del Cerro Alonso). Ponadto ten sam przepis sprzeciwia się, jak to wyjaśnił Trybunał, wprowadzeniu odmiennego traktowania pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony, uzasadnionego tylko tym, iż wprowadza je przepis ustawowy bądź wykonawczy państwa członkowskiego albo porozumienie zbiorowe zawarte między związkami zawodowymi reprezentującymi personel i danym pracodawcą.

Zakres niektórych przepisów wspólnotowych dotyczących praw pracowniczych i ich ochrony został sprecyzowany przez Trybunał w odpowiedzi na różne pytania prejudycjalne. Mianowicie w sprawie C-458/05 Jouini i in. (wyrok z dnia 13 września 2007 r.) Trybunał wyjaśnił pojęcie przejęcia przedsiębiorstwa w wyniku prawnego przeniesienia własności w rozumieniu dyrektywy 2001/23/WE⁴³ i orzekł, że pojęcie to dotyczy sytuacji, w której, po pierwsze, część personelu administracyjnego i część pracowników czasowych zostaje przejęta przez inną agencję pracy czasowej w celu wykonywania tej samej pracy na rzecz tych samych klientów i gdy, po drugie, składniki, które zostały przejęte, są same w sobie

⁴¹ Porozumienie ramowe w sprawie pracy na czas określony zawarte w dniu 18 marca 1999 r., załączone do dyrektywy Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej porozumienia ramowego zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC) w sprawie pracy na czas określony (Dz.U. L 175, str. 43).

⁴² Dyrektywa Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotycząca porozumienia ramowego zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC) w sprawie pracy na czas określony (Dz.U. L 175, str. 43).

⁴³ Dyrektywa Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dz.U. L 82, str. 16).

wystarczające do dalszego świadczenia usług charakterystycznych dla działalności gospodarczej danego przedsiębiorstwa, bez korzystania z innych istotnych zasobów lub innych części tego przedsiębiorstwa, czego oceny musi dokonać sąd krajowy. Wyrok w sprawie C-278/05 *Robins i in.* (wyrok z dnia 25 stycznia 2007 r., Zb.Orz. str. I-1053) wyjaśnił z kolei różne zagadnienia dotyczące ochrony pracowników w przypadku niewypłacalności pracodawcy, podniesione przez sąd ze Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w ramach odesłania prejudycjalnego. Mając na względzie szeroki zakres uznania przyznany państwom członkowskim w tym zakresie, orzekł on zatem w odniesieniu do art. 8 dyrektywy 80/987/EWG⁴⁴, że w razie niewypłacalności pracodawcy i niedoboru środków zakładowych lub międzyzakładowych dodatkowych systemów ubezpieczeniowych finansowanie nabytych uprawnień do świadczeń emerytalnych nie musi być obowiązkowo dokonywane przez same państwa członkowskie ani być zapewniane w pełnej wysokości. Trybunał nie omieszczał również przypomnieć, że w przypadku niewłaściwej transpozycji takiego przepisu wspólnotowego odpowiedzialność danego państwa członkowskiego zależy od stwierdzenia oczywistego i poważnego naruszenia przez nie granic przysługującego mu uznania.

Ochrona środowiska naturalnego

W sprawie C-342/05 Komisja przeciwko Finlandii (wyrok z dnia 14 czerwca 2007 r.) Trybunał musiał zbadać, czy – jak twierdziła Komisja – Republika Finlandii uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory⁴⁵, zezwalając na polowanie na wilki. W istocie zgodnie z art. 12 ust. 1 i załącznikiem IV pkt a) tej dyrektywy wilki należą do gatunków zwierząt wymagających ścisłej ochrony. Jednak art. 16 tej dyrektywy przewiduje wyjątek od tych zakazów. Zgodnie z przepisami krajowymi transponującymi je władze fińskie wydawały corocznie na zasadzie odstępstwa zezwolenia na polowanie na wilki. Trybunał przede wszystkim przypominał, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, nawet jeśli mające zastosowanie uregulowanie krajowe jest samo w sobie zgodne z prawem wspólnotowym, uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego w rozumieniu art. 226 WE może wynikać z istnienia praktyki administracyjnej, która to prawo narusza, pod warunkiem że taka praktyka administracyjna wykazuje w pewnym stopniu charakter trwały i powszechny. Stwierdził on następnie, że art. 16 tej dyrektywy, jako że przewiduje on wyjątek, podlega ścisłej wykładni i ciężar dowodu zaistnienia warunków wymaganych dla każdego odstępstwa przenosi na władze, które podejmują decyzję. W takim przypadku państwa członkowskie są zobowiązane do zagwarantowania, że każda interwencja dotycząca gatunków chronionych będzie podejmowana wyłącznie na podstawie decyzji zawierających precyzyjne i odpowiednie uzasadnienie, uwzględniające przyczyny, warunki i wymogi, o których mowa w tym artykule. Stan właściwej ochrony populacji danych gatunków w ich naturalnym zasięgu stanowi konieczną przesłankę dla wprowadzenia przewidzianych odstępstw. Wprowadzenie tego typu odstępstw jest możliwe jedynie

⁴⁴ Dyrektywa Rady 80/987/EWG z dnia 20 października 1980 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich dotyczących ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. L 283, str. 23).

⁴⁵ Dz.U. L 206, str. 7.

w wyjątkowych okolicznościach, jeżeli zostanie należycie wykazane, że nie doprowadzą one do pogorszenia niewłaściwego stanu ochrony tych populacji lub uniemożliwienia ich odtworzenia w warunkach właściwego stanu ochrony, co jest celem wskazanym w art. 16 tej dyrektywy. Nie można zatem wykluczyć, że odstrzał ograniczonej liczby wilków, nawet jeśli niektóre z nich mogą spowodować znaczne szkody, ma wpływ na ten cel. Trybunał wywiódł stąd, że uchybia zobowiązaniom, które na nim ciążyą na mocy dyrektywy 92/43, państwo członkowskie, które zezwala na polowania na wilki w celach prewencyjnych bez wykazania, że mają one zapobiec poważnym szkodom.

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych

W dziedzinie współpracy w sprawach cywilnych i sądowych przytoczona zostanie najpierw wyrok w sprawie C-435/06 C (wyrok z dnia 27 listopada 2007 r.), w którym po raz pierwszy dokonano wykładni rozporządzenia nr 2201/2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie nr 1347/2000⁴⁶. Trybunał orzekł, że rozporządzenie to stosuje się do decyzji w formie jednego tylko orzeczenia zarządzającego natychmiastowe objęcie dziecka opieką i umieszczenie go poza jego rodziną w rodzinie zastępczej, jeżeli orzeczenie to stanowi publicznoprawny środek ochrony dziecka. Orzeczenie to należy do zakresu zastosowania rozporządzenia, ponieważ dotyczy „odpowiedzialności rodzicielskiej” i jest objęte pojęciem „spraw cywilnych”, przy czym to ostatnie pojęcie podlega autonomicznej wykładni i może zatem obejmować również środki, które z punktu widzenia prawa krajowego należą do instrumentów prawa publicznego. Ponadto Trybunał stwierdził, że przepisy krajowe o wzajemnym uznawaniu i wykonywaniu decyzji administracyjnych o objęciu osób opieką i umieszczeniu ich w stosownej placówce, zharmonizowane w ramach współpracy państw nordyckich, nie mogą być stosowane względem orzeczenia o objęciu dziecka opieką należącego do zakresu zastosowania rozporządzenia nr 2201/2003. Zgodnie bowiem z jego art. 59 ust. 1, rozporządzenie nr 2201/2003 zastępuje w stosunku do państw członkowskich konwencje zawarte między nimi i odnoszące się do spraw będących jego przedmiotem. Współpraca państw nordyckich nie figuruje wśród wyjątków enumeratywnie wyliczonych w tym rozporządzeniu. Trybunał wyjaśnił również, że wykładni tej nie podważa wspólna deklaracja w sprawie współpracy państw nordyckich, stanowiąca załącznik do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej⁴⁷. Zgodnie bowiem z tą deklaracją umawiające się państwa uczestniczące we współpracy państw nordyckich i będące członkami Unii Europejskiej zobowiązały się kontynuować tę współpracę

⁴⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, zmienione rozporządzeniem Rady nr 2116/2004 z dnia 2 grudnia 2004 r. (Dz.U. L 367, str. 1).

⁴⁷ Wspólna deklaracja nr 28 w sprawie współpracy państw nordyckich, stanowiąca załącznik do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz.U. 1994, C 241, str. 21, oraz Dz.U. 1995, L 1, str. 1).

w całkowitej zgodności z prawem wspólnotowym. Współpraca ta musi zatem respektować zasady wspólnotowego porządku prawnego.

Następnie zasygnalizować trzeba sprawę C-386/05 *Color Drack* (wyrok z dnia 3 maja 2007 r.), w której Trybunał został skłoniony do dokonania wykładni art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych. Zgodnie z tym przepisem pozwany może być pozwany w zakresie zobowiązań umownych przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie leżące u podstaw powództwa zostało wykonane albo miało być wykonane, przy czym w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych miejscem tym jest, o ile co innego nie zostało uzgodnione, miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały dostarczone albo miały zostać dostarczone. Trybunał wyjaśnił, że przepis ten znajduje zastosowanie w przypadku wielości miejsc dostaw w tym samym państwie członkowskim oraz że w takim przypadku sądem właściwym dla rozpoznania wszelkich żądań znajdujących oparcie w umowie sprzedaży rzeczy ruchomych jest sąd, w którego okręgu znajduje się główne miejsce dostaw, które należy określić w zależności od kryteriów ekonomicznych. W braku czynników, które mogłyby posłużyć do określenia głównego miejsca dostaw, powód może pozwać pozwanego przed sąd miejsca dostawy według swego wyboru.

Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych i zwalczanie terroryzmu

W wyroku z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie C-303/05 *Advocaten voor de Wereld* Trybunał nie wykrył żadnej okoliczności, która wpłynęłaby na ważność decyzji ramowej 2002/584 w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi⁴⁸. Celem tej decyzji ramowej nie jest harmonizacja prawa karnego materialnego państw członkowskich: przewiduje ona zbliżenie przepisów ustawowych i wykonawczych państw członkowskich w dziedzinie prawa karnego i ma na celu wprowadzenie uproszczonego systemu przekazywania, między krajowymi organami sądowymi, osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku. Nie została ona wydana z naruszeniem art. 34 ust. 2 UE, który wymienia i w sposób ogólny definiuje różne rodzaje instrumentów prawnych, które mogą zostać wykorzystane dla osiągnięcia przez Unię jej celów wymienionych w tytule VI Traktatu o Unii Europejskiej i który nie może być rozumiany w ten sposób, że wyklucza, by zbliżanie przepisów ustawowych i wykonawczych państw członkowskich w drodze przyjęcia decyzji ramowej mogło dotyczyć dziedzin innych niż wymienione w art. 31 ust. 1 lit. e) UE, a w szczególności materii europejskiego nakazu aresztowania. Artykuł 34 ust. 2 UE nie wprowadza także hierarchii poszczególnych instrumentów tam wymienionych. O ile prawdą jest, że europejski nakaz aresztowania mógłby być również przedmiotem konwencji, o tyle w zakresie uprawnień dyskrecjonalnych Rady mieści się danie pierwszeństwa decyzji ramowej, jeśli przesłanki przyjęcia takiego aktu są spełnione, jak to ma miejsce w tym przypadku. Wniosku tego nie podważa okoliczność, że decyzja ramowa zastępuje z dniem 1 stycznia 2004 r. odpowiednie postanowienia wcześniejszych konwencji dotyczących ekstradycji jedynie w stosunkach

⁴⁸ Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. (Dz.U. L 190, str. 1).

między państwami członkowskimi. Jakakolwiek odmienna wykładnia, która nie znajduje oparcia ani w art. 34 ust. 2 UE, ani w żadnym innym postanowieniu Traktatu o Unii Europejskiej, mogłaby pozbawić przyznane Radzie uprawnienie do przyjmowania decyzji ramowych w dziedzinach regulowanych uprzednio przy pomocy konwencji międzynarodowych istoty jego skuteczności (*effet utile*). Ponadto zniesienie przez decyzję ramową wymogu weryfikacji pod kątem podwójnej odpowiedzialności karnej za niektóre czyny zabronione jest zgodne z zasadą ustawowej określoności czynów zabronionych i kar oraz z zasadami równości i niedyskryminacji.

W sprawie C-467/05 Dell'Orto (wyrok z dnia 28 czerwca 2007 r.) Trybunał miał orzec w przedmiocie pojęcia ofiary w rozumieniu decyzji ramowej 2001/220 w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym⁴⁹. Orzekł on, że w postępowaniu karnym, a bardziej szczegółowo, w ramach postępowania karnego wykonawczego, następującego po uprawomocnieniu się wyroku skazującego, pojęcie „ofiara” w rozumieniu tej decyzji ramowej nie obejmuje osób prawnych, które doznały szkody spowodowanej bezpośrednio przez działania lub zaniechania stanowiące naruszenie prawa karnego państwa członkowskiego, jako że celem prawodawcy było objęcie zakresem znaczeniowym definicji wyłącznie osób fizycznych, które, będąc ofiarami, doznały szkody spowodowanej przez przestępstwo. Wykładni tej zdaniem Trybunału nie można zakwestionować, twierdząc, że nie jest ona zgodna z przepisem dyrektywy 2004/80⁵⁰ odnoszącej się do kompensaty dla ofiar przestępstw, bowiem nawet dopuszczając możliwość, że przepisy dyrektywy przyjętej na podstawie traktatu WE mogłyby mieć pewien wpływ na wykładnię przepisów decyzji ramowej przyjętej na podstawie Traktatu o Unii Europejskiej i że pojęcie ofiary w rozumieniu tej dyrektywy może być interpretowane w ten sposób, że obejmuje osoby prawne, to dyrektywa i decyzja ramowa regulują odmienne materie i nie znajdują się w takiej relacji, która pociągałaby za sobą jednolitą wykładnię przedmiotowego pojęcia.

Liczne wyroki Trybunału wpisały się w ramy zwalczania terroryzmu.

W sprawie C-229/05 P PKK i KNK przeciwko Radzie (wyrok z dnia 18 stycznia 2007 r., Zb.Orz. str. I-439) Trybunał w szczególności skupił się na wymogach związanych z prawem jednostek do skutecznej ochrony sądowej i to w konkretnym przypadku rozporządzenia nr 2580/2001 w sprawie szczególnych środków skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom mających na celu zwalczanie terroryzmu.

W kontekście wykonania rezolucji 1373 (2001) Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych Rada Unii Europejskiej w 2002 r. postanowiła wpisać Partię Pracujących Kurdystanu (PKK) na listę organizacji terrorystycznych, z czego wynika zamrożenie jej aktywów. Przeciwko tej decyzji została wniesiona skarga przez pierwszego skarżącego w imieniu PKK i przez drugiego skarżącego w imieniu Krajowego Kongresu Kurdystanu (KNK). Jako że Sąd odrzucił tę skargę jako niedopuszczalną, skarżący wnieśli odwołanie do Trybunału.

⁴⁹ Decyzja ramowa Rady 2001/220/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. (Dz.U. L 82, str. 1).

⁵⁰ Dyrektywa Rady 2004/80/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. (Dz.U. L 261, str. 15).

Ten ostatni orzekł w szczególności, że jeśli chodzi o ww. rozporządzenie, skuteczność tej ochrony sądowej jest tym bardziej istotna, że środki restrykcyjne ustanowione w tym rozporządzeniu pociągają za sobą poważne konsekwencje. Nie tylko uniemożliwiają one wszelkie operacje finansowe i obsługę finansową osób, grup i podmiotów umieszczonych na liście, ale też – przez fakt zakwalifikowania ich jako terrorystów – szkodzą ich reputacji i prowadzeniu działalności politycznej.

Zgodnie z art. 2 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 2580/2001⁵¹ w związku z art. 1 ust. 4–6 wspólnego stanowiska 2001/931⁵² osoba, grupa lub podmiot mogą być wpisane na listę osób, grup i podmiotów, do których stosuje się to rozporządzenie, jedynie wówczas, gdy istnieją określone dowody oraz z zastrzeżeniem precyzyjnej identyfikacji osób, grup lub podmiotów, których to dotyczy. Ponadto zaznaczono, że nazwisko lub nazwa osoby, grupy lub podmiotu mogą zostać utrzymane na liście jedynie pod warunkiem dokonywania przez Radę okresowej kontroli ich sytuacji. Powinno być możliwe skontrolowanie wszystkich tych okoliczności przez sąd.

Trybunał wywnioskował z tego, iż skoro prawodawca wspólnotowy uznał, że dany podmiot utrzymuje swój byt w zakresie wystarczającym, by podlegać środkom restrykcyjnym przewidzianym w rozporządzeniu nr 2580/2001, względy spójności i sprawiedliwości nakazują przyznanie, że podmiot ten utrzymuje swój byt w zakresie wystarczającym do zaskarżenia tego aktu. Jakikolwiek inny wniosek mógłby prowadzić do sytuacji, w której określona organizacja mogłaby zostać wpisana na listę organizacji terrorystycznych bez możliwości odwołania się od tego wpisu.

W konsekwencji Trybunał uchylił postanowienie Sądu Pierwszej Instancji w części odrzucającej skargę skarżącego działającego w imieniu PKK.

W sprawach C-354/04 P Gestoras Pro Amnistía i in. przeciwko Radzie (wyrok z dnia 27 lutego 2007 r., Zb.Orz. str. I-1579) oraz C-355/04 P Segi i in. przeciwko Radzie (wyrok z dnia 27 lutego 2007 r., Zb.Orz. str. I-1657) Trybunał w części odrzucił, a w części oddalił odwołania dwóch organizacji domagających się odszkodowania za ich wpisanie na listę osób, grup i podmiotów uczestniczących w aktach terrorystycznych załączoną do wspólnego stanowiska Rady⁵³.

Trybunał zauważył najpierw, że w ramach tytułu VI Traktatu o Unii Europejskiej dotyczącego współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych prawodawca wspólnotowy nie przyznał mu właściwości w zakresie rozpoznawania jakichkolwiek skarg o odszkodowanie.

⁵¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2580/2001 z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom mających na celu zwalczanie terroryzmu i uchylającej decyzję 2001/927/WE (Dz.U. L 344, str. 70).

⁵² Wspólne stanowisko 2001/931/WPZiB w sprawie zastosowania szczególnych środków w celu zwalczania terroryzmu (Dz.U. L 344, str. 93).

⁵³ Wspólne stanowisko Rady 2002/340/WPZiB z dnia 2 maja 2002 r. uaktualniającego wspólne stanowisko 2001/931/WPZiB w sprawie zastosowania szczególnych środków w celu zwalczania terroryzmu (Dz.U. L 116, str. 75).

Jednak, kontynuował Trybunał, skarżący, którzy zamierzają kwestionować przed sądem zgodność z prawem wspólnego stanowiska, nie są pozbawieni wszelkiej ochrony sądowej. Nie przewidując bowiem możliwości występowania przez sądy krajowe do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym wspólnego stanowiska, lecz jedynie z pytaniem dotyczącym decyzji lub decyzji ramowych, w postanowieniu tym uznano za akty mogące stać się przedmiotem takiego odesłania prejudycjalnego wszelkie akty, które zostały przyjęte przez Radę, a których celem jest wywołanie skutków prawnych wobec osób trzecich. Skoro celem procedury prejudycjalnej jest zapewnienie przestrzegania prawa przy wykładni i stosowaniu traktatu, możliwość wystąpienia do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym powinna przysługiwać w odniesieniu do wszystkich aktów Rady, których celem jest wywołanie skutków prawnych wobec osób trzecich, bez względu na ich charakter lub formę.

Dlatego sąd krajowy rozpoznający spór, w którym incydentalnie podnoszona byłaby kwestia ważności lub wykładni wspólnego stanowiska przyjętego w ramach tytułu VI Traktatu o Unii Europejskiej i który powziąłby poważną wątpliwość, czy to wspólne stanowisko rzeczywiście ma na celu wywołanie skutków prawnych wobec osób trzecich, mógłby zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Do Trybunału należałoby wówczas stwierdzenie, czy istotnie to wspólne stanowisko ma na celu wywołanie skutków prawnych wobec osób trzecich, przywrócenie mu rzeczywistej kwalifikacji oraz wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Wreszcie Trybunał stwierdził, że to do sądów krajowych należy dokonywanie wykładni i stosowanie wewnętrznych przepisów proceduralnych regulujących korzystanie ze środków prawnych w sposób umożliwiający osobom fizycznym i prawnym zakwestionowanie na drodze sądowej zgodności z prawem każdej decyzji lub każdego innego krajowego środka odnoszącego się do przygotowania lub stosowania wobec nich aktu Unii Europejskiej oraz dochodzenie naprawienia ewentualnie poniesionej szkody.

W związku z tym Trybunał stwierdził, że skarżący nie są pozbawieni skutecznej ochrony sądowej i że postanowienia Sądu nie naruszały ich prawa do takiej ochrony.

W sprawie C-117/06 Möllendorf i Möllendorf-Niehuus (wyrok z dnia 11 października 2007 r.) Trybunał orzekł w istocie, że nie można wykonać sprzedaży nieruchomości, jeśli prawo wspólnotowe wprowadziło tymczasem zamrożenie zasobów gospodarczych nabywcy.

Rozpatrując skargę na odmowę przez Grundbuchamt (organu odpowiedzialnego za prowadzenie ksiąg wieczystych) ostatecznego wpisu przeniesienia nieruchomości do księgi wieczystej, który jest warunkiem koniecznym nabycia prawa własności nieruchomości według prawa niemieckiego, sąd niemiecki zwrócił się do Trybunału z pytaniem, czy przepisy rozporządzenia nr 881/2002 wprowadzającego niektóre szczególne środki ograniczające skierowane przeciwko niektórym osobom i podmiotom związanym z Osamą

bin Ladenem, siecią Al-Kaida i talibami⁵⁴ zakazują wpisu przeniesienia własności na rzecz nabywcy, który po zawarciu umowy sprzedaży został wpisany na listę osób związanych z Osamą bin Ladenem, siecią Al-Kaida i talibami załączoną do tego rozporządzenia.

Trybunał odpowiedział twierdząco, stwierdzając, że wykładni art. 2 ust. 3 rozporządzenia nr 881/2002 należy dokonywać w ten sposób, że w sytuacji, gdy zarówno umowa sprzedaży nieruchomości, jak i porozumienie o przeniesieniu własności zostały zawarte przed dniem umieszczenia nabywcy w wykazie figurującym w załączniku I do tego rozporządzenia oraz cena sprzedaży również została uiszczona przed tą datą, przepis ten zabrania dokonania po tym dniu, na podstawie tej umowy, ostatecznego wpisu przeniesienia własności do księgi wieczystej.

Trybunał ocenił bowiem, że, po pierwsze, przepis ten stosuje się do każdego udostępnienia zasobów gospodarczych, a zatem również do czynności, która następuje w wykonaniu umowy wzajemnej i została uzgodniona w zamian za świadczenie wzajemne o charakterze finansowym. Po drugie, art. 9 tego rozporządzenia należy rozumieć w ten sposób, że środki nim wprowadzone, wśród których figuruje zamrożenie funduszy, oznaczają także zakaz dokonywania czynności wykonawczych w stosunku do umów zawartych przed wejściem w życie tego rozporządzenia.

⁵⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 881/2002 z dnia 27 maja 2002 r. wprowadzające niektóre szczególne środki ograniczające skierowane przeciwko niektórym osobom i podmiotom związanym z Osamą bin Ladenem, siecią Al-Kaida i talibami i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 467/2001 zakazujące wywozu niektórych towarów i usług do Afganistanu, wzmacniające zakaz lotów i rozszerzające zamrożenie funduszy i innych środków finansowych w odniesieniu do talibów w Afganistanie (Dz.U. L 139, str. 9), zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 561/2003 z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. L 82, str. 1).

B – Skład Trybunału Sprawiedliwości

(Porządek protokolarny na dzień 7 października 2007 r.)

Pierwszy rzqd, od lewej:

Prezesi izb J. Klučka i P. Küris; pierwszy rzecznik generalny J. Kokott; prezesi izb A. Rosas i P. Jann; prezes Trybunału V. Skouris; prezesi izb C.W.A. Timmermans, K. Lenaerts, R. Schintgen i E. Juhász

Drugi rzqd, od lewej:

Sędziowie G. Arestis, K. Schiemann, R. Silva de Lapuerta i A. Tizzano; rzecznik generalny D. Ruiz-Jarabo Colomer; sędzia J.N. Cunha Rodrigues; rzecznik generalny M. Poiares Maduro; sędziowie J. Makarczyk i A. Borg Barthet

Trzeci rzqd, od lewej:

Rzecznik generalny P. Mengozzi, sędziowie L. Bay Larsen, E. Levits, J. Malenovský, M. Ilešič, U. Löhmus i A. Ó Caoimh; rzecznik generalny E. Sharpston; sędzia P. Lindh

Czwarty rzqd, od lewej:

Sekretarz R. Grass; sędziowie A. Arabadjiev i T. von Danwitz; rzecznicy generalni J. Mazák i Y. Bot; sędzia J.C. Bonichot; rzecznik generalny V. Trstenjak; sędzia C. Toader

1. Członkowie Trybunału

(według porządku objęcia funkcji)

Vassilios Skouris

urodzony w 1948 r., absolwent prawa wolnego uniwersytetu w Berlinie (1970), doktor prawa konstytucyjnego i administracyjnego na uniwersytecie w Hamburgu (1973), profesor nadzwyczajny na uniwersytecie w Hamburgu (1972–1977), profesor prawa publicznego na uniwersytecie w Bielefeld (1978), profesor prawa publicznego na uniwersytecie w Salonikach (1982), minister spraw wewnętrznych (1989 i 1996), członek komitetu administracyjnego uniwersytetu na Krecie (1983–1987), dyrektor centrum międzynarodowego i europejskiego prawa gospodarczego w Salonikach (1997–2005), przewodniczący hellenistycznego stowarzyszenia prawa europejskiego (1992–1994), członek greckiego narodowego komitetu badawczego (1993–1995), członek najwyższego komitetu ds. selekcji greckich urzędników państwowych (1994–1996), członek rady naukowej akademii prawa europejskiego w Trewirze (od 1995), członek komitetu administracyjnego greckiej narodowej szkoły sądownictwa (1995–96), członek komitetu naukowego ministerstwa spraw zagranicznych (1997–1999), przewodniczący greckiej rady ekonomiczno-społecznej w 1998 r., sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 8 czerwca 1999 r., prezes Trybunału Sprawiedliwości od dnia 7 października 2003 r.

Peter Jann

urodzony w 1935 r., doktor prawa Uniwersytetu Wiedeńskiego (1957), nominacja na sędziego i przydział do federalnego ministerstwa sprawiedliwości (1961), sędzia w sprawach prawa prasowego w Straf Bezirksgericht, Wiedeń (1963–1966), rzecznik federalnego ministerstwa sprawiedliwości (1966–70), następnie przydzielony do wydziału spraw międzynarodowych tegoż ministerstwa, doradca komisji sprawiedliwości i rzecznik w parlamencie (1973–1978), nominacja na sędziego trybunału konstytucyjnego (1978), stały sędzia sprawozdawca w tymże trybunale do końca 1994 r., sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 19 stycznia 1995 r.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

urodzony w 1949 r., sędzia, członek Consejo General del Poder Judicial (w naczelnej radzie sędziowskiej), profesor, szef gabinetu prezesa Consejo General del Poder Judicial, sędzia ad hoc Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, sędzia w Tribunal Supremo od 1996 r., rzecznik generalny Trybunału Sprawiedliwości od dnia 19 stycznia 1995 r.

Romain Schintgen

urodzony w 1939 r.; studiował na wydziałach prawa i nauk ekonomicznych na uniwersytetach w Montpellier i w Paryżu; doktor prawa (1964); adwokat (1964); avocat avoué (1967); dyrektor generalny w ministerstwie pracy i zabezpieczeń społecznych; członek (1978–1989), a następnie przewodniczący (1988–1989) rady ekonomiczno-społecznej; dyrektor Société nationale de crédit et d'investissement i Société européenne des satellites (do 1989); członek (1993–1995), a następnie przewodniczący rady Institut universitaire international Luxembourg (1995–2004); wykładowca na uniwersytecie w Luksemburgu; przedstawiciel rządu w Komitecie Europejskiego Funduszu Społecznego, w Komitecie Doradczym ds. Swobodnego Przepływu Pracowników i w zarządzie Europejskiej Fundacji na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy (do 1989); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 25 września 1989 r. do dnia 11 lipca 1996 r.; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 12 lipca 1996 r.

Antonio Tizzano

urodzony w 1940 r.; wykładowca na uniwersytetach włoskich; doradca prawny stałego przedstawicielstwa Włoch przy Wspólnotach Europejskich (1984–1992); adwokat przy sądzie kasacyjnym i innych sądach wyższej instancji; członek włoskiej delegacji podczas międzynarodowych negocjacji i konferencji międzyrządowych, w tym dotyczących Jednolitego aktu europejskiego i Traktatu o Unii Europejskiej; liczne publikacje; członek grupy niezależnych ekspertów przydzielonych do zbadania finansów Komisji Europejskiej (1999); profesor prawa europejskiego, dyrektor instytutu prawa międzynarodowego i europejskiego uniwersytetu w Rzymie; rzecznik generalny Trybunału Sprawiedliwości od dnia 7 października 2000 r. do dnia 3 maja 2006 r.; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 4 maja 2006 r.

José Narciso da Cunha Rodrigues

urodzony w 1940 r.; pełnił różne funkcje w sądownictwie (1964–1977); odpowiedzialny za różne przedsięwzięcia rządowe zmierzające do realizacji i koordynacji studiów nad reformą systemu sądowego; przedstawiciel rządu przy Europejskiej Komisji Praw Człowieka i Europejskim Trybunale Praw Człowieka (1980–1984); ekspert Komitetu Kierowniczego Praw Człowieka w Radzie Europy (1980–1985); członek komisji nowelizacyjnej kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego; Procurador Geral da República (1984–2000); członek komitetu nadzorczego przy Urzędzie Unii Europejskiej ds. Zwalczania Korupcji (OLAF) (1999–2000); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 7 października 2000 r.

Christiaan Willem Anton Timmermans

urodzony w 1941 r.; referendarz w Trybunale Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (1966–1969); urzędnik Komisji Wspólnot Europejskich (1969–1977); doktor prawa (uniwersytet w Lejdzie); profesor prawa europejskiego na uniwersytecie w Groningen (1977–1989); zastępca sędziego w sądzie apelacyjnym w Arnhem; odpowiedzialny za różne publikacje; zastępca naczelnego dyrektora działu prawnego Komisji Wspólnot Europejskich (1989–2000); profesor prawa europejskiego na uniwersytecie w Amsterdamie; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 7 października 2000 r.

Allan Rosas

urodzony w 1948 r.; doktor prawa uniwersytetu w Turku (Finlandia); profesor prawa na uniwersytecie w Turku (1978–1981) i akademii w Åbo (Turku/Åbo) (1981–1996); dyrektor tamtejszego instytutu praw człowieka (1985–1995); pełnił różne odpowiedzialne stanowiska uniwersyteckie o charakterze krajowym i międzynarodowym; członek towarzystw naukowych; koordynacja wielu krajowych i międzynarodowych projektów i programów badawczych, w szczególności w następujących dziedzinach: prawo wspólnotowe, prawo międzynarodowe, prawa człowieka i prawa podstawowe, prawo konstytucyjne, prawo porównawcze administracji publicznej; przedstawiciel rządu fińskiego w charakterze członka lub doradcy delegacji fińskich na różnych konferencjach i spotkaniach międzynarodowych; funkcja eksperta fińskiego środowiska prawniczego, w tym rządowych i parlamentarnych komisjach prawnych w Finlandii, jak również na łonie ONZ, UNESCO, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) i Rady Europy; od 1995 r. główny doradca prawny w dziale prawnym Komisji Europejskiej, odpowiedzialny za stosunki zewnętrzne; od marca 2001 r. zastępca dyrektora generalnego działu prawnego Komisji Europejskiej; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 17 stycznia 2002 r.

Rosario Silva de Lapuerta

urodzona w 1954 r.; absolwent prawa (uniwersytet Complutense w Madrycie); abogado del Estado w Madrycie; abogado del Estado w dziale prawnym ministerstwa transportu, turystyki i komunikacji, następnie w dziale prawnym ministerstwa spraw zagranicznych; abogado del Estado Jefe – szef państwowej służby prawnej odpowiedzialny za postępowanie przed Trybunałem Sprawiedliwości i zastępca naczelnego dyrektora działu wspólnotowej i międzynarodowej pomocy prawnej w Abogacía General del Estado (ministerstwo sprawiedliwości); członek grupy refleksyjnej ds. przyszłości wspólnotowego systemu sądowego działającej przy Komisji; szef delegacji hiszpańskiej grupy „Amis de la Présidence” ds. reformy wspólnotowego systemu sądowego w traktacie nicejskim i działającej przy Radzie grupy ad hoc dotyczącej Trybunału Sprawiedliwości; profesor prawa wspólnotowego w École Diplomatique (szkole dyplomatycznej) w Madrycie; współredaktor przeglądu „Noticias de la Unión Europea”; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 7 października 2003 r.

Koen Lenaerts

urodzony w 1954 r.; absolwent i doktor prawa (Katholieke Universiteit Leuven); Master of Laws, Master in Public Administration (uniwersytet Harvarda); asystent (1979–1983), a następnie profesor prawa europejskiego na Katholieke Universiteit Leuven (od 1983); referendarz w Trybunale Sprawiedliwości (1984–1985); profesor w Collège d'Europe (Kolegium Europejskim) w Brugii 1984–1989); członek palestry (avocat au barreaux) w Brukseli 1986–1989); „visiting profesor” (profesor zaproszony) w Harvard Law School (1989); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 25 września 1989 r. do dnia 6 października 2003 r.; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 7 października 2003 r.

Juliane Kokott

urodzona w 1957 r.; studia prawnicze (uniwersytety w Bonn i w Genewie); LL.M. (American University/Washington DC); doktor prawa (uniwersytet w Heidelbergu, 1985; uniwersytet Harvarda, 1990); profesor zaproszony na uniwersytecie w Berkeley (1991); profesor niemieckiego i obcego prawa publicznego, prawa międzynarodowego i prawa europejskiego na uniwersytetach w Augsburgu (1992), w Heidelbergu (1993) i Düsseldorfie (1994); sędzia dodatkowy rządu niemieckiego w Międzynarodowym Trybunale Pojednawczym i Arbitrażowym Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE); wiceprzewodniczący federalnej rady konsultacyjnej ds. zmiany globalnej (WBGU, 1996); profesor prawa międzynarodowego, międzynarodowego prawa obrotu gospodarczego i prawa europejskiego na uniwersytecie w St. Gallen (1999); dyrektor instytutu europejskiego międzynarodowego prawa obrotu gospodarczego na uniwersytecie w St. Gallen (2000); zastępca dyrektora programu studiów podyplomowych w dziedzinie prawa obrotu gospodarczego na uniwersytecie w St. Gallen (2001); rzecznik generalny w Trybunale Sprawiedliwości od dnia 7 października 2003 r.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro

urodzony w 1967 r.; studia prawnicze (uniwersytet w Lizbonie, 1990); asystent (europejski instytut uniwersytecki, 1991); doktor prawa (europejski instytut uniwersytecki we Florencji, 1996); profesor zaproszony (London School of Economics; Kolegium Europejskie w Natolinie; Instytut Ortega y Gasset w Madrycie; portugalski uniwersytet katolicki; instytut studiów europejskich w Makao); profesor (niezależny uniwersytet w Lizbonie, 1997); Fulbright Visiting Research Fellow (uniwersytet Harvarda, 1998); współdyrektor akademii międzynarodowego prawa handlowego; współredaktor (Hart Series on European Law and Integration, European Law Journal) i członek komitetu redakcyjnego kilku czasopism prawniczych; rzecznik generalny w Trybunale Sprawiedliwości od dnia 7 października 2003 r.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

urodzony w 1937 r.; studia prawnicze w Cambridge; barrister (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); sędzia w High Court of England and Wales (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); od 1985 r. starszy rangą członek, a w 2003 r. skarbnik Honourable Society of the Inner Temple; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 8 stycznia 2004 r.

Jerzy Makarczyk

urodzony w 1938 r.; doktor prawa (1966); profesor prawa międzynarodowego publicznego (1974); Senior visiting fellow na uniwersytecie w Oksfordzie (1985), profesor na chrześcijańskim uniwersytecie międzynarodowym w Tokio (1988), autor licznych opracowań z zakresu prawa międzynarodowego publicznego, prawa wspólnotowego i praw człowieka; członek licznych towarzystw naukowych zajmujących się prawem międzynarodowym, prawem europejskim i prawami człowieka; negocjator rządu polskiego w związku z wycofaniem wojsk radzieckich z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; podsekretarz stanu, a następnie sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych (1989–1992); przewodniczący delegacji polskiej przy Zgromadzeniu Ogólnym Narodów Zjednoczonych; sędzia w Europejskim Trybunale Praw Człowieka (1992–2002); przewodniczący Instytutu Prawa Międzynarodowego (2003); doradca Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ds. polityki zagranicznej i praw człowieka (2002–2004); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

Pranas Kūris

urodzony w 1938 r.; absolwent wydziału prawa uniwersytetu w Wilnie (1961); doktor (kandydat w zakresie nauk prawnych) na Uniwersytecie Moskiewskim (1965), doktor habilitowany, Uniwersytet Moskiewski (1973), stażysta w instytucie wyższych studiów międzynarodowych (dyr.: prof. Ch. Rousseau), uniwersytet w Paryżu (1967–1968); członek czynny litewskiej akademii nauk (1996), doktor honoris causa litewskiego uniwersytetu prawa (2001); szereg funkcji dydaktycznych i administracyjnych na uniwersytecie w Wilnie (1961–1990); docent, professeur agrégé, profesor prawa międzynarodowego publicznego, dziekan wydziału prawa; szereg stanowisk rządowych w ramach litewskiej służby dyplomatycznej i prawnej; minister sprawiedliwości (1990–1991), członek rady stanu (1991), ambasador Republiki Litewskiej dla Belgii, Luksemburga i Niderlandów (1992–1994); sędzia (dawnego) Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (czerwiec 1994 – listopad 1998); sędzia i prezes sądu najwyższego Litwy (grudzień 1994 – październik 1998); sędzia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (od listopada 1998); udział w wielu konferencjach międzynarodowych; członek delegacji Republiki Litewskiej w negocjacjach z ZSRR (1990–1992); autor licznych publikacji (ok. 200); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

Endre Juhász

urodzony w 1944 r.; absolwent wydziału prawa uniwersytetu w Szeged, Węgry (1967); egzamin adwokacki (1970); studia trzeciego cyklu w zakresie prawa porównawczego na uniwersytecie w Strasburgu, Francja (1969, 1970, 1971, 1972); urzędnik w departamencie prawnym ministerstwa handlu zagranicznego (1966–1974), dyrektor ds. legislacyjnych (1973–1974); pierwszy attaché handlowy w ambasadzie węgierskiej w Brukseli, odpowiedzialny za kwestie wspólnotowe (1974–1979); dyrektor generalny ministerstwa handlu zagranicznego (1979–1983); pierwszy attaché handlowy, a następnie doradca handlowy w ambasadzie węgierskiej w Waszyngtonie, Stany Zjednoczone (1983–1989); dyrektor generalny w ministerstwie handlu i w ministerstwie międzynarodowych stosunków gospodarczych (1989–1991); główny negocjator Układu stowarzyszeniowego między Węgrami a Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi (1990–1991); sekretarz generalny w ministerstwie międzynarodowych stosunków gospodarczych; dyrektor urzędu spraw europejskich (1992); sekretarz stanu w ministerstwie międzynarodowych stosunków gospodarczych (1993–1994); sekretarz stanu, prezes urzędu spraw europejskich, ministerstwo przemysłu i handlu (1994); ambasador nadzwyczajny i pełnomocny, szef misji dyplomatycznej Republiki Węgierskiej przy Unii Europejskiej (styczeń 1995 – maj 2003); główny negocjator przystąpienia Republiki Węgierskiej do Unii Europejskiej (lipiec 1998 – kwiecień 2003); minister bez teki ds. koordynacji zagadnień integracji europejskiej (od maja 2003); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

George Arestis

urodzony w 1945 r.; absolwent wydziału prawa uniwersytetu w Atenach (1968); M.A. Comparative Politics and Government, uniwersytet Kentu w Canterbury (1970); wykonuje zawód adwokata (avocat) na Cyprze (1972–1982); nominacja na stanowisko District Court Judge (1982); awansowany na stanowisko prezesa District Court (1995); Administrative President District Court w Nikozji (1997–2003); sędzia sądu najwyższego Cypru (2003); sędzia w Trybunale Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

urodzony w 1947 r.; doktor prawa na Maltańskim Uniwersytecie Królewskim (1973), wstępuje w szeregi maltańskiej służby publicznej jako Notary to Government w 1975 r.; doradca republiki w 1978 r., pierwszy doradca republiki w 1979 r., zastępca Attorney General (1988), mianowany Attorney General przez prezydenta Malty w 1989 r.; wykładowca prawa cywilnego w niepełnym wymiarze czasu pracy na Maltańskim Uniwersytecie Królewskim (1985–1989); członek rady Maltańskiego Uniwersytetu Królewskiego (1998–2004); członek komisji ds. wymiaru sprawiedliwości (1994–2004); członek komitetu dyrektorów centrum arbitrażu na Malcie (1998–2004); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

Marko Ilešič

urodzony w 1947 r.; doktor prawa (uniwersytet w Lublanie); specjalizacja w prawie porównawczym (uniwersytety w Strasburgu i w Coimbrze); członek palestry (avocat au barreau); sędzia sądu pracy w Lublanie (1975–1986); prezes sądu sportowego (1978–1986); arbiter w sądzie arbitrażowym towarzystwa ubezpieczeń Triglav (1990–1998); prezes izby arbitrażowej giełdy (od 1995); arbiter w trybunale arbitrażowym giełdy (od 1998); arbiter w izbie handlowej Jugosławii (do 1991) i Słowenii (od 1991); arbiter w międzynarodowej izbie handlowej w Paryżu; sędzia sądu apelacyjnego UEFA (od 1988) i FIFA (od 2000); prezes unii zrzeszeń prawników Słowenii; członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawniczego, Międzynarodowego Komitetu Morskiego i szeregu innych międzynarodowych stowarzyszeń prawniczych; profesor prawa cywilnego, handlowego i prywatnego międzynarodowego; dziekan wydziału prawa uniwersytetu w Lublanie; autor bardzo wielu publikacji z zakresu prawa; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

Jiří Malenovský

urodzony w 1950 r.; doktor prawa na Uniwersytecie Karola w Pradze (1975), asystent (1974–1990), prodziekan (1989–1991), kierownik wydziału prawa międzynarodowego i prawa europejskiego (1990–1992) na Uniwersytecie Masaryka w Brnie; sędzia trybunału konstytucyjnego Czechosłowacji (1992); ambasador przy Radzie Europy (1993–1998); prezes Komitetu Delegatów Ministrów Rady Europy (1995); dyrektor generalny ministerstwa spraw zagranicznych (1998–2000); prezes czeskiego i słowackiego oddziału Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (1999–2001); sędzia trybunału konstytucyjnego (2000–2004); członek rady legislacyjnej (1998–2000); członek Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze (od 2000); profesor prawa międzynarodowego publicznego na Uniwersytecie Masaryka w Brnie (2001); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

Ján Klučka

urodzony w 1951 r.; doktor prawa na uniwersytecie w Bratysławie (1974); profesor prawa międzynarodowego na uniwersytecie w Koszycach (od 1975); sędzia trybunału konstytucyjnego (1993); członek Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze (1994); członek komisji weneckiej (1994); prezes słowackiego Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (2002); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

Uno Lõhmus

urodzony w 1952 r.; doktor prawa (1986); członek palestry (1977–1998); visiting profesor (profesor zaproszony) prawa karnego na uniwersytecie w Tartu; sędzia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (1994–1998); prezes sądu najwyższego Estonii (1998–2004); członek komisji konstytucyjnej; konsultant w komisji kodyfikacyjnej ds. reformy kodeksu karnego; członek grupy roboczej ds. reformy kodeksu postępowania karnego; autor licznych publikacji na temat praw człowieka i prawa konstytucyjnego; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

Egils Levits

urodzony w 1955 r.; absolwent prawa i nauk politycznych uniwersytetu w Hamburgu; współpracownik naukowy Wydziału Prawa Uniwersytetu w Kilonii; doradca ds. praw międzynarodowych, prawa konstytucyjnego i reformy legislacyjnej w parlamencie łotewskim; ambasador Republiki Łotewskiej w Niemczech i Szwajcarii (1992–1993), w Austrii, w Szwajcarii i na Węgrzech (1994–1995), wicepremier i minister sprawiedliwości, pełniący obowiązki ministra spraw zagranicznych (1993–1994), arbiter w Sądzie Polubownym i Arbitrażowym OBWE (od 1997); członek Stałego Trybunału Arbitrażowego (od 2001); nominacja sędziowska w Europejskim Trybunale Praw Człowieka (1995) i ponowna nominacja (1998 i 2001); liczne publikacje z zakresu prawa konstytucyjnego, prawa administracyjnego, reformy legislacyjnej i prawa wspólnotowego; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 maja 2004 r.

Aindrias Ó Caoimh

urodzony w 1950 r.; bachelor prawa cywilnego (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); barrister (King's Inns, 1972); dyplom studiów wyższych z prawa europejskiego (University College Dublin, 1977); barrister w palestrze irlandzkiej (1972–1999); wykładowca prawa europejskiego (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); przedstawiciel rządu irlandzkiego w licznych sprawach przed Trybunałem Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich; sędzia High Court w Irlandii (od 1999); bencher (dziekan) w Honorable Society of King's Inns (od 1999); wiceprezes irlandzkiego Stowarzyszenia Prawa Europejskiego; członek Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego (oddział irlandzki); syn Andreasa O'Keeffe'a (Aindrias Ó Caoimh), sędziego Trybunału Sprawiedliwości (1974–1985); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 13 października 2004 r.

Lars Bay Larsen

urodzony w 1953 r.; dyplom z nauk politycznych (1976), absolwent prawa (1983), uniwersytet w Kopenhadze; urzędnik w ministerstwie sprawiedliwości (1983–1985); wykładowca (1984–1991), następnie profesor stowarzyszony (1991–1996) prawa rodzinnego na uniwersytecie w Kopenhadze; szef działu w Advokatsamfund (1985–1986); szef służby (1986–1991) w ministerstwie sprawiedliwości; dopuszczony do adwokatury (1991); szef wydziału (1991–1995), szef departamentu policji (1995–1999), szef departamentu prawnego (2000–2003) w ministerstwie sprawiedliwości; przedstawiciel Królestwa Danii w Komitecie K-4 (1995–2000) przy Grupie Centralnej Schengen (1996–1998) oraz w Europol Management Board (1998–2000); sędzia w Højesteret (2003–2006); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 11 stycznia 2006 r.

Eleanor Sharpston

urodzona w 1955 r.; studia ekonomiczne, językowe i prawnicze w King's College, Cambridge (1973–1977); asystent i pracownik naukowy w Corpus Christi College, Oksford (1977–1980); dopuszczona do adwokatury (Middle Temple, 1980); barrister (1980–1987 i 1990–2005); referendarz przy rzeczniku generalnym, następnie sędzi sir Gordonie Slynnie (1987–1990); profesor prawa europejskiego i prawa porównawczego (Director of European Legal Studies) w University College London (1990–1992); profesor (Lecturer) na wydziale prawa (1992–1998), następnie profesor stowarzyszony (Affiliated Lecturer) (1998–2005) na uniwersytecie w Cambridge; Fellow of King's College, Cambridge (od 1992); profesor stowarzyszony i pracownik naukowy (Senior Research Fellow) w Centre for European Legal Studies na uniwersytecie w Cambridge (1998–2005); Queen's Counsel (1999); bencher of Middle Temple (2005); rzecznik generalny w Trybunale Sprawiedliwości od dnia 11 stycznia 2006 r.

Paolo Mengozzi

urodzony w 1938 r.; profesor prawa międzynarodowego i kierownik katedry prawa Wspólnot Europejskich im. Jeana Monneta na uniwersytecie w Bolonii; doktor honoris causa Uniwersytetu Carlosa III w Madrycie; visiting professor na uniwersytetach: Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (Nowy Jork), Georgetown, Paris-II, Georgia (Ateny) oraz w międzynarodowym instytucie uniwersyteckim (Luksemburg); koordynator European Business Law Pallas Program, zorganizowanego przy uniwersytecie w Nijmegen; członek komitetu doradczego Komisji Europejskiej ds. zamówień publicznych; podsekretarz stanu ds. przemysłu i handlu w okresie prezydentury włoskiej w Radzie; członek grupy roboczej Wspólnoty Europejskiej ds. Światowej Organizacji Handlu (WTO) i dyrektor sesji 1997 centrum badań naukowych akademii prawa międzynarodowego w Hadze poświęconej WTO; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 4 marca 1998 r. do dnia 3 maja 2006 r.; rzecznik generalny w Trybunale Sprawiedliwości od dnia 4 maja 2006 r.

Pernilla Lindh

urodzona w 1945 r.; absolwentka prawa uniwersytetu w Lund; referendarz i sędzia w sądzie pierwszej instancji w Trollhättan (1971–1974); referendarz w sądzie apelacyjnym w Sztokholmie (1974–1975); sędzia w sądzie pierwszej instancji w Sztokholmie (1975); doradca ds. prawnych i administracyjnych przy prezesie sądu apelacyjnego w Sztokholmie (1975–1978); pełnomocnik do zadań specjalnych w Domstolverket (krajowej radzie sądownictwa) (1977); doradca w Justitiekanslern (urzędzie kanclerza ds. sprawiedliwości) (1979–1980); asesor w sądzie apelacyjnym w Sztokholmie (1980–1981); doradca prawny w ministerstwie handlu (1981–1982); doradca prawny, następnie dyrektor i dyrektor generalny ds. prawnych w ministerstwie spraw zagranicznych (1982–1995); tytuł ambasadora w 1992 r.; wiceprezes Marknadsdomstolen (sądu handlowego); odpowiedzialna za kwestie prawne i instytucjonalne w trakcie negocjacji dotyczących EOG (wiceprzewodnicząca, następnie przewodnicząca grupy EFTA) oraz w trakcie negocjacji w sprawie przystąpienia Królestwa Szwecji do Unii Europejskiej; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 18 stycznia 1995 r. do dnia 6 października 2006 r.; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 7 października 2006 r.

Yves Bot

urodzony w 1947 r.; absolwent wydziału prawa w Rouen; doktor nauk prawnych (uniwersytet Paris-II Panthéon-Assas); profesor nadzwyczajny na wydziale prawa w Mans; zastępca, a następnie pierwszy zastępca w prokuratorze w Mans (1974–1982); prokurator republiki w tribunal de grande instance w Dieppe (1982–1984); zastępca prokuratora republiki w tribunal de grande instance w Strasburgu (1984–1986); prokurator republiki w tribunal de grande instance w Bastia (1986–1988); rzecznik generalny w sądzie apelacyjnym w Caen (1988–1991); prokurator republiki w tribunal de grande instance w Mans (1991–1993); szef misji przy ministrze stanu, garde des Sceaux (1993–1995); prokurator republiki w tribunal de grande instance w Nanterre (1995–2002); prokurator republiki w tribunal de grande instance w Paryżu (2002–2004); prokurator generalny w sądzie apelacyjnym w Paryżu (2004–2006); rzecznik generalny w Trybunale Sprawiedliwości od dnia 7 października 2006 r.

Ján Mazák

urodzony w 1954 r.; doktor nauk prawnych (uniwersytet Pavol Jozef Safarik, Koszyce, 1978); profesor prawa cywilnego (1994) i prawa wspólnotowego (2004); dyrektor instytutu prawa wspólnotowego na wydziale prawa w Koszycach (2004); sędzia w Krajský súd (sądzie rejonowym) w Koszycach (1980); zastępca prezesa (1982) i prezes (1990) Mestský súd (sądu miejskiego) w Koszycach; członek słowackiej adwokatury (1991); radca prawny trybunału konstytucyjnego (1993–1998); wiceminister sprawiedliwości (1998–2000); prezes trybunału konstytucyjnego (2000–2006); członek komisji weneckiej (2004); rzecznik generalny w Trybunale Sprawiedliwości od dnia 7 października 2006 r.

Jean-Claude Bonichot

urodzony w 1955 r.; absolwent prawa uniwersytetu w Metz, absolwent instytutu nauk politycznych w Paryżu, były student École nationale d'administration (krajowej szkoły administracji); sprawozdawca (1982–1985), commissaire du gouvernement (1985–1987 i 1992–1999); asesor (1999–2000); prezes szóstego podwydziału w wydziale spraw spornych (2000–2006) Conseil d'État; referendarz w Trybunale Sprawiedliwości (1987–1991); dyrektor gabinetu ministra pracy, zatrudnienia i kształcenia zawodowego, następnie minister stanu, minister służby publicznej i modernizacji administracji (1991–1992); szef delegacji prawnej Conseil d'État przy Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés (krajowym zakładzie ubezpieczeń chorobowych pracowników najemnych) (2001–2006); profesor nadzwyczajny na uniwersytecie w Metz (1988–2000), następnie na uniwersytecie Paris-I Panthéon-Sorbonne (od 2000); autor licznych publikacji z zakresu prawa administracyjnego, prawa wspólnotowego oraz europejskiego prawa praw człowieka; założyciel i przewodniczący rady redakcyjnej „Biuletynu Orzecznictwa Prawa Urbanistycznego”, współzałożyciel i członek rady redakcyjnej „Biuletynu Prawnego Zbiorowości Lokalnych”, prezes rady naukowej grupy badawczej ds. instytucji oraz prawa urbanistycznego i mieszkaniowego; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 7 października 2006 r.

Thomas von Danwitz

urodzony w 1962 r.; studia w Bonn, Genewie i Paryżu; państwowy egzamin prawniczy (1986 i 1992); doktor nauk prawnych (uniwersytet w Bonn, 1988); międzynarodowy dyplom administracji publicznej (École nationale d'administration, 1990); habilitacja (uniwersytet w Bonn, 1996); profesor niemieckiego prawa publicznego i prawa europejskiego (1996–2003), dziekan wydziału prawa uniwersytetu Ruhr, Bochum (2000–2001); profesor niemieckiego prawa publicznego i prawa europejskiego (uniwersytet w Kolonii, 2003–2006); dyrektor instytutu prawa publicznego i nauki administracji (2006); profesor zaproszony w Fletcher School of Law and Diplomacy (2000), na uniwersytecie François Rabelais (Tours, 2001–2006) oraz na uniwersytecie Paris-I Panthéon-Sorbonne (2005–2006); sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 7 października 2006 r.

Verica Trstenjak

urodzona w 1962 r.; egzamin prawniczy (1987); doktor nauk prawnych na uniwersytecie w Lublanie (1995); profesor (od 1996) teorii państwa i prawa (doktryna) i prawa prywatnego; pracownik naukowy; studia doktoranckie na uniwersytecie w Zurychu, w instytucie prawa porównawczego na Uniwersytecie Wiedeńskim, w Instytucie Międzynarodowego Prawa Prywatnego im. Maxa Plancka w Hamburgu, na wolnym uniwersytecie w Amsterdamie; profesor zaproszony na Uniwersytecie Wiedeńskim, na uniwersytecie we Fryburgu (Niemcy) oraz w szkole prawa Bucerius w Hamburgu; dyrektor służby prawnej (1994–1996) i sekretarz stanu w ministerstwie nauki i technologii (1996–2000); sekretarz generalny rządu (2000); członek grupy roboczej ds. europejskiego kodeksu cywilnego (Study Group on European Civil Code) od 2003 r.; obowiązki w zakresie projektu badawczego Humboldt (Humboldt Stiftung); publikacje naukowe: ponad sto artykułów prawniczych oraz liczne książki dotyczące tematyki prawa europejskiego i prywatnego; nagroda stowarzyszenia prawników słoweńskich „prawnik roku 2003”; członek rady redakcyjnej wielu przeglądów prawniczych; sekretarz generalny stowarzyszenia prawników słoweńskich, członek wielu stowarzyszeń prawników, w tym Gesellschaft für Rechtsvergleichung; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 7 lipca 2004 r. do dnia 6 października 2006 r.; rzecznik generalny w Trybunale Sprawiedliwości od dnia 7 października 2006 r.

Alexander Arabadjiev

urodzony w 1949 r.; studia prawnicze (uniwersytet St Kliment Ohridski, Sofia); sędzia w sądzie pierwszej instancji w Błagoevgradzie (1975–1983); sędzia w sądzie okręgowym w Błagoevgradzie (1983–1986); sędzia sądu najwyższego (1986–1991); sędzia trybunału konstytucyjnego (1991–2000); członek Europejskiej Komisji Praw Człowieka (1997–1999); członek konwentu europejskiego w sprawie przyszłości Europy (2002–2003); poseł (2001–2006); obserwator w Parlamencie Europejskim; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 12 stycznia 2007 r.

Camelia Toader

urodzona w 1963 r.; absolwentka prawa (1986), doktor nauk prawnych (1997) (uniwersytet w Bukareszcie); asesor sądowy w sądzie pierwszej instancji, Buftea (1986–1988); sędzia w V wydziale sądu pierwszej instancji w Bukareszcie (1988–1992); wykładowca (1992–2005), następnie profesor (2005–2006) prawa cywilnego i europejskiego prawa zobowiązań na uniwersytecie w Bukareszcie; studia doktoranckie i badania naukowe w Instytucie Prawa Prywatnego Międzynarodowego Maxa Plancka w Hamburgu (pomiędzy 1992 r. a 2004 r.); dyrektor departamentu integracji europejskiej w ministerstwie sprawiedliwości (1997–1999); sędzia w wysokim sądzie kasacyjnym i sprawiedliwości (1999–2006); profesor wizytujący na uniwersytecie w Wiedniu (2000); wykładowca prawa wspólnotowego w krajowym instytucie sądownictwa (2003 i 2005–2006); członek komitetu redakcyjnego wielu przeglądów prawniczych; sędzia Trybunału Sprawiedliwości od dnia 12 stycznia 2007 r.

Roger Grass

urodzony w 1948 r.; absolwent paryskiego instytutu nauk politycznych i studiów podyplomowych prawa publicznego; zastępca procureur de la République przy tribunal de grande instance w Wersalu; naczelny administrator w Trybunale Sprawiedliwości; sekretarz generalny w parquet général przy sądzie apelacyjnym w Paryżu; gabinet garde des Sceaux przy ministrze sprawiedliwości; referendarz prezesa Trybunału Sprawiedliwości; sekretarz Trybunału Sprawiedliwości od dnia 10 lutego 1994 r.

2. Zmiany w składzie Trybunału Sprawiedliwości w 2007 r.

Uroczyste posiedzenie w dniu 12 stycznia 2007 r.

W następstwie przystąpienie Republiki Bułgarii i Rumunii do Unii Europejskiej w dniu 1 stycznia 2007 r. przedstawiciele rządów państw członkowskich Unii Europejskiej powołali na stanowiska sędziego Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich Alexandra Arabadjieva na okres od dnia 12 stycznia 2007 r. do dnia 6 października 2012 r. i Camelię Toader na okres od dnia 12 stycznia 2007 r. do dnia 6 października 2009 r.

3. Porządek protokolarny

Od dnia 1 stycznia do dnia 11 stycznia 2007 r.

V. SKOURIS, prezes Trybunału
P. JANN, prezes pierwszej izby
C.W.A. TIMMERMANS, prezes drugiej izby
A. ROSAS, prezes trzeciej izby
K. LENAERTS, prezes czwartej izby
R. SCHINTGEN, prezes piątej izby
J. KOKOTT, pierwszy rzecznik generalny
P. KÜRIS, prezes szóstej izby
E. JUHÁSZ, prezes ósmej izby
J. KLUČKA, prezes siódmej izby
D. RUIZ-JARABO COLOMER, rzecznik generalny
A. TIZZANO, sędzia
J.N. CUNHA RODRIGUES, sędzia
R. SILVA de LAPUERTA, sędzia
M. POIARES MADURO, rzecznik generalny
K. SCHIEMANN, sędzia
J. MAKARCZYK, sędzia
G. ARESTIS, sędzia
A. BORG BARTHET, sędzia
M. ILEŠIČ, sędzia
J. MALENOVSKÝ, sędzia
U. LÖHMUS, sędzia
E. LEVITS, sędzia
A. Ó CAOIMH, sędzia
L. BAY LARSEN, sędzia
E. SHARPSTON, rzecznik generalny
P. MENGÖZZI, rzecznik generalny
P. LINDH, sędzia
Y. BOT, rzecznik generalny
J. MAZÁK, rzecznik generalny
J.C. BONICHOT, sędzia
T. von DANWITZ, sędzia
V. TRSTENJAK, rzecznik generalny

R. GRASS, sekretarz

od dnia 12 stycznia do dnia 12 lutego 2007 r.

V. SKOURIS, prezes Trybunału
P. JANN, prezes pierwszej izby
C.W.A. TIMMERMANS, prezes drugiej izby
A. ROSAS, prezes trzeciej izby
K. LENAERTS, prezes czwartej izby
R. SCHINTGEN, prezes piątej izby
J. KOKOTT, pierwszy rzecznik generalny
P. KÜRIS, prezes szóstej izby
E. JUHÁSZ, prezes ósmej izby
J. KLUČKA, prezes siódmej izby
D. RUIZ-JARABO COLOMER, rzecznik generalny
A. TIZZANO, sędzia
J.N. CUNHA RODRIGUES, sędzia
R. SILVA de LAPUERTA, sędzia
M. POIARES MADURO, rzecznik generalny
K. SCHIEMANN, sędzia
J. MAKARCZYK, sędzia
G. ARESTIS, sędzia
A. BORG BARTHET, sędzia
M. ILEŠIČ, sędzia
J. MALENOVSKÝ, sędzia
U. LÖHMUS, sędzia
E. LEVITS, sędzia
A. Ó CAOIMH, sędzia
L. BAY LARSEN, sędzia
E. SHARPSTON, rzecznik generalny
P. MENGÖZZI, rzecznik generalny
P. LINDH, sędzia
Y. BOT, rzecznik generalny
J. MAZÁK, rzecznik generalny
J.C. BONICHOT, sędzia
T. von DANWITZ, sędzia
V. TRSTENJAK, rzecznik generalny
A. ARABADJIEV, sędzia
C. TOADER, sędzia

R. GRASS, sekretarz

**od dnia 13 lutego 2007 r. do dnia
7 października 2007 r.**

V. SKOURIS, prezes Trybunału
P. JANN, prezes pierwszej izby
C. W.A. TIMMERMANS, prezes drugiej izby
A. ROSAS, prezes trzeciej izby
K. LENAERTS, prezes czwartej izby
J. KOKOTT, pierwszy rzecznik generalny
R. SCHINTGEN, prezes piątej izby
P. KÜRIS, prezes szóstej izby
E. JUHÁSZ, prezes ósmej izby
J. KLUČKA, prezes siódmej izby
D. RUIZ-JARABO COLOMER, rzecznik generalny
A. TIZZANO, sędzia
J.N. CUNHA RODRIGUES, sędzia
R. SILVA de LAPUERTA, sędzia
M. POIARES MADURO, rzecznik generalny
K. SCHIEMANN, sędzia
J. MAKARCZYK, sędzia
G. ARESTIS, sędzia
A. BORG BARTHET, sędzia
M. ILEŠIČ, sędzia
J. MALENOVSKÝ, sędzia
U. LÖHMUS, sędzia
E. LEVITS, sędzia
A. Ó CAOIMH, sędzia
L. BAY LARSEN, sędzia
E. SHARPSTON, rzecznik generalny
P. MENGÖZZI, rzecznik generalny
P. LINDH, sędzia
Y. BOT, rzecznik generalny
J. MAZÁK, rzecznik generalny
J.C. BONICHOT, sędzia
T. von DANWITZ, sędzia
V. TRSTENJAK, rzecznik generalny
A. ARABADJIEV, sędzia
C. TOADER, sędzia

R. GRASS, sekretarz

**od dnia 8 października do dnia
31 grudnia 2007 r.**

V. SKOURIS, prezes Trybunału
P. JANN, prezes pierwszej izby
C.W.A. TIMMERMANS, prezes drugiej izby
A. ROSAS, prezes trzeciej izby
K. LENAERTS, prezes czwartej izby
M. POIARES MADURO, pierwszy rzecznik
generalny
A. TIZZANO, prezes piątej izby,
G. ARESTIS, prezes ósmej izby
U. LÖHMUS, prezes siódmej izby
L. BAY LARSEN, prezes szóstej izby
D. RUIZ-JARABO COLOMER, rzecznik generalny
R. SCHINTGEN, sędzia
J.N. CUNHA RODRIGUES, sędzia
R. SILVA de LAPUERTA, sędzia
J. KOKOTT, rzecznik generalny
K. SCHIEMANN, sędzia
J. MAKARCZYK, sędzia
P. KÜRIS, sędzia
E. JUHÁSZ, sędzia
A. BORG BARTHET, sędzia
M. ILEŠIČ, sędzia
J. MALENOVSKÝ, sędzia
J. KLUČKA, sędzia
E. LEVITS, sędzia
A. Ó CAOIMH, sędzia
E. SHARPSTON, rzecznik generalny
P. MENGÖZZI, rzecznik generalny
P. LINDH, sędzia
Y. BOT, rzecznik generalny
J. MAZÁK, rzecznik generalny
J.C. BONICHOT, sędzia
T. von DANWITZ, sędzia
V. TRSTENJAK, rzecznik generalny
A. ARABADJIEV, sędzia
C. TOADER, sędzia

R. GRASS, sekretarz

4. Dawni członkowie Trybunału Sprawiedliwości

Pilotti Massimo, sędzia (1952–1958), prezes w latach 1952–1958
Serrarens Petrus, Josephus, Servatius, sędzia (1952–1958)
Riese Otto, sędzia (1952–1963)
Delvaux Louis, sędzia (1952–1967)
Rueff Jacques, sędzia (1952–1959 i 1960–1962)
Hammes Charles Léon, sędzia (1952–1967), prezes w latach 1964–1967
van Kleffens Adrianus, sędzia (1952–1958)
Lagrange Maurice, rzecznik generalny (1952–1964)
Roemer Karl, rzecznik generalny (1953–1973)
Rossi Rino, sędzia (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, sędzia (1958–1979), prezes w latach 1958–1964
Catalano Nicola, sędzia (1958–1962)
Trabucchi Alberto, sędzia (1962–1972), następnie rzecznik generalny (1973–1976)
Lecourt Robert, sędzia (1962–1976), prezes w latach 1967–1976
Strauss Walter, sędzia (1963–1970)
Monaco Riccardo, sędzia (1964–1976)
Gand Joseph, rzecznik generalny (1964–1970)
Mertens de Wilmars Josse J., sędzia (1967–1984), prezes w latach 1980–1984
Pescatore Pierre, sędzia (1967–1985)
Kutscher Hans, sędzia (1970–1980), prezes w latach 1976–1980
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, rzecznik generalny (1970–1972)
Mayras Henri, rzecznik generalny (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, sędzia (1973–1974)
Sørensen Max, sędzia (1973–1979)
Mackenzie Stuart Alexander J., sędzia (1973–1988), prezes w latach 1984–1988
Warner Jean-Pierre, rzecznik generalny (1973–1981)
Reischl Gerhard, rzecznik generalny (1973–1981)
O'Keeffe Aindrias, sędzia (1975–1985)
Capotorti Francesco, sędzia (1976), następnie rzecznik generalny (1976–1982)
Bosco Giacinto, sędzia (1976–1988)
Touffait Adolphe, sędzia (1976–1982)
Koopmans Thymen, sędzia (1979–1990)
Due Ole, sędzia (1979–1994), prezes w latach 1988–1994
Everling Ulrich, sędzia (1980–1988)
Chloros Alexandros, sędzia (1981–1982)
Slynn sir Gordon, rzecznik generalny (1981–1988), następnie sędzia (1988–1992)
Rozès Simone, rzecznik generalny (1981–1984)
VerLoren van Themaat Pieter, rzecznik generalny (1981–1986)
Grévisse Fernand, sędzia (1981–1982 i 1988–1994)
Bahlmann Kai, sędzia (1982–1988)
Mancini G. Federico, rzecznik generalny (1982–1988), następnie sędzia (1988–1999)
Galmot Yves, sędzia (1982–1988)
Kakouris Constantinos, sędzia (1983–1997)
Lenz Carl Otto, rzecznik generalny (1984–1997)

Darmon Marco, rzecznik generalny (1984–1994)
Joliet René, sędzia (1984–1995)
O'Higgins Thomas Francis, sędzia (1985–1991)
Schockweiler Fernand, sędzia (1985–1996)
Mischo Jean, rzecznik generalny (1986–1991 i 1997–2003)
de Carvalho Moithinho de Almeida José Carlos, sędzia (1986–2000)
da Cruz Vilaça José Luis, rzecznik generalny (1986–1988)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, sędzia (1986–2003), prezes w latach 1994–2003
Diez de Velasco Manuel, sędzia (1988–1994)
Zuleeg Manfred, sędzia (1988–1994)
van Gerven Walter, rzecznik generalny (1988–1994)
Jacobs Francis Geoffrey, rzecznik generalny (1988–2006)
Tesauro Giuseppe, rzecznik generalny (1988–1998)
Kapteyn Paul Joan George, sędzia (1990–2000)
Gulmann Claus Christian, rzecznik generalny (1991–1994), następnie sędzia (1994–2006)
Murray John L., sędzia (1991–1999)
Edward David Alexander Ogilvy, sędzia (1992–2004)
La Pergola Antonio Mario, sędzia (1994 i 1999–2006), rzecznik generalny (1995–1999)
Cosmas Georges, rzecznik generalny (1994–2000)
Puissochet Jean-Pierre, sędzia (1994–2006)
Léger Philippe, rzecznik generalny (1994–2006)
Hirsch Günter, sędzia (1994–2000)
Elmer Michael Bendik, rzecznik generalny (1994–1997)
Ragnemalm Hans, sędzia (1995–2000)
Sevón Leif, sędzia (1995–2002)
Fennelly Nial, rzecznik generalny (1995–2000)
Wathelet Melchior, sędzia (1995–2003)
Ioannou Krateros, sędzia (1997–1999)
Alber Siegbert, rzecznik generalny (1997–2003)
Saggio Antonio, rzecznik generalny (1998–2000)
O'Kelly Macken Fidelma, sędzia (1999–2004)
Colneric Ninon, sędzia (2000–2006)
von Bahr Stig, sędzia (2000–2006)
Geelhoed Leendert A., rzecznik generalny (2000–2006)
Stix-Hackl Christine, rzecznik generalny (2000–2006)

– Prezesi

Pilotti Massimo (1952–1958)
Donner Andreas Matthias (1958–1964)
Hammes Charles Léon (1964–1967)
Lecourt Robert (1967–1976)
Kutscher Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmarca Josse J. (1980–1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)

Due Ole (1988–1994)

Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994–2003)

– Sekretarze

van Houtte Albert (1953–1982)

Heim Paul (1982–1988)

Giraud Jean-Guy (1988–1994)

C – Statystyki sądowe Trybunału Sprawiedliwości

Ogólne zestawienie informacji o działalności Trybunału Sprawiedliwości

1. Nowe sprawy, sprawy zakończone, sprawy w toku (2000–2007)

Nowe sprawy

2. Rodzaje postępowań (2000–2007)
3. Skargi bezpośrednie – rodzaje skarg (2007)
4. Przedmiot skargi (2007)
5. Skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego (2000–2007)

Sprawy zakończone

6. Rodzaje postępowań (2000–2007)
7. Wyroki, postanowienia, opinie (2007)
8. Skład orzekający (2000–2007)
9. Przedmiot skargi (2000–2007)
10. Przedmiot skargi (2007)
11. Wyroki w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego – rozstrzygnięcie (2007)
12. Czas trwania postępowania (2000–2007)

Sprawy w toku na dzień 31 grudnia

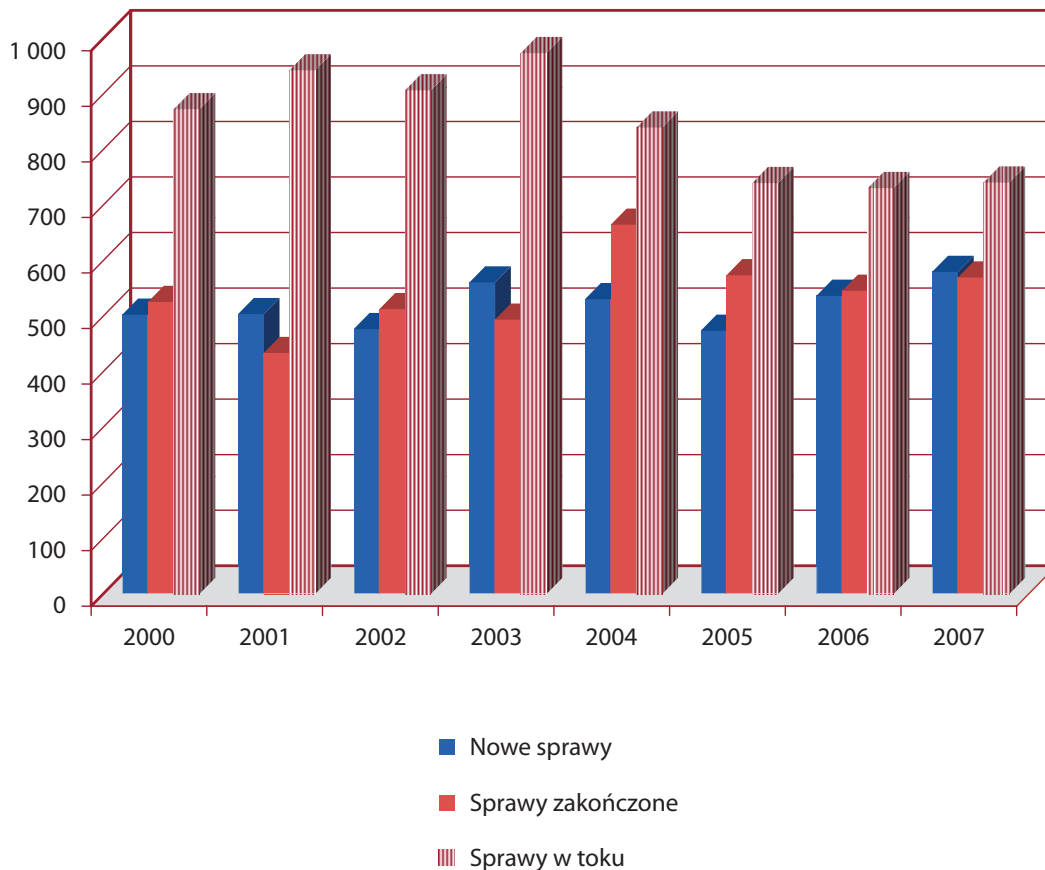
13. Rodzaje postępowań (2000–2007)
14. Skład orzekający (2007)

Różne

15. Tryb przyspieszony (2000–2007)
16. Postępowania w przedmiocie środków tymczasowych (2007)

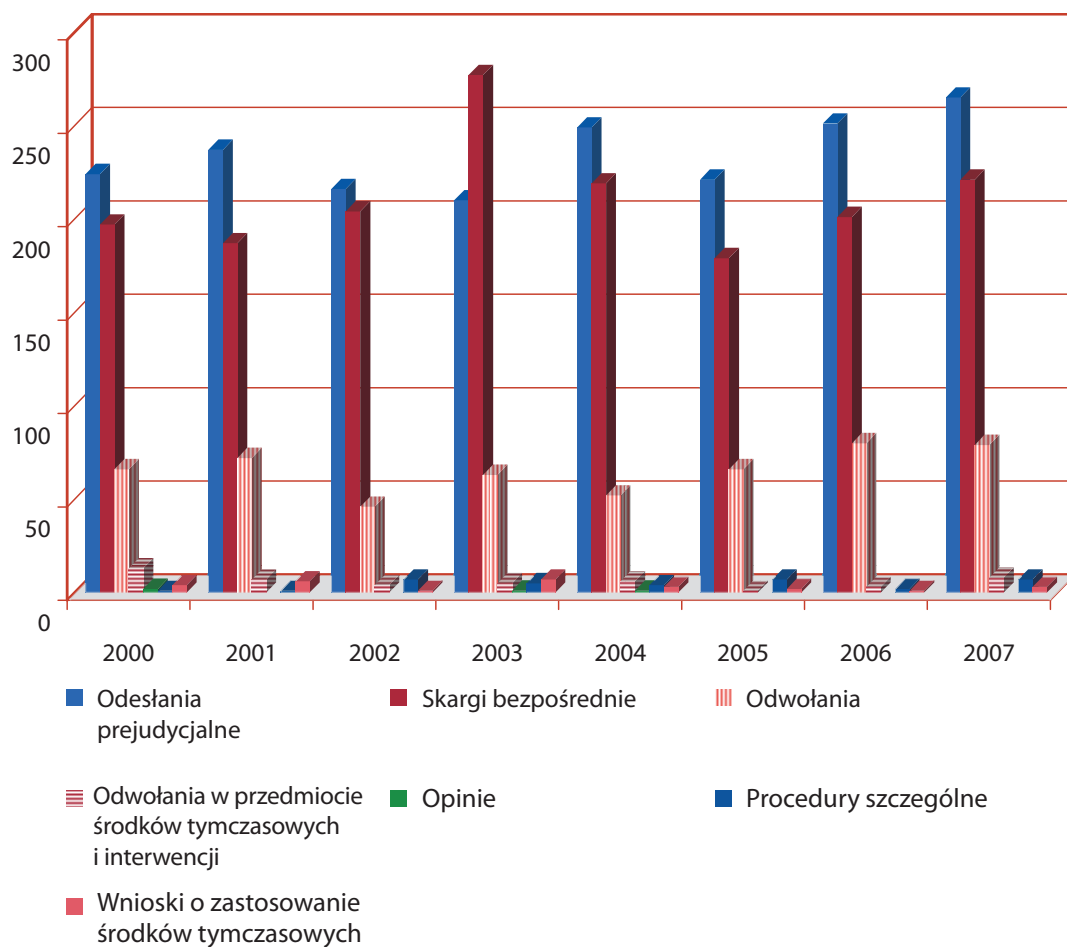
Ogólna tendencja działalności orzeczniczej (1952–2007)

17. Nowe sprawy i wyroki
18. Nowe odesłania prejudycjalne (przypadające na państwo członkowskie w danym roku)
19. Nowe odesłania prejudycjalne (według państw członkowskich i sądów)
20. Nowe skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego

Ogólne zestawienie informacji o działalności Trybunału Sprawiedliwości**1. Nowe sprawy, sprawy zakończone, sprawy w toku (2000-2007)¹**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nowe sprawy	503	504	477	561	531	474	537	580
Sprawy zakończone	526	434	513	494	665	574	546	570
Sprawy w toku	873	943	907	974	840	740	731	741

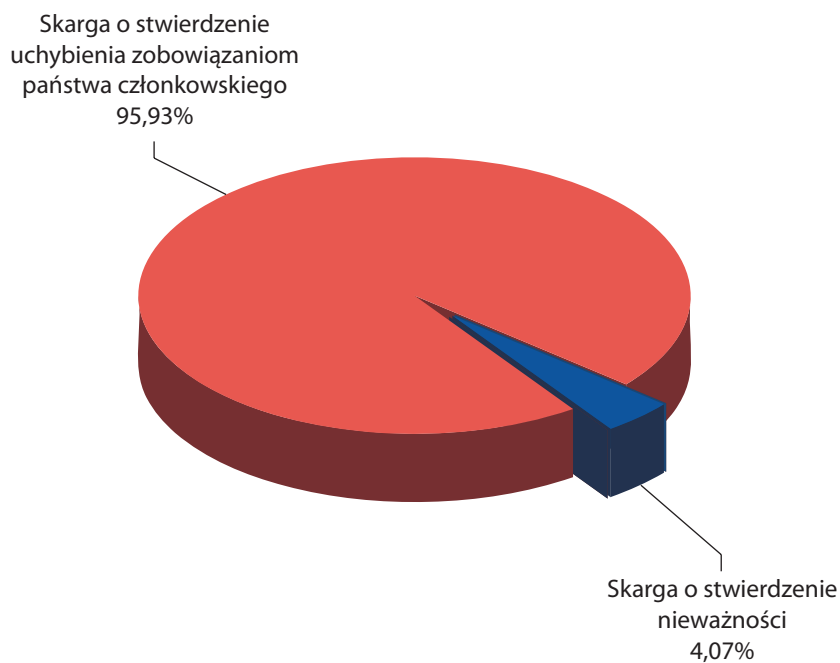
¹ Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

Nowe sprawy**2. Rodzaje postępowań (2000-2007)¹**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Odesłania prejudycjalne	224	237	216	210	249	221	251	265
Skargi bezpośrednie	197	187	204	277	219	179	201	221
Odwołania	66	72	46	63	52	66	80	79
Odwołania w przedmiocie środków tymczasowych i interwencji	13	7	4	5	6	1	3	8
Opinie	2			1	1			
Procedury szczególne	1	1	7	5	4	7	2	7
Łącznie	503	504	477	561	531	474	537	580
Wnioski o zastosowanie środków tymczasowych	4	6	1	7	3	2	1	3

¹ Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

3. Nowe sprawy – skargi bezpośrednie – rodzaje skarg (2007)¹

Skarga o stwierdzenie nieważności	9
Skarga na bezczynność	
Skarga o odszkodowanie	
Skarga o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego	212
Różne	
Łącznie	221

¹ Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

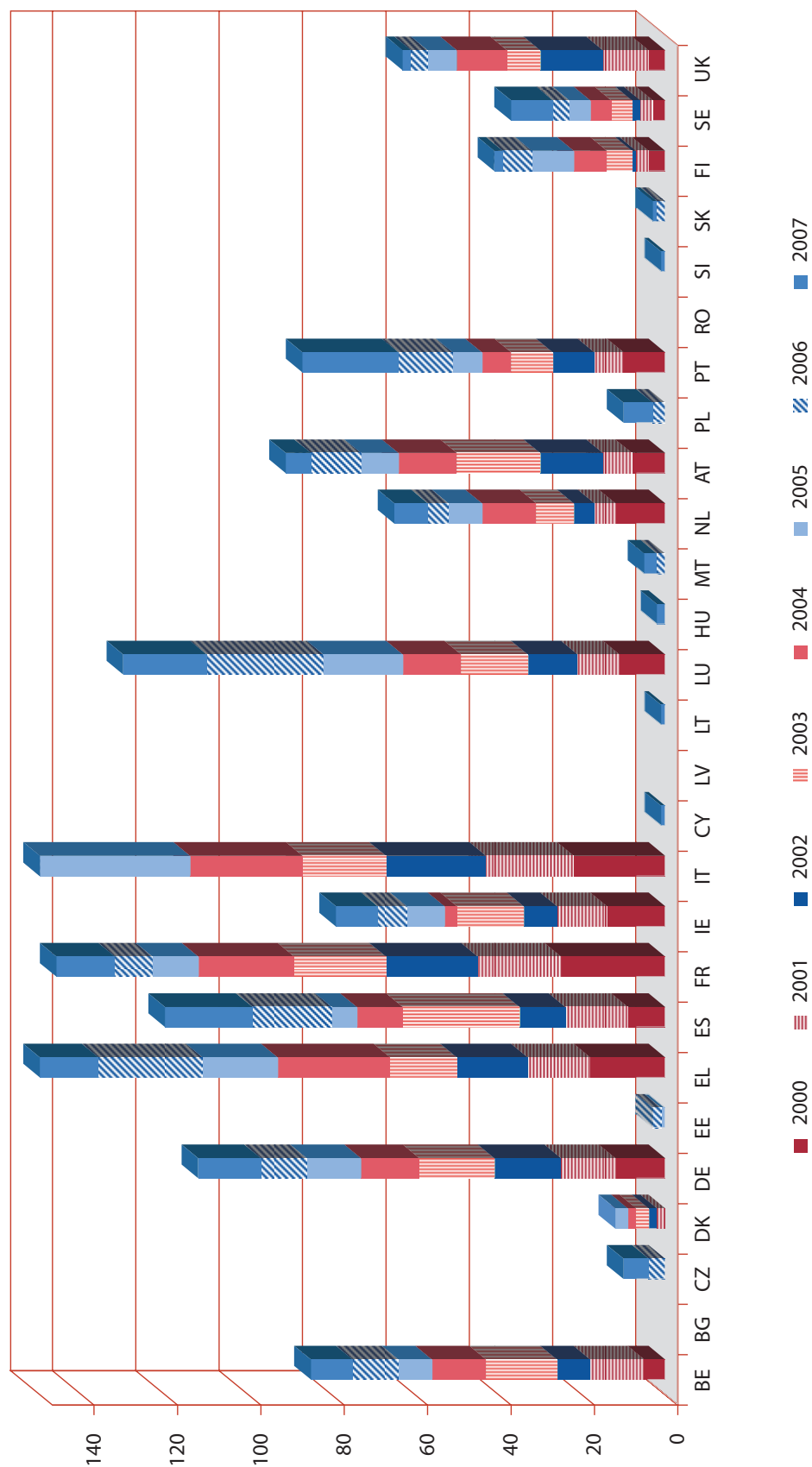
4. Nowe sprawy¹ – przedmiot skarg (2007)²

	Skargi bezpośrednie	Odesłania prejudycjalne	Odwolania	Odwolania w przedmiocie środków tymczasowych i interwencji	Razem	Procedury szczególne
Badania, informacja, edukacja, statystyka	1				1	
Energia	1	1			2	
Konkurencja	3	8	20		31	
Konwencja brukselska		3			3	
Obywatelstwo europejskie		2			2	
Podatki	6	42			48	
Polityka gospodarcza i pieniężna			1		1	
Polityka przemysłowa	19	6			25	
Polityka regionalna			3		3	
Polityka rybołówstwa	4	1			5	
Polityka społeczna	10	32			42	
Pomoc państwa	3	4	10	1	18	
Prawo dotyczące przedsiębiorstw	5	8	1		14	
Prawo instytucjonalne	8	1	8	5	22	
Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości	22	8			30	
Przywileje i immunitety		2			2	
Regulamin pracowniczy			1		1	
Rolnictwo	6	26			32	
Stosunki zewnętrzne	4	4	2		10	
Swoboda przedsiębiorczości	10	14			24	
Swoboda świadczenia usług	2	3	1		6	
Swobodny przepływ kapitału	1	6			7	
Swobodny przepływ osób	11	17			28	
Swobodny przepływ towarów	8	6	1		15	
Środowisko i ochrona konsumentów	38	15	5	2	60	
Transport	10	5			15	
Unia celna		8	2		10	
Własność intelektualna	11	3	14		28	
Wspólna taryfa celna		7	1		8	
Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne		1			1	
Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących		2			2	
Zasady prawa wspólnotowego	1	2			3	
Zasoby własne Wspólnot	2				2	
Zbliżanie ustawodawstw krajowych	35	25			60	
Traktat WE	221	262	70	8	561	
Traktat UE						
Traktat EWWiS		1			1	
Traktat EWEA	1		1		2	
Procedura						7
Regulamin pracowniczy			9		9	
Różne			9		9	7
ŁĄCZNIE	222	263	80	8	573	7

¹ Po wyłączeniu wniosków o zastosowanie środków tymczasowych.

² Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

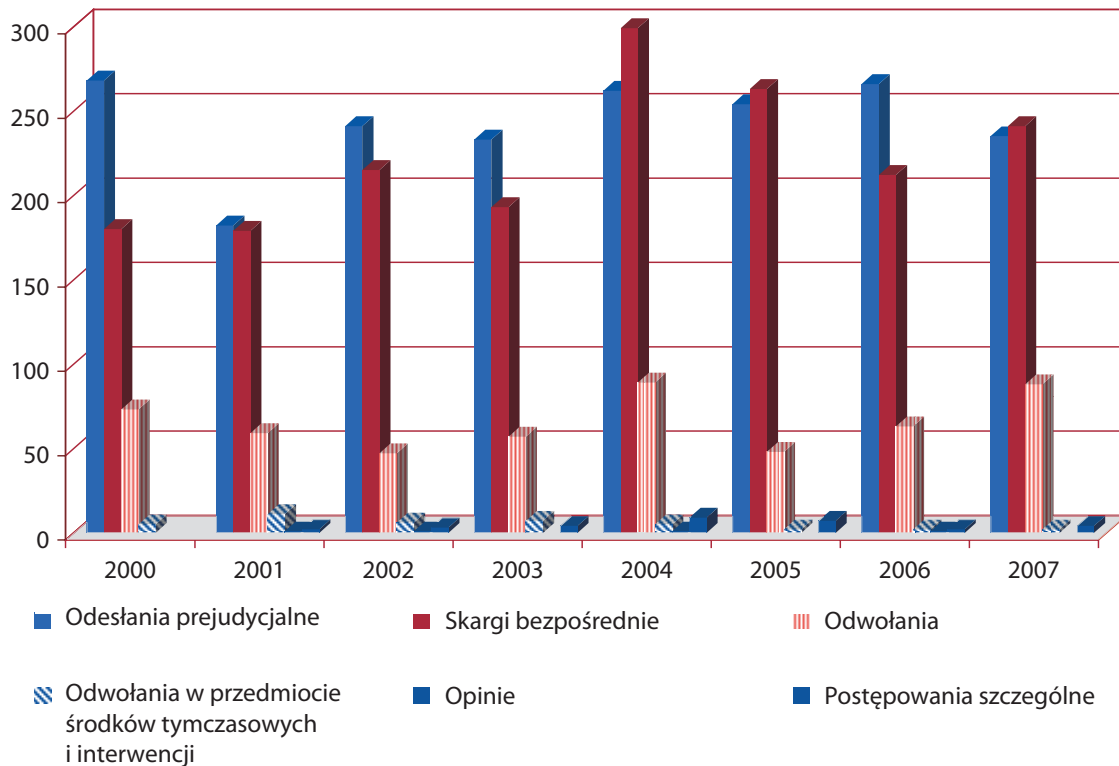
5. Nowe sprawy – skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego (2000-2007)¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	ŁĄCZNIE
2000	5				12		18	9	25	14	22				11			12	8		10				4	3	4	157
2001	13			2	13		15	15	20	12	21				10			5	7		7				3	3	11	157
2002	8			2	16		17	11	22	8	24				12			5	15		10				1	2	15	168
2003	17			3	18		16	28	22	16	20				16			9	20		10				6	5	8	214
2004	13			2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7				8	5	12	193 ²
2005	8			3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7				10	5	7	170
2006	11		4		11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13			2	7	4	4	193
2007	10		6		15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212

¹ Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa). Artykuły 93, 169, 170, 171, 225 traktatu WE (obecnie art. 88 WE, 226 WE, 227 WE, 228 WE i 298 WE), art. 141 EWEA, 142 EWEA, 143 EWEA i art. 88 EWWiS.

² W tym jedna skarga wniesiona na podstawie art. 170 traktatu WE (obecnie art. 227 WE).

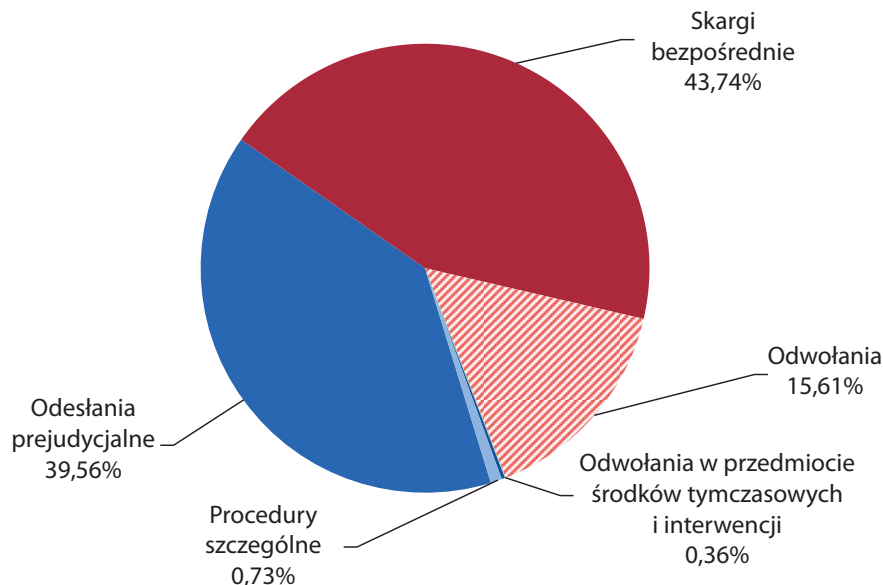
Sprawy zakończone**6. Rodzaje postępowań (2000-2007)^{1 2}**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Odesłania prejudycjalne	268	182	241	233	262	254	266	235
Skargi bezpośrednie	180	179	215	193	299	263	212	241
Odwołania	73	59	47	57	89	48	63	88
Odwołania w przedmiocie środków tymczasowych i interwencji	5	11	6	7	5	2	2	2
Opinie		1	1		1		1	
Postępowania szczególne		2	3	4	9	7	2	4
Łącznie	526	434	513	494	665	574	546	570

¹ Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

² Za postępowania szczególne przyjmuje się: ustalenie wysokości kosztów (art. 74 regulaminu), pomoc w zakresie kosztów postępowania (art. 76 regulaminu), sprzeciw od wyroku zaocznego (art. 94 regulaminu), powództwo osoby trzeciej przeciwko prawomocnemu orzeczeniu (art. 97 regulaminu), wykładnię wyroku (art. 102 regulaminu), wznowienie postępowania (art. 98 regulaminu), sprostowanie wyroku (art. 66 regulaminu), postępowania w przedmiocie zajęcia (Protokół o przywilejach i immunitetach), sprawy dotyczące immunitetu (Protokół o przywilejach i immunitetach).

7. Sprawy zakończone – wyroki, postanowienia, opinie (2007)¹

	Wyroki	Postanowienia zawierające rozstrzygnięcie w sprawie ²	Postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych ³	Inne postanowienia ⁴	Opinie	Łącznie
Odesłania prejudycjalne	175	22		21		218
Skargi bezpośrednie	153	1		87		241
Odwołania	50	32		4		86
Odwołania w przedmiocie środków tymczasowych i interwencji			2			2
Procedury szczególne	1	2		1		4
Łącznie	379	57	2	113	0	551

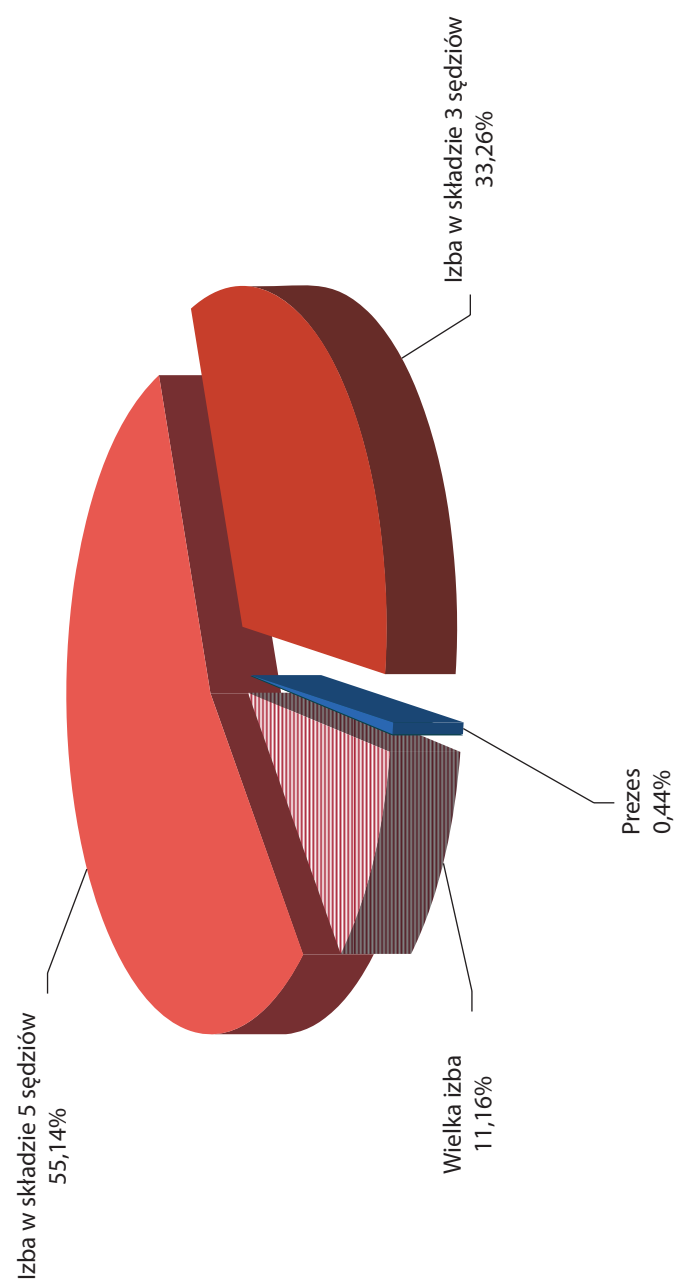
¹ Powyższe liczby (liczby netto) obejmują wszystkie sprawy, z uwzględnieniem połączeń ze względu na ich powiązanie (szereg spraw połączonych = jedna sprawa).

² Postanowienia zawierające rozstrzygnięcie w sprawie, kończące postępowanie w sprawie (niedopuszczalność, oczywista niedopuszczalność...).

³ Postanowienia wydane w następstwie wniosku na podstawie art. 185 lub 186 traktatu WE (obecnie art. 242 WE i 243 WE) lub na podstawie art. 187 traktatu WE (obecnie art. 244 WE), lub też na podstawie analogicznych postanowień traktatów EWEA i EWWiS lub w następstwie odwołania od postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych lub interwencji.

⁴ Postanowienia kończące postępowanie w sprawie przez jej wykreślenie, umorzenie postępowania lub przekazanie sprawy do Sądu Pierwszej Instancji.

8. Sprawy zakończone – skład orzekający (2000-2007)¹⁾

[illegible]

Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

Zawierające rozstrzygnięcie w sprawie, kończące postępowanie w sprawie (z wyjątkiem postanowień kończących postępowanie w sprawie, przez jej wykreślenie, umorzenie postępowania lub przekazanie sprawy do Sądu Pierwszej Instancji).

3 Skład istniejący przed wejściem w życie traktatu z Nicei.

9. Sprawy zakończone – przedmiot skargi (2000-2007)¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Badania, informacja, edukacja, statystyka	1							
Energia			1		1	3	6	4
Klauzula arbitrażowa	1							
Konkurencja	20	16	13	13	29	17	30	17
Konwencja brukselska		1	7	4	7	8	4	2
Obywatelstwo europejskie	1	2		1	1	2	4	2
Podatki		37	22	26	28	34	55	44
Polityka gospodarcza i pieniężna					2			1
Polityka handlowa	15	7	1	4		4	1	1
Polityka przemysłowa		3	4	4	11	11		11
Polityka regionalna	4	1	1			5		7
Polityka rybołówstwa		4	10	2	6	11	7	6
Polityka społeczna	17	29	13	20	44	29	29	26
Pomoc państwa	17	9	15	21	21	23	23	9
Prawo dotyczące przedsiębiorstw	4	8	6	17	16	24	10	16
Prawo instytucjonalne	19	8	2	12	13	16	15	6
Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości					2	5	9	17
Przystąpienie nowych państw członkowskich			1	2	2	1		1
Przywileje i immunitety				1		1	1	1
Rolnictwo	14	35	36	37	60	63	30	23
Stosunki zewnętrzne	4	9	7	8	9	8	11	9
Stowarzyszenia z krajami i terytoriami zamorskimi	1				1	2		
Swoboda przedsiębiorczości		5	8	13	14	5	21	19
Swoboda świadczenia usług	1	13	13	15	23	11	17	23
Swobodny przepływ kapitału		2	24	3	4	5	4	13
Swobodny przepływ osób	4	6	10	11	17	17	20	19
Swobodny przepływ towarów	5	8	7	19	17	11	8	14
Środowisko i ochrona konsumentów	4	30	38	48	67	44	40	50
Transport	2	11	25	6	11	16	9	6
Unia celna		3	3	8	12	9	9	12
Własność intelektualna	7	1	1	4	20	5	19	21
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa								4
Wspólna taryfa celna		7	7		4	7	7	10
Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne				3			2	
Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących		11	12	5	6	10	7	7
Zasady prawa wspólnotowego		1	4	8	4	2	1	4
Zasoby własne Wspólnot		1	1	1		2	6	3
Zbliżanie ustawodawstw krajowych		15	23	34	33	41	19	22
Traktat WE	141	283	315	350	485	452	424	430
Traktat UE						3	3	4
Traktat EWWiS	3	4	4	15	1	3		1
Traktat EWEA			3	2	2	1	4	1
Przywileje i immunitety		1		1	1			
Postępowanie		1	2	3	8	1	2	3
Regulamin pracowniczy	97	16	11	7	12	6	9	17
Różne	97	18	13	11	21	7	11	20
ŁĄCZNIE OGÓŁEM	241	305	335	378	509	466	442	456

¹ Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

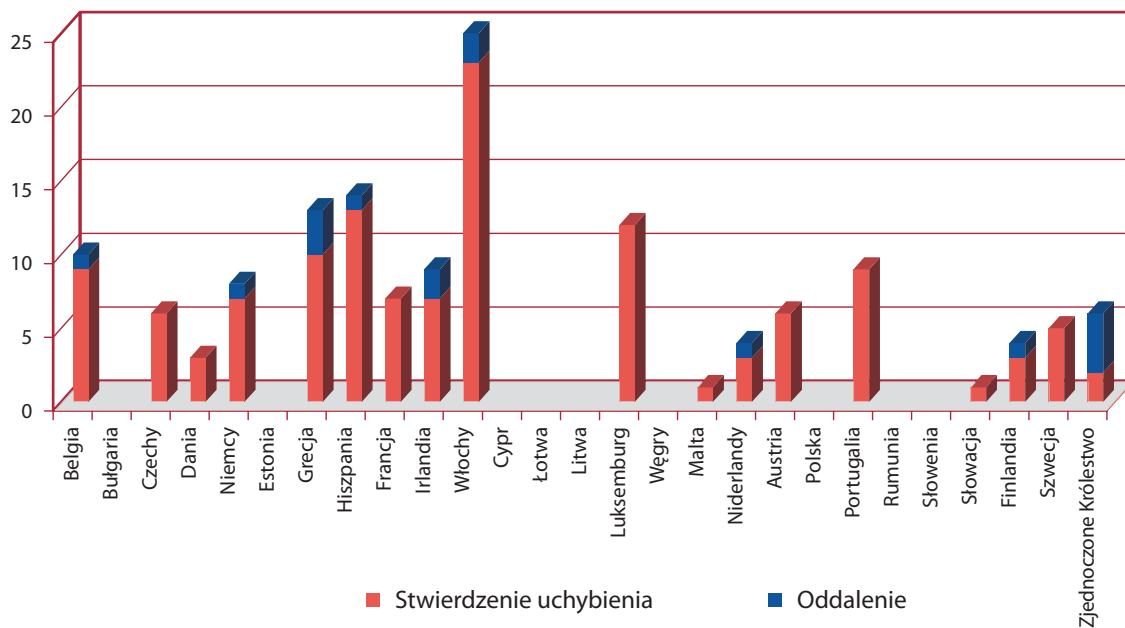
10. Sprawy zakończone – przedmiot skargi (2007)¹

	Wyroki/Opinie	Postanowienia ²	Łącznie
Energia	4		4
Konkurencja	13	4	17
Konwencja brukselska	2		2
Obywatelstwo europejskie	2		2
Podatki	42	2	44
Polityka gospodarcza i pieniężna	1		1
Polityka handlowa	1		1
Polityka przemysłowa	11		11
Polityka regionalna	6	1	7
Polityka rybołówstwa	6		6
Polityka społeczna	25	1	26
Pomoc państwa	7	2	9
Prawo dotyczące przedsiębiorstw	13	3	16
Prawo instytucjonalne	3	3	6
Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości	17		17
Przystąpienie nowych państw członkowskich	1		1
Przywileje i immunitety	1		1
Rolnictwo	22	1	23
Stosunki zewnętrzne	8	1	9
Swoboda przedsiębiorczości	17	2	19
Swoboda świadczenia usług	21	2	23
Swobodny przepływ kapitału	10	3	13
Swobodny przepływ osób	15	4	19
Swobodny przepływ towarów	13	1	14
Środowisko i ochrona konsumentów	47	3	50
Transport	6		6
Unia celna	10	2	12
Własność intelektualna	13	8	21
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa	4		4
Wspólna taryfa celna	9	1	10
Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących	5	2	7
Zasady prawa wspólnotowego	3	1	4
Zasoby własne Wspólnot	1	2	3
Zbliżanie ustawodawstw krajowych	21	1	22
Traktat WE	380	50	430
Traktat UE	4		4
Traktat EWWiS	1		1
Traktat EWEA	1		1
Postępowanie	1	2	3
Regulamin pracowniczy	10	7	17
Różne	11	9	20
ŁĄCZNIE OGÓŁEM	397	59	456

¹ Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

² Zawierające rozstrzygnięcie w sprawie, kończące postępowanie (z wyjątkiem postanowień kończących postępowanie w sprawie przez jej wykreślenie, umorzenie postępowania lub przekazanie sprawy do Sądu Pierwszej Instancji).

11. Sprawy zakończone – wyroki w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego – rozstrzygnięcie (2007)¹

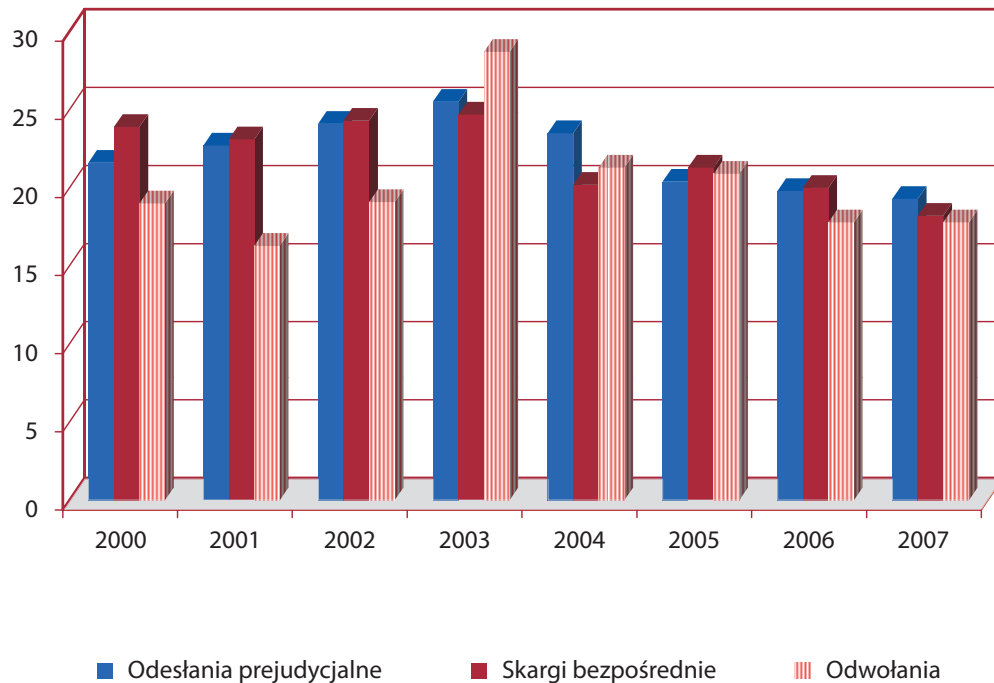

	Stwierdzenie uchybienia	Oddalenie	Łącznie
Belgia	9	1	10
Bułgaria			
Czechy	6		6
Dania	3		3
Niemcy	7	1	8
Estonia			
Grecja	10	3	13
Hiszpania	13	1	14
Francja	7		7
Irlandia	7	2	9
Włochy	23	2	25
Cypr			
Łotwa			
Litwa			
Luksemburg	12		12
Węgry			
Malta	1		1
Niderlandy	3	1	4
Austria	6		6
Polska			
Portugalia	9		9
Rumunia			
Słowenia			
Słowacja	1		1
Finlandia	3	1	4
Szwecja	5		5
Zjednoczone Królestwo	2	4	6
Łącznie	127	16	143

¹ Powyższe liczby (liczby netto) obejmują wszystkie sprawy, z uwzględnieniem połączeń ze względu na ich powiązanie (szereg spraw połączonych = jedna sprawa).

12. Sprawy zakończone – czas trwania postępowania (2000-2007)¹

(wyroki i postanowienia zawierające rozstrzygnięcie w sprawie)²

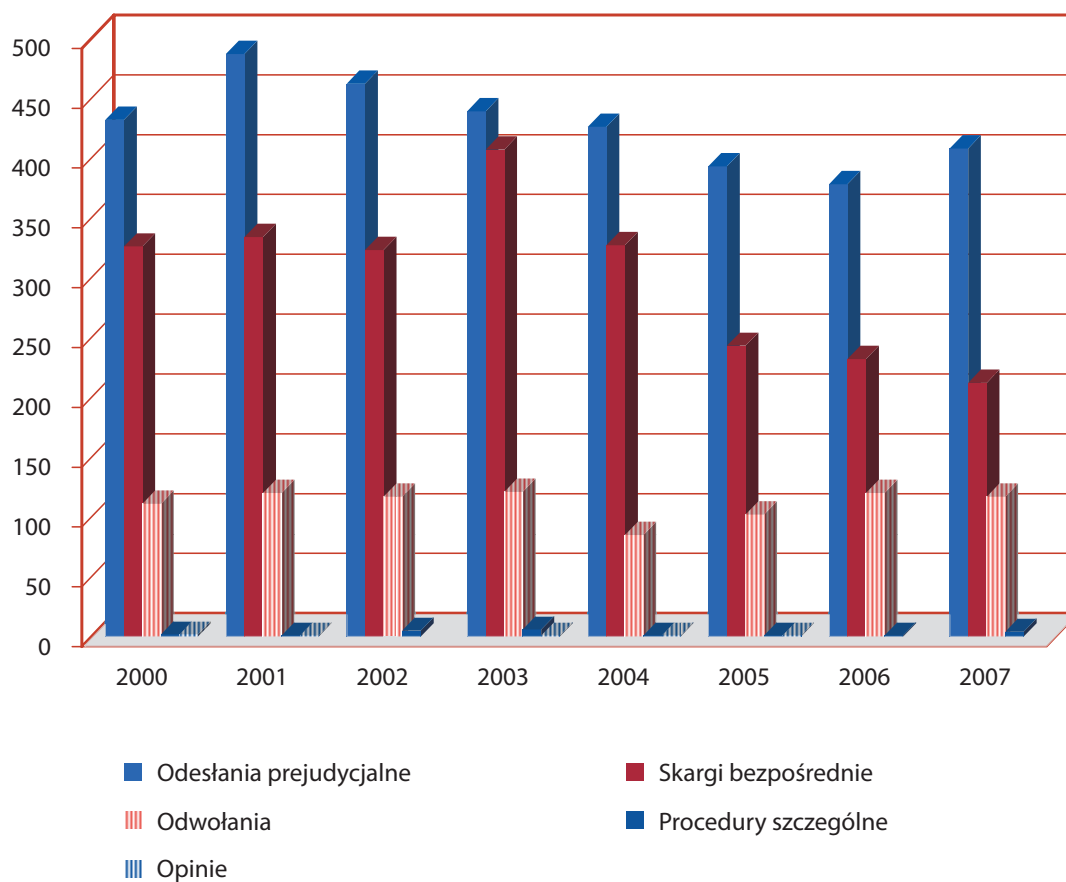

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Odesłania prejudycjalne	21,6	22,7	24,1	25,5	23,5	20,4	19,8	19,3
Skargi bezpośrednie	23,9	23,1	24,3	24,7	20,2	21,3	20	18,2
Odwołania	19	16,3	19,1	28,7	21,3	20,9	17,8	17,8

¹ Przy obliczaniu czasu trwania postępowania nie zostały uwzględnione: sprawy, w których wydane zostały wyroki wstępne lub w których zastosowano środki dowodowe, opinie, postępowania szczególne (ustalenie wysokości kosztów, pomoc w zakresie kosztów postępowania, sprzeciw od wyroku zaocznego, powództwo osoby trzeciej przeciwko prawomocnemu orzeczeniu, wykładnia wyroku, wznowienie postępowania, sprostowanie wyroku, postępowania w przedmiocie zajęcia i sprawy dotyczące immunitetu), sprawy, w których zostały wydane kończące postępowanie w sprawie postanowienia o wykreśleniu, umorzeniu lub przekazaniu sprawy do Sądu Pierwszej Instancji, postępowania w przedmiocie środków tymczasowych i odwołania w przedmiocie środków tymczasowych i interwencji.

Czas trwania wyrażony jest w miesiącach i dziesiątych częściach miesiąca.

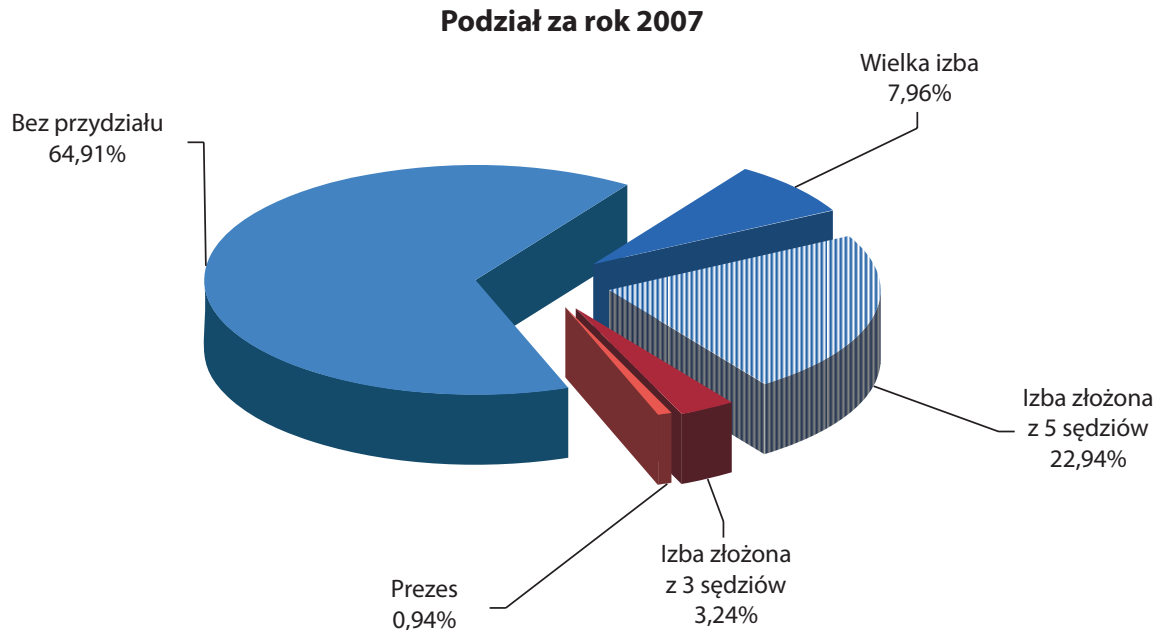
² Z wyjątkiem postanowień kończących postępowanie w sprawie przez jej wykreślenie, umorzenie postępowania lub przekazanie sprawy do Sądu Pierwszej Instancji.

Sprawy w toku na dzień 31 grudnia**13. Rodzaje postępowań (2000-2007)¹**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Odesłania prejudycjalne	432	487	462	439	426	393	378	408
Skargi bezpośrednie	326	334	323	407	327	243	232	212
Odwołania	111	120	117	121	85	102	120	117
Procedury szczególne	2	1	5	6	1	1	1	4
Opinie	2	1		1	1	1		
Łącznie	873	943	907	974	840	740	731	741

¹ Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

14. Sprawy w toku na dzień 31 grudnia – skład orzekający (2007)¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bez przydziału	634	602	546	690	547	437	490	481
Pełny skład	34	31	47	21	2	2		
Małe plenum ²	26	66	36	1				
Wielka izba				24	56	60	44	59
Izba złożona z 5 sędziów	129	199	234	195	177	212	171	170
Izba złożona z 3 sędziów	42	42	42	42	57	29	26	24
Prezes	8	3	2	1	1			7
Łącznie	873	943	907	974	840	740	731	741

¹ Powyższe liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

² Skład istniejący przed wejściem w życie traktatu z Nicei.

15. Różne – tryb przyspieszony (2000-2007)¹

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		Łącznie
	Uwzględnione	Nierozpatrzone	Uwzględnione	Nierozpatrzone	Uwzględnione	Nierozpatrzone	Uwzględnione	Nierozpatrzone	Uwzględnione	Nierozpatrzone	Uwzględnione	Nierozpatrzone	Uwzględnione	Nierozpatrzone	Uwzględnione	Nierozpatrzone	
Skargi bezpośrednie						1		3	1	2						1	8
Odesłania prejudycjalne		1	1	5		1		3		10		5		5		6	37
Odwołania				2			1	1								1	5
Opinie										1							1
Łącznie		1	1	7		2	1	7	1	13		5		5		8	51

¹ Rozpoznanie przez Trybunał Sprawiedliwości sprawy w trybie przyspieszonym jest możliwe na podstawie art. 62a, 104a i 118 regulaminu, w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 lipca 2000 r.

16. Różne – postępowania w przedmiocie środków tymczasowych (2007)¹

	Nowe wnioski o zastosowanie środków tymczasowych	Nowe odwołania w przedmiocie środków tymczasowych i interwencji	Rozstrzygnięcie		
			Oddalenie	Uwzględnienie	Wykreślenie lub umorzenie
Pomoc państwa		1	1		
Środowisko i ochrona konsumentów	2	1	1		2
Łącznie traktat WE	2	2	2		2
Różne					
ŁĄCZNIE OGÓŁEM	2	2	2		2

¹ Powyższe liczby (liczby netto) obejmują wszystkie sprawy, z uwzględnieniem połączeń ze względu na ich powiązanie (szereg spraw połączonych = jedna sprawa).

Ogólna tendencja działalności orzeczniczej (1952-2007)**17. Nowe sprawy i wyroki**

Lata	Nowe sprawy ¹						Wyroki ²
	Skargi bezpośrednie ³	Odesłania prejudycjalne	Odwołania	Odwołania w przedmiocie środków tymczasowych i interwencji	Łącznie	Wnioski o zastosowanie środków tymczasowych	
1953	4				4		
1954	10				10		2
1955	9				9	2	4
1956	11				11	2	6
1957	19				19	2	4
1958	43				43		10
1959	47				47	5	13
1960	23				23	2	18
1961	25	1			26	1	11
1962	30	5			35	2	20
1963	99	6			105	7	17
1964	49	6			55	4	31
1965	55	7			62	4	52
1966	30	1			31	2	24
1967	14	23			37		24
1968	24	9			33	1	27
1969	60	17			77	2	30
1970	47	32			79		64
1971	59	37			96	1	60
1972	42	40			82	2	61
1973	131	61			192	6	80
1974	63	39			102	8	63
1975	62	69			131	5	78
1976	52	75			127	6	88
1977	74	84			158	6	100
1978	147	123			270	7	97
1979	1 218	106			1 324	6	138
1980	180	99			279	14	132
1981	214	108			322	17	128
1982	217	129			346	16	185
1983	199	98			297	11	151
1984	183	129			312	17	165

>>>

Lata	Nowe sprawy ¹						Wyroki ²
	Skargi bezpośrednie ³	Odesłania prejudycjalne	Odwołania	Odwołania w przedmiocie środków tymczasowych i interwencji	Łącznie	Wnioski o zastosowanie środków tymczasowych	
1985	294	139			433	23	211
1986	238	91			329	23	174
1987	251	144			395	21	208
1988	193	179			372	17	238
1989	244	139			383	19	188
1990 ⁴	221	141	15	1	378	12	193
1991	142	186	13	1	342	9	204
1992	253	162	24	1	440	5	210
1993	265	204	17		486	13	203
1994	128	203	12	1	344	4	188
1995	109	251	46	2	408	3	172
1996	132	256	25	3	416	4	193
1997	169	239	30	5	443	1	242
1998	147	264	66	4	481	2	254
1999	214	255	68	4	541	4	235
2000	199	224	66	13	502	4	273
2001	187	237	72	7	503	6	244
2002	204	216	46	4	470	1	269
2003	278	210	63	5	556	7	308
2004	220	249	52	6	527	3	375
2005	179	221	66	1	467	2	362
2006	201	251	80	3	535	1	351
2007	221	265	79	8	573	3	379
Łącznie	8 129	6 030	840	69	15 068	345	7 557

¹ Liczby brutto (po wyłączeniu postępowań szczególnych).

² Liczby netto.

³ Łącznie z opiniami.

⁴ Od roku 1990 skargi urzędników są wnoszone do Sądu Pierwszej Instancji.

18. Ogólna tendencja działalności orzeczniczej (1952-2007) – nowe odesłania prejudycjalne (przypadające na państwo członkowskie w danym roku)¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Beneluks ²	Łącznie
1961																		1											1
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964											2							4											6
1965					4				2									1											7
1966																		1											1
1967	5				11				3						1			3											23
1968	1				4				1	1								2											9
1969	4				11				1						1														17
1970	4				21				2	2								3											32
1971	1				18				6	5					1			6											37
1972	5				20				1	4								10											40
1973	8				37				4	5					1			6											61
1974	5				15				6	5								7									1		39
1975	7			1	26				15	14					1			4									1		69
1976	11				28				8	12								14									1		75
1977	16			1	30				14	2	7							9									5		84
1978	7			3	46				12	1	11							38									5		123
1979	13			1	33				18	2	19					1		11									8		106
1980	14			2	24				14	3	19							17									6		99
1981	12			1	41				17	11					4			17									5		108
1982	10			1	36				39	18								21									4		129
1983	9			4	36				15	2	7							19									6		98

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Beneluks ²	Łącznie
1984	13			2	38				34	1	10							22									9		129
1985	13				40				45	2	11				6			14									8		139
1986	13			4	18		2	1	19	4	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		17	1	36	2	5				3			19									9		144
1988	30			4	34			1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		2	2	28	1	10				1			18		1							14		139
1990	17			5	34		2	6	21	4	25				4			9		2							12		141
1991	19			2	54		3	5	29	2	36				2			17		3							14		186
1992	16			3	62		1	5	15		22				1			18		1							18		162
1993	22			7	57		5	7	22	1	24				1			43		3							12		204
1994	19			4	44			13	36	2	46				1			13		1							24		203
1995	14			8	51		10	10	43	3	58				2			19	2	5					6	20			251
1996	30			4	66		4	6	24		70				2			10	6	6					3	4	21		256
1997	19			7	46		2	9	10	1	50				3			24	35	2					6	7	18		239
1998	12			7	49		5	55	16	3	39				2			21	16	7					2	6	24		264
1999	13			3	49		3	4	17	2	43				4			23	56	7					4	5	22		255
2000	15			3	47		3	5	12	2	50							12	31	8					5	4	26	1	224
2001	10			5	53		4	4	15	1	40				2			14	57	4					3	4	21		237
2002	18			8	59		7	3	8		37				4			12	31	3					7	5	14		216
2003	18			3	43		4	8	9	2	45				4			28	15	1					4	4	22		210
2004	24			4	50		18	8	21	1	48				1	2		28	12	1					4	5	22		249
2005	21		1	4	51		11	10	17	2	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	8	14	26	2	43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
Łącznie	555	1	6	116	1 601	2	125	194	743	50	939			2	60	11		685	308	10	63	1		2	52	69	434	1	6 030

¹ Artykuł 177 traktatu WE (obecnie art. 234 WE), art. 35 ust. 1 UE, art. 41 EWWiS, art. 150 EWEA, protokół z roku 1971.

² Sprawa C-265/00 Campina Melkunie.

19. Ogólna tendencja działalności orzeczniczej (1952-2007) – nowe odesłania prejudycjalne (według państw członkowskich i sądów)

			Łącznie
Belgia	Cour de cassation	69	
	Cour d'arbitrage	5	
	Conseil d'État	42	
	Inne sądy	439	555
Bułgaria	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Inne sądy		1
Czechy	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud		
	Ústavní soud		
	Inne sądy	6	6
Dania	Højesteret	21	
	Inne sądy	95	116
Niemcy	Bundesgerichtshof	110	
	Bundesverwaltungsgericht	79	
	Bundesfinanzhof	242	
	Bundesarbeitsgericht	17	
	Bundessozialgericht	72	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Inne sądy	1080	1.601
Estonia	Riigikohus	1	
	Inne sądy	1	2
Grecja	Άρειος Πάγος	9	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	28	
	Inne sądy	88	125
Hiszpania	Tribunal Supremo	20	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Inne sądy	166	194
Francja	Cour de cassation	76	
	Conseil d'État	40	
	Inne sądy	627	743
Irlandia	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Inne sądy	18	50

>>>

			Łącznie
Włochy	Corte suprema di Cassazione	94	
	Consiglio di Stato	60	
	Inne sądy	785	939
Cypr	Ανώτατο Δικαστήριο		
	Inne sądy		
Łotwa	Augstākā tiesa		
	Satversmes tiesa		
	Inne sądy		
Litwa	Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis		
	Lietuvos vyriausioji administracinis Teismas	1	
	Inne sądy		2
Luksemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Inne sądy	30	60
Węgry	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Szegedi Ítéltábla	1	
	Inne sądy	9	11
Malta	Constitutional Court		
	Qorti ta' l- Appel		
	Inne sądy		
Niderlandy	Raad van State	54	
	Hoge Raad der Nederlanden	157	
	Centrale Raad van Beroep	46	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	134	
	Tariefcommissie	34	
	Inne sądy	260	685
Austria	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	64	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabebamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	52	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Inne sądy	157	308

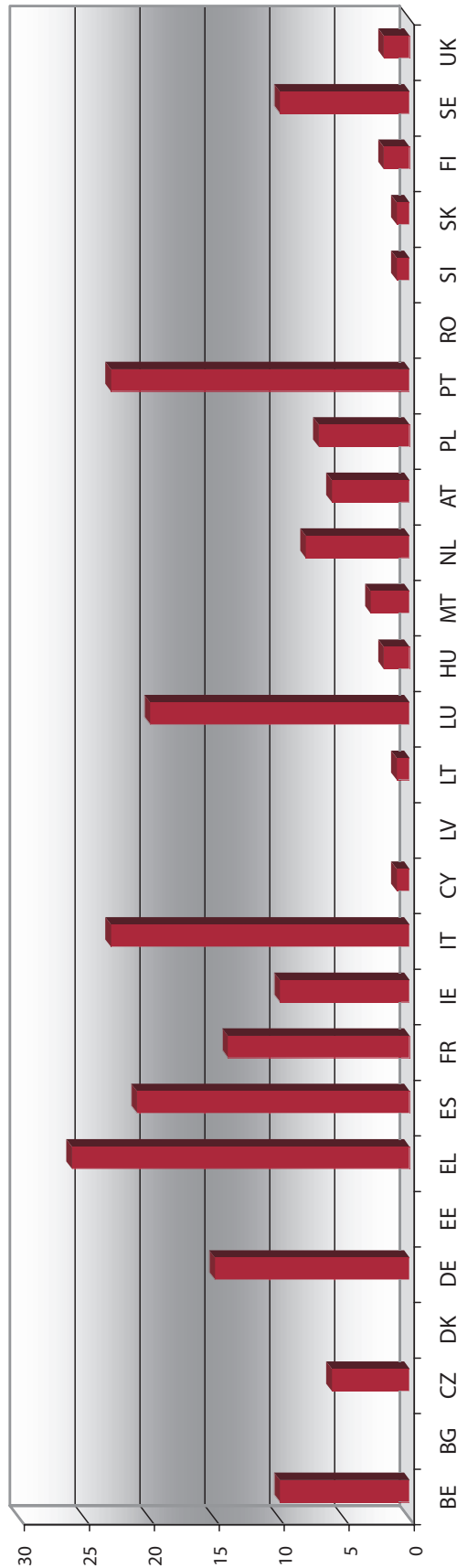
>>>

			Łącznie
Polska	Sąd Najwyższy		
	Naczelny Sąd Administracyjny		
	Trybunał Konstytucyjny		
	Inne sądy	10	10
Portugalia	Supremo Tribunal de Justiça	1	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Inne sądy	26	63
Rumunia	Tribunal Dâmbovița	1	
	Inne sądy		1
Słowenia	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Inne sądy		
Słowacja	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	1	
	Inne sądy	1	2
Finlandia	Korkein hallinto-oikeus	22	
	Korkein oikeus	8	
	Inne sądy	22	52
Szwecja	Högsta Domstolen	10	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	20	
	Inne sądy	35	69
Zjednoczone Królestwo	House of Lords	36	
	Court of Appeal	42	
	Inne sądy	356	434
Beneluks	Cour de justice/Gerechtshof ¹	1	1
Łącznie			6 030

¹ Sprawa C-265/00 Campina Melkunie.

20. Ogólna tendencja działalności orzeczniczej (1952-2007) – nowe skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego¹

2007

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Łącznie
2007	10		6		15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212
1952-2007	323		10	34	243	3	334	187	366	176	582	1		1	230	2	5	125	104	10	141		1	3	42	39	110	3 072

Spośród skarg przeciwko Hiszpanii wyróżnić można jedną skargę wniesioną przez Belgię na podstawie art. 170 traktatu WE (obecnie art. 227 WE).

Spośród skarg przeciwko Francji wyróżnić można jedną skargę wniesioną przez Irlandię na podstawie art. 170 traktatu WE (obecnie art. 227 WE).

Spośród skarg przeciwko Zjednoczonemu Królestwu wyróżnić można trzy skargi wniesione na podstawie art. 170 traktatu WE (obecnie art. 227 WE), z czego jedna przez Francję, a dwie przez Hiszpanię.

¹ Artykuły 93, 169, 170, 171, 225 traktatu WE (obecnie art. 88 WE, 226 WE, 227 WE, 228 WE i 298 WE), art. 141 EWEA, 142 EWEA, 143 EWEA i art. 88 EWWiS.

Rozdział II

Sąd Pierwszej Instancji
Wspólnot Europejskich

A – Działalność Sądu Pierwszej Instancji w 2007 r.

Prezes Marc Jaeger

Rok 2007 był dla Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich rokiem przemian. Dwóch nowych członków, T. Tchipev i V. Ciucă, objęło swoje funkcje na początku roku na skutek rozszerzenia Unii Europejskiej o Republikę Bułgarii i Rumunię. We wrześniu 2007 r. prezes B. Vesterdorf, który był członkiem Sądu od jego utworzenia w 1989 r. oraz prezesem od niemal dziesięciu lat, zakończył pełnienie swych funkcji i został zastąpiony przez S. Frimodta Nielsena. W tym samym czasie sędziowie R. García-Valdecasas y Fernández będący również członkiem Sądu od momentu jego utworzenia, J. Pirrung i H. Legal, których mandaty wygasły, zostali zastąpieni przez S. Soldevilę Fragosa, A. Dittricha i L. Truchota. Wreszcie w tak zmienionym składzie Sąd wybrał swojego nowego prezesa w osobie M. Jaegera.

Ponadto Sąd wydał swoje pierwsze orzeczenia w charakterze sądu właściwego do rozpoznawania odwołań od orzeczeń izb sądowych utworzonych na podstawie art. 220 akapit drugi WE i art. 225a WE, wprowadzonych traktatem z Nicei. I tak, mimo swej nazwy Sąd Pierwszej Instancji jest właściwy do rozpoznawania odwołań wniesionych od orzeczeń Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej w trybie przewidzianym w art. 9–13 załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości. Te nowe sprawy zostały chwilowo przydzielone izbie ad hoc, izbie odwoławczej, w której skład wchodzi prezes Sądu i – zgodnie z systemem rotacyjnym – czterech prezesów izb.

Ubiegły rok został naznaczony ogłoszeniem dwóch wyroków przez wielką izbę Sądu w sprawach Microsoft przeciwko Komisji¹ oraz API przeciwko Komisji². Rozpatrzenie tych spraw, a w szczególności pierwszej z nich, wymagało ze strony trzynastu członków tego składu orzekającego dokonania oceny złożonych i delikatnych problemów natury gospodarczej i prawnej.

Z punktu widzenia statystyki w trakcie tego roku wniesione zostały 522 sprawy, co stanowi znaczący wzrost w stosunku do 2006 roku (432). Natomiast liczba rozstrzygniętych spraw uległa zmniejszeniu (397 w porównaniu z 436 w 2006 r.). Należy jednak podnieść, iż zwiększyła się liczba spraw rozstrzygniętych w drodze wyroku (247 w porównaniu z 227 w 2006 r.), podobnie jak liczba zamkniętych spraw w przedmiocie wniosków o zastosowanie środka tymczasowego (41 w porównaniu z 24 w 2006 r.). Poza przydzieleniem istotnych zasobów do rozpoznania sprawy Microsoft przeciwko Komisji oraz brakiem – w odróżnieniu od poprzednich lat – dużych grup identycznych lub powiązanych spraw spadek rozstrzygniętych spraw wynika, mówiąc bardziej ogólnie, z tego, że skargi wnoszone do Sądu charakteryzują się rosnącą nieustannie złożonością i różnorodnością. Nie zmienia to faktu, iż na skutek dysproporcji między sprawami wniesionymi a rozstrzygniętymi liczba zawisłych spraw zwiększyła się, pociągając tym samym za sobą ryzyko wydłużenia czasu trwania postępowania.

¹ Wyrok Sądu z dnia 17 września 2007 r. w sprawie T-201/04.

² Wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-36/04.

Sąd, świadomy tej sytuacji, podjął wnikliwe rozważania na temat swojego funkcjonowania i metod pracy, aby poprawić swoją wydajność. W tych ramach uznano już teraz za konieczną zmianę organizacji Sądu i to między innymi w celu lepszego wykorzystania wzrostu liczby jego członków. I tak od dnia 25 września 2007 r. Sąd składa się z ośmiu izb, w których skład wchodzi trzech sędziów lub, gdy uzasadnia to waga sprawy, pięciu sędziów (skład powiększony).

Poniższe rozważania odnoszące się do działalności sądowej Sądu mają na celu dokonanie nieuchronnie wybiórczego przeglądu bogactwa orzecznictwa i złożoności kwestii, które zostały przedłożone Sądowi do rozstrzygnięcia.

I. Spory dotyczące legalności

Dopuszczalność skarg wniesionych na podstawie art. 230 WE i 232 WE

1. Akty mogące stanowić przedmiot skargi

Aktami mogącymi stanowić przedmiot skargi o stwierdzenie nieważności w rozumieniu art. 230 WE są akty wywołujące wiążące skutki prawne, które mogą naruszać interesy skarżącego poprzez istotną zmianę jego sytuacji prawnej³.

W wyroku w sprawie Akzo Nobel Chemicals i Akcros Chemicals przeciwko Komisji⁴ Sąd orzekł, iż w przypadku gdy przedsiębiorstwo powołuje się na poufny charakter informacji wymienianych między adwokatem a klientem, sprzeciwiając się zajęciu dokumentu, decyzja, w której Komisja odrzuca żądanie objęcia ochroną, wywołuje skutki prawne w stosunku do tego przedsiębiorstwa i stanowi zatem akt zaskarżalny. Decyzja ta odmawia bowiem zainteresowanemu przedsiębiorstwu możliwości korzystania z ochrony przewidzianej w prawie wspólnotowym oraz ma charakter ostateczny i niezależny od decyzji końcowej, która mogłaby stwierdzić naruszenie reguł konkurencji. Ponadto Sąd orzekł, iż w przypadku gdy Komisja, nie podejmując formalnej decyzji, dokonuje zajęcia dokumentu, który zainteresowane przedsiębiorstwo uznaje za poufny, ta czynność faktyczna implikuje w sposób konieczny dorozumianą decyzję, która powinna móc stanowić przedmiot skargi o stwierdzenie nieważności.

Natomiast w postanowieniu w sprawie Vodafone España i Vodafone Group przeciwko Komisji⁵ Sąd odrzucił jako niedopuszczalną skargę wniesioną na pismo w sprawie uwag wysłane przez Komisję na podstawie art. 7 ust. 3 dyrektywy 2002/21⁶ do hiszpańskiego organu regulacyjnego po zgłoszeniu przez ten organ projektu przepisów dotyczących

³ Wyrok Trybunału z dnia 11 listopada 1981 r. w sprawie 60/81 IBM przeciwko Komisji, Rec. str. 2639.

⁴ Wyrok Sądu z dnia 17 września 2007 r. w sprawach połączonych T-125/03 i T-253/03.

⁵ Postanowienie Sądu z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie T-109/06.

⁶ Dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa) (Dz.U. L 108, str. 33).

przedsiębiorstw zajmujących zbiorową pozycję dominującą na hiszpańskim rynku telefonii komórkowej. Sąd odmówił przyjęcia jakiegokolwiek analogii z procedurami mającymi zastosowanie w dziedzinie pomocy państwa i kontroli koncentracji. Uznał on bowiem, iż wspomniane pismo mieści się w zakresie procedury konsultacji a nie reżimu zatwierdzenia, zważywszy między innymi na to, że brak otwarcia przez Komisję fazy pogłębionego badania danego środka nie może być utożsamiany z zatwierdzeniem zgłoszonego projektu środka.

W sprawie *Niderlandy przeciwko Komisji*, zakończonej wyrokiem⁷, rząd niderlandzki zwrócił się do Komisji na podstawie art. 95 ust. 4 WE o zajęcie stanowiska w kwestii zakresu zastosowania dyrektywy. W tym względzie Sąd uznał, iż państwo członkowskie nie może na podstawie art. 95 ust. 4 WE zwrócić się do Komisji o podjęcie decyzji w przedmiocie zakresu harmonizacji dokonanej przez dyrektywę lub decyzji dotyczącej zgodności uregulowania krajowego z taką dyrektywą. Z tego względu, że – zgodnie z tym samym postanowieniem – decyzja o dokonaniu notyfikacji w celu uzyskania zezwolenia na zasadzie odstępstwa należy wyłącznie do danego państwa członkowskiego, a ponadto żaden z przepisów dyrektywy nie przyznaje Komisji kompetencji podejmowania decyzji o jej interpretacji, zajęcie przez nią stanowiska co do zakresu zastosowania danego środka harmonizującego stanowi jedynie opinię, która nie wiąże właściwych władz krajowych i nie jest zaskarżalna.

W postanowieniu w sprawie *Commune de Champagne i in. przeciwko Radzie i Komisji*⁸ Sąd uznał za niedopuszczalną skargę, w której szwajcarskie osoby fizyczne i prawne żądały stwierdzenia nieważności decyzji Rady dotyczącej zatwierdzenia umowy międzynarodowej zawartej między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie handlu produktami rolnymi. Sąd podkreślił, iż jednostronny akt Wspólnoty nie może tworzyć praw i obowiązków poza terytorium wspólnotowym określonym w art. 299 WE. Jedynie umowa międzynarodowa, która nie jest zaskarżalna, może wywoływać skutki prawne na terytorium Szwajcarii zgodnie ze szczegółowymi zasadami właściwymi dla porządku prawnego tego państwa oraz po dokonaniu jej ratyfikacji zgodnie z procedurami mającymi do niej zastosowanie. I tak zaskarżona decyzja jest pozbawiona wszelkich skutków prawnych na terytorium Szwajcarii, wobec czego nie może ona zmienić sytuacji prawnej skarżących na tym terytorium.

Wreszcie w sprawie *Włochy przeciwko Komisji*, zakończonej wyrokiem⁹, Republika Włoch żądała stwierdzenia nieważności pisma Komisji nakazującego jej uprzednie przedstawienie pewnych informacji, co stanowiło warunek uwzględnienia określonych wniosków o dokonanie płatności przedłożonych przez Republikę Włoską w ramach wspólnotowych funduszy strukturalnych. Sąd orzekł, iż teza Republiki Włoskiej, zgodnie z którą sporne pismo nakładało na nią sankcję z powodu niedokonania wnioskowanych płatności do momentu otrzymania wspomnianych informacji, jest w zasadzie równoznaczna z zarzuceniem Komisji przedłużanego przez nią stanu bezczynności. Gdyby jednak ta bezczynność była sprzeczna z prawem – z uwagi na jej niezgodność

⁷ Wyrok Sądu z dnia 8 listopada 2007 r. w sprawie T-234/04.

⁸ Postanowienie Sądu z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie T-212/02.

⁹ Wyrok Sądu z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie T-308/05.

z przepisami regulującymi fundusze strukturalne – Republika Włoska powinna była wnieść w celu jej zakwestionowania skargę na bezczynność na podstawie art. 232 WE, a nie skargę o stwierdzenie nieważności.

2. Legitymacja czynna – Indywidualne oddziaływanie

W świetle utrwalonego orzecznictwa osoby fizyczne lub prawne inne niż adresaci decyzji mogą utrzymywać, iż decyzja ta dotyczy ich indywidualnie tylko wtedy, gdy ma ona wpływ na ich sytuację ze względu na szczególne dla nich cechy charakterystyczne lub na sytuację faktyczną, która odróżnia je od wszelkich innych osób i w związku z tym indywidualizuje w sposób podobny jak adresata decyzji¹⁰.

W postanowieniu w sprawie Galileo Lebensmittel przeciwko Komisji¹¹ Sąd orzekł, iż aby stwierdzić, że skarżący ma legitymację czynną, jego przynależność do ograniczonej grupy musi się wiązać z obowiązkiem szczególnej ochrony ciążącym na Komisji wobec tej grupy. Mówiąc dokładniej, element decydujący w celu zidentyfikowania jednostek, których dotyczy indywidualnie akt o charakterze generalnym, polega na szczególnej ochronie, z jakiej korzystają one na podstawie prawa wspólnotowego.

Sprawa Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia przeciwko Komisji¹², w ramach której skarżąca żądała stwierdzenia nieważności przepisu rozporządzenia ograniczającego prawo do używania nazwy „Tocai friulano”, umożliwiła Sądowi wyjaśnienie, w jakich okolicznościach skarżący może oprzeć legitymację czynną na zasadach ustanowionych w wyroku Trybunału w sprawie Codorníu przeciwko Radzie¹³. Sąd orzekł, że w owym przypadku akt o charakterze generalnym nie uniemożliwiał skarżącej – w odróżnieniu od przedsiębiorstwa Codorníu – korzystania z prawa własności intelektualnej, które zarejestrowała i którego tradycyjnie używała na długo przed ustanowieniem wspomnianego aktu. Nazwa „Tocai friulano” nie jest bowiem oznaczeniem geograficznym, które jako takie należy do praw własności intelektualnej i korzysta z ochrony z tego tytułu.

Sąd stwierdził również, że interes ogólny, jaki region jako jednostka właściwa w sprawach natury gospodarczej i społecznej na jego terytorium może mieć w osiągnięciu skutku korzystnego dla jego pomyślnego rozwoju gospodarczego, nie może wystarczyć do uznania, że akt dotyczy go indywidualnie. Poza tym kompetencje legislacyjne i wykonawcze przysługujące ewentualnie w państwie członkowskim osobie prawnej prawa publicznego innej niż państwo nie przyznają jej interesu indywidualnego pozwalającego na dochodzenie stwierdzenia nieważności przepisu prawa wspólnotowego niemającego wpływu na zakres jej uprawnień, ponieważ co do zasady osoba, której przysługują powyższe kompetencje, nie wykonuje ich w swoim własnym interesie.

¹⁰ Wyrok Trybunału z dnia 15 lipca 1963 r. w sprawie 25/62 Plaumann przeciwko Komisji, Rec. str. 199, 223.

¹¹ Postanowienie Sądu z dnia 28 sierpnia 2007 r. w sprawie T-46/06 (będące przedmiotem odwołania w sprawie C-483/07 P).

¹² Postanowienie Sądu z dnia 12 marca 2007 r. w sprawie T-417/04 Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia przeciwko Komisji.

¹³ Wyrok Trybunału z dnia 18 maja 1994 r. w sprawie C-309/89, Rec. str. I-1853.

Wreszcie w sprawie Alrosa przeciwko Komisji, zakończonej wyrokiem¹⁴, skarżąca żądała stwierdzenia nieważności decyzji, w której Komisja uznała za wiążące podjęte przez De Beers, przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą, zobowiązania do ograniczenia, a następnie do zaprzestania zakupu surowca diamentowego od skarżącej. Badając z urzędu dopuszczalność skargi, Sąd orzekł, iż ta decyzja dotyczy skarżącej indywidualnie z tego względu, że została ona wydana w wyniku postępowania, na które skarżąca wpłynęła w znaczący sposób, zmierza do rozwiązania długoletnich stosunków handlowych między skarżącą a De Beers i może zmienić w istotny sposób jej pozycję konkurencyjną na rynku dostawy i produkcji surowca diamentowego.

3. Interes prawny

W sprawie Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse przeciwko Komisji, zakończonej wyrokiem¹⁵, skarżąca zaskarżyła decyzję funkcjonariusza ds. przesłuchań, działającego z ramienia Komisji, odrzucającą jej wniosek o poufne traktowanie niektórych fragmentów decyzji Komisji (zwanej dalej „decyzją w sprawie nadtlenców”), która zawierała odniesienia do roli skarżącej w ramach szeregu porozumień na niektórych rynkach nadtlenców organicznych. W każdym razie z uwagi na fakt, że ściganie wobec skarżącej uległo przedawnieniu, w sentencji decyzji w sprawie nadtlenców Komisja nie wspomniała o udziale tego przedsiębiorstwa w naruszeniu. Sąd oddalił zarzut podniesiony przez Komisję, jakoby skarżąca, która nie zaskarżyła decyzji w sprawie nadtlenców, nie miała interesu prawnego we wniesieniu skargi na decyzję funkcjonariusza ds. przesłuchań. Natomiast orzekł on, iż stwierdzenie nieważności tej ostatniej decyzji może przynieść korzyść skarżącej, gdyż Komisja musiałaby uwzględnić uzasadniony interes skarżącej w nieujawnianiu spornych informacji. Ponadto sama okoliczność, że publikacja wspomnianych informacji miała już miejsce, nie pozbawia skarżącej interesu prawnego, jako że ich dalsze ujawnianie – za pośrednictwem strony internetowej Komisji – nadal narusza reputację skarżącej, co przyczynia się do powstania istniejącego i aktualnego interesu.

W sprawie Ufex i in. przeciwko Komisji, zakończonej wyrokiem¹⁶, skarżące zaskarżyły decyzję Komisji odrzucającą ich skargę złożoną do tej instytucji. Ich interes prawny został zakwestionowany, jako że – zdaniem interwenientów występujących po stronie Komisji – nawet w przypadku stwierdzenia nieważności zaskarżonego aktu Komisja nie mogłaby stwierdzić zarzucanego naruszenia z tego względu, iż nadmiernie długi czas trwania całego postępowania administracyjnego spowodował naruszenie praw do obrony wspomnianych stron. W tym względzie Sąd orzekł, że skarżącemu, który wniósł skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji odrzucającej skargę, jaką złożył on do tej instytucji w celu zawiadomienia o zachowaniu mogącym stanowić nadużycie pozycji dominującej, można odmówić interesu prawnego tylko w wyjątkowych okolicznościach, w szczególności wtedy, gdy można z całą pewnością ustalić, iż Komisja nie jest w stanie wydać decyzji stwierdzającej naruszenie, jakie można by przypisać danemu przedsiębiorstwu zajmującemu pozycję dominującą.

¹⁴ Wyrok Sądu z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie T-170/06.

¹⁵ Wyrok Sądu z dnia 12 października 2007 r. w sprawie T-474/04.

¹⁶ Wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-60/05.

4. Dopuszczalność w dziedzinie pomocy państwa

a) Pojęcie zainteresowanej strony

Wiele orzeczeń wydanych w 2007 r. umożliwiło Sądowi sprecyzowanie zastosowania orzecznictwa¹⁷, zgodnie z którym zainteresowanej stronie w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE przysługuje legitymacja czynna do dochodzenia stwierdzenia nieważności decyzji wydanej w wyniku wstępnego etapu postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy przewidzianego w art. 88 ust. 3 WE, w celu zapewnienia ochrony jej praw proceduralnych.

W postanowieniu w sprawie SID przeciwko Komisji¹⁸ Sąd odmówił statusu zainteresowanej strony związkowi marynarzy, który złożył do Komisji skargę w sprawie pewnych instrumentów podatkowych mających zastosowanie do marynarzy zatrudnionych na pokładzie statków wpisanych do duńskiego rejestru międzynarodowego. Ani bowiem związek marynarzy, ani jego członkowie nie byli konkurentami beneficjentów spornych środków. Choć organizacje reprezentujące pracowników przedsiębiorstwa będącego beneficjentem pomocy mogą – jako zainteresowane strony – przedstawić Komisji swoje uwagi w kwestiach natury społecznej, w owym przypadku jednak ewentualne aspekty społeczne wynikały z ustanowienia wspomnianego rejestru, a nie ze spornych instrumentów podatkowych, które były badane przez Komisję wyłącznie w celu dokonania oceny ich zgodności ze wspólnym rynkiem. Aspekty społeczne odnoszące się do tego rejestru wykazują zatem jedynie pośredni związek z zaskarżoną decyzją.

W wyroku w sprawie Fachvereinigung Mineralfaserindustrie przeciwko Komisji¹⁹ Sąd, stwierdziwszy, że członkowie skarżącej byli zainteresowanymi stronami uprawnionymi do działania w celu obrony swoich praw proceduralnych oraz że skarżąca skutecznie podniosła zarzut, że Komisja powinna była wszcząć formalne postępowanie wyjaśniające przewidziane w art. 88 ust. 2 WE z tego względu, iż napotkała poważne trudności w kwestii zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem, uznał skargę za dopuszczalną i dodał, że choć podniesione dodatkowe zarzuty merytoryczne były niedopuszczalne jako takie, przedstawione argumenty powinny jednak zostać zbadane w celu ustalenia, czy Komisja faktycznie napotkała poważne trudności.

Ta sama problematyka stanowiła przedmiot – w ramach skargi na bezczynność na podstawie art. 232 WE – sprawy Asklepios Kliniken²⁰, w której niemiecka spółka specjalizująca się w zarządzaniu szpitalami prywatnymi wniosła skargę o stwierdzenie, że Komisja niezgodnie z prawem nie zajęła stanowiska w kwestii złożonej do niej skargi zawiadamiającej o istnieniu pomocy państwa przyznanej jej zdaniem przez władze niemieckie szpitalom publicznym. Sąd przypomniał, że art. 230 WE i 232 WE sprowadzają się do jednego i tego samego środka zaskarżenia. W konsekwencji podczas gdy art. 230 akapit czwarty WE pozwala jednostkom

¹⁷ Wyrok Trybunału z dnia 13 grudnia 2005 r. w sprawie C-78/03 P Komisja przeciwko Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, Zb.Orz. str. I-10737.

¹⁸ Postanowienie Sądu z dnia 23 kwietnia 2007 r. w sprawie T-30/03 (będące przedmiotem odwołania w sprawie C-319/07 P).

¹⁹ Wyrok Sądu z dnia 20 września 2007 r. w sprawie T-375/03.

²⁰ Wyrok Sądu z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie T-167/04 Asklepios Kliniken przeciwko Komisji.

na wniesienie skargi o stwierdzenie nieważności aktu wspólnotowego, który dotyczy ich bezpośrednio i indywidualnie, art. 232 akapit trzeci WE przyznaje im również uprawnienie do wniesienia skargi na bezczynność przeciw instytucji, która nie wydała aktu, który dotyczyłby ich w taki sam sposób²¹.

b) Systemy pomocy

W sprawie *Salvat père & fils i in. przeciwko Komisji*²² Komisja wydała decyzję uznającą za pomoc państwa niezgodną ze wspólnym rynkiem niektóre działania podjęte przez władze francuskie w celu finansowania systemu pomocy sektorowej na rzecz hodowców winorośli produkujących wino niższej jakości. Nakazała ona również Republice Francuskiej odzyskanie tej wypłaconej bezprawnie pomocy od jej beneficjentów.

Opierając się na orzecznictwie Trybunału, zgodnie z którym decyzja Komisji nakazująca odzyskanie indywidualnej pomocy przyznanej na podstawie ogólnego systemu dotyczy indywidualnie rzeczywistego beneficjenta tej pomocy²³, Sąd stwierdził, iż okoliczność, że zaskarżona decyzja nie wskazuje przedsiębiorstw będących beneficjentami spornej pomocy oraz ma zastosowanie do obiektywnie określonych sytuacji i wywołuje skutki prawne w stosunku do pewnej kategorii osób określonych w sposób generalny i abstrakcyjny, nie prowadzi do niedopuszczalności skargi. Zauważając zaś, że przyznane kwoty są zróżnicowane w zależności od przedsiębiorstw, a zatem są zindywidualizowane zależnie od cech właściwych dla każdego z nich, Sąd stwierdził, że jedna ze skarżących ma status rzeczywistego beneficjenta pomocy indywidualnej, która została przyznana w ramach spornego systemu pomocy sektorowej i której odzyskanie nakazała Komisja. W konsekwencji ta część zaskarżonej decyzji dotyczy skarżącej bezpośrednio i indywidualnie.

5. Spory z zakresu uprawnień do emisji gazów cieplarnianych

Rok 2007 został naznaczony nowym rodzajem sporów odnoszących się do skarg wnoszonych przez jednostki na akty wydane przez Komisję i skierowane do państw członkowskich w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych ustanowionego w dyrektywie 2003/87²⁴. Tworzy ona system handlu uprawnieniami w celu wspierania zmniejszania emisji gazów cieplarnianych, które powinny być przedmiotem rozdziału uprawnień zezwalającego operatorowi posiadającemu pozwolenie na emisję

²¹ Wyroki Trybunału: z dnia 18 listopada 1970 r. w sprawie 15/70 *Chevalley* przeciwko Komisji, Rec. str. 975, i wyroki Sądu: z dnia 10 maja 2006 r. w sprawie T-395/04 *Air One* przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. II-1343.

²² Wyrok Sądu z dnia 20 września 2007 r. w sprawie T-136/05. W tej kwestii zob. również wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawach połączonych T-239/04 i T-323/04 *Włochy i Brandt Italia* przeciwko Komisji.

²³ Wyrok Trybunału z dnia 19 października 2000 r. w sprawach połączonych C-15/98 i C-105/99 *Włochy i Sardegna Lines* przeciwko Komisji, Rec. str. I-8855.

²⁴ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275, str. 32).

pewnej ilości gazów cieplarnianych, przy czym uprawnienia te są rozdzielane zgodnie z krajowymi planami rozdziału uprawnień (zwanymi dalej „KPRU”) zgłaszanymi Komisji.

Żadna ze skarg wniesionych na decyzje Komisji przez przedsiębiorstwa, którym przyznano powyższe uprawnienia, nie została uznana za dopuszczalną i to z różnych względów w zależności od rodzaju zaskarżonej decyzji.

a) Decyzje o niewnoszeniu zastrzeżeń wobec zgłoszonego KPRU

Dokonując wykładni literalnej, systemowej i celowościowej dyrektywy 2003/87, Sąd orzekł w postanowieniu w sprawie EnBW Energie Baden-Württemberg przeciwko Komisji²⁵, że dyrektywa ta przyznaje Komisji jedynie ograniczone uprawnienie do odrzucenia KPRU, pozwalając jej nawet na rezygnację ze skorzystania z tego uprawnienia, z tego między innymi względu, że w braku wyraźnych zastrzeżeń ze strony Komisji w terminie przewidzianym w dyrektywie zgłoszony KPRU staje się ostateczny i może zostać wprowadzony w życie przez państwo członkowskie. Sąd wywiódł stąd wniosek, iż w przypadku gdy decyzja zawiera wyraźne zatwierdzenie niektórych elementów KPRU, nie może być ona uznana za choćby dorożumiane zezwolenie na KPRU w całości, tak iż skarżąca nie ma interesu prawnego w podejmowaniu działań wobec pozostałych elementów KPRU²⁶.

Na podstawie podobnego rozumowania Sąd orzekł w postanowieniu w sprawie US Steel Košice przeciwko Komisji²⁷, że decyzja Komisji, w której nie podniesiono żadnego zastrzeżenia wobec słowackiego KPRU, nie pociągała za sobą skutku w postaci przyznania zezwolenia ustanawiającego prawa, ponieważ środki słowackie nie wymagały, ze względu na swój charakter, takiego zezwolenia. W tych okolicznościach zaskarżona decyzja nie jest w stanie wywołać wiążących skutków prawnych mogących naruszać interesy skarżącej i nie stanowi zatem aktu zaskarżalnego.

Wreszcie w postanowieniu w sprawie Cemex UK Cement przeciwko Komisji²⁸ Sąd uznał za niedopuszczalną – z powodu braku indywidualnego oddziaływania – skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji, w której nie zgłoszono zastrzeżeń wobec przydzielenia skarżącej w drodze KPRU indywidualnych uprawnień do emisji, które uznała ona za niewystarczające i sprzeczne z dyrektywą, z uwagi na to, że jedynie Zjednoczone Królestwo jest odpowiedzialne za wykonanie KPRU, jak również przydzielenie specyficznych uprawnień indywidualnym instalacjom.

²⁵ Postanowienie Sądu z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie T-387/04.

²⁶ Należy zauważyć, iż ten sam niemiecki KPRU na okres 2005–2007 był przedmiotem wyroku Sądu z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie T-374/04 Niemcy przeciwko Komisji. W owym wyroku stwierdzono nieważność decyzji Komisji z powodu naruszenia prawa, gdyż uznano w niej za niezgodną z dyrektywą 2003/87 możliwość korekt ex post przewidzianą w KPRU, umożliwiającą władzom niemieckim zmniejszenie liczby uprawnień przydzielonych danej instalacji i przeniesienie do rezerwy odebranych uprawnień, w przypadku gdy operator zastępuje dawną instalację nową instalacją, która ma mniejszą zdolność produkcyjną. Sąd podkreślił, że żaden z przepisów dyrektywy 2003/87 nie zabrania późniejszej zmiany liczby uprawnień przydzielonych indywidualnie, jako że państwu członkowskiemu przysługuje margines swobody przy dokonywaniu korekt polegających na zmniejszeniu liczby uprawnień.

²⁷ Postanowienie Sądu z dnia 1 października 2007 r. w sprawie T-489/04.

²⁸ Postanowienie Sądu z dnia 6 listopada 2007 r. w sprawie T-13/07.

b) Decyzje w sprawie niezgodności KPRU

W postanowieniu w sprawie Fels-Werke i in. przeciwko Komisji²⁹ Sąd stwierdził, że decyzja Komisji uznająca za niezgodną z dyrektywą 2003/87 metodę przydziału korzystną dla nowych instalacji wprowadzoną w ramach poprzedniego KPRU nie dotyczy skarżących indywidualnie. Decyzja ta dotyczy bowiem skarżących w ten sam sposób co wszystkich innych operatorów instalacji znajdujących się w takiej samej sytuacji. Samo istnienie prawa wynikającego z niemieckiego uregulowania odnoszącego się do wcześniejszego okresu rozdziału, potencjalnie podważonego przez decyzję, nie może indywidualizować posiadacza owego prawa, gdy to samo prawo przysługuje – na podstawie generalnego i abstrakcyjnego przepisu – dużej liczbie określonych obiektywnie operatorów.

Przedmiotem sprawy US Steel Košice przeciwko Komisji³⁰ było stwierdzenie nieważności decyzji Komisji uznającej niektóre elementy słowackiego KPRU na okres 2008–2012 za niezgodne z dyrektywą 2003/87³¹ i wymagającej zmniejszenia całkowitej liczby przewidzianych uprawnień. Sąd stwierdził, że ani powyższa dyrektywa, ani zaskarżona decyzja nie skutkują automatycznym rozdzieleniem całkowitej liczby uprawnień pomiędzy indywidualne instalacje, które wyraża się w określonym odsetku uprawnień przyznanych skarżącej i innym instalacjom. Zatem zaskarżona decyzja nie dotyczy skarżącej bezpośrednio, gdyż ewentualne zmniejszenie jej indywidualnych uprawnień do emisji wynika z wykonania przez rząd słowacki przysługujących mu dyskrecyjnych uprawnień; rząd ten nie jest zobowiązany do zmniejszenia liczby indywidualnych uprawnień skarżącej do emisji, lecz jedynie do nieprzekroczenia granic całkowitej ilości uprawnień podlegających rozdzieleniu.

Wreszcie w postanowieniu w sprawie Drax Power i in. przeciwko Komisji³² Sąd orzekł, iż decyzja Komisji odrzucająca propozycję uczynioną przez Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, że wprowadzi ono zmiany do swojego tymczasowego KPRU w celu zwiększenia ostatecznej całkowitej ilości uprawnień podlegających rozdzieleniu, nie dotyczy skarżącej bezpośrednio.

²⁹ Postanowienie Sądu z dnia 11 września 2007 r. w sprawie T-28/07 (będące przedmiotem odwołania w sprawie C-503/07 P).

³⁰ Postanowienie Sądu z dnia 1 października 2007 r. w sprawie T-27/07 (będące przedmiotem odwołania w sprawie C-6/08 P).

³¹ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275, str. 32).

³² Postanowienie Sądu z dnia 25 czerwca 2007 r. w sprawie T-130/06.

Reguły konkurencji obowiązujące w stosunku do przedsiębiorstw

1. Rozwój orzecznictwa w dziedzinie art. 81 WE

a) Stosowanie art. 81 ust. 3 WE

Mając do rozstrzygnięcia kwestię legalności decyzji o wyłączeniu, wydanej na podstawie rozporządzenia nr 17³³ i nakładającej pewne obowiązki na jej beneficjenta, Sąd orzekł w wyroku w sprawie *Duales System Deutschland* przeciwko Komisji³⁴, że zobowiązanie przedstawione przez przedsiębiorstwo w toku postępowania administracyjnego w odpowiedzi na zastrzeżenia wyrażone przez Komisję ma ten skutek, że uściśla treść porozumień zgłoszonych w celu uzyskania atestu negatywnego lub wyłączenia na podstawie art. 81 WE, poprzez wskazanie Komisji, w jaki sposób to przedsiębiorstwo zamierza zachowywać się w przyszłości. Wobec tego Komisja słusznie wydała swoją decyzję z uwzględnieniem tego zobowiązania, zaś zadaniem Sądu nie jest badanie legalności tej decyzji w świetle elementu, z którego przedsiębiorstwo zrezygnowało w trakcie postępowania administracyjnego.

Ponadto Sąd stwierdził, iż w przypadku gdy instalacje będące własnością partnerów umownych przedsiębiorstwa, które reprezentuje istotną część popytu, stanowią wąskie gardło dla konkurentów tego przedsiębiorstwa, Komisja może nakazać temu przedsiębiorstwu – jako obowiązek warunkujący wyłączenie – wspólne korzystanie przez nie same i jego konkurentów ze wspomnianych instalacji, zważywszy, że w braku takiego korzystania ci ostatni byłiby pozbawieni wszelkiej realnej możliwości wejścia na właściwy rynek i utrzymania się na nim.

b) Jedno naruszenie

W wyroku w sprawie *BASF i UCB* przeciwko Komisji³⁵ Sąd uściślił, że pojęcie „jeden cel” charakteryzujące jedno i ciągłe naruszenie nie może zostać zdefiniowane za pomocą ogólnego odniesienia do zakłócenia konkurencji na właściwym rynku produktowym, ponieważ wpływ na konkurencję jest elementem współistniejącym wraz z wszelkim zachowaniem objętym zakresem stosowania art. 81 WE. Taka definicja pojęcia jednego celu mogłaby pozbawić pojęcie jednego i ciągłego naruszenia części jego znaczenia, ponieważ pociągałaby za sobą konieczność systematycznej kwalifikacji kilku zachowań dotyczących jednego sektora gospodarki, które są zakazane przez art. 81 WE, jako elementów stanowiących jedno naruszenie.

Jeśli chodzi o sporne kartele, Sąd stwierdził, że uzgodnienia światowe i europejskie nie były stosowane jednocześnie, że służyły one różnym celom, że były one realizowane przy

³³ Rozporządzenie Rady z dnia 6 lutego 1962 r., pierwsze rozporządzenie wprowadzające w życie art. [81 WE] i [82 WE] (Dz.U. 13, str. 204).

³⁴ Wyrok Sądu z dnia 24 maja 2007 r. w sprawie T-289/01.

³⁵ Wyrok Sądu z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawach połączonych T-101/05 i T-111/05.

użyciu różnych metod oraz że Komisja nie wykazała, iż producenci europejscy zamierzali przystąpić do uzgodnień światowych w celu realizacji późniejszego podziału rynku Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W związku z tym uzgodnienia światowe i europejskie stanowią dwa odrębne naruszenia. Mając na uwadze, że naruszenie polegające na udziale w kartelu światowym uległo przedawnieniu, Sąd stwierdził nieważność zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim została w niej nałożona grzywna na skarżące za ich udział w tym ostatnim kartelu.

c) Grzywny

Z wyroku w sprawie Prym i Prym Consumer przeciwko Komisji³⁶ wynika, że na Komisji ciąży obowiązek dokonania wyodrębnienia właściwego rynku w decyzji wydanej na podstawie art. 81 WE jedynie wtedy, gdy bez takiego wyodrębnienia nie jest możliwe stwierdzenie, czy takie porozumienie, decyzja związku przedsiębiorstw lub uzgodniona praktyka mogą wpływać na handel między państwami członkowskimi i czy mają one antykonkurencyjny cel lub skutek. W przypadku gdy celem porozumienia jest podział rynków produktowych i rynku geograficznego, Komisja nie ma obowiązku dokonania wyodrębnienia rynku dla celów stosowania art. 81 WE. Niemniej jednak gdy sentencja decyzji nie ogranicza się do stwierdzenia naruszenia, ale nakłada również grzywnę, ustalenia faktyczne dotyczące właściwego rynku są istotne. Zgodnie bowiem z wytycznymi w sprawie metody ustalania grzywien³⁷ przy ocenie wagi naruszenia należy wziąć pod uwagę jego rzeczywisty wpływ na rynek, o ile może on zostać zmierzony, jak również rzeczywiste ekonomiczne możliwości sprawców naruszenia spowodowania znaczących szkód innym podmiotom działającym na rynku. Ocena tych elementów wymaga jednak określenia rozmiaru rynków i udziałów rynkowych posiadanych przez zainteresowane przedsiębiorstwa.

W każdym razie jako że celem naruszenia jest podział rynków produktowych i rynku geograficznego, którego charakter został zakwalifikowany jako „bardzo poważny” w wytycznych, Sąd uznał, iż brak uzasadnienia w odniesieniu do wyodrębnienia rynku nie może prowadzić w danym przypadku do uchylecia lub obniżenia grzywny, zważywszy, iż Komisja wybrała minimalną kwotę wyjściową przewidzianą we wspomnianych wytycznych dla takiego naruszenia.

W wyroku w sprawie Bolloré i in. przeciwko Komisji³⁸ Sąd skorzystał z przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania w dwóch aspektach. W pierwszej kolejności, przypominając, że jakkolwiek okoliczność, iż przedsiębiorstwo nie uczestniczyło we wszystkich elementach składowych kartelu, nie ma znaczenia dla stwierdzenia istnienia naruszenia, to element ten należy wziąć pod uwagę przy ocenie wagi naruszenia i, w danym przypadku, przy ustalaniu grzywny, Sąd obniżył o 15% ostateczną grzywnę nałożoną na

³⁶ Wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-30/05 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-534/07 P).

³⁷ Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (Dz.U. 1998, C 9, str. 3).

³⁸ Wyrok Sądu z dnia 26 kwietnia 2007 r. w sprawach połączonych T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 i T-136/02 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-322/07 P).

jedno z przedsiębiorstw, uzasadniając to tym, iż Komisja nie wykazała, że nie uwzględniła okoliczności braku uczestnictwa w praktykach podziału rynku z punktu widzenia wszystkich czynników, które doprowadziły do ustalenia ostatecznej kwoty grzywny nałożonej na to przedsiębiorstwo. W drugiej kolejności – w ramach obniżenia grzywny z tytułu współpracy – Sąd uznał, że nawet jeśli – w przeciwieństwie do przedsiębiorstwa AWA – przedsiębiorstwo Mougeot dostarczyło dokumenty pochodzące ze spornego okresu i jeśli w niektórych punktach jego oświadczenia są bardziej szczegółowe, informacje przedstawione przez AWA dotyczą dłuższego okresu i obejmują szerszy zakres geograficzny, oraz wysnuł stąd wniosek, iż ich współpraca była podobnej jakości. W konsekwencji przyznał on przedsiębiorstwu AWA taką samą obniżkę, z jakiej skorzystało przedsiębiorstwo Mougeot.

Podobnie w ww. wyroku w sprawie BASF i UCB przeciwko Komisji Sąd, stwierdziwszy, że naruszenie polegające na udziale skarżących w uzgodnieniach światowych uległo przedawnieniu, obliczył ponownie kwotę grzywien, które Komisja na nie nałożyła. Jeśli chodzi o przedsiębiorstwo BASF, Sąd wskazał, że nie stanowi współpracy objętej zakresem zastosowania komunikatu w sprawie współpracy z 1996 r.³⁹ fakt udostępnienia przez przedsiębiorstwo Komisji informacji dotyczących działań, za które nie musiałoby ono uiścić grzywny. Zważywszy, że główne elementy dowodowe dostarczone przez BASF z tytułu jego współpracy dotyczyły uzgodnień światowych oraz że naruszenie odnoszące się do tych uzgodnień światowych zostało uznane za przedawnione, Sąd uznał, iż owo przedsiębiorstwo nie może skorzystać z 10% obniżki, która została mu przyznana na tej podstawie. Sąd uznał, że – z uwagi na charakter naruszenia – kwota wyjściowa grzywny dotyczącej uzgodnień europejskich powinna pozostać taka sama jak kwota ustalona w odniesieniu do całości uzgodnień, zaś okoliczność, iż w przypadku BASF stwierdzono, że jedno z zarzucanych mu zachowań nie może zostać ukarane z powodu przedawnienia, nie skutkuje obniżeniem kwoty nałożonej na niego grzywny. Faktycznie, mimo obniżki uzyskanej z powodu wspomnianego przedawnienia, ostateczna kwota ustalona przez Sąd wynosi 35,024 mln EUR, to jest 54 000 EUR więcej, niż kwota grzywny nałożonej przez Komisję na BASF.

W wyroku w sprawie Coats Holdings i Coats przeciwko Komisji⁴⁰ Sąd uznał, że rola skarżącej ograniczała się co do istoty do ułatwienia wejścia w życie ramowego porozumienia kartelu. Zatem z uwagi na to, że jej rola jest bardziej podobna do roli mediatora aniżeli do roli pełnego członka kartelu, Sąd uznał za wskazane obniżenie kwoty grzywny o 20% w celu uwzględnienia okoliczności łagodzących.

d) [Możliwość przypisania odpowiedzialności za zachowanie noszące znamiona naruszenia](#)

W wyroku w sprawie Akzo Nobel i in. przeciwko Komisji⁴¹ Sąd podkreślił, że Komisja jest upoważniona do skierowania decyzji nakładającej grzywny na spółkę dominującą

³⁹ Komunikat Komisji z dnia 18 lipca 1996 r. dotyczący nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli (Dz.U. C 207, str. 4).

⁴⁰ Wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-36/05 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-468/07 P).

⁴¹ Wyrok Sądu z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie T-112/05.

w ramach grupy spółek nie ze względu na relację między spółką dominującą a jej spółką zależną wynikającą z namowy do naruszenia, ani tym bardziej ze względu na udział spółki dominującej w naruszeniu, ale ze względu na to, że stanowią one jedno przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 81 WE.

W szczególnym przypadku, w którym spółka dominująca posiada całość kapitału swojej spółki zależnej, będącej sprawcą naruszenia, istnieje zwykłe domniemanie, że ta spółka dominująca wywiera decydujący wpływ na zachowanie swojej spółki zależnej. Do spółki dominującej należy obalenie tego domniemania poprzez poddanie ocenie Sądu wszelkich okoliczności dotyczących powiązań organizacyjnych, gospodarczych i prawnych pomiędzy jej spółką zależną a nią samą, aby wykazać, że te spółki nie stanowią jednej jednostki gospodarczej.

2. Rozwój orzecznictwa w dziedzinie art. 82 WE

a) Wyrok w sprawie Microsoft przeciwko Komisji

Działalność Sądu została naznaczona w tym roku sprawą Microsoft przeciwko Komisji⁴², zakończoną wyrokiem wydanym przez wielką izbę, w którym oddalono co do istoty skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji⁴³.

Poza grzywną wynoszącą ponad 497 mln EUR Komisja nakazała Microsoft zaniechanie stwierdzonych nadużyć poprzez, z jednej strony, ujawnienie informacji dotyczących koniecznej interoperacyjności przedsiębiorstwom, które zamierzają opracowywać i rozprowadzać na rynku systemy operacyjne dla serwerów grupy roboczej oraz, z drugiej strony, zaoferowanie do sprzedaży wersji systemu operacyjnego Windows dla stacji roboczych niezawierającej oprogramowania Windows Media Player. Aby pomóc Komisji w jej zadaniu polegającym na kontrolowaniu przestrzegania tych środków zaradczych, decyzja przewiduje mechanizm monitorowania obejmujący wyznaczenie niezależnego przedstawiciela.

Sąd oddalił w całości zastrzeżenia skarżącej co do nadużyć pozycji dominującej stwierdzonych przez Komisję, jak również co do nałożonych środków zaradczych i grzywny, lecz stwierdził nieważność postanowień decyzji dotyczących niezależnego przedstawiciela.

W pierwszej kolejności, jeśli chodzi o nadużycie polegające na odmowie dostarczenia informacji dotyczących interoperacyjności, Sąd odrzucił wszystkie argumenty przedstawione przez Microsoft mające na celu zakwestionowanie pojęcia i stopnia interoperacyjności przyjętych przez Komisję, jak również spójności narzuconego środka zaradczego. Sąd zbadał następnie kwestię praw własności intelektualnej bądź tajemnic

⁴² Wyrok Sądu z dnia 17 września 2007 r. w sprawie T-201/04.

⁴³ Decyzja Komisji 2007/53/WE z dnia 24 maja 2004 r. dotycząca postępowania na podstawie art. 82 [WE] i art. 54 porozumienia EOG wszczętego wobec Microsoft Corporation (Sprawa COMP/C-3/37.792 – Microsoft) (Dz.U. 2007, L 32, str. 23).

handlowych, które miały obejmować protokoły komunikacyjne Microsoft lub specyfikacje tych protokołów. Odwołując się do orzecznictwa Trybunału⁴⁴, Sąd przypomniał, że jedynie w wyjątkowych okolicznościach wykonywanie prawa wyłącznego przez osobę, której przysługuje prawo własności, może prowadzić do takiego nadużycia, a mianowicie wtedy, gdy po pierwsze, odmowa dotyczy produktu lub usługi niezbędnej do wykonywania danej działalności na rynku sąsiednim; po drugie, odmowa jest w stanie wykluczyć wszelką skuteczną konkurencję na tym rynku sąsiednim; po trzecie, odmowa stoi na przeszkodzie pojawieniu się nowego produktu, na który istnieje potencjalny popyt konsumentów, i wreszcie odmowa ta nie jest obiektywnie uzasadniona.

Badając, czy te okoliczności występowały w tym konkretnym przypadku, Sąd orzekł, iż Komisja nie popełniła oczywistego błędu, uznając, po pierwsze, że aby móc konkurować w sposób trwały z systemami operacyjnymi Windows dla serwerów grupy roboczej, konkurencyjne systemy operacyjne powinny być w stanie współpracować z architekturą domeny Windows na takich samych zasadach jak te systemy Windows, po drugie, że rozwój rynku ujawnił ryzyko wyeliminowania konkurencji na rynku systemów operacyjnych dla serwerów grupy roboczej i po trzecie, że odmowa zarzucana Microsoft ogranicza rozwój techniczny ze szkodą dla konsumentów w rozumieniu art. 82 akapit drugi lit. b) WE oraz, że w związku z tym okoliczność dotycząca pojawienia się nowego produktu zachodzi w owym przypadku. Wreszcie Sąd stwierdził, iż Microsoft nie wykazała istnienia jakiegokolwiek obiektywnego uzasadnienia odmowy ujawnienia spornych informacji dotyczących interoperacyjności ani nie udowodniła w wystarczający sposób, że ujawnienie tych informacji miałoby istotny negatywny wpływ na jej zamierzenia innowacyjne.

W drugiej kolejności, jeśli chodzi o nadużycie w postaci sprzedaży związanej systemu operacyjnego Windows dla stacji roboczych i Windows Media Playera, Sąd ocenił, iż dokonana przez Komisję analiza elementów konstytutywnych sprzedaży związanej jest zgodna zarówno z art. 82 WE, jak i z orzecznictwem⁴⁵, przypominając, iż są to następujące elementy: po pierwsze, produkt wiążący i produkt związany są dwoma odrębnymi produktami; po drugie, dane przedsiębiorstwo zajmuje pozycję dominującą na rynku produktu wiążącego; po trzecie, wspomniane przedsiębiorstwo nie daje konsumentom wyboru zakupu produktu wiążącego bez produktu związanego; i po czwarte, sporna praktyka ogranicza konkurencję.

W trzeciej kolejności, jeśli chodzi o mechanizm monitorowania obejmujący wyznaczenie niezależnego przedstawiciela, Sąd orzekł, iż decyzja nie znajduje podstawy prawnej w rozporządzeniu nr 17⁴⁶ i w związku z tym przekracza uprawnienia Komisji w zakresie dochodzenia i wykonania. Uznał on, iż ustanawiając taki mechanizm, który wyposażał przedstawiciela – bez ograniczenia w czasie – w uprawnienia do dostępu, niezależnie od

⁴⁴ Wyroki Trybunału: z dnia 5 października 1988 r. w sprawie 238/87 Volvo, Rec. str. 6211; z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawach połączonych C-241/91 P i C-242/91 P RTE i ITP przeciwko Komisji, zwany wyrokiem w sprawie „Magill”, Rec. str. I-743; z dnia 26 listopada 1998 r. w sprawie C-7/97 Bronner, Rec. str. I-7791, jak również z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie C-418/01 IMS Health, Rec. str. I-5039.

⁴⁵ Zobacz w szczególności wyroki Sądu: z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie T-30/89 Hilti przeciwko Komisji, Rec. str. II-1439, i z dnia 6 października 1994 r. w sprawie T-83/91 Tetra Pak przeciwko Komisji, Rec. str. II-755.

⁴⁶ Wspomniane powyżej rozporządzenie.

Komisji, do informacji, dokumentów, pomieszczeń i pracowników Microsoft, a także do kodu źródłowego produktów tej spółki mających znaczenie w tej sprawie, który dawał temu przedstawicielowi możliwość działania również z własnej inicjatywy lub na wniosek osób trzecich, Komisja wykroczyła poza sytuację, w której wyznacza swego własnego eksperta zewnętrznego w celu doradzania jej w trakcie dochodzenia, oraz delegowała uprawnienia, które może wykonywać ona sama. Komisja wykroczyła również poza zakres swoich uprawnień, obciążając Microsoft kosztami związanymi z przedstawicielem, podczas gdy żaden przepis rozporządzenia nr 17 nie upoważnia jej do zobowiązania przedsiębiorstw do ponoszenia kosztów, które ona sama ponosi w ramach sprawowania nadzoru nad wykonaniem środków zaradczych.

W kwestii nałożonej grzywny Sąd stwierdził między innymi, że obowiązek uzasadnienia nie obejmuje wskazania elementów wyrażonych liczbowo odnoszących się do kwoty grzywien ani wyróżnienia, przy ustalaniu wyjściowej kwoty grzywny, poszczególnych stwierdzonych nadużyć.

b) Decyzje o odrzuceniu skarg do Komisji

W ww. wyroku w sprawie Ufex i in. przeciwko Komisji Sąd przypomniał, że choć w ramach wykonywania swoich uprawnień dyskrecyjnych Komisja może postanowić o umorzeniu postępowania z uwagi na brak interesu wspólnotowego⁴⁷, nie może ona jednak tego uczynić jedynie na tej podstawie, że dane praktyki ustały, nie zbadawszy, że antykonkurencyjne skutki nie utrzymują się i że, w danym przypadku, waga zarzucanych naruszeń konkurencji lub utrzymywanie się ich skutków nie powodują powstania interesu wspólnotowego w odniesieniu do tej skargi. Nawet jeśli antykonkurencyjne skutki nie utrzymują się, Komisja jest nadal zobowiązana do wzięcia pod uwagę czasu trwania i wagi zarzucanych naruszeń.

Ponadto, jeśli chodzi o badanie skargi do Komisji objętej zakresem dzielonych kompetencji Komisji i władz krajowych, Sąd uściślił, że ani subiektywne przekonanie władz lub sądów krajowych, jakoby Komisja była bardziej właściwa do rozpatrzenia sprawy, ani istnienie współpracy między Komisją a władzami krajowymi nie może stworzyć wyłącznej kompetencji Komisji lub uprzedzić jej decyzji w przedmiocie istnienia interesu wspólnotowego. Komisja nie jest również zobowiązana do uznania za priorytetową sprawę, w przypadku gdy sąd krajowy zawiesił postępowanie w oczekiwaniu na decyzję z jej strony.

c) Stosowanie art. 82 WE do subsydiowania krzyżowego

W ww. wyroku w sprawie Ufex i in. przeciwko Komisji Sąd orzekł, iż przyznanie przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą subwencji krzyżowych pochodzących z sektora, w którym posiada ono ustawowy monopol, na rzecz działalności jego spółki

⁴⁷ W kwestii pojęcia interesu wspólnotowego zob. również wyroki Sądu: z dnia 3 lipca 2007 r. w sprawie T-458/04 *Au lys de France* przeciwko Komisji, i z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie T-229/05 *AEPI* przeciwko Komisji (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-425/07 P).

zależnej otwartej dla konkurencji, nie stanowi jako takie nadużycia pozycji dominującej, niezależnie od polityki prowadzonej w sektorze zastrzeżonym i w sektorze otwartym dla konkurencji. Sama bowiem okoliczność, iż prawo wyłączne zostało przyznane przedsiębiorstwu, aby zapewnić świadczenie przez to przedsiębiorstwo usług w ogólnym interesie gospodarczym, nie sprzeciwia się czerpaniu przez to przedsiębiorstwo zysków z zastrzeżonej dla niego działalności ani nie stanowi przeszkody, by rozszerzyło ono swoją działalność na dziedziny, które nie są dla niego zastrzeżone. Niemniej jednak nabycie udziałów w przedsiębiorstwie i analogicznie subsydiowanie krzyżowe mogą być problematyczne w świetle wspólnotowych reguł konkurencji, w przypadku gdy środki użyte przez przedsiębiorstwo posiadające monopol pochodzą z wygórowanych lub dyskryminacyjnych cen bądź z innych praktyk stanowiących nadużycie na zastrzeżonym rynku. W konsekwencji zaniżanie faktur przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą za usługi świadczone na rzecz jego spółki zależnej nie stanowi koniecznie przeszkody dla konkurentów, jeżeli spółka zależna wykorzystuje te subwencje do uzyskania wysokich zysków lub do wypłaty wysokich dywidend. To samo odnosi się do okoliczności, że ta spółka zależna dostosowuje swoje ceny do cen konkurentów i uzyskuje bardzo wysokie zyski, ponieważ takie zachowanie nie wpływa na wybór usługodawcy przez klienta.

d) Nadużywanie pozycji dominującej

W wyroku w sprawie *Duales System Deutschland* przeciwko Komisji (*Der Grüne Punkt*)⁴⁸ Sąd orzekł, iż nadużycie pozycji dominującej stanowi zachowanie przedsiębiorstwa zarządzającego systemem zbiórki i odzysku opakowań, który rozciąga się na całe terytorium, polegające na żądaniu od przedsiębiorstw stosujących jego system uiszczenia opłaty licencyjnej od wszystkich opakowań wprowadzonych do obrotu w Niemczech oznaczonych jego logo, jeśli te przedsiębiorstwa wykażą, że nie stosują tego systemu w odniesieniu do części lub wszystkich tych opakowań. Niemniej jednak nie wyklucza to możliwości pobierania przez to przedsiębiorstwo odpowiedniej opłaty za samo używanie znaku towarowego, jeśli zostanie wykazane, że przyjęcie zwrotu i odzysk opakowania oznaczonego jego logo nastąpiły w ramach innego systemu. Umieszczenie logo odpowiada bowiem świadczeniu polegającemu na wskazaniu konsumentowi, iż ma on do swojej dyspozycji dany system.

e) Drapieżne ceny

Opierając się na wyroku w sprawie *AKZO* przeciwko Komisji⁴⁹, Sąd przypomniał w wyroku w sprawie *France Télécom* przeciwko Komisji⁵⁰, że istnieją dwie różne metody analizy pozwalające sprawdzić, czy przedsiębiorstwo stosowało drapieżne ceny. Ceny niższe od

⁴⁸ Wyrok Sądu z dnia 24 maja 2007 r. w sprawie T-151/01 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-385/07 P).

⁴⁹ Wyrok Trybunału z dnia 3 lipca 1991 r. w sprawie C-62/86, Rec. str. I-3359.

⁵⁰ Wyrok Sądu z dnia 30 stycznia 2007 r. w sprawie T-340/03 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-202/07 P).

średniej kosztów zmiennych stosowane przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą są z samej ich natury uznawane za stanowiące nadużycie, ponieważ jedynym interesem, jaki może mieć przedsiębiorstwo w stosowaniu takich cen, jest wyeliminowanie konkurentów, podczas gdy ceny niższe od średniej kosztów całkowitych, ale wyższe od średniej kosztów zmiennych stanowią nadużycie jedynie wówczas, gdy zostały one ustalone w ramach planu mającego na celu wyeliminowanie konkurenta. Ten zamiar wyeliminowania konkurencji powinien zostać wykazany w oparciu o poważne i spójne wskazówki, przy czym jednak nie jest wymagane wykazanie konkretnych skutków spornych praktyk.

W tym względzie dochody uzyskane i koszty poniesione już po fakcie naruszenia nie mogą być uwzględnione przy ocenie stopnia pokrycia kosztów w rozpatrywanym okresie. Artykuł 82 WE dotyczy bowiem pozycji zajmowanej przez dane przedsiębiorstwo na wspólnym rynku w chwili, gdy dopuściło się ono naruszenia. W każdym razie nie zachodzi konieczność wykazania – tytułem dowodu dodatkowego – że dane przedsiębiorstwo miało realną szansę odzyskania swoich strat.

Ponadto Sąd orzekł, iż nie można twierdzić, że prawo przedsiębiorstwa dominującego do zrównania jego cen z cenami konkurencji ma charakter bezwzględny, zwłaszcza wtedy, gdy prawo to usprawiedliwiałoby stosowanie drapieżnych cen zakazanych przez traktat. O ile przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą nie może być pozbawione prawa do ochrony swoich własnych interesów handlowych, gdy są one zagrożone, i o ile należy mu przyznać w rozsądnym zakresie możliwość podejmowania odpowiednich działań, o tyle nie można zaakceptować takich zachowań, jeżeli ich celem jest właśnie wzmocnienie pozycji dominującej i jej nadużywanie.

f) Zobowiązania przedsiębiorstwa zajmującego pozycję dominującą

W ww. wyroku w sprawie Alrosa przeciwko Komisji Sąd wypowiedział się po raz pierwszy w kwestii zgodności z prawem decyzji uznającej za wiążące zobowiązania zaproponowane przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą i skutków tej decyzji dla osób trzecich.

Sąd stwierdził, iż taka decyzja skutkuje zakończeniem postępowania w sprawie stwierdzenia naruszenia reguł konkurencji i nałożenia kary z tego tytułu. W związku z tym nie może zostać ona uznana za zwykłe zaakceptowanie przez Komisję propozycji dobrowolnie przedstawionej przez partnera w negocjacjach, lecz stanowi wiążący środek prowadzący do zakończenia sytuacji stanowiącej naruszenie, przy stosowaniu którego Komisja korzysta z ogółu uprawnień nadanych jej na mocy art. 81 WE i 82 WE, z tym zastrzeżeniem, że przedstawienie propozycji zobowiązań przez zainteresowane przedsiębiorstwa zwalnia ją z udowodnienia naruszenia. Decyzja wydana na podstawie art. 9 rozporządzenia nr 1/2003⁵¹, uznając za wiążące określone zachowanie danego podmiotu gospodarczego wobec osób trzecich, może mieć pośrednio skutki prawne erga omnes, których nie może

⁵¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 [WE] i 82 [WE] (Dz.U. 2003, L 1, str. 1).

spowodować samo przedsiębiorstwo. Zdaniem Sądu Komisja jest zatem jedynym ich autorem, ponieważ uznaje za wiążące zobowiązania zaproponowane przez zainteresowane przedsiębiorstwo, jak również ponosi za nie wyłączną odpowiedzialność. Choć Komisja dysponuje zakresem uznania w postaci oferowanego przez rozporządzenie nr 1/2003 wyboru między uznaniem za wiążące zobowiązań proponowanych przez przedsiębiorstwa, których dotyczy sprawa, i wydaniem decyzji na podstawie art. 9 tego rozporządzenia a zastosowaniem rozwiązania przewidzianego w art. 7 ust. 1 powyższego rozporządzenia, które wymaga stwierdzenia naruszenia, jest ona jednak zobowiązana przestrzegać zasady proporcjonalności.

W tym konkretnym przypadku Sąd doszedł do wniosku, że jeśli chodzi o decyzję Komisji nakazującą zakończenie stosunków handlowych istniejących od dawna między dwoma przedsiębiorstwami będącymi stronami porozumienia mogącego stanowić nadużycie pozycji dominującej, powiązanie obydwu postępowań wszczętych przez Komisję na podstawie art. 81 WE i 82 WE, a także fakt, że wspomniana powyżej decyzja wyraźnie wymienia przedsiębiorstwo będące stroną umowy, nie będąc jednak do niego adresowaną, powinny prowadzić do przyznania temu przedsiębiorstwu – w odniesieniu do postępowania postrzeganego jako całość – praw przysługujących „przedsiębiorstwu, którego sprawa dotyczy” w rozumieniu rozporządzenia nr 1/2003, chociaż w ścisłym znaczeniu nie jest ono stroną postępowania dotyczącego art. 82 WE. W konsekwencji przedsiębiorstwo to dysponuje prawem do bycia wysłuchanym w kwestii indywidualnych zobowiązań, jakie Komisja zamierza uznać za wiążące, oraz powinno ono dysponować możliwością skorzystania w pełni z tego prawa.

3. Rozwój orzecznictwa w dziedzinie kontroli koncentracji

W wyroku w sprawie Sun Chemical Group i in. przeciwko Komisji⁵² Sąd podkreślił, że wytyczne w sprawie oceny horyzontalnego połączenia przedsiębiorstw⁵³ nie wymagają badania we wszystkich przypadkach wszystkich czynników w nich wymienionych, ponieważ Komisja dysponuje uznaniem pozwalającym jej na uwzględnienie lub pominięcie niektórych czynników oraz nie jest zobowiązana do przedstawienia dokładnego uzasadnienia w odniesieniu do oceny pewnych aspektów koncentracji, które wydają jej się oczywiście bez związku, pozbawione znaczenia lub wyraźnie drugorzędne dla oceny tej koncentracji.

Przy dokonywaniu kontroli sądowej Sąd nie może ograniczyć się tylko do badania uwzględnienia lub pominięcia przez Komisję czynników wskazanych w wytycznych jako istotne dla oceny wpływu koncentracji, lecz powinien także rozpatrzyć, czy ewentualne pominięcia Komisji mogą podważyć jej wniosek.

Ponadto w ramach badania analizy Komisji dotyczącej istnienia nadwyżkowych zdolności produkcyjnych na rynku Sąd doszedł do wniosku, że aby klienci podmiotu powstałego

⁵² Wyrok Sądu z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie T-282/06.

⁵³ Wytyczne w sprawie oceny horyzontalnego połączenia przedsiębiorstw na mocy rozporządzenia Rady w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz.U. 2004, C 31, str. 5).

w wyniku koncentracji byli w stanie zniechęcić go do ewentualnych zachowań antykonkurencyjnych, nie jest konieczne, aby mogli oni przesunąć wszystkie swoje zamówienia na innych dostawców. Posiadana przez nich możliwość przesunięcia znaczącej części zamówień na innych dostawców może być bowiem uważana za groźbę wystarczająco wysokich strat dla tego podmiotu, jaka może odwieść go od stosowania takiej strategii.

4. Procedura zwalczania praktyk antykonkurencyjnych

a) Podział uprawnień

Rozporządzenie nr 1/2003 ma między innymi na celu włączenie w większym stopniu krajowych organów ochrony konkurencji w stosowanie wspólnotowych reguł konkurencji i w tym celu tworzy sieć organów władzy publicznej stosujących w ścisłej współpracy te reguły. W tym względzie w ww. wyrokach w sprawie France Télécom przeciwko Komisji Sąd uściślił, iż rozporządzenie nr 1/2003 utrzymuje w każdym razie nadrzędną rolę Komisji w poszukiwaniu naruszeń. Chociaż art. 11 ust. 1 tego rozporządzenia określa ogólną regułę, zgodnie z którą Komisja oraz krajowe organy ochrony konkurencji zobowiązane są do ścisłej współpracy, to nie nakłada on na Komisję obowiązku powstrzymania się od przeprowadzenia kontroli dotyczącej sprawy, w której równoległe postępowanie prowadzi krajowy organ ochrony konkurencji. Z przepisu tego nie wynika również, że jeżeli krajowy organ ochrony konkurencji wszczął dochodzenie dotyczące szczególnej sprawy, Komisja tym samym nie może wszcząć swojego dochodzenia lub zainteresować się wstępnie tą sprawą. Przeciwnie, z wymogu współpracy Komisji z krajowymi organami ochrony konkurencji wynika, że mogą one pracować równoległe, przynajmniej na etapach wstępnych postępowania, takich jak dochodzenie.

Ponadto art. 11 ust. 6 rozporządzenia nr 1/2003 przewiduje, z zastrzeżeniem zasięgnięcia opinii właściwego organu krajowego, że Komisja ma prawo wszcząć postępowanie w celu wydania decyzji, nawet jeżeli dany organ prowadzi już postępowanie w sprawie. A fortiori, rozporządzenie nr 1/2003 nie może być interpretowane w ten sposób, że w tego rodzaju przypadku zakazuje ono Komisji postanowienia o przeprowadzeniu kontroli, która stanowi jedynie czynność przygotowawczą do zbadania istoty sprawy i nie jest tożsama z formalnym wszczęciem postępowania.

b) Poufność informacji wymienianych między adwokatami i klientami

W ww. wyroku w sprawie Akzo Nobel Chemicals i Akcros Chemicals przeciwko Komisji Sąd wypowiedział się w kwestii zakresu zasady, potwierdzonej przez Trybunał w wyroku w sprawie AM & S przeciwko Komisji⁵⁴, zgodnie z którą Komisja powinna wykonywać swoje uprawnienia dochodzeniowe, które zostały jej przyznane w celu wykrywania naruszeń prawa konkurencji, respektując przy tym, pod pewnymi warunkami, poufność informacji wymienianych między adwokatami i klientami.

⁵⁴ Wyrok Trybunału z dnia 18 maja 1982 r. w sprawie 155/79, Rec. str. 1575.

Jeśli chodzi o procedurę mającą zastosowanie podczas kontroli, Sąd orzekł, iż przedsiębiorstwo ma prawo odmówić pracownikom Komisji udostępnienia do wglądu, nawet do pobieżnego przejrzenia, dokumentów, co do których utrzymuje ono, że mają poufny charakter, jeżeli uważa, iż takie pobieżne badanie jest niemożliwe bez ujawnienia treści tych dokumentów oraz jeśli to odpowiednio wyjaśni. Jeżeli Komisja uważa, że dowody przedstawione przez przedsiębiorstwo nie są w stanie wykazać poufnego charakteru spornych dokumentów, jej pracownicy mogą umieścić kopię dokumentu w zapieczętowanej kopercie, a następnie zabrać je ze sobą w celu późniejszego rozstrzygnięcia różnicy zdań. Sąd uznał, iż ta procedura umożliwia wyeliminowanie ryzyka naruszenia zasady ochrony poufności informacji wymienianych między adwokatami i klientami, pozostawiając jednocześnie Komisji możliwość zachowania pewnej kontroli nad dokumentami, a także unikając zagrożenia, że dokumenty te później znikną lub zostaną sfałszowane.

W kwestii rodzaju chronionych dokumentów Sąd ustalił, iż wewnętrzne dokumenty przedsiębiorstwa, nawet jeśli nie były przekazywane adwokatowi lub nie powstały w celu przekazania ich adwokatowi, mogą jednak być objęte ochroną ze względu na poufność informacji wymienianych między adwokatem a klientem, jeżeli zostały przygotowane wyłącznie w celu zasięgnięcia porady prawnej u adwokata w ramach realizacji prawa do obrony. Natomiast sam fakt, że dokument był omawiany z adwokatem, nie może być wystarczającym powodem, aby objąć go taką ochroną. Sąd dodał, że okoliczność, iż jakiś dokument został sporządzony w ramach programu dostosowania do wymogów prawa konkurencji, sama przez się nie wystarcza, aby taki dokument mógł korzystać z ochrony poufności. Tego rodzaju programy – z uwagi na swój zakres – obejmują bowiem zadania i zawierają informacje wykraczające często w dużym stopniu poza realizację prawa do obrony.

Ponadto Sąd stwierdził, że wprowadzenie szczególne uznanie roli doradcy prawnego przedsiębiorstwa oraz ochrona poufności wymienianych z nim informacji są obecnie względnie bardziej powszechne niż w czasach, gdy zapadł wyrok w sprawie AM & S, niemniej jednak nie jest możliwe zidentyfikowanie w porządkach prawnych państw członkowskich jednolitych ani nawet wyraźne większościowych tendencji w tym zakresie. W związku z tym należy podtrzymać wybór, jakiego dokonał Trybunał we wspomnianym powyżej wyroku, polegający na niewłączaniu do informacji chronionych informacji wymienianych między przedsiębiorstwami a doradcami prawnymi związanymi z nimi stosunkiem pracy.

c) Zasada proporcjonalności

Wyrok w sprawie CB przeciwko Komisji⁵⁵ przyniósł uściślenia w przedmiocie warunków, w jakich Komisja może nakazać, w drodze decyzji, przeprowadzenie kontroli, którym przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw są – zgodnie z art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 17 (a obecnie art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003) – zobowiązane podporządkować się.

⁵⁵ Wyrok Sądu z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie T-266/03.

Skarżący, zgrupowanie interesów gospodarczych prawa francuskiego utworzone przez główne francuskie instytucje kredytowe w celu zrealizowania interoperacyjności ich systemów płatności przy użyciu karty bankowej, twierdził, że decyzja, na podstawie której nakazano przeprowadzenie obowiązkowej kontroli w stosunku do niego, narusza zasadę proporcjonalności, ponieważ taka kontrola nie stanowi środka koniecznego i odpowiedniego do uzyskania informacji pożądaných przez Komisję. Sąd oddalił ten zarzut, przypominając, że wybór, jakiego dokonuje Komisja pomiędzy różnymi instrumentami, którymi dysponuje w celu uzyskania informacji, nie zależy od okoliczności takich jak szczególna powaga sytuacji, niezwykle pilny charakter czy konieczność zachowania absolutnej dyskrecji, ale od wymogów stosownego dochodzenia, po uwzględnieniu szczególnych okoliczności danej sprawy. Sąd zauważył, że decyzja zaskarżona w owym przypadku miała na celu zebranie informacji dotyczących domniemanego zamiaru niektórych dużych banków francuskich polegającego na wykluczeniu potencjalnych podmiotów mogących wejść na rynek z francuskiego rynku emisji bankowych kart płatniczych, jak również dotyczących wymiany poufnych informacji handlowych, które – zdaniem Komisji – mogły zostać znalezione w pomieszczeniach skarżącego. Mając na uwadze zarówno charakter poszukiwanych informacji, jak i rolę, jaką te banki odgrywają w strukturze ugrupowania, Sąd orzekł, iż wybór Komisji nie narusza zasady proporcjonalności, zwłaszcza że trudno wyobrazić sobie, by ta instytucja mogła wejść w posiadanie tych informacji w inny sposób aniżeli za pomocą decyzji nakazującej przeprowadzenie kontroli.

d) Publikowanie decyzji Komisji i domniemanie niewinności

W ww. wyroku w sprawie *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse* przeciwko Komisji Sąd rozwinął zasady ustalone w jego wyroku w sprawie *Bank Austria Creditanstalt* przeciwko Komisji⁵⁶ odnoszące się do uprawnień Komisji do publikowania jej decyzji i poszanowania tajemnicy zawodowej oraz uściślił, iż pojęcia te powinny być interpretowane w świetle zasady domniemania niewinności.

Powołując się na tę ostatnią zasadę, skarżąca twierdziła, iż publikacja decyzji w sprawie nadtlenu była niezgodna z prawem w zakresie, w jakim zawierała ona ustalenia dotyczące jej rzekomego zachowania o znamionach naruszenia. W tym względzie Sąd zauważył, że nawet jeśli zgodnie z ww. wyrokiem w sprawie *Bank Austria Creditanstalt* przeciwko Komisji interes przedsiębiorstwa, by szczegóły zarzucanego mu antykonkurencyjnego zachowania nie zostały ujawnione opinii publicznej, nie zasługuje na szczególną ochronę, zastosowanie tego orzecznictwa zakłada, że stwierdzone naruszenie figuruje w sentencji decyzji, jako że ta okoliczność jest niezbędną, by dane przedsiębiorstwo mogło podważyć decyzję na drodze sądowej. Zważywszy, że decyzja w sprawie nadtlenu nie spełniała tej przesłanki w stosunku do skarżącej, Sąd orzekł, iż ustalenia dotyczące skarżącej nie mogą zostać uznane za prawnie wiążące i nie mogą zostać ujawnione. Taka sytuacja jest bowiem sprzeczna z zasadą domniemania niewinności i narusza ochronę tajemnicy zawodowej, które wymagają poszanowania reputacji i godności skarżącej.

⁵⁶ Wyrok Sądu z dnia 30 maja 2006 r. w sprawie T-198/03, Zb.Orz. str. II-1429.

Pomoc państwa

1. Przepisy materialnoprawne

a) Elementy pomocy państwa

Problematyka kwalifikacji środków jako pomocy państwa była przedmiotem różnych wyroków Sądu w trakcie ubiegłego roku. Na wzmiankę zasługuje w szczególności wyrok w sprawie Olympiaki Aeroporia Ypiresies przeciwko Komisji⁵⁷, w którym Sąd stwierdził nieważność w części decyzji Komisji nakazującej między innymi odzyskanie pomocy państwa polegającej w przypadku Republiki Greckiej na tolerowaniu braku zapłaty podatku od wartości dodanej (zwanego dalej „podatkiem VAT”) od paliwa i części zamiennych dla samolotów. Sąd uznał, iż Komisja zaniechała zbadania, czy taki brak zapłaty przysparzał rzeczywistą korzyść gospodarczą, pozwalając na jego zakwalifikowanie jako pomoc państwa. Jako że VAT ma zasadniczo charakter neutralny w zakresie dotyczącym sytuacji konkurencyjnej, gdyż może być on albo niezwłocznie odliczony jako podatek naliczony, albo odzyskany w krótkim terminie, jedyną korzyść, z której mogła korzystać skarżąca, polegała na zwiększonej płynności finansowej wynikającej z czasowego zwolnienia z obowiązku zapłacenia podatku naliczonego. Otóż Sąd zważył w owym przypadku, że brak zapłaty podatku VAT nie wystarcza zasadniczo dla domniemania, że skarżąca odniosła korzyść w rozumieniu art. 87 WE.

W wyroku w sprawie Bouygues i Bouygues Télécom przeciwko Komisji⁵⁸ Sąd utrzymał w mocy decyzję Komisji stwierdzającą brak pomocy państwa z powodu niewystępowania selektywnej korzyści przyznanej niektórym operatorom w drodze przepisu krajowego obniżającego opłaty należne od nich z tytułu licencji UMTS (Universal Mobile Telecommunications System) w celu zrównania warunków przyznawania wszystkich licencji. Utrata zasobów państwowych, która z tego wynika, nie wystarcza do spełnienia przesłanek istnienia pomocy państwa, jako że była ona nieunikniona z uwagi na strukturę systemu, wspólnotowe ramy prawne dla usług telekomunikacyjnych, które opierają się na równym traktowaniu operatorów w zakresie udzielenia licencji oraz określania opłat. Ponadto Sąd podkreślił, że w owym konkretnym przypadku zainteresowani nie odnieśli potencjalnej korzyści polegającej na wcześniejszym udzieleniu licencji pierwszym operatorom z uwagi na opóźnienie powstałe w budowie sieci UMTS.

b) Obowiązek uzasadnienia

W wyroku w sprawie Irlandia i in. przeciwko Komisji⁵⁹ Sąd stwierdził nieważność decyzji Komisji w sprawie zwolnienia z podatku akcyzowego od olejów mineralnych stosowanych jako olej napędowy do produkcji aluminium w niektórych regionach Irlandii, Francji

⁵⁷ Wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-68/03.

⁵⁸ Wyrok Sądu z dnia 4 lipca 2007 r. w sprawie T-475/04 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-431/07 P).

⁵⁹ Wyrok Sądu z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawach połączonych T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 i T-69/06.

i Włoch, uwzględniając z urzędu brak uzasadnienia dotyczącego niezakwalifikowania tego środka jako „istniejącej pomocy” określonej przez rozporządzenie nr 659/1999⁶⁰. Zgodnie z art. 1 lit. b) pkt v) tego rozporządzenia za istniejącą uznaje się wszelką pomoc, w odniesieniu do której można stwierdzić, że w czasie gdy została wprowadzona w życie, nie stanowiła pomocy, a w okresie późniejszym stała się pomocą ze względu na rozwój wspólnego rynku bez wprowadzenia zmian przez zainteresowane państwo członkowskie. Sąd zauważył, iż zgodnie ze wspólnotowymi przepisami regulującymi podatek akcyzowy sporne zwolnienia zostały dozwolone i przedłużone na mocy wielu decyzji Rady wydanych na wniosek Komisji. W tych okolicznościach Sąd orzekł, iż w przypadku gdy Komisja wykluczyła możliwość uznania spornej pomocy za istniejącą na podstawie wspomnianego powyżej przepisu rozporządzenia nr 659/1999, nie miała ona prawa ograniczyć się do samego twierdzenia, że przepis ten nie ma zastosowania do danego przypadku.

Wyżej wymieniony wyrok w sprawie *Salvat père i fils i in.* przeciwko Komisji wyklarował orzecznictwo Sądu dotyczące wymogu uzasadnienia decyzji Komisji wydanych w odniesieniu do różnych środków uznanych przez nią za stanowiące pomoc państwa na podstawie art. 87 WE. W wyroku tym Sąd uściślił, że analiza przesłanek zastosowania art. 87 WE dokonana w sposób globalny w decyzji Komisji nie może być sama w sobie uważana za naruszenie obowiązku uzasadnienia, tym bardziej że rozpatrywane środki wpisują się w ten sam plan działania.

Natomiast w wyroku w sprawie *Département du Loiret przeciwko Komisji*⁶¹ Sąd stwierdził niewystarczający charakter uzasadnienia decyzji Komisji uznającej za niezgodną ze wspólnym rynkiem pomoc państwa wypłaconą bezprawnie przedsiębiorstwu w formie sprzedaży zagospodarowanej działki po preferencyjnej cenie. Sąd wskazał, iż ta decyzja nie zawiera koniecznych informacji na temat sposobu obliczenia kwoty pomocy podlegającej zwrotowi, w szczególności co do zastosowania składanej stopy procentowej w celu zaktualizowania początkowej wartości subwencji.

c) Odzyskanie

Zgodnie z orzecznictwem zebrany i potwierdzony w art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 Komisja jest uprawniona do wydania decyzji na podstawie dostępnych informacji, gdy ma ona do czynienia z państwem członkowskim, które nie wypełnia spoczywającego na nim obowiązku współpracy i nie dostarcza jej informacji, których ona od niego zażądała w celu zbadania zgodności danej pomocy ze wspólnym rynkiem. W wyroku w sprawie *MTU Friedrichshafen przeciwko Komisji*⁶² Sąd orzekł, iż choć art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 659/1999 umożliwia Komisji – po spełnieniu wymogów proceduralnych, które są w nim ustalone – wydanie decyzji stwierdzającej niezgodność

⁶⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. [88 WE] (Dz.U. L 83, str. 1).

⁶¹ Wyrok Sądu z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie T-369/00 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-295/07 P).

⁶² Wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-196/02 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-520/07 P).

pomocy ze wspólnym rynkiem na podstawie dostępnych informacji oraz w razie konieczności nakazanie państwu członkowskiemu odzyskanie pomocy od beneficjenta, nie pozwala on jednak Komisji na zobowiązanie danego przedsiębiorstwa, chociażby na zasadzie solidarności, do zwrotu określonej części pomocy uznanej za niezgodną ze wspólnym rynkiem i za wypłaconą bezprawnie, jeżeli przekazanie zasobów państwa, z których przedsiębiorstwo to skorzystało, opiera się na domysłach.

Sąd przypominał w wyroku w sprawie Scott przeciwko Komisji⁶³, że celem odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy nie jest nałożenie nieprzewidzianej w prawie wspólnotowym sankcji, lecz spowodowanie utraty przez beneficjenta tej pomocy korzyści, którą uzyskał on na rynku w porównaniu z podmiotami konkurującymi oraz odtworzenie sytuacji panującej przed wypłatą tej pomocy. Komisja nie może zatem ani nakazać – ze względu na wyrozumiałość – odzyskania kwoty niższej niż wartość otrzymanej pomocy, ani nakazać odzyskania kwoty wyższej od tej wartości, aby podkreślić swoją negatywną ocenę wagi bezprawności.

d) Stosowanie ram prawnych w czasie

W wyroku w sprawie Freistaat Sachsen przeciwko Komisji⁶⁴ Sąd miał do rozpoznania skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji w sprawie systemu pomocy ustanowionego przez władze kraju związkowego Saksonii na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw. Sąd przychylił się do argumentacji skarżącego, zgodnie z którą Komisja powinna była zbadać dany system pomocy w świetle przepisów obowiązujących w momencie zgłoszenia, a nie na podstawie przepisów, które weszły w życie po tej dacie. Wskazując również na kompletność pierwotnego zgłoszenia pomocy dokonanego przed wejściem w życie tego ostatniego uregulowania, Sąd podkreślił, iż zastosowanie nowego przepisu dotyczącego zgodności ze wspólnym rynkiem pomocy państwa zgłoszonej przed jego wejściem w życie jest dopuszczalne jedynie wtedy, gdy z treści, celu lub struktury nowego uregulowania wynika, że ma być stosowane z mocą wsteczną, oraz jeżeli w danym przypadku uzasadnione oczekiwania zainteresowanych są respektowane w należyty sposób.

2. Przepisy proceduralne

W ww. wyroku w sprawie Scott przeciwko Komisji Sąd uściślił, że jakkolwiek żaden przepis dotyczący postępowania w sprawie kontroli pomocy państwa uregulowanego w art. 88 WE nie zastrzega na rzecz beneficjenta pomocy szczególnej roli wśród zainteresowanych stron oraz mimo że beneficjent pomocy nie ma statusu strony w tym postępowaniu, Komisja może – z uwagi na ciążący na niej obowiązek rzetelnego i bezstronnego zbadania akt sprawy – być w pewnych okolicznościach zobowiązana do uwzględnienia uwag

⁶³ Wyrok Sądu z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie T-366/00 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-290/07 P).

⁶⁴ Wyrok Sądu z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie T-357/02 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-334/07 P).

beneficjenta przedstawionych po upływie terminu wyznaczonego zainteresowanym stronom w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego.

W wyroku tym Sąd sprecyzował również swoje orzecznictwo, zgodnie z którym zgodność z prawem decyzji Komisji w zakresie pomocy państwa należy oceniać w świetle informacji, którymi Komisja mogła dysponować w momencie wydania tej decyzji, w związku z czym skarżący nie może powoływać się na argumenty faktyczne nieznane Komisji i niezgłoszone jej w trakcie tego formalnego postępowania wyjaśniającego. Sąd uściślił, iż z tego orzecznictwa nie wynika, że dowody przedstawione przez beneficjenta pomocy w skardze o stwierdzenie nieważności nie mogą zostać wzięte pod uwagę dla celów oceny zgodności z prawem decyzji, jeżeli zostały one skutecznie przedłożone Komisji w trakcie postępowania administracyjnego przed wydaniem decyzji i jeżeli instytucja ta wykluczyła je z nieuzasadnionych powodów.

W sprawie *Tirrenia di Navigazione i in. przeciwko Komisji*, zakończonej wyrokiem⁶⁵, skarżące żądały stwierdzenia nieważności decyzji Komisji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego dotyczącego pomocy państwa przyznanej włoskim przedsiębiorstwom transportu morskiego. Zważywszy, że główne kwestie merytoryczne zostały już rozstrzygnięte przez Trybunał w sprawie powiązanej⁶⁶, Sąd wskazał, iż do jego zadań należy sprawdzenie, czy rozwiązanie przyjęte przez Trybunał może zostać zastosowane w tym konkretnym przypadku, jako że argumenty przedstawione przez skarżące różnią się od argumentów, do których Trybunał już się ustosunkował, oraz z tego względu, że skarżące przed Sądem nie miały możliwości przedstawienia swojego stanowiska przed Trybunałem, gdyż interwencja jednostek przed tym sądem w tego rodzaju sporze nie jest przewidziana.

Ponadto opierając się na orzecznictwie Trybunału dotyczącym zakresu zakazu orzekania *ultra petita*⁶⁷, Sąd uznał, że w przypadku gdy instytucja pozwana nie powoła się na wzgląd prawny, który umożliwiłby stwierdzenie zgodności z prawem zaskarżonego aktu, do sądu wspólnotowego należy wzięcie pod uwagę takiego względu prawnego, aby uniknąć stwierdzenia nieważności aktu zgodnego z prawem. W konsekwencji Sąd oparł się z własnej inicjatywy na względzie, że zainteresowane osoby trzecie nie mogłyby uzyskać stwierdzenia nieważności decyzji na podstawie okoliczności, które nie zostały przedstawione Komisji przez władze krajowe na etapie wstępnego postępowania wyjaśniającego i oddalił skargę.

⁶⁵ Wyrok Sądu z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie T-246/99.

⁶⁶ Wyroki Trybunału z dnia 9 października 2001 r. i z dnia 10 maja 2005 r. w sprawie C-400/99 *Włochy przeciwko Komisji*, odpowiednio, Rec. str. I-7303 i Zb.Orz. str. I-3657.

⁶⁷ Postanowienie Trybunału z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie C-172/05 *P Mancini przeciwko Komisji*.

Wygaśnięcie traktatu EWWiS

W szeregu wyroków⁶⁸ ogłoszonych w tym roku wyjaśnione zostały skutki wygaśnięcia traktatu EWWiS dla kompetencji Komisji do stwierdzenia naruszeń reguł konkurencji w sektorach, który były uregulowane tym traktatem.

Sąd wskazał, iż zastąpienie ram prawnych traktatu EWWiS przez traktat WE wpisuje się w kontekst ciągłości wspólnotowego porządku prawnego i jego celów, która wymaga, by Wspólnota Europejska zapewniła poszanowanie praw i obowiązków powstałych pod rządami traktatu EWWiS. I tak dążenie do celu w postaci osiągnięcia niezakłóconej konkurencji w sektorach początkowo podlegających wspólnemu rynkowi węgla i stali nie jest przerwane z powodu wygaśnięcia traktatu EWWiS, ponieważ cel ten został postawiony również w ramach traktatu WE. Innymi słowy, sektory, które podlegały wcześniej traktatowi EWWiS – *lex specialis* – weszły automatycznie, od dnia 24 lipca 2002 r., w zakres zastosowania traktatu WE – *lex generalis*.

Niemniej jednak Sąd uściślił, że w ramach każdego traktatu instytucje są kompetentne do wykonywania tylko tych uprawnień, które zostały im przyznane na mocy tego traktatu. Natomiast zasady regulujące następstwo przepisów w czasie mogą prowadzić do stosowania przepisów materialnych, które nie obowiązują już w chwili wydania aktu przez instytucję wspólnotową.

To właśnie na podstawie tych zasad w wyroku w sprawie SP i in. przeciwko Komisji Sąd stwierdził nieważność decyzji, którą Komisja wydała – po wygaśnięciu traktatu EWWiS – na podstawie art. 65 ust. 4 i 5 EWWiS, a nie na podstawie odpowiednich przepisów rozporządzenia nr 17⁶⁹, aby stwierdzić naruszenie art. 65 ust. 1 EWWiS popełnione przez wielu włoskich producentów prętów zbrojeniowych do betonu i nakładającą grzywnę na zainteresowane przedsiębiorstwa.

Natomiast w wyroku w sprawie González y Díez przeciwko Komisji Sąd orzekł, że Komisja – po wygaśnięciu traktatu EWWiS – słusznie wydała decyzję dotyczącą pomocy państwa przyznanej w dziedzinach podlegających zakresowi zastosowania tego traktatu, opierając się na art. 88 ust. 2 WE w odniesieniu do sytuacji zaistniałych przed wygaśnięciem traktatu EWWiS. Tymczasem, jeśli chodzi o przepisy materialne, Sąd doszedł do wniosku, iż Komisja nie miała prawa badać spornej pomocy w świetle rozporządzenia wydanego w ramach traktatu WE.

⁶⁸ Wyroki Sądu: z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-25/04 González y Díez przeciwko Komisji i z dnia 25 października 2007 r. w sprawach połączonych T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 i T-98/03 SP i in. przeciwko Komisji. Kwestie roztrząsane w tym ostatnim wyroku są również przedmiotem wyroków wydanych w tym samym dniu w sprawach: T-45/03 Riva Acciaio przeciwko Komisji, T-77/03 Feralpi Siderurgica przeciwko Komisji i T-94/03 Ferriere Nord przeciwko Komisji.

⁶⁹ Wyżej wymienione rozporządzenie.

Wspólnotowy znak towarowy

Orzeczenia wydane w ramach rozporządzenia nr 40/94⁷⁰ stanowiły w tym roku nadal istotną liczbę (128) rozstrzygniętych spraw, jako że odsetek tych orzeczeń odpowiada obecnie 32% całości spraw.

1. Bezwzględne podstawy odmowy rejestracji

Na 68 wyroków rozstrzygających sprawy dotyczące bezwzględnych podstaw odmowy rejestracji, Sąd trzykrotnie stwierdził nieważność decyzji izby odwoławczej⁷¹. W pierwszym wyroku w sprawie Kustom Musical Amplification przeciwko OHIM (kształt gitary) stwierdził on naruszenie prawa do bycia wysłuchanym i obowiązku uzasadnienia z uwagi na fakt, że strony internetowe, które umożliwiły Urzędowi Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego (zwanemu dalej „OHIM”) odrzucenie zgłoszonego znaku towarowego, nie były dostępne na podstawie linków, które OHIM podał do wiadomości zgłaszającego przed wydaniem swojej decyzji.

W wyroku w sprawie IVG Immobilien przeciwko OHIM (I) Sąd poddał krytyce niewystarczający charakter analizy, na podstawie której OHIM odmówił rejestracji oznaczenia graficznego składającego się z litery „i” dla wielu usług finansowych i związanych z nieruchomościami. Sąd uznał między innymi, że zamiast oprzeć się na ustaleniu zwyczajnego charakteru rozpatrywanego oznaczenia, OHIM powinien był zająć się kwestią, czy oznaczenie to w tym konkretnym przypadku, w odbiorze docelowego kręgu odbiorców, nadaje się do odróżniania usług świadczonych przez zgłaszającego znak towarowy od usług jego konkurentów.

Wreszcie w wyroku w sprawie Bang & Olufsen przeciwko OHIM (kształt głośnika) Sąd stwierdził, iż z uwagi na to, że konsumenci bardzo uważnie zapoznają się z towarem przy dokonywaniu zakupu towarów trwałych i o charakterze technologicznym, kształt głośnika może zostać zarejestrowany jako trójwymiarowy znak towarowy, mając także na uwadze całościowe wrażenie estetyczne, jakie wywołuje. Ponadto Sąd uściślił, że choć szczególne lub oryginalne właściwości nie stanowią warunku sine qua non rejestracji, to jednak ich obecność może nadać wymagany poziom charakteru odróżniającego znakowi towarowemu, który w przeciwnym razie byłby go pozbawiony.

Natomiast w wyroku w sprawie Neumann przeciwko OHIM (Kształt główki mikrofonu)⁷² Sąd utrzymał w mocy odmowę OHIM zarejestrowania jako wspólnotowego znaku towarowego kształtu główki mikrofonu. Jakkolwiek przeciętny konsument omawianych

⁷⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (Dz.U. L 11, str. 1).

⁷¹ Wyroki Sądu: z dnia 7 lutego 2007 r. w sprawie T-317/05 Kustom Musical Amplification przeciwko OHIM (Kształt gitary); z dnia 13 czerwca 2007 r. w sprawie T-441/05 IVG Immobilien przeciwko OHIM (I), i z dnia 10 października 2007 r. w sprawie T-460/05 Bang & Olufsen przeciwko OHIM (Kształt głośnika).

⁷² Wyrok Sądu z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-358/04 Neumann przeciwko OHIM (Kształt główki mikrofonu).

towarów zwraca prawdopodobnie uwagę na różne szczegóły techniczne lub estetyczne tych towarów, nie oznacza to samo przez się, że postrzega je jako pełniące funkcję znaku towarowego. Ponadto charakter odróżniający nie może wynikać z faktu, że przedsiębiorstwa konkurencyjne zostałyby zmuszone do zaprzestania wytwarzania lub wprowadzania do obrotu towarów o analogicznym kształcie.

2. Względne podstawy odmowy rejestracji

a) Komplementarny charakter towarów

W wyroku w sprawie El Corte Inglés przeciwko OHIM – Bolaños Sabri (PiraÑAM diseño original Juan Bolaños)⁷³ Sąd stwierdził nieważność decyzji OHIM, w której stwierdzono brak podobieństwa między, z jednej strony, odzieżą, obuwiem i nakryciami głowy a, z drugiej strony, wyrobami ze skóry takimi jak torebki, portmonetki i portfele. Ocena komplementarnego charakteru tych towarów powinna bowiem uwzględniać fakt, iż mogą one pełnić powszechnie uznaną funkcję estetyczną i przyczynić się jako całość do stworzenia zewnętrznego wizerunku konsumentów. Dokonując oceny, w jaki sposób należy postrzegać związki łączące rozpatrywane towary, należy uwzględnić ewentualny wymóg koordynacji różnych elementów składowych tego zewnętrznego wizerunku w ramach procesu tworzenia lub nabycia tych towarów. Ze względu na taki sposób postrzegania konsumenci mogą myśleć, że towary te zostały wyprodukowane przez to samo przedsiębiorstwo.

W tej samej kwestii w dwóch innych wyrokach stwierdzono odpowiednio, że stopień komplementarności między kieliszkami do wina, karafkami i dekanterami z jednej strony a winem z drugiej strony nie jest wystarczający, by uznać istnienie podobieństwa rozpatrywanych towarów oraz że oczywistej różnicy między produktami perfumeryjnymi a wyrobami ze skóry nie mogą podważyć względy związane z ich ewentualną komplementarnością estetyczną⁷⁴.

b) Sprzeciwy oparte na innych oznaczeniach niż wcześniejsze znaki towarowe

Artykuł 8 ust. 4 rozporządzenia nr 40/94 umożliwia wniesienie sprzeciwu wobec rejestracji wspólnotowego znaku towarowego poprzez powołanie się na inne oznaczenie niż wcześniejszy znak towarowy. Przy okazji sporu między czeską spółką Budějovický Budvar a amerykańską spółką Anheuser-Busch w kwestii wspólnotowych znaków towarowych

⁷³ Wyrok Sądu z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie T-443/05.

⁷⁴ Wyrok Sądu z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie T-263/03 Mülhens przeciwko OHIM – Conceria Toska (TOSKA). Taką samą analizę można znaleźć w wyrokach Sądu z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawach: T-28/04 Mülhens przeciwko OHIM – Cara (TOSKA LEATHER) i T-150/04 Mülhens przeciwko OHIM – Minoronzoni (TOSCA BLU).

BUDWEISER i BUD Sąd sprecyzował zakres praw przyznanych przez ten przepis⁷⁵. Stwierdzono, iż Budějovický Budvar, która zarejestrowała wcześniej we Francji – na podstawie porozumienia lizbońskiego o ochronie oznaczeń pochodzenia – nazwy pochodzenia dla piwa, nie mogła się na to powołać w celu sprzeciwienia się zgłoszeniom spółki Anheuser-Busch dotyczącym towarów identycznych lub podobnych. Prawo francuskie bowiem, choć rozciąga ochronę przewidzianą w porozumieniu lizbońskim na przypadki, w których towary nie są podobne, wymaga jednak, by użycie spornych oznaczeń przez osobę trzecią mogło stanowić we Francji nienależne korzystanie z powszechnej znajomości danych nazw pochodzenia lub mogło tę powszechną znajomość osłabić, czego Budějovický Budvar nie wykazała.

c) Renoma wcześniejszego znaku towarowego

Zgodnie z art. 8 ust. 5 rozporządzenia nr 40/94 właściciel wcześniejszego znaku towarowego cieszącego się renomą jest uprawniony do wniesienia sprzeciwu wobec wniosku o rejestrację znaku towarowego podobnego lub identycznego, nawet jeśli ten ostatni znak towarowy dotyczy wyłącznie towarów lub usług różnych od towarów lub usług objętych wcześniejszym znakiem towarowym.

W wyroku w sprawie Sigla przeciwko OHIM – Elleni Holding (VIPS)⁷⁶ chodziło o ustalenie, czy renoma słownego znaku towarowego VIPS, obejmującego w szczególności sieć restauracji typu fast-food, mogła stanowić przeszkodę dla rejestracji tego samego znaku towarowego między innymi dla usług oprogramowania komputerów przeznaczonych dla hoteli lub restauracji. Sąd uściślił, iż dla wystąpienia niebezpieczeństwa polegającego na tym, że zgłoszony znak czerpie nienależne korzyści z renomy lub charakteru odróżniającego znaku wcześniejszego, nie jest konieczne, by konsument pomylił się co do pochodzenia handlowego danego towaru lub usługi, lecz by jego uwagę przyciągnął sam zgłoszony znak i by nabył oznaczany nim towar lub usługę z uwagi na to, że są oznaczone tym właśnie znakiem, będącym identycznym z wcześniejszym, cieszącym się renomą znakiem towarowym lub do niego podobnym. Ocena ta różni się zatem od oceny mającej na celu ustalenie istnienia prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd co do pochodzenia handlowego danego towaru lub usługi. Zważywszy, że konieczne przesłanki nie zostały spełnione, Sąd oddalił zarzut.

Natomiast w sprawie Aktieselskabet af 21. november 2001 przeciwko OHIM – TDK Kabushiki Kaisha (TDK)⁷⁷ Sąd orzekł, iż fakt, że wcześniejszy znak towarowy TDK, używany do oznaczania urządzeń do nagrywania dźwięku i obrazu, miał charakter wysoce odróżniający z uwagi na zdobytą przez niego renomę, umożliwił jego właścicielowi sprzeciwić się

⁷⁵ Wyroki Sądu: z dnia 12 czerwca 2007 r. w sprawach połączonych: T-57/04 i T-71/04 Budějovický Budvar i Anheuser-Busch przeciwko OHIM (AB GENUINE Budweiser KING OF BEERS); od T-53/04 do T-56/04, T-58/04 i T-59/04 Budějovický Budvar przeciwko OHIM – Anheuser-Busch (BUDWEISER) oraz od T-60/04 do T-64/04 Budějovický Budvar przeciwko OHIM – Anheuser-Busch (BUD).

⁷⁶ Wyrok Sądu z dnia 22 marca 2007 r. w sprawie T-215/03.

⁷⁷ Wyrok Sądu z dnia 6 lutego 2007 r. w sprawie T-477/04 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-197/07 P).

skutecznie rejestracji tego samego znaku towarowego dla odzieży sportowej. Z uwagi bowiem na używanie wcześniejszego znaku towarowego w ramach działalności sponsoringu, zwłaszcza w zakresie imprez sportowych, istnieje ryzyko czerpania w przyszłości przez zgłoszony znak towarowy nienależnych korzyści z reputacji wcześniejszego znaku towarowego, przy czym ryzyko to nie jest jedynie hipotetyczne. Ponadto w wyroku w sprawie *Antartica przeciwko OHIM – Nasdaq Stock Market (nasdaq)*⁷⁸ zostało uściślone, iż dowód na istnienie tego ryzyka może zostać przeprowadzony między innymi na podstawie logicznych wniosków wynikających z analizy prawdopodobieństwa i przy wzięciu pod uwagę zwyczajowych praktyk stosowanych we właściwym sektorze handlowym, jak również wszystkich innych okoliczności danego przypadku.

3. Postępowania w sprawie unieważnienia

Zgodnie z art. 51 i nast. rozporządzenia nr 40/94 do OHIM mogą być wnoszone wnioski o unieważnienie wspólnotowych znaków towarowych, które zostały już zarejestrowane. Na trzy skargi w tej materii rozpatrywane w trakcie omawianego okresu Sąd wydał dwa wyroki stwierdzające nieważność decyzji izby odwoławczej⁷⁹, a w jednym z nich [w wyroku w sprawie *La Perla przeciwko OHIM – Worldgem Brands (NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC)*] przypomniał, iż stosowanie art. 8 ust. 5 rozporządzenia nr 40/94 nie wymaga istnienia prawdopodobieństwa wprowadzenia w błąd.

W drugim wyroku, w którym stwierdzono nieważność decyzji izby odwoławczej [wyrok w sprawie *Conсорzio per la tutela del formaggio Grana Padano przeciwko OHIM – Biraghi (GRANA BIRAGHI)*], pojawiło się pytanie, czy ochrona, jaką rozporządzenie nr 2081/92⁸⁰ przyznaje chronionej nazwie pochodzenia (zwanej dalej „ch.n.p.”) „grana padano”, uzasadniała unieważnienie znaku towarowego GRANA BIRAGHI. Przypomniawszy, że stosowanie rozporządzenia nr 40/94 nie może naruszać ochrony przyznanej ch.n.p., Sąd orzekł, iż OHIM zobowiązany jest odmówić rejestracji lub stwierdzić nieważność każdego znaku towarowego, który przejmując zarejestrowaną nazwę dla produktów nieobjętych rejestracją lub który zawłaszcza, imituje lub czyni aluzję do ch.n.p. W tym celu winien on dokonać szczegółowej analizy i sprawdzić, czy zgłoszony znak towarowy zawiera jedynie element rodzajowy ch.n.p. To sprawdzenie powinno opierać się na wskazówkach o charakterze prawnym, ekonomicznym, technicznym, historycznym, kulturalnym i społecznym, na właściwych przepisach krajowych i wspólnotowych, jak również na sposobie, w jaki przeciętny konsument postrzega nazwę (ewentualnie stwierdzonym na podstawie badań opinii konsumentów). W tym konkretnym przypadku Sąd orzekł, iż izba odwoławcza błędnie uznała, że nazwa „grana” jest nazwą rodzajową i że istnienie ch.n.p. „grana padano” nie stanowi przeszkody dla rejestracji znaku towarowego GRANA BIRAGHI.

⁷⁸ Wyrok Sądu z dnia 10 maja 2007 r. w sprawie T-47/06 (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-320/07 P).

⁷⁹ Wyroki Sądu: z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie T-137/05 *La Perla przeciwko OHIM – Worldgem Brands (NIMEI LA PERLA MODERN CLASSIC)* i z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-291/03 *Conсорzio per la tutela del formaggio Grana Padano przeciwko OHIM – Biraghi (GRANA BIRAGHI)*.

⁸⁰ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2081/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 208, str. 1).

4. Zagadnienia formalne i proceduralne

a) Postępowanie przed Wydziałem Sprzeciwów

Sąd uznał za zgodny z niezbędnymi wymogami formalnymi sprzeciw, który ograniczał się do wskazania, iż opiera się na prawdopodobieństwie wprowadzenia w błąd, gdyż ta wzmianka była wystarczająca do tego, by OHIM i zgłaszający wiedzieli, na jakiej podstawie został oparty sprzeciw⁸¹. Uściślił on również, że data otrzymania przez OHIM faksem niekompletnego pisma zawierającego sprzeciw jest brana pod uwagę dla celów dotrzymania terminu do wniesienia sprzeciwu, w przypadku gdy wnoszący sprzeciw – z własnej inicjatywy – dostarcza OHIM z dołożeniem staranności kompletną wersję powyższego pisma⁸².

Jeśli chodzi o badanie zasadności sprzeciwów, Sąd uściślił, iż Wydział Sprzeciwów musi przeprowadzić takie badanie nawet wtedy, gdy uzasadnienie pisma wszczynającego postępowanie ogranicza się do samej wzmianki „Prawdopodobieństwo wprowadzenia w błąd” i gdy wyjaśnienie podstaw sprzeciwu nie może zostać uwzględnione, ponieważ zostało przedłożone w innym języku niż język sprzeciwu. Brak tłumaczenia nie pociąga bowiem za sobą oddalenia sprzeciwu jako bezzasadnego. Niemniej jednak badanie powinno uwzględniać jedynie informacje zawarte w zgłoszeniu znaku towarowego, w rejestracji wcześniejszego znaku towarowego i w części pisma zawierającego sprzeciw zredagowanej w języku sprzeciwu⁸³. Ponadto Sąd wskazał, że Wydział Sprzeciwów nie jest zobowiązany do wyznaczenia zainteresowanej stronie terminu do usunięcia tego uchybienia. Wspomniany wydział ma zatem prawo odmówić wzięcia pod uwagę dowodów, których wnoszący sprzeciw nie przedłożył w odpowiednim czasie we właściwym języku⁸⁴.

b) Ciągłość funkcjonalna

W trakcie omawianego okresu Sąd stwierdził nieważność trzech decyzji izb odwoławczych, w których odmówiono wzięcia pod uwagę okoliczności faktycznych i dowodów, których strony nie przedstawiły w odpowiednim terminie przed wydziałami sprzeciwów⁸⁵. Mając na uwadze zalecenia niedawnego orzecznictwa Trybunału⁸⁶, Sąd orzekł, iż wprowadzenie strona nie ma bezwarunkowego prawa do tego, by okoliczności faktyczne i dowody, które

⁸¹ Wyrok Sądu z dnia 16 stycznia 2007 r. w sprawie T-53/05 Calvo Growers przeciwko OHIM – Calvo Sanz (Calvo).

⁸² Wyrok Sądu z dnia 15 maja 2007 r. w sprawach połączonych T-239/05, od T-240/05 do T-247/05, T-255/05, T-274/05 i T-280/05 Black & Decker przeciwko OHIM – Atlas Copco (Trójwymiarowe przedstawienie żółtego i czarnego urządzenia elektrycznego i in.).

⁸³ Wyrok w sprawie Calvo, zob. przypis 81.

⁸⁴ Wyrok Sądu z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie T-192/04 Flex Equipos de Descanso przeciwko OHIM – Leggett & Platt (LURA-FLEX).

⁸⁵ Wyżej wymieniony w przypisie 82 wyrok Sądu w sprawie LURA-FLEX; wyroki Sądu: z dnia 4 października 2007 r. w sprawie T-481/04 Advance Magazine Publishers przeciwko OHIM – Capela & Irmãos (VOGUE) i z dnia 6 listopada 2007 r. w sprawie T-407/05 SAEME przeciwko OHIM – Racke (REVIAN's).

⁸⁶ Wyrok Trybunału z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie C-29/05 P OHIM przeciwko Kaul, Zb.Orz. str. I-2213.

przedstawiła z opóźnieniem, zostały zbadane przez izbę odwoławczą, niemniej jednak izba ta – z zastrzeżeniem odmiennego przepisu – dysponuje zakresem uznania co do tego, czy owe okoliczności powinny czy też nie powinny zostać uwzględnione w wymaganej od niej decyzji. W związku z tym każda decyzja w tym względzie powinna być należycie uzasadniona i oceniać z jednej strony, czy okoliczności przedstawione z opóźnieniem mogą *prima facie* mieć faktyczne znaczenie dla wyniku postępowania w sprawie sprzeciwu, zaś z drugiej strony, czy stadium postępowania, w którym ma miejsce takie opóźnione przedstawienie, i okoliczności z nim związane nie stoją na przeszkodzie uwzględnieniu powyższych okoliczności. Ponadto w innej sprawie⁸⁷, stwierdziwszy, że mające zastosowanie przepisy nie pozostawiały izbie odwoławczej żadnej swobody, Sąd potwierdził, iż ta ostatnia słusznie odmówiła uwzględnienia dowodu rzeczywistego używania wcześniejszego znaku towarowego, jaki wnoszący sprzeciw przedłożył z opóźnieniem przed Wydziałem Sprzeciwów.

W odniesieniu do obowiązku uzasadnienia Sąd podkreślił, iż w przypadku gdy izba odwoławcza utrzymała w mocy w całości decyzję Wydziału Sprzeciwów, decyzja ta oraz jej uzasadnienie stanowią elementy kontekstu, w którym izba odwoławcza wydała swoją decyzję⁸⁸.

Ponadto Sąd zasygnalizował, że w przypadku gdy izba odwoławcza uznaje za bezzasadną względną podstawę odmowy przyjętą przez Wydział Sprzeciwów, jest ona zobowiązana wypowiedzieć się na temat innych podstaw ewentualnie podniesionych przed tym wydziałem, nawet jeśli wydział ten je odrzucił lub ich nie zbadał⁸⁹.

Ponadto Sąd uznał, iż fakt, że strona, która żąda stwierdzenia nieważności decyzji izby odwoławczej, w której został uwzględniony sprzeciw wobec rejestracji zgłoszonego znaku towarowego, nie zakwestionowała przed izbą odwoławczą podobieństwa spornych znaków towarowych, nie może w żadnym wypadku skutkować zwolnieniem OHIM z obowiązku rozstrzygnięcia kwestii, czy te znaki towarowe są podobne lub identyczne. Taka okoliczność tym bardziej nie może zatem skutkować pozbawieniem tej strony prawa do podważenia – w granicach faktycznych i prawnych ram sporu przed izbą odwoławczą – oceny tej kwestii dokonanej przez tę ostatnią instancję⁹⁰.

c) Stosunek między bezwzględnymi i względnymi podstawami odmowy

W wyroku w sprawie Ekabe International przeciwko OHIM – Ebro Puleva (OMEGA3)⁹¹ Sąd orzekł, iż jeżeli OHIM – w ramach postępowania w sprawie sprzeciwu – dojdzie do wniosku,

⁸⁷ Wyrok Sądu z dnia 12 grudnia 2007 r. w sprawie T-86/05 K & L Ruppert Stiftung przeciwko OHIM – Lopes de Almeida Cunha i in. (CORPO livre).

⁸⁸ Wyrok Sądu z dnia 21 listopada 2007 r. w sprawie T-111/06 Wesergold Getränkeindustrie przeciwko OHIM – Lidl Stiftung (VITAL FIT).

⁸⁹ Wyżej wymieniony w przypisie 76 wyrok w sprawie VIPS.

⁹⁰ Wyrok Sądu z dnia 18 października 2007 r. w sprawie T-425/03 AMS przeciwko OHIM – American Medical Systems (AMS Advanced Medical Services) (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-565/07 P).

⁹¹ Wyrok Sądu z dnia 18 października 2007 r. w sprawie T-28/05.

że element dominujący wspólny dla dwóch znaków towarowych jest pozbawiony odróżniającego charakteru, to powinien on wszcząć ponownie procedurę badania zgłoszonego znaku towarowego i stwierdzić, że taka bezwzględna podstawa odmowy stoi na przeszkodzie rejestracji danego znaku towarowego. W tym konkretnym przypadku skarga została oddalona z tego powodu, że skarżący nie ma żadnego interesu prawnego w stwierdzeniu nieważności decyzji odrzucającej jego wniosek o rejestrację w oparciu o względną podstawę odmowy rejestracji, gdy to stwierdzenie nieważności może jedynie spowodować wydanie przez OHIM nowej decyzji odrzucającej wniosek o rejestrację, tym razem w oparciu o bezwzględną podstawę odmowy rejestracji.

d) [Możliwość ograniczenia listy produktów objętych zgłoszeniem znaku towarowego](#)

Orzecznictwo, zgodnie z którym skarżący ma prawo ograniczyć wykaz towarów objętych jego zgłoszeniem znaku towarowego, o ile oświadczenie to może być interpretowane w ten sposób, iż nie żąda on już stwierdzenia nieważności decyzji o odrzuceniu w zakresie, w jakim odnosi się ona do towarów, które zostały przez niego obecnie wykluczone⁹², rozwinęło się w omawianym okresie, jako że Sąd dwukrotnie odmówił uwzględnienia podniesionych ograniczeń. Po pierwsze, fakt ograniczenia zgłoszenia znaku towarowego obejmującego pierwotnie mikrofony do samych „mikrofonów studyjnych i ich części” został uznany za mogący zmienić przedmiot sporu, zważywszy, że właściwy krąg odbiorców uległby zmianie w porównaniu z kręgiem wziętym pod uwagę przez izbę odwoławczą⁹³. Po drugie, ograniczenie, które nie ma na celu wycofania jednego towaru lub większej ich liczby z wykazu, lecz jedynie zmianę przeznaczenia wszystkich towarów figurujących w tym wykazie, zostało uznane za mogące mieć wpływ na badanie zgłoszenia dokonane przez OHIM⁹⁴.

[Dostęp do dokumentów](#)

W trzech wyrokach wydanych w trakcie 2007 r. dotyczących rozporządzenia nr 1049/2001⁹⁵ Sąd sprecyzował zakres niektórych wyjątków od zasady przejrzystości przewidzianych w tym rozporządzeniu, aby chronić w pierwszej kolejności interes publiczny w ramach stosunków międzynarodowych i polityki finansowej, monetarnej lub ekonomicznej Wspólnoty, w drugiej kolejności prywatność i integralność osoby fizycznej, w trzeciej kolejności postępowanie sądowe oraz w czwartej kolejności – cele śledztwa.

⁹² Wyrok Sądu z dnia 5 marca 2003 r. w sprawie T-194/01 Unilever przeciwko OHIM (Owalna tabletka), Rec. str. II-383, pkt 13.

⁹³ Wyżej wymieniony w przypisie 16 wyrok w sprawie Kształt główki mikrofonu.

⁹⁴ Wyrok Sądu z dnia 20 listopada 2007 r. w sprawie T-458/05 Tegometall International przeciwko OHIM – Wuppermann (TEK).

⁹⁵ Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.U. L 145, str. 43). Wyroki Sądu: z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie T-264/04 WWF European Policy Programme przeciwko Radzie; z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-36/04 API przeciwko Komisji (będący przedmiotem odwołania w sprawie C-514/07 P), i z dnia 8 listopada 2007 r. w sprawie T-194/04 Bavarian Lager przeciwko Komisji.

Jeśli chodzi o pierwszy z powyższych wyjątków, przewidziany w art. 4 ust. 1 lit. a) tiret trzecie i czwarte rozporządzenia nr 1049/2001, w wyroku w sprawie WWF European Policy Programme przeciwko Radzie stwierdzono, że Rada miała prawo odmówić skarżącej dostępu do noty międzyinstytucjonalnej w przedmiocie kwestii związanych z konferencją ministerialną, którą Światowa Organizacja Handlu zorganizowała w Cancun we wrześniu 2003 r. Orzeczono bowiem, iż ujawnienie wspomnianej noty wiązałoby się z możliwym do przewidzenia w rozsądny sposób, a nie czysto hipotetycznym ryzykiem naruszenia marginesu negocjacyjnego Wspólnoty i jej państw członkowskich.

W wyroku w sprawie Bavarian Lager przeciwko Komisji Sąd sprecyzował zakres wyjątku od prawa dostępu do dokumentów mającego na celu ochronę prywatności i integralności osoby fizycznej [art. 4 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 1049/2001]. Sąd wyjaśnił stosunek między rozporządzeniem nr 1049/2001, które ma na celu zapewnienie jak największej możliwej przejrzystości procesowi decyzyjnemu władz publicznych, a rozporządzeniem nr 45/2001⁹⁶, które ma na celu zapewnienie ochrony prywatności osób fizycznych podczas przetwarzania danych osobowych. Rozstrzygając kwestię, czy Komisja miała prawo nie przekazać przedsiębiorstwu protokołu zawierającego nazwiska uczestników spotkania, które odbyło się kilka lat wcześniej w ramach postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom, Sąd przyznał, że ujawnienie tych danych osobowych stanowi wprawdzie „przetwarzanie danych” w rozumieniu rozporządzenia nr 45/2001, ale dodał, iż to przetwarzanie jest zgodne z prawem, gdyż wynika ono z wymogu poszanowania prawnego obowiązku ujawnienia danych ustanowionego w rozporządzeniu nr 1049/2001.

Ponadto z uwagi na to, że rozporządzenie nr 1049/2001 przewiduje, iż osoba wnioskująca o udzielenie dostępu do dokumentu nie jest zobowiązana do podania uzasadnienia swojego wniosku, Sąd orzekł, że wykazanie konieczności przekazania danych wymagane w rozporządzeniu nr 45/2001 nie ma zastosowania. Ochrona danych osobowych pozostaje jednak zagwarantowana, jako że rozporządzenie nr 1049/2001 pozwala odmówić dostępu do dokumentu, gdy jego ujawnienie naruszałoby ochronę prywatności i integralności zainteresowanych osób fizycznych. Przypomniawszy, że żaden zasadniczy powód nie pozwala na wykluczenie działalności zawodowej lub gospodarczej z pojęcia „prywatności”, Sąd stwierdził, iż ujawnienie nazwisk uczestników spotkania zorganizowanego przez Komisję nie angażowało prywatności danych osób fizycznych, jako że podczas spotkania wyraziły one stanowisko podmiotów, które reprezentowały, a nie swoje własne. W tych okolicznościach ujawnienie nazwisk uczestników nie wymagało uprzedniej zgody zainteresowanych osób.

Jeśli chodzi o wyjątek od zasady przejrzystości mający na celu ochronę postępowania sądowego (art. 4 ust. 2 tiret drugie rozporządzenia nr 1049/2001), ww. wyrok w sprawie API przeciwko Komisji przyniósł rozwój orzecznictwa dotyczącego prawa dostępu do dokumentów procesowych, jakie instytucje składają w sądach wspólnotowych.

Rozpoznając skargę, jaką Association de la presse internationale (stowarzyszenie prasy międzynarodowej) wniosło na decyzję Komisji odmawiającą mu dostępu do niektórych

⁹⁶ Rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych (Dz.U. 2001, L 8, str. 1).

dokumentów związanych z wieloma sprawami, które toczyły się przed Trybunałem lub Sądem, ten ostatni przypomniał najpierw, że Komisja jest zobowiązana przeanalizować konkretnie treść każdego dokumentu, w odniesieniu do którego został złożony wniosek o udzielenie dostępu. Nie miała ona zatem prawa uznać w abstrakcyjny sposób, że wszystkie pisma procesowe złożone w sprawach, w których była ona stroną, były automatycznie i w całości objęte omawianym wyjątkiem. Możliwość nieprzeprowadzenia analizy treści wnioskowanych dokumentów jest bowiem dopuszczalna jedynie wtedy, gdy jest oczywiste, że powołany wyjątek ma zastosowanie do całej ich treści. W tym względzie Sąd zauważył, iż z uwagi na to, że Komisja powinna być w stanie bronić swojego stanowiska przed wszelkimi wpływami zewnętrznymi, aż do momentu rozprawy może ona odmówić ujawnienia swoich pism procesowych, bez konieczności uprzedniego dokonania konkretnej oceny treści tych pism. Natomiast po odbyciu się rozprawy Komisja ma obowiązek dokonania konkretnej oceny każdego żadanego dokumentu.

Jeśli chodzi o odmowę dostępu do pism procesowych odnoszących się do sprawy już zamkniętej, Sąd uznał, iż nie można powołać się skutecznie na wyjątek dotyczący ochrony postępowań sądowych w zakresie, w jakim treść pism procesowych została już ujęta w sprawozdaniu z rozprawy, była rozpatrywana na jawnej rozprawie i została zawarta w wyroku.

Ponadto Sąd wypowiedział się również w kwestii zakresu wyjątku od zasady przejrzystości mającego na celu ochronę celów śledztwa (art. 4 ust. 2 tiret trzecie rozporządzenia nr 1049/2001) i orzekł, że ten wyjątek nie upoważnia Komisji do odmówienia opinii publicznej dostępu do dokumentów dotyczących postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom aż do momentu, w którym zainteresowane państwo członkowskie zastosuje się do wyroku stwierdzającego naruszenie prawa wspólnotowego przez to państwo.

Inne uściślenia dotyczące tego samego wyjątku przyniósł ww. wyrok w sprawie *Bavarian Lager* przeciwko Komisji. Sąd stwierdził, że nawet jeśli konieczność ochrony anonimowości osób dostarczających Komisji informacji o ewentualnych naruszeniach prawa wspólnotowego stanowi usankcjonowany prawem cel mogący uzasadnić nieudzielenie przez Komisję całkowitego czy nawet częściowego dostępu do niektórych dokumentów, to Komisja nie ma prawa wypowiadać się in abstracto na temat naruszenia jej czynności śledczych, jakie może zostać spowodowane ujawnieniem żądanych danych. Natomiast powinna ona wykazać, że cel tych czynności został konkretnie i rzeczywiście zagrożony przez ujawnienie dokumentu wnioskowanego wiele lat po zamknięciu postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom, w ramach którego został on sporządzony.

Wspólna polityka rolna

Na mocy wyroku w sprawie *Węgry* przeciwko Komisji⁹⁷, wydanego w trybie przyspieszonym, Sąd stwierdził nieważność rozporządzenia Komisji nr 1572/2006⁹⁸ wprowadzającego

⁹⁷ Wyrok Sądu z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie T-310/06.

⁹⁸ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1572/2006 z dnia 18 października 2006 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 824/2000 ustanawiające procedury przejęcia zbóż przez agencje interwencyjne oraz metody analizy do oznaczania jakości zbóż (Dz.U. L 290, str. 29).

nowe kryterium jakości, a mianowicie kryterium ciężaru właściwego, które musi być spełnione przez kukurydzę w celu zakwalifikowania do objęcia systemem skupu interwencyjnego przez właściwe agencje krajowe, które skupują po określonej cenie zebraną we Wspólnocie i zaoferowaną im kukurydzę, pod warunkiem że oferty są zgodne z ustanowionymi warunkami, w szczególności pod względem jakości i ilości. Wprowadzenie kryterium ciężaru właściwego było uzasadnione – zgodnie z tym rozporządzeniem – w świetle nowej sytuacji w systemie interwencyjnym związanej między innymi z długoterminowym składowaniem niektórych zbóż i jego wpływem na jakość produktów.

Sąd zauważył w pierwszej kolejności, że wprowadzając nowe kryterium odnoszące się do ciężaru właściwego kukurydzy dwanaście dni przed wejściem w życie rozporządzenia, to jest w chwili, kiedy producenci dokonali już zasiewów i nie mogli już wpłynąć na ciężar właściwy zbiorów, zaskarżone przepisy mają wpływ na inwestycje danych producentów, ponieważ zmieniły one zasadniczo warunki skupu interwencyjnego kukurydzy. Jako że wprowadzenie nowego kryterium ciężaru właściwego nie zostało zapowiedziane zainteresowanym rolnikom w odpowiednim czasie, Komisja naruszyła ich uzasadnione oczekiwania.

Ponadto w drugiej kolejności Sąd zauważył, że zgodnie z samym brzmieniem powyższego rozporządzenia wzmocnienie obowiązujących uprzednio kryteriów jakościowych jest konieczne w celu zmniejszenia stopnia podatności produktów interwencyjnych na zniszczenie oraz ze względu na ich przyszłe wykorzystanie. Natomiast rozporządzenie to nie wyjaśnia w sposób jasny i wyraźny, w jakim stopniu wprowadzenie kryterium ciężaru właściwego ma na celu również zaostrenie kryteriów jakości kukurydzy. Zwracając uwagę na to, że argument Komisji, zgodnie z którym ciężar właściwy jest istotny dla oceny jakości kukurydzy, ponieważ ma on wpływ na wartość odżywczą kukurydzy, nie tylko nie jest poparty żadnym dowodem, ale – co więcej – pozostaje w sprzeczności z dokumentami oddanymi do dyspozycji Sądu przez samą Komisję, oraz przypominając, że zadaniem Sądu nie jest zastępowanie stron w przeprowadzaniu dowodu, Sąd może jedynie stwierdzić istnienie oczywistego błędu w ocenie.

II. Spory dotyczące odszkodowania

Właściwość Sądu

Sąd wydał w tym roku trzy postanowienia⁹⁹ precyzujące zakres jego właściwości w ramach sporów dotyczących odszkodowania.

Okoliczność, iż art. 235 WE w związku z art. 288 WE nadaje sądowi wspólnotowemu wyłączną właściwość do orzekania w zakresie skarg o odszkodowanie za szkody, które

⁹⁹ Postanowienia Sądu: z dnia 5 lutego 2007 r. w sprawie T-91/05 Sinara Handel przeciwko Radzie i Komisji; ww. postanowienie w sprawie Commune de Champagne i in. przeciwko Radzie i Komisji, i z dnia 5 września 2007 r. w sprawie T-295/05 Document Security Systems przeciwko EBC.

można przypisać Wspólnocie, nie może zwalniać sądu wspólnotowego z obowiązku zbadania prawdziwego charakteru wniesionej do niego skargi tylko z tego powodu, że zarzucana wina jest przypisywana instytucjom wspólnotowym. I tak w postanowieniu w sprawie Sinara Handel przeciwko Radzie i Komisji Sąd uznał, że nie jest właściwy do rozstrzygnięcia skargi o odszkodowanie z tytułu utraconych korzyści równych sumie cel antydumpingowych, pomniejszonych o podatek, zapłaconych w spornym okresie. W rzeczywistości szkoda ta musi zostać uznana za wynikającą wyłącznie z zapłaty kwoty należnej tytułem nałożonych cel antydumpingowych, tak iż skarga obejmuje ostatecznie wnioski o zwrot tych cel. Do rozpatrzenia takiego wniosku właściwe są jednak jedynie sądy krajowe.

Sprawa Document Security Systems przeciwko EBC, która została zakończona wydaniem postanowienia, skłoniła Sąd do uściślenia jego właściwości do orzekania w zakresie odpowiedzialności Wspólnoty, w przypadku gdy zarzucana wina polega na naruszeniu przepisu prawa krajowego.

Powołując się na fakt bycia właścicielem patentu europejskiego uznanego w dziewięciu państwach członkowskich, dotyczącego elementów ochrony przed podrabianiem banknotów, skarżąca uważała, że Europejski Bank Centralny (zwany dalej „EBC”) naruszył prawa przyznane tym patentem. Skarżąca wniosła do Sądu o stwierdzenie, że EBC naruszył prawa przyznane patentem oraz zasądzenie od niego odszkodowania z tytułu naruszenia tych praw. Sąd zważył, po pierwsze, że zgodnie z Konwencją o udzielaniu patentów europejskich patent europejski wywołuje ten sam skutek prawny co patent krajowy w poszczególnych państwach członkowskich oraz, po drugie, że wszelkie naruszenia patentu europejskiego są oceniane zgodnie z prawem krajowym. Sąd wyciągnął stąd wniosek, że celem skargi skarżącej jest zarzucenie EBC naruszenia dziewięciu patentów krajowych, co nie należy do właściwości sądów wspólnotowych, lecz do właściwości organów krajowych.

Wprawdzie żądania w przedmiocie odszkodowania należą do właściwości Sądu, niemniej jednak skarga została oddalona jako pozbawiona jakiejkolwiek podstawy prawnej, ponieważ sporne naruszenie nie zostało stwierdzone przez sądy krajowe. Sąd dodał, iż bieg terminu przedawnienia skargi przeciwko Wspólnocie może się rozpocząć dopiero od chwili, gdy skarżąca uzyska od właściwych sądów krajowych stwierdzenie istnienia naruszenia.

Wreszcie w ramach sprawy Commune de Champagne i in. przeciwko Radzie i Komisji zakończonej wydaniem ww. postanowienia Sąd podkreślił, iż rzekomo szkodliwe skutki, jakie umowa międzynarodowa zawarta między Wspólnotą a Konfederacją Szwajcarską powoduje względem skarżących na terytorium Szwajcarii, wynikają wyłącznie z tego, że decydując się w sposób suwerenny na podpisanie i ratyfikację tej umowy, Konfederacja Szwajcarska zgodziła się na związanie tą umową i zobowiązała się do podjęcia środków właściwych do zapewnienia wykonania zobowiązań z niej wynikających. Wynika stąd, że ewentualna szkoda, jaką skarżący mogli ponieść na terytorium Szwajcarii z powodu przepisów wydanych przez władze szwajcarskie w wykonaniu umowy, nie może być przypisana Wspólnocie, a zatem Sąd nie jest właściwy do rozpoznania powództwa o jej naprawienie.

Przesłanki materialne

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w dziedzinie odpowiedzialności Wspólnoty za szkody poniesione przez jednostki wskutek naruszenia prawa wspólnotowego, które może być przypisane instytucji lub organowi Wspólnoty, prawo do odszkodowania powstaje, jeżeli spełnione są łącznie trzy przesłanki, a mianowicie jeżeli naruszony przepis prawa ma na celu przyznanie praw jednostkom, naruszenie jest wystarczająco istotne oraz istnieje bezpośredni związek przyczynowy pomiędzy naruszeniem obowiązku ciążącego na podmiocie odpowiedzialnym za dane działanie a szkodą poniesioną przez poszkodowane osoby¹⁰⁰.

1. Pojęcie przepisu przyznającego prawa jednostkom

W wyroku w sprawie *Cytimo przeciwko Komisji*¹⁰¹ Sąd orzekł, iż przy okazji negocjacji zmierzających do zawarcia umowy między wspólnotową władzą publiczną a oferentem w ramach procedury udzielania zamówień publicznych przestrzeganie zasady dobrej wiary i zakaz nadużywania prawa stanowią normy, które przyznają prawa jednostkom. Ponadto, jakkolwiek z art. 101 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1605/2002¹⁰² wynika, że zamawiającemu przysługuje bardzo szeroki zakres uznania odnośnie do rezygnacji z zawarcia umowy, a w związku z tym zerwania negocjacji poprzedzających zawarcie umowy, Komisja naruszyła jednak w sposób wystarczająco istotny zasadę dobrej wiary i dopuściła się nadużycia przyznanego jej przez to rozporządzenie prawa do rezygnacji z udzielenia zamówienia publicznego, kontynuując przez dwa miesiące negocjacje poprzedzające zawarcie umowy, choć wiedziała, że są one skazane na niepowodzenie. Sąd uznał zatem, że nie powiadamiając skarżącej bezzwłocznie o swojej decyzji w sprawie rezygnacji z udzielenia zamówienia, Komisja pozbawiła ją poważnej możliwości wynajęcia budynku osobie trzeciej przez okres dwóch miesięcy.

Jeśli chodzi o przepisy naruszone przez Komisję w ramach analiz ekonomicznych, jakie przeprowadza ona w celu kontroli koncentracji, w wyroku w sprawie *Schneider Electric przeciwko Komisji*¹⁰³ Sąd orzekł, iż choć pewne zasady i przepisy, jakich należy przestrzegać przy dokonywaniu analizy konkurencyjnej, mają charakter przepisów przyznających uprawnienia jednostkom, wszystkie normy, jakich Komisja musi przestrzegać w ramach dokonywania ocen ekonomicznych, nie mogą być automatycznie uważane za posiadające taki charakter. Sąd nie wypowiedział się jednak w tym konkretnym przypadku na temat charakteru przepisu, którego naruszenie było zarzucane, jako że poprzestał on na stwierdzeniu, że to naruszenie nie mogło być samo w sobie źródłem rzekomo poniesionej szkody.

¹⁰⁰ Wyrok Trybunału z dnia 5 marca 1996 r. w sprawach połączonych C-46/93 i C-48/93 *Brasserie du pêcheur i Factortame*, Rec. str. I-1029.

¹⁰¹ Wyrok Sądu z dnia 8 maja 2007 r. w sprawie T-271/04.

¹⁰² Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 248, str. 1).

¹⁰³ Wyrok Sądu z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie T-351/03.

Jeśli chodzi o naruszenie prawa do obrony przez to, że w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów Komisja nie poinformowała skarżącej, iż w przypadku nieprzedstawienia określonych środków zaradczych nie miała ona żadnej szansy na uzyskanie decyzji uznającej koncentrację za zgodną ze wspólnym rynkiem, Sąd – przypominając zasadniczą rolę pisma w sprawie przedstawienia zarzutów – uznał, że należy uwzględnić zarówno znaczenie interesów finansowych i branżowych nierozzerwalnie związanych z koncentracją o wymiarze wspólnotowym, jak i znaczny zasięg uprawnień kontrolnych, jakimi dysponuje Komisja w celu uregulowania konkurencji. Sąd wywiódł stąd, że skarżąca powołuje się na naruszenie przepisu mającego na celu przyznanie praw jednostkom.

Natomiast w wyroku w sprawie *Fédération des industries condimentaires de France i in. przeciwko Komisji*¹⁰⁴ Sąd uznał, że art. 211 WE i 133 WE – z uwagi na to, że są to normy upoważniające będące podstawą kompetencji – mają charakter instytucjonalny i nie stanowią zatem przepisów prawnych mających na celu przyznanie praw jednostkom.

2. Wystarczająco istotne naruszenie

Pojęcie wystarczająco istotnego naruszenia przepisu przyznającego prawa jednostkom stanowiło przedmiot znaczącego rozwoju w dziedzinie kontroli koncentracji przy okazji sprawy *Schneider Electric przeciwko Komisji*, która doprowadziła do wydania ww. wyroku.

Jako że Sąd stwierdził w pierwszym wyroku¹⁰⁵ nieważność decyzji Komisji uznającej za niezgodną ze wspólnym rynkiem koncentrację między Schneiderem a Legrandem, Schneider wniósł skargę o odszkodowanie w celu uzyskania naprawienia szkody poniesionej na skutek uchybień zawartych w owej decyzji.

Sąd przyznał, iż taki hamujący skutek, sprzeczny z ogólnym interesem wspólnotowym, mógłby powstać względem Komisji, gdyby pojęcie istotnego naruszenia było rozumiane jako obejmujące wszelkie błędy lub zawinienia, które, nawet jeśli przedstawiają niewątpliwy stopień istotności, wpisują się, ze względu na ich charakter lub zasięg, w zakres normalnego zachowania instytucji zobowiązanej do dbania o stosowanie reguł konkurencji, które są złożone i podlegają szerokiej swobodzie interpretacyjnej. Dokonując wyważenia spornych w tej sprawie interesów, Sąd wskazał, że nie można zatem uznać za wystarczająco istotne naruszenie uchybienia obowiązkowi prawnemu, które może być wytłumaczone obiektywnymi ograniczeniami, jakie nałożone są na działania instytucji i jej urzędników. Natomiast naruszenie takie może stanowić zachowanie, które wyraża się w akcie oczywiście sprzecznym z przepisem prawa i znacząco szkodliwym dla interesów osób trzecich i nie może być ani uzasadnione, ani wytłumaczone szczególnymi ograniczeniami, jakie nałożone są w obiektywny sposób na służbę w ramach jej normalnego funkcjonowania.

¹⁰⁴ Wyrok Sądu z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie T-90/03.

¹⁰⁵ Wyrok Sądu z dnia 22 października 2002 r. w sprawie T-310/01 *Schneider Electric przeciwko Komisji*, Rec. str. II-4071.

Jeśli chodzi o niedoskonałości analizy ekonomicznej, Sąd podkreślił, iż należy uwzględnić fakt, że taka analiza wiąże się zazwyczaj – zarówno na płaszczyźnie okoliczności faktycznych, jak i rozumowania przeprowadzonego na podstawie ich opisu – ze złożonymi wypowiedziami intelektualnymi, do których mogą się wkraść pewne braki, biorąc pod uwagę ograniczenia terminu, jakie są nałożone na instytucję. W związku z tym waga niedostatków dokumentacyjnych lub logicznych nie zawsze stanowi okoliczność wystarczającą do powstania odpowiedzialności Wspólnoty.

Jeśli chodzi o naruszenie prawa do obrony, Sąd stwierdził, że oczywiste i poważne naruszenie stanowi pominięcie przez Komisję wzmianki w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, istotnej w skutkach, a także w sentencji decyzji stwierdzającej niezgodność koncentracji ze wspólnym rynkiem. To naruszenie prawa do obrony nie znajduje jednak ani uzasadnienia, ani wytłumaczenia w szczególnych ograniczeniach nałożonych obiektywnie na działania służb Komisji.

3. Związek przyczynowy i przyczynienie się do własnej szkody

Sąd sprecyzował w ww. wyroku w sprawie *Schneider Electric* przeciwko Komisji, że analiza związku przyczynowego powinna polegać na porównaniu sytuacji wywołanej w odniesieniu do danej osoby trzeciej poprzez zawinione zachowanie z sytuacją, jaka miałaby miejsce w przypadku zachowania instytucji zgodnego z przepisem prawa. W przypadku gdy zawiniona okoliczność wpisuje się w decyzję prowadzącą do odmowy wnioskującemu zezwolenia, nie można domniemywać, że w przypadku braku zidentyfikowanej wady wnioskodawca zapewne korzystałby z danego zezwolenia.

W tym konkretnym przypadku Sąd zauważył, że nie dysponując prawem do uznania zgodności koncentracji ze wspólnym rynkiem, skarżąca mogła mieć jednak istotną szansę na uzyskanie pozytywnej decyzji, ponieważ nie można wykluczyć, że poprzez propozycje dezinwestycji skarżąca była w stanie nakłonić Komisję do uznania koncentracji, pod rygorem popełnienia błędu w ocenie, za zgodną ze wspólnym rynkiem. Niemniej jednak Sąd ocenił, że ocena zmian parametrów ekonomicznych, które z pewnością towarzyszyłyby ewentualnej decyzji stwierdzającej zgodność ze wspólnym rynkiem, jest zbyt niepewna, aby mogła być przedmiotem użytecznego porównania z sytuacją wynikającą z decyzji stwierdzającej niezgodność koncentracji ze wspólnym rynkiem. Z tego względu realizacja tej szansy jest związana ze zbyt niepewnymi czynnikami, aby mogły one być przedmiotem przekonującej kwantyfikacji, wobec czego nie istnieje wystarczająco ścisły związek przyczynowy pomiędzy popełnionym naruszeniem a pozbawieniem możliwości uzyskania decyzji stwierdzającej zgodność koncentracji ze wspólnym rynkiem.

Natomiast Sąd uznał, że taki związek istnieje pomiędzy popełnionym naruszeniem a dwoma rodzajami szkody, a mianowicie: po pierwsze, kosztami poniesionymi przez przedsiębiorstwo w związku z udziałem we wznowionym postępowaniu w sprawie kontroli koncentracji po zapadnięciu wyroku stwierdzającego nieważność decyzji, oraz po drugie, obniżeniem ceny sprzedaży, na jaką musiała zgodzić się skarżąca na rzecz nabywcy aktywów *Legrand*, w celu uzyskania odroczenia skutku tego zbycia na taki dzień, aby postępowania sądowe prowadzone wówczas przed sądem wspólnotowym

nie stały się bezprzedmiotowe przed ich zakończeniem. W odniesieniu do tego ostatniego aspektu Sąd podkreślił, że to z uwagi na istnienie w decyzji stwierdzającej niezgodność koncentracji ze wspólnym rynkiem dwóch naruszeń prawa, które mogły wydawać się skarżącej oczywiste, skarżąca została zmuszona – w słusznym domaganiu się wydania zgodnej z prawem decyzji w sprawie zgodności koncentracji ze wspólnym rynkiem – do odroczenia rzeczywistej realizacji sprzedaży Legrand i do przyznania nabywcy obniżki ceny sprzedaży w stosunku do ceny, jaką uzyskałaby ona w przypadku pewnej sprzedaży dokonanej w przypadku braku decyzji stwierdzającej niezgodność koncentracji ze wspólnym rynkiem, która w widoczny sposób była od początku decyzją obciążoną dwoma oczywistymi naruszeniami prawa.

Wreszcie wyrok ten ilustruje wpływ zachowania skarżącego na określenie szkody podlegającej odszkodowaniu, zgodnie z orzecznictwem, według którego w przypadku gdy skarżący przyczynił się do powstania własnej szkody, nie może on żądać naprawienia części tej szkody, za którą jest on odpowiedzialny¹⁰⁶. Na tej podstawie, stwierdzając, iż biorąc pod uwagę zasięg dokonanego połączenia oraz znaczne wzmocnienie siły ekonomicznej, jakie spowodowało ono na rzecz dwóch jedynych wiodących podmiotów obecnych na właściwym rynku, skarżąca nie mogła nie wiedzieć, że dokonane połączenie wiąże się co najmniej z niebezpieczeństwem stworzenia lub umocnienia pozycji dominującej na znacznej części wspólnego rynku i że z tego powodu zostanie zakazane przez Komisję, Sąd nakazał Komisji naprawienie jedynie dwóch trzecich szkody poniesionej przez skarżącą na skutek obniżenia ceny sprzedaży Legrand.

III. Odwołania

Jako że Sąd do spraw Służby Publicznej podjął działalność sądowniczą w dniu 12 grudnia 2005 r., do chwili obecnej do Sądu wpłynęło 37 odwołań, w tym 27 zostało wniesionych w 2007 r. W trakcie tego roku Sąd zakończył siedem z tych spraw¹⁰⁷, w tym jedną z nich w drodze wyroku uchylającego zaskarżone orzeczenie.

W wyroku tym, wydanym w sprawie Parlament przeciwko Eistrup, Sąd uchylił postanowienie¹⁰⁸, w którym Sąd do spraw Służby Publicznej oddalił podniesiony przez Parlament zarzut niedopuszczalności uzasadniony tym, że pismo wszczynające postępowanie nie zostało opatrzone odręcznym podpisem adwokata występującego w imieniu skarżącego, lecz jedynie pieczęcią odtwarzającą jego podpis. Sąd orzekł, iż w obecnym stanie prawnym wspólnotowych procedur sądowych podpis złożony przez adwokata własnoręcznie na oryginale pisma wszczynającego postępowanie jest jedynym

¹⁰⁶ Wyrok Trybunału z dnia 7 listopada 1985 r. w sprawie 145/83 Adams przeciwko Komisji, Rec. str. 3539.

¹⁰⁷ Wyroki Sądu z dnia 23 maja 2007 r. w sprawie T-223/06 P Parlament przeciwko Eistrup; z dnia 5 lipca 2007 r. w sprawie T-247/06 P Sanchez Ferriz przeciwko Komisji, i z dnia 12 września 2007 r. w sprawie T-20/07 P Komisja przeciwko Chatziioannidou; postanowienia Sądu z dnia 12 czerwca 2007 r. w sprawie T-69/07 P Komisja przeciwko André; z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie T-415/06 P De Smedt przeciwko Komisji; z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie T-252/06 P Beau przeciwko Komisji, i z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie T-311/07 P Nijs przeciwko Trybunałowi Obrachunkowemu.

¹⁰⁸ Postanowienie Sądu do spraw Służby Publicznej z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie F-102/05 Eistrup przeciwko Parlamentowi.

sposobem umożliwiającym upewnienie się, że odpowiedzialność za sporządzenie i treść tego pisma procesowego spoczywa na osobie upoważnionej do reprezentowania skarżącej przed sądami wspólnotowymi¹⁰⁹.

IV. Wnioski o zastosowanie środków tymczasowych

W tym roku do Sądu zostały skierowane 34 wnioski o zastosowanie środków tymczasowych, co stanowi znaczny wzrost w porównaniu z liczbą wniosków wniesionych w 2006 r. (25). W roku 2007 sędzia orzekający w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych rozstrzygnął 41 spraw wobec 24 w 2006 r. Czterokrotnie uwzględnił on wnioski o zastosowanie środków tymczasowych, a mianowicie w postanowieniach w sprawach: IMS przeciwko Komisji, Du Pont de Nemours (France) i in. przeciwko Komisji, Francja przeciwko Komisji i Donnici przeciwko Parlamentowi¹¹⁰.

W ww. sprawie IMS przeciwko Komisji skarżąca wniosła o zawieszenie wykonania pozytywnej opinii, jaką Komisja wydała w przedmiocie rozporządzenia notyfikowanego jej przez władze francuskie zgodnie z dyrektywą 98/37¹¹¹, zakazującego używania niektórych maszyn.

Prezes stwierdził istnienie fumus boni iuris, wskazując między innymi, że ponieważ Conseil d'État stwierdziła nieważność francuskiego rozporządzenia, a właściwe władze nie przyjęły innych odpowiednich środków, maszyny wytworzone przez skarżącą należy *prima facie* uznać za spełniające wymogi dyrektywy 98/37. Jeśli chodzi o pilny charakter wniosku, to prezes zważył, iż wykonanie zakwestionowanej opinii może zagrozić istnieniu skarżącej, będącej małym przedsiębiorstwem poważnie zadłużonym w bankach, prowadzącym ograniczoną i wyspecjalizowaną produkcję. Podkreślił, że pilny charakter wniosku należy stwierdzić, tym bardziej że fumus boni iuris wydaje się szczególnie poważny. W ramach ważenia różnych interesów spornych w tej sprawie prezes uznał, że mając na uwadze okoliczność, iż wydanie opinii zajęło Komisji pięć lat, zawieszenie wykonania tej opinii nie zagraża ochronie zdrowia i bezpieczeństwa pracowników.

Przedmiotem ww. sprawy Donnici przeciwko Parlamentowi był wniosek o zawieszenie decyzji Parlamentu unieważniającej mandat posła do Parlamentu Europejskiego

¹⁰⁹ W tej kwestii zob. również postanowienie Sądu z dnia 17 stycznia 2007 r. w sprawie T-129/06 Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret i Akar przeciwko Komisji.

¹¹⁰ Postanowienia prezesa Sądu: z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie T-346/06 R IMS przeciwko Komisji, i z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie T-31/07 R Du Pont de Nemours (France) i in. przeciwko Komisji; postanowienia sędziego orzekającego w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych z dnia 28 września 2007 r. w sprawie T-257/07 R Francja przeciwko Komisji, i z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie T-215/07 R Donnici przeciwko Parlamentowi [będące przedmiotem odwołania w sprawie C-512/07 P (R)]. Należy dodać, że postanowieniem z dnia 24 stycznia 2007 r. w sprawie T-366/00 R Scott przeciwko Komisji prezes uwzględnił *inaudita altera parte* wniosek o zawieszenie wykonania decyzji nakazującej odzyskanie pomocy państwa, zanim stwierdził, postanowieniem z dnia 30 marca 2007 r., że należy umorzyć postępowanie w tej sprawie, gdyż w dniu 29 marca 2007 r. Sąd stwierdził nieważność decyzji zaskarżonej w głównej sprawie.

¹¹¹ Dyrektywa 98/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 czerwca 1998 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do maszyn (Dz.U. L 207, str. 1).

B. Donniciego na rzecz A. Occhetta, i to niezgodnie z decyzją Consiglio di Stato, która w ostatniej instancji potwierdziła mandat B. Donniciego.

Sędzia orzekający w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych stwierdził istnienie *fumus boni iuris*, ponieważ argumentacja skarżącego dotycząca braku właściwości Parlamentu do wydania zaskarżonej decyzji ma rzeczowy charakter i nie może zostać odrzucona bez dokładniejszego jej zbadania, które należy wyłącznie do sędziego orzekającego co do istoty sprawy. Jeśli chodzi o pilny charakter wniosku, w opinii sędziego orzekającego w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych, w przypadku gdy sędzia orzekający co do istoty sprawy stwierdzi nieważność zaskarżonego aktu, a jego wykonanie nie zostanie zawieszone, szkoda poniesiona przez skarżącego będzie nieodwracalna, zważywszy, że nie ma on możliwości wykonywania swojego mandatu posła do Parlamentu Europejskiego. W ramach ważenia interesów należy wziąć pod uwagę również interes A. Occhetta w wykonaniu zaskarżonej decyzji, z której wynikało utrzymanie jego mandatu. W tej sytuacji równości interesów skarżącego i A. Occhetta sędzia orzekający w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych uznał za decydujące, po pierwsze, interes Republiki Włoskiej w poszanowaniu jej prawa wyborczego przez Parlament, zaś po drugie, poważny charakter zarzutów przytoczonych w celu wykazania *fumus boni iuris*. W konsekwencji sędzia orzekający w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych przychylił się do wnioskowanego zawieszenia.

Mając na uwadze rozwój nauki w poniższej dziedzinie, Komisja zmieniła uregulowania wspólnotowe dotyczące pasażowalnych encefalopatii gąbczastych (TSE), wydając w 2007 r. przepisy łagodzące obowiązujące warunki zdrowotne zwierząt. W sprawie Francja przeciwko Komisji skarżąca wniosła o zawieszenie tych przepisów, uzasadniając, że naruszają one zasadę ostrożności.

Jeśli chodzi o przesłankę dotyczącą *fumus boni iuris*, sędzia orzekający w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych ocenił, iż jest ona spełniona, gdyż istnieją faktyczne wątpliwości naukowe co do wiarygodności testów przewidzianych przez nowe przepisy. Przesłanka dotycząca pilnego charakteru wniosku została również uznana za spełnioną z tego względu, że zakwestionowane przepisy są w stanie zwiększyć ryzyko przeznaczenia zwierząt zarażonych TSE do spożycia przez ludzi. Jeśli chodzi o wyważenie interesów spornych w tej sprawie, sędzia orzekający w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych przypomniał, że wymogom związanym z ochroną zdrowia publicznego należy przyznać nadrzędny charakter w stosunku do względów ekonomicznych i w konsekwencji postanowił o zawieszeniu wykonania aktu objętego wnioskiem.

W ww. postanowieniu w sprawie Du Pont de Nemours (France) i in. przeciwko Komisji dotyczącej kontroli środków ochrony roślin na podstawie dyrektywy 91/414¹¹² prezes miał okazję wypowiedzieć się w przedmiocie pięciu wniosków o zawieszenie wykonania decyzji, na podstawie których Komisja ograniczyła zezwolenie na wprowadzenie do obrotu na rynku wspólnotowym niektórych produktów. Przychylił się on do wniosku o zastosowanie środków tymczasowych dotyczącego ograniczeń stosowania flusilazolu.

¹¹² Dyrektywa Rady 91/414/EWG z dnia 15 lipca 1991 r. dotycząca wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin (Dz.U. L 230, str. 1).

Jeśli chodzi o *fumus boni iuris*, orzeczono, że zarzuty oparte na naruszeniu dyrektywy 91/414 i zasady ostrożności *prima facie* nie są całkowicie pozbawione podstawy. Przesłanka dotycząca pilnego charakteru wniosku została również uznana za spełnioną. Zważywszy, że istnieje poważne ryzyko nieodwracalnej utraty udziałów w rynku posiadanych przez skarżącą, która wprawdzie może stanowić przedmiot późniejszej rekompensaty finansowej, sędzia orzekający w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych doszedł jednak do wniosku, że w okolicznościach tego konkretnego przypadku waga szkody nie może opierać się wyłącznie na wartości księgowej przedsiębiorstwa, które generuje udziały w rynku i na utracie tej wartości dla całej grupy przedsiębiorstw, lecz musi uwzględniać to, że skarżące są obecne na rynku od ponad dwudziestu lat, że korzystają z zezwoleń na wprowadzenie do obrotu flusilazolu dla licznych zastosowań w wielu państwach członkowskich oraz że ich produkty cieszą się dobrą renomą, która mogłaby ucieść w znaczący sposób na skutek zakazu dotyczącego flusilazolu. Dokonując wyważenia interesów spornych w tej sprawie, mając na uwadze między innymi fakt, że skarżące ograniczają się do żądania utrzymania sytuacji istniejącej od wielu lat oraz że interes rolników polegający na możliwości dysponowania jedynym produktem skutecznym wobec niektórych chorób, sędzia orzekający w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych przychylił się do wnioskowanego zawieszenia.

Natomiast w postanowieniach w sprawach: *Cheminova i in. przeciwko Komisji*¹¹³, *FMC Chemical i in. przeciwko Komisji*¹¹⁴ i *Dow AgroSciences i in. przeciwko Komisji*¹¹⁵ cztery wnioski o zawieszenie decyzji zakazujących wprowadzania do obrotu pewnych substancji zostały oddalone z uwagi na brak pilnego charakteru, co zostało uzasadnione tym, że szkoda, jaką te decyzje mogły wyrządzić skarżącym, nie była wystarczająco poważna, jako że stanowiła ona mniej niż 1% ich obrotów. W tym względzie prezes dodał, iż w rzeczywistości ten procent jest jeszcze niższy, ponieważ nie należy brać pod uwagę szkody, na jaką powołują się strony postępowania w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych, które zresztą w sposób oczywisty nie mają legitymacji do wniesienia skargi o stwierdzenie nieważności decyzji w sprawie głównej, to jest przedsiębiorstwa zajmujące się wprowadzaniem do obrotu produktu, których zaskarżona decyzja nie dotyczy indywidualnie.

¹¹³ Postanowienie prezesa Sądu z dnia 4 grudnia 2007 r. w sprawie T-326/07 R.

¹¹⁴ Postanowienia prezesa Sądu z dnia 11 grudnia 2007 r. w sprawach: T-349/07 R i T-350/07 R.

¹¹⁵ Postanowienie prezesa Sądu z dnia 17 grudnia 2007 r. w sprawie T-367/07 R.

B – Skład Sądu Pierwszej Instancji

(Porządek protokolarny na dzień 20 września 2007 r.)

Pierwszy rzqd, od lewej:

Sędzia J.D. Cooke; prezesi izb: O. Czúcz, N.J. Forwood i A.W.H. Meij; prezes izby V. Tiili; prezes Sądu M. Jaeger; prezesi izb: J. Azizi i M. Vilaras; prezesi izb: M.E. Martins Ribeiro i I. Pelikánová

Drugi rzqd, od lewej:

Sędziowie: S. Papasavvas, K. Jürimäe D. Šváby E. Cremona, F. Dehousse, I. Wiszniewska-Białecka, V. Vadapalas, I. Labucka, E. Moavero Milanese

Trzeci rzqd, od lewej:

Sędziowie: S. Frimodt Nielsen, S. Soldevila Fragoso, V. Ciucă, M. Prek, N. Wahl, T. Tchipev, A. Dittrich i L. Truchot; sekretarz E. Coulon

1. Członkowie Sądu Pierwszej Instancji

(w kolejności objęcia funkcji)

Marc Jaeger

urodzony w 1954 r.; avocat; attaché de Justice, delegat przy prokuratorze generalnym; sędzia, wiceprezes tribunal d'arrondissement de Luxembourg (luksemburskiego sądu okręgowego); wykładowca w centrum uniwersyteckim w Luksemburgu; sędzia oddelegowany, referendarz w Trybunale Sprawiedliwości od 1986 r.; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 11 lipca 1996 r.; prezes Sądu Pierwszej Instancji od dnia 17 września 2007 r.

Bo Vesterdorf

urodzony w 1945 r.; prawnik lingwista w Trybunale Sprawiedliwości; administrator w ministerstwie sprawiedliwości; sędzia asesor; attaché prawny w stałym przedstawicielstwie Danii przy Wspólnotach Europejskich; sędzia ad interim w Østre Landsret (sądzie apelacyjnym); szef wydziału praw konstytucyjnego i administracyjnego w ministerstwie sprawiedliwości; dyrektor departamentu w ministerstwie sprawiedliwości; wykładowca uniwersytecki; członek Komitetu Kierowniczego Praw Człowieka w Radzie Europy (CDDH), następnie członek biura CDDH; w 2004 r. członek komitetu ad hoc ds. szkoleń sędziowskich w akademii prawa europejskiego w Trewirze w Niemczech; sędzia w Sądzie Pierwszej Instancji od dnia 25 września 1989 r.; prezes Sądu Pierwszej Instancji od dnia 4 marca 1998 r. do dnia 17 września 2007 r.

Rafael García-Valdecasas y Fernández

urodzony w 1946 r.; abogado del Estado (w Jaén i w Granadzie); sekretarz w administracyjnym sądzie gospodarczym w Jaén, a następnie w Kordowie; członek palestry (Jaén, Granada); kierownik działu zajmującego się sprawami przed Trybunałem Sprawiedliwości w ministerstwie spraw zagranicznych; szef delegacji hiszpańskiej w ramach grupy roboczej rady powstałej w związku z utworzeniem Sądu Pierwszej Instancji; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 25 września 1989 r. do dnia 17 września 2007 r.

Virpi Tiili

urodzona w 1942 r.; doktor nauk prawnych uniwersytetu w Helsinkach; asystent w katedrze prawa cywilnego i prawa handlowego uniwersytetu w Helsinkach, dyrektor ds. prawnych i polityki handlowej w centralnej izbie handlowej Finlandii; dyrektor generalny urzędu ochrony konsumentów w Finlandii; członek wielu komisji i delegacji rządowych, między innymi prezes rady nadzoru nad reklamą leków (1988–1990), członek rady ds. konsumentów (1990–1994), członek rady ds. konkurencji (1991–1994); członek komitetu redakcyjnego Nordic Intellectual Property Law Review (1982–1990); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 18 stycznia 1995 r.

Josef Azizi

urodzony w 1948 r.; doktor prawa i absolwent nauk prawnych i ekonomicznych uniwersytetu w Wiedniu; wykładowca i starszy wykładowca na uniwersytecie nauk ekonomicznych w Wiedniu i na wydziale prawa uniwersytetu w Wiedniu; Ministerialrat i kierownik wydziału kancelarii federalnej; członek Komitetu Kierowniczego ds. Współpracy Prawnej Rady Europy (CDCJ); pełnomocnik ad litem przed Verfassungsgerichtshof (trybunałem konstytucyjnym) w postępowaniach sądowych w zakresie kontroli konstytucyjności ustaw federalnych; koordynator odpowiedzialny za dostosowanie prawa austriackiego do prawa wspólnotowego; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 18 stycznia 1995 r.

John D. Cooke

urodzony w 1944 r.; przyjęty w skład palestry Irlandii w 1966 r.; przyjęty także w skład palestry Anglii i Walii, Irlandii Północnej i Nowej Południowej Walii; barrister – praktyka w latach 1966–1996; przyjęty w skład Inner Bar w Irlandii (Senior Counsel) w 1980 r. i Nowej Południowej Walii w 1991 r.; prezydent Rady Palestr Wspólnoty Europejskiej (CCBE) od 1985 do 1986 r.; visiting professor (profesor zaproszony) na wydziale prawa University College w Dublinie; członek Chartered Institute of Arbitrators; prezes Royal Zoological Society Irlandii od 1987 r. do 1990 r.; bencher w Honorable Society of Kings Inns (Dublin); honorary bencher w Lincoln's Inn, Londyn; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 10 stycznia 1996 r.

Jörg Pirrung

urodzony w 1940 r.; asystent naukowy na uniwersytecie w Marburgu; doktor prawa (uniwersytet w Marburgu); referent, następnie kierownik referatu międzynarodowego prawa prywatnego, w końcu kierownik działu prawa cywilnego w federalnym ministerstwie sprawiedliwości; członek rady dyrekcji Unidroit (1993–1998); przewodniczący Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego odpowiedzialnej za opracowanie Konwencji o ochronie dzieci (1996); profesor honorowy na uniwersytecie w Trewirze (międzynarodowe prawo prywatne i procesowe, prawo europejskie); od 2002 r. członek komitetu doradczego Instytutu Międzynarodowego Prawa Prywatnego Maxa Plancka w Hamburgu; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 11 czerwca 1997 r. do dnia 17 września 2007 r.

Arjen W.H. Meij

urodzony w 1944 r.; sędzia sądu najwyższego Niderlandów (1996.); sędzia i wiceprezes College van Beroep voor het bedrijfsleven (administracyjnego sądu handlowego i przemysłowego) (1986); sędzia ad interim w sądzie apelacyjnym ubezpieczeń społecznych i komisji sądowej ds. taryfy celnej; referendarz w Trybunale Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (1980); wykładowca prawa europejskiego na wydziale prawa uniwersytetu w Groningen i asystent na University Michigan Law School; członek międzynarodowego sekretariatu izby handlowej Amsterdamu (1970); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 17 września 1998 r.

Mihalis Vilaras

urodzony w 1950 r.; avocat (1974–1980); ekspert krajowy w dziale prawnym Komisji Wspólnot Europejskich, a następnie główny administrator w Dyrekcji Generalnej V (praca, stosunki przemysłowe, sprawy socjalne); audytor, członek rady stanu a, od 1999 r., sędzia; członek stowarzyszony specjalnego sądu najwyższego Grecji; członek naczelnego komitetu opracowującego projekty ustaw w Grecji (1996–1998); dyrektor działu prawnego przy sekretariacie generalnym rządu greckiego; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 17 września 1998 r.

Nicholas James Forwood

urodzony w 1948 r.; absolwent uniwersytetu w Cambridge (BA 1969, MA 1973) (mechanika i prawo); przyjęty w skład palestry Anglii w 1970 r., wykonywał zawód w Londynie (1971–1999) i w Brukseli (1979–1999); przyjęty w skład palestry Irlandii w 1981 r.; mianowany Queen's Counsel w 1987 r.; członek Middle Temple w 1998 r.; przedstawiciel palestry Anglii i Walii w Radzie Palestr Unii Europejskiej (CCBE) i przewodniczący stałej delegacji CCBE przy Trybunale Sprawiedliwości (1995–1999); członek biura World Trade Law Association (Światowego Stowarzyszenia Prawa Handlowego) i European Maritime Law Organization (Europejskiej Organizacji Prawa Morskiego) (1993–2002); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 15 grudnia 1999 r.

Hubert Legal

urodzony w 1954 r.; członek rady stanu (Francja); absolwent École normale supérieure de Saint-Cloud i École nationale d'administration; docent na filologii angielskiej (1979–1985); sprawozdawca, a następnie komisarz rządu w sekcjach rady stanu ds. rozstrzygania sporów (1988–1993); doradca prawny w stałym przedstawicielstwie Francji przy Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku (1993–1997); referendarz w gabinecie sędziego Puissocheta w Trybunale Sprawiedliwości (1997–2001); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 19 września 2001 r. do dnia 17 września 2007 r.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

urodzona w 1956 r.; studia w Lizbonie, Brukseli i Strasburgu; advogada w Portugalii i w Brukseli; niezależny pracownik naukowy w instytucie studiów europejskich na université libre de Bruxelles; referendarz w gabinecie sędziego portugalskiego Moitinho de Almeida w Trybunale Sprawiedliwości (1986–2000), a następnie prezesa Sądu Pierwszej Instancji B. Vesterdorfa (2000–2003); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 31 marca 2003 r.

Franklin Dehousse

urodzony w 1959 r.; absolwent prawa (uniwersytet w Liège, 1981); pracownik naukowy przebywający na stypendium badawczym (Fonds national de la recherche scientifique, 1985–1989); doradca prawny w izbie reprezentantów (1981–1990); doktor prawa (uniwersytet w Strasburgu, 1990); profesor (uniwersytety w Liège i w Strasburgu, Collège d'Europe, Institut royal supérieur de Défense, université Montesquieu w Bordeaux; collège Michel Servet des universités de Paris; facultés Notre-Dame de la Paix w Namur); specjalny przedstawiciel ministerstwa spraw zagranicznych (1995–1999); dyrektor studiów europejskich w Institut royal des relations internationales (1998–2003); assesseur w radzie stanu (2001–2003); konsultant w Komisji Europejskiej (1990–2003); członek Observatoire Internet (2001–2003); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 7 października 2003 r.

Ena Cremona

urodzona w 1936 r.; ukończyła studia w zakresie językoznawstwa na Maltańskim Uniwersytecie Królewskim (1955); doktor prawa na Maltańskim Uniwersytecie Królewskim (1958); członek palestry (avocat au barreau) na Malcie od 1959 r.; doradca ds. prawnych przy radzie krajowej kobiet (1964–1979); członek komisji ds. służby publicznej (1987–1989); członek zarządu Lombard Bank (Malta) Ltd, pełnomocnik państwa-akcjonariusza (1987–1993); członek komisji wyborczej od 1993 r.; członek komisji oceniającej prace doktorskie na wydziale prawa na Maltańskim Uniwersytecie Królewskim; członek Europejskiej Komisji przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI) (2003–2004); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 maja 2004 r.

Ottó Czúcz

urodzony w 1946 r.; doktor prawa na uniwersytecie w Szeged (1971); administrator w ministerstwie pracy (1971–1974); wykładowca oraz profesor (1974–1989), dziekan wydziału prawa (1989–1990), prorektor (1992–1997) uniwersytetu w Szeged; adwokat; członek prezydium krajowego zakładu ubezpieczeń emerytalnych; wiceprezes europejskiego instytutu ubezpieczeń społecznych (1998–2002); członek rady naukowej Międzynarodowego Stowarzyszenia Ubezpieczeń Społecznych; sędzia trybunału konstytucyjnego (1998–2004); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 maja 2004 r.

Irena Wiszniewska-Białicka

urodzona w 1947 r.; ukończyła studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim (1965–1969); pracownik naukowy (asystent, docent, profesor) w Instytucie Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (1969–2004); współpraca z Instytutem Maxa Plancka ds. obcego i międzynarodowego prawa patentowego, prawa autorskiego i prawa konkurencji w Monachium (stypendium Fundacji AvH – 1985–1986); adwokat (1992–2000); sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego (2001–2004); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 maja 2004 r.

Irena Pelikánová

urodzona w 1949 r.; doktor prawa, asystent w dziedzinie prawa gospodarczego (przed 1989), następnie doktor nauk ścisłych, profesor prawa handlowego (od 1993) na wydziale prawa Uniwersytetu Karola w Pradze; członek organu zarządzającego komisji papierów wartościowych (1999–2002); adwokat; członek rady legislacyjnej rządu czeskiego (1998–2004); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 maja 2004 r.

Daniel Šváby

urodzony w 1951 r.; doktor prawa (uniwersytet w Bratysławie); sędzia sądu pierwszej instancji w Bratysławie; sędzia sądu apelacyjnego odpowiedzialny za sprawy z zakresu prawa cywilnego oraz wiceprezes sądu apelacyjnego w Bratysławie; członek sekcji prawa cywilnego i rodzinnego przy instytucie prawa ministerstwa sprawiedliwości; sędzia tymczasowy sądu najwyższego odpowiedzialny za sprawy z zakresu prawa handlowego; członek Europejskiej Komisji Praw Człowieka (Strasburg); sędzia trybunału konstytucyjnego (2000–2004); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 maja 2004 r.

Vilenas Vadapalas

urodzony w 1954 r.; doktor prawa na uniwersytecie w Moskwie; doktor habilitowany na wydziale prawa Uniwersytetu Warszawskiego; profesor uniwersytetu w Wilnie: prawo międzynarodowe (od 1981), prawa człowieka (od 1991) oraz prawo wspólnotowe (od 2000); doradca rządu ds. polityki zagranicznej (1991–1993); członek grupy koordynującej w delegacji prowadzącej negocjacje w sprawie przystąpienia Litwy do Unii Europejskiej; dyrektor generalny departamentu prawa europejskiego przy rządzie (1997–2004); profesor prawa europejskiego na uniwersytecie w Wilnie, kierownik katedry Jeana Monneta; prezes litewskiego stowarzyszenia studiów nad Unią Europejską; sprawozdawca parlamentarnej grupy roboczej ds. reformy konstytucyjnej w związku z przystąpieniem Litwy do UE; członek Międzynarodowej Komisji Prawników (kwiecień 2003); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 maja 2004 r.

Küllike Jürimäe

urodzona w 1962 r.; ukończyła prawo na uniwersytecie w Tartu (1981–1986); asystent prokuratora republiki w Tallinie (1986–1991); ukończyła estońską szkołę dyplomacji (1991–1992); doradca prawny (1991–1993) oraz doradca generalny przy izbie przemysłowo-handlowej (1992–1993); sędzia sądu apelacyjnego w Tallinie (1993–2004); European Master w dziedzinie praw człowieka i demokratyzacji, uniwersytety w Padwie i w Nottingham (2002–2003); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 maja 2004 r.

Ingrida Labucka

urodzona w 1963 r.; ukończyła prawo na Uniwersytecie Łotewskim (1986); inspektor ministerstwa spraw wewnętrznych na region Kirov i miasto Ryga (1986–1989); sędzia sądu pierwszej instancji w Rydze (1990–1994); adwokat (1994–1998 oraz lipiec 1999 – maj 2000); minister sprawiedliwości (listopad 1998 – lipiec 1999 oraz maj 2000 – październik 2002); członek Międzynarodowego Trybunału Arbitrażowego w Hadze (2001–2004); członek parlamentu (2002–2004); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 maja 2004 r.

Savvas S. Papasavvas

urodzony w 1969 r.; studia na uniwersytecie w Atenach (Ptychion w 1991 r.); studia trzeciego cyklu na uniwersytecie Paryż II (DEA w dziedzinie prawa publicznego, 1992) oraz na uniwersytecie w Aix-Marseille III (doktorat z nauk prawnych, 1995); przyjęty do palestry na Cyprze, członek palestry w Nikozji od 1993 r.; wykładowca na uniwersytecie na Cyprze (1997–2002), docent prawa konstytucyjnego od września 2002 r.; pracownik naukowy w europejskim centrum prawa publicznego (2001–2002); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 maja 2004 r.

Enzo Moavero Milanesi

urodzony w 1954 r.; doktor prawa (uniwersytet La Sapienza, Rzym); studia z zakresu prawa wspólnotowego (Kolegium Europejskie, Brugia); adwokat, praktyka adwokacka (1978–1983); wykładowca prawa wspólnotowego na uniwersytetach: La Sapienza, Rzym (1993–1996), Luiss, Rzym (1993–1996 i 2002–2006) oraz Bocconi, Mediolan (1996–2000); doradca premiera Włoch ds. europejskich (1993–1995); urzędnik Komisji Europejskiej: doradca prawny, a następnie szef gabinetu zastępcy przewodniczącego (1989–1992), szef gabinetu komisarza ds. rynku wewnętrznego (1995–1999) i konkurencji (1999), dyrektor w DG ds. Konkurencji (2000–2002), zastępca sekretarza generalnego Komisji Europejskiej (2002–2005), dyrektor generalny Biura Doradców ds. Polityki Europejskiej (BEPA) (2006); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 3 maja 2006 r.

Nils Wahl

urodzony w 1961 r.; absolwent studiów prawnych na uniwersytecie w Sztokholmie (1987); doktor nauk prawnych na uniwersytecie w Sztokholmie (1995); profesor nadzwyczajny (docent) i kierownik katedry prawa europejskiego Jeana Monneta (1995); profesor prawa europejskiego na uniwersytecie w Sztokholmie (2001); adwokat w prywatnej kancelarii prawnej (1987–1989); dyrektor administracyjny fundacji wychowawczej (1993–2004); prezes szwedzkiego stowarzyszenia na rzecz studiów nad prawem wspólnotowym (Nätverket för europarättslig forskning) (2001–2006); członek rady ds. prawa konkurencji (Rådet för konkurrensfrågor (2001–2006); sędzia sądu apelacyjnego dla okręgu Skåne i Blekinge (Hovrätten över Skåne och Blekinge) (2005); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 7 października 2006 r.

Miro Prek

urodzony w 1965 r.; absolwent prawa (1989); członek adwokatury (1994); liczne zadania i funkcje pełnione w administracji publicznej, głównie w rządowym biurze legislacyjnym (zastępca sekretarza stanu oraz zastępca dyrektora, kierownik departamentu prawa europejskiego i prawa porównawczego) oraz w urzędzie spraw europejskich (podsekretarz stanu); członek zespołu negocjacyjnego ds. układu stowarzyszeniowego (1994–1996) oraz ds. przystąpienia do Unii Europejskiej (1998–2003), obowiązki w zakresie kwestii prawnych; adwokat; obowiązki w zakresie projektów dotyczących dostosowania do prawa wspólnotowego oraz integracji europejskiej, głównie w zachodnich Bałkanach; kierownik wydziału w Trybunale Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (2004–2006); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 7 października 2006 r.

Teodor Tchipev

urodzony w 1940 r.; studia prawnicze na uniwersytecie St Kliment Ohridski w Sofii (1961); doktor nauk prawnych (1977); adwokat (1963–1964); radca prawny w państwowym przedsiębiorstwie międzynarodowego transportu drogowego (1964–1973); odpowiedzialny za badania w instytucie prawa bułgarskiej akademii nauk (1973–1988); wykładowca postępowania cywilnego na wydziale prawa na uniwersytecie St Kliment Ohridski w Sofii (1988–1991); arbiter w trybunale arbitrażowym izby przemysłowo-handlowej (1988–2006); sędzia trybunału konstytucyjnego (1991–1994); profesor stowarzyszony na uniwersytecie Paissiy Hilendarski w Plovdiv (luty 2001–2006); minister sprawiedliwości (1994–1995); wykładowca postępowania cywilnego na nowym uniwersytecie bułgarskim w Sofii (1995–2006); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 stycznia 2007 r.

Valeriu M. Ciucă

urodzony w 1960 r.; absolwent prawa (1984), doktor nauk prawnych (1997) (uniwersytet Alexandre Jean Cuza w Iași); sędzia w sądzie pierwszej instancji, Suceava (1984–1989); sędzia wojskowy w sądzie wojskowym, Iași (1989–1990); profesor na uniwersytecie Alexandre Jean Cuza w Iași (1990–2006); stypendium w zakresie specjalizacji w prawie prywatnym na uniwersytecie w Rennes (1991–1992); wykładowca na uniwersytecie Petre Andrei w Iași (1999–2002); profesor stowarzyszony na uniwersytecie Littoral Côte d’Opale (LAB. RII) (2006); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 12 stycznia 2007 r.

Alfred Dittrich

urodzony w 1950 r.; odbył studia na uniwersytecie niemiecko-norymberskim (1970–1975); Rechtsreferendar w Oberlandsgericht (wyższym sądzie krajowym) w Norymberdze (1975–1978); administrator w federalnym ministerstwie gospodarki (1978–1982); administrator w stałym przedstawicielstwie Republiki Federalnej Niemiec przy Wspólnotach Europejskich (1982); administrator w federalnym ministerstwie gospodarki odpowiedzialny za sprawy związane z prawem wspólnotowym i prawem konkurencji (1983–1992); dyrektor departamentu ds. prawa Unii Europejskiej (1992–2007) w ministerstwie sprawiedliwości; przewodniczący niemieckiej delegacji do grupy roboczej rady ds. Trybunału Sprawiedliwości; pełnomocnik rządu federalnego w wielu postępowaniach przed Trybunałem Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich; sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 17 września 2007 r.

Santiago Soldevila Frago

urodzony w 1960 r.; dyplom prawa na uniwersytecie autonomicznym w Barcelonie (1983); sędzia w Katalonii, na Wyspach Kanaryjskich i w Madrycie (1985–1992); sędzia izby administracyjnej Tribunal Superior de Justicia (sądu najwyższego) Wysp Kanaryjskich w Santa Cruz de Tenerife (1992 i 1993); referendarz w trybunale konstytucyjnym (1993–1998); sędzia szóstej sekcji izby administracyjnej Audiencia Nacional (Madryt, 1998 – sierpień 2007); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 17 września 2007 r.

Laurent Truchot

urodzony w 1962 r.; dyplom Institut d'études politiques w Paryżu (1984); absolwent École nationale de la magistrature (1986–1988); sędzia tribunal de grande instance (sądu powszechnego) w Marsylii (styczeń 1988 – styczeń 1990); sędzia w dyrekcji spraw cywilnych i pieczęci ministerstwa sprawiedliwości (styczeń 1990 – czerwiec 1992); zastępca dyrektora, następnie dyrektor biura w dyrekcji generalnej konkurencji, konsumentów i zwalczania nadużyć w ministerstwie gospodarki, finansów i przemysłu (czerwiec 1992 – wrzesień 1994); doradca techniczny ministra sprawiedliwości (wrzesień 1994 – maj 1995); sędzia tribunal de grande instance w Nîmes (maj 1995 – maj 1996); referendarz w Trybunale Sprawiedliwości w gabinecie rzecznika generalnego Légera (maj 1996 – grudzień 2001); conseiller référendaire w Cour de cassation (grudzień 2001 – sierpień 2007); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 17 września 2007 r.

Sten Frimodt Nielsen

urodzony w 1963 r.; licencjat z prawa na uniwersytecie w Kopenhadze (1988); urzędnik ministerstwa spraw zagranicznych (1988–1991); wykładowca prawa międzynarodowego i prawa europejskiego na uniwersytecie w Kopenhadze (1988–1991); sekretarz ambasady w stałym przedstawicielstwie Danii przy ONZ w Nowym Jorku (1991–1994); urzędnik w służbie prawnej ministerstwa spraw zagranicznych (1994–1995); profesor nadzwyczajny uniwersytetu w Kopenhadze (1995); radca, następnie główny radca w kancelarii premiera (1995–1998); minister radca w stałym przedstawicielstwie Danii przy Unii Europejskiej (1998–2001); radca specjalny w kancelarii premiera do spraw prawnych (2001–2002); dyrektor departamentu i radca prawny w kancelarii premiera (marzec 2002 – lipiec 2004); podsekretarz stanu i radca prawny w kancelarii premiera (sierpień 2004 – sierpień 2007); sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 17 września 2007 r.

Emmanuel Coulon

urodzony w 1968 r.; studia prawnicze (uniwersytet Panthéon-Assas, Paryż); studia w dziedzinie zarządzania (uniwersytet Paris-Dauphine); Kolegium Europejskie (1992); egzaminy wstępne do regionalnego centrum kształcenia w zawodzie adwokata w Paryżu; świadectwo członkostwa w palestrze w Brukseli; praktyka w zawodzie adwokata w Brukseli; laureat ogólnego konkursu Komisji Wspólnot Europejskich; referendarz w Sądzie Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich (gabinet prezesa A. Saggia w latach 1996–1998; gabinet prezesa B. Vesterdorfa w latach 1998–2002); szef gabinetu prezesa Sądu Pierwszej Instancji (2003–2005); sekretarz Sądu Pierwszej Instancji od dnia 6 października 2005 r.

2. Zmiany w składzie Sądu Pierwszej Instancji w 2007 r.

Uroczyste posiedzenie w dniu 12 stycznia 2007 r.

W związku z przystąpieniem w dniu 1 stycznia 2007 r. do Unii Europejskiej Republiki Bułgarii i Rumunii przedstawiciele rządów państw członkowskich Unii Europejskiej mianowali sędziami Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich Teodora Tchipeva, na okres od dnia 12 stycznia 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2007 r., i Valeriu Ciucă, na okres od dnia 12 stycznia 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r.

Uroczyste posiedzenie w dniu 17 września 2007 r.

Przedstawiciele rządów państw członkowskich przedłużyli, na okres od dnia 1 września 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2013 r., kadencje następujących sędziów Sądu Pierwszej Instancji: Johna D. Cooke’a, Nicholasa Jamesa Forwooda, Eny Cremony, Ireny Pelikánovej, Vilenasa Vadapalasa, Ingridy Labuckiej, Enza Moavera Milaneseiego, Nilsa Wahla, Mira Preka i Teodora Tchipeva.

Na okres od dnia 1 września 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2013 r. sędziami zostali mianowani: Alfred Dittrich, zastępujący Jörga Pirrunga, Santiago Soldevila Fragoso, zastępujący Rafaela Garcíę-Valdecasasa y Fernández, Laurent Truchot, zastępujący Huberta Legala, a na okres od dnia 17 września 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r. – Sten Frimodt Nielsen, zastępujący Bo Vesterdorfa.

Po częściowym odnowieniu składu członków Sądu Pierwszej Instancji Marc Jaeger, sędzia Sądu Pierwszej Instancji od dnia 11 lipca 1996 r., został wybrany na prezesa Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich na okres od dnia 17 września 2007 r. do dnia 31 sierpnia 2010 r.

Zgodnie z art. 7 regulaminu Sądu Pierwszej Instancji: „Niezwłocznie po częściowym odnowieniu składu sędziowskiego, określonym w art. 224 traktatu WE i art. 140 traktatu EWEA, sędziowie wybierają spośród siebie, na okres trzech lat, prezesa Sądu”.

3. Porządek protokolarny

od dnia 1 stycznia do dnia 11 stycznia 2007 r.

B. VESTERDORF, prezes Sądu
M. JAEGER, prezes izby
J. PIRRUNG, prezes izby
M. VILARAS, prezes izby
H. LEGAL, prezes izby
J.D. COOKE, prezes izby
R. GARCÍA-VALDECASAS, sędzia
V. TIILLI, sędzia
J. AZIZI, sędzia
A.W.H. MEIJ, sędzia
N.J. FORWOOD, sędzia
M.E. MARTINS RIBEIRO, sędzia
F. DEHOUSSE, sędzia
E. CREMONA, sędzia
O. CZÚCZ, sędzia
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sędzia
I. PELIKÁNOVÁ, sędzia
D. ŠVÁBY, sędzia
V. VADAPALAS, sędzia
K. JÜRIMÄE, sędzia
I. LABUCKA, sędzia
S. PAPASAVVAS, sędzia
E. MOAVERO MILANESI, sędzia
N. WAHL, sędzia
M. PREK, sędzia

E. COULON, sekretarz

od dnia 12 stycznia do dnia 17 września 2007 r.

B. VESTERDORF, prezes Sądu
M. JAEGER, prezes izby
J. PIRRUNG, prezes izby
M. VILARAS, prezes izby
H. LEGAL, prezes izby
J.D. COOKE, prezes izby
R. GARCÍA-VALDECASAS, sędzia
V. TIILLI, sędzia
J. AZIZI, sędzia
A.W.H. MEIJ, sędzia
N.J. FORWOOD, sędzia
M.E. MARTINS RIBEIRO, sędzia
F. DEHOUSSE, sędzia
E. CREMONA, sędzia
O. CZÚCZ, sędzia
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sędzia
I. PELIKÁNOVÁ, sędzia
D. ŠVÁBY, sędzia
V. VADAPALAS, sędzia
K. JÜRIMÄE, sędzia
I. LABUCKA, sędzia
S. PAPASAVVAS, sędzia
E. MOAVERO MILANESI, sędzia
N. WAHL, sędzia
M. PREK, sędzia
T. TCHIEV, sędzia
V. CIUCĂ, sędzia

E. COULON, sekretarz

od dnia 20 września do dnia 31 grudnia 2007 r.

M. JAEGER, prezes Sądu
V. TIILI, prezes izby
J. AZIZI, prezes izby
A.W.H. MEIJ, prezes izby
M. VILARAS, prezes izby
N.J. FORWOOD, prezes izby
M.E. MARTINS RIBEIRO, prezes izby
O. CZÚCZ, prezes izby
I. PELIKÁNOVÁ, prezes izby
J.D. COOKE, sędzia
F. DEHOUSSE, sędzia
E. CREMONA, sędzia
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sędzia
D. ŠVÁBY, sędzia
V. VADAPALAS, sędzia
K. JÜRIMÄE, sędzia
I. LABUCKA, sędzia
S. PAPASAVVAS, sędzia
E. MOAVERO MILANESI, sędzia
N. WAHL, sędzia
M. PREK, sędzia
T. TCHIPEV, sędzia
V. CIUCĂ, sędzia
A. DITTRICH, sędzia
S. SOLDEVILA FRAGOSO, sędzia
L. TRUCHOT, sędzia
S. FRIMODT NIELSEN, sędzia

E. COULON, sekretarz

4. Dawni członkowie Sądu Pierwszej Instancji

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), prezes od 1989 r. do 1995 r.
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Saggio Antonio (1989–1998), prezes od 1995 r. do 1998 r.
Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Yeraris Christos (1989–1992)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Mengozi Paolo (1998–2006)
Trstenjak Verica (2004–2006)

Prezesi

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)

Sekretarz

Jung Hans (1989–2005)

C – Statystyki sądowe Sądu Pierwszej Instancji

Ogólne zestawienie informacji o działalności Sądu Pierwszej Instancji

1. Nowe sprawy, sprawy zakończone, sprawy w toku (2000–2007)

Nowe sprawy

2. Rodzaje postępowań (2000–2007)
3. Rodzaje skarg (2000–2007)
4. Przedmiot skargi (2000–2007)

Sprawy zakończone

5. Rodzaje postępowań (2000–2007)
6. Przedmiot skargi (2007)
7. Przedmiot skargi (2000–2007) (wyroki i postanowienia)
8. Skład orzekający (2000–2007)
9. Czas trwania postępowania w miesiącach (2000–2007) (wyroki i postanowienia)

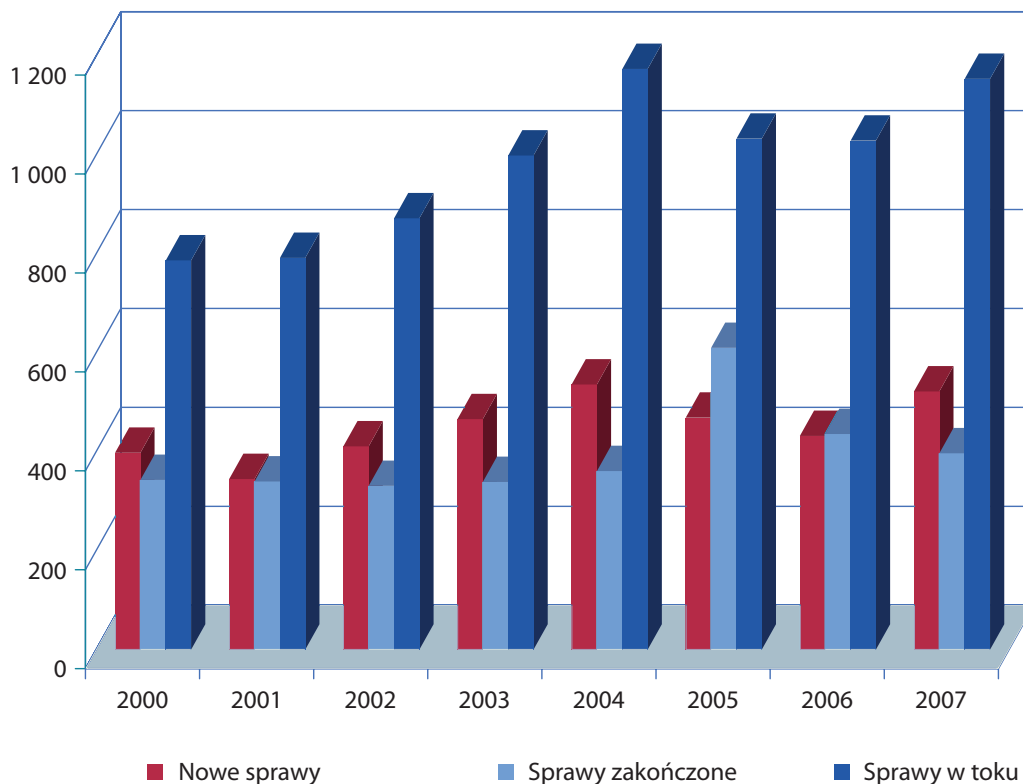
Sprawy w toku na dzień 31 grudnia

10. Rodzaje postępowań (2000–2007)
11. Przedmiot skargi (2000–2007)
12. Skład orzekający (2000–2007)

Różne

13. Środki tymczasowe (2000–2007)
14. Tryb przyspieszony (2001–2007)
15. Orzeczenia Sądu, od których wniesiono odwołanie do Trybunału (1989–2007)
16. Podział odwołań wniesionych do Trybunału według rodzaju postępowań (1989–2007)
17. Wynik postępowań odwoławczych toczących się przed Trybunałem (2007) (wyroki i postanowienia)
18. Ogólna tendencja (1989–2007) (nowe sprawy, sprawy zakończone, sprawy w toku)

1. Ogólne zestawienie informacji o działalności Sądu Pierwszej Instancji – nowe sprawy, sprawy zakończone, sprawy w toku (2000-2007)¹

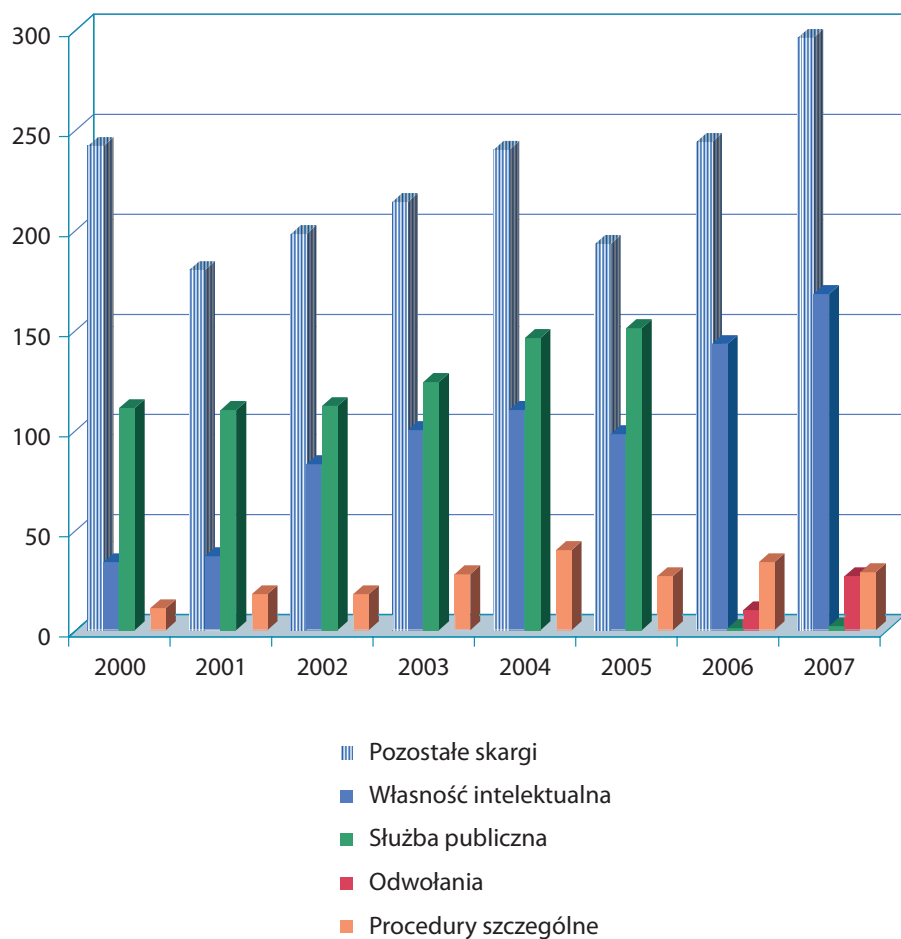

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nowe sprawy	398	345	411	466	536	469	432	522
Sprawy zakończone	343	340	331	339	361	610	436	397
Sprawy w toku	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029	1 154

¹ Jeżeli nie wskazano inaczej, w niniejszym zestawieniu oraz w zestawieniach w dalszej części statystyk uwzględnione zostały procedury szczególne.

Za „procedury szczególne” uznaje się: sprzeciw wobec wyroku zaocznego (art. 41 statutu Trybunału, art. 122 regulaminu Sądu Pierwszej Instancji), powództwo osoby trzeciej przeciwko prawomocnemu orzeczeniu (art. 42 statutu Trybunału, art. 123 regulaminu Sądu), wznowienie postępowania (art. 44 statutu Trybunału, art. 125 regulaminu Sądu), wykładnię wyroku (art. 43 statutu Trybunału, art. 129 regulaminu Sądu), ustalenie wysokości kosztów (art. 92 regulaminu Sądu), pomoc w zakresie kosztów postępowania (art. 96 regulaminu Sądu), sprostowanie wyroku (art. 84 regulaminu Sądu).

2. Nowe sprawy – rodzaje postępowań (2000-2007)¹

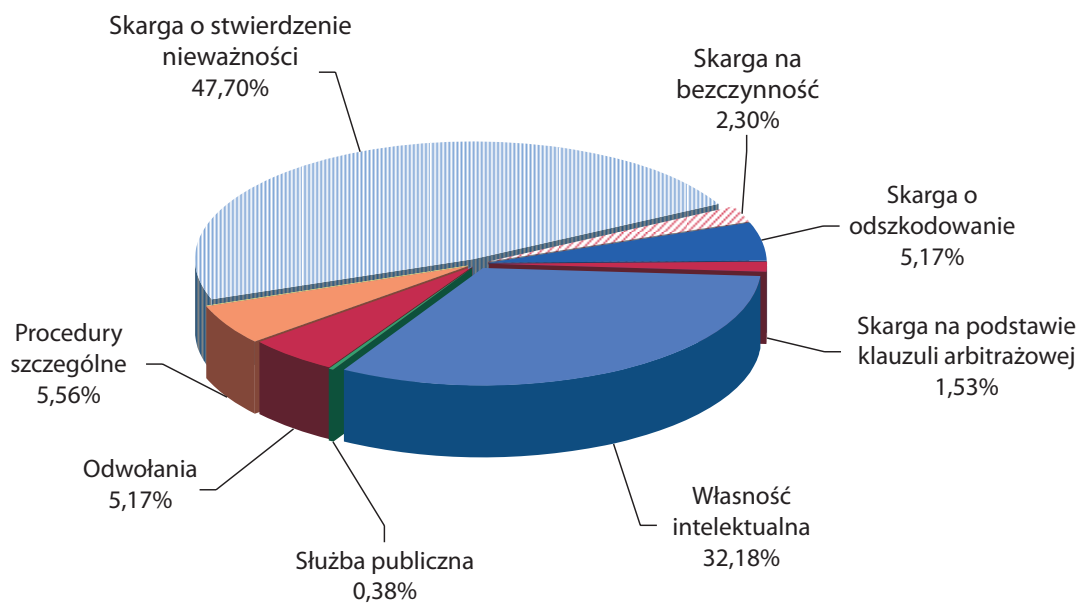

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pozostałe skargi	242	180	198	214	240	193	244	296
Własność intelektualna	34	37	83	100	110	98	143	168
Służba publiczna	111	110	112	124	146	151	1	2
Odwołania							10	27
Procedury szczególne	11	18	18	28	40	27	34	29
Razem	398	345	411	466	536	469	432	522

¹ W tym zestawieniu oraz w następnych określenie „pozostałe skargi” oznacza wszystkie rodzaje skarg z wyjątkiem skarg bezpośrednich, wniesionych przez urzędników Wspólnot Europejskich i skarg dotyczących własności intelektualnej.

3. Nowe sprawy – rodzaje skarg (2000-2007)

Podział za rok 2007

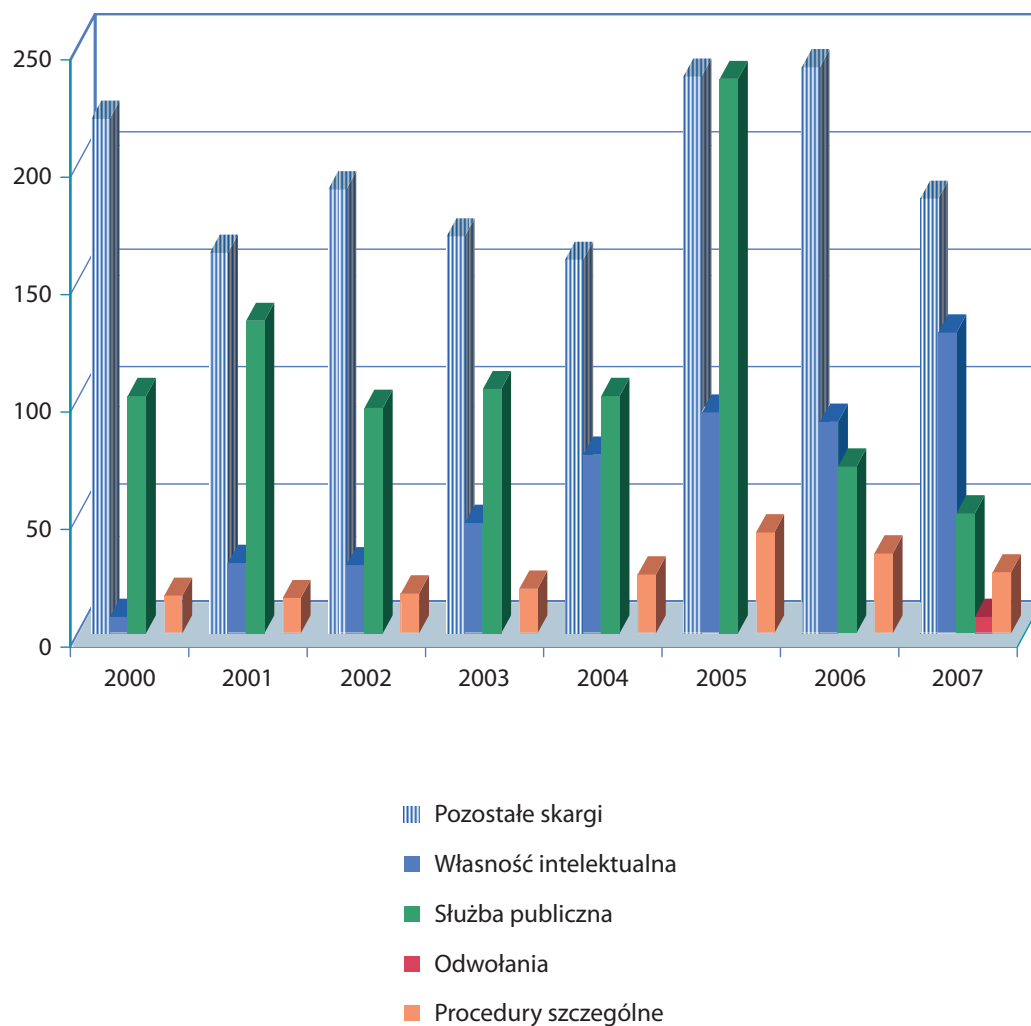

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Skarga o stwierdzenie nieważności	219	134	172	174	199	160	223	249
Skarga na bezczynność	6	17	12	13	15	9	4	12
Skarga o odszkodowanie	17	21	12	24	18	16	8	27
Skarga na podstawie klauzuli arbitrażowej		8	2	3	8	8	9	8
Własność intelektualna	34	37	83	100	110	98	143	168
Służba publiczna	111	110	112	124	146	151	1	2
Odwołania							10	27
Procedury szczególne	11	18	18	28	40	27	34	29
Razem	398	345	411	466	536	469	432	522

4. Nowe sprawy – przedmiot skargi (2000-2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Badania, informacja, edukacja, statystyka	1	3	1	3	6	9	5	10
Budżet Wspólnot								2
Energia		2		2			1	
Klauzula arbitrażowa		2	1			2	3	1
Konkurencja	36	36	61	43	36	40	81	62
Kultura	2	1					3	1
Obywatelstwo europejskie	2							
Podatki			1	5			1	2
Polityka gospodarcza i pieniężna						1	2	
Polityka handlowa	8	4	5	6	12	5	18	9
Polityka regionalna		1	6	7	10	12	16	18
Polityka rybołówstwa	5	6	3	25	3	2		5
Polityka społeczna	7	1	3	2	5	9	3	5
Pomoc państwa	80	42	51	25	46	25	28	37
Prawo dotyczące przedsiębiorstw	4	6	3	3	6	12	11	10
Prawo instytucjonalne	24	16	17	26	33	28	15	28
Przystąpienie nowych państw członkowskich				1	1			
Rolnictwo	18	17	9	11	25	21	18	34
Stosunki zewnętrzne	8	14	8	10	3	2	2	1
Stowarzyszenia z krajami i terytoriami zamorskimi	6	6		1				
Swoboda przedsiębiorczości	7	1			1			
Swoboda świadczenia usług							1	
Swobodny przepływ osób	1	3	2	7	1	2	4	4
Swobodny przepływ towarów	2	1			1			1
Środowisko i ochrona konsumentów	14	2	8	14	30	18	21	41
Transport		2	1	1	3		1	4
Unia celna	14	2	6	5	11	2		4
Własność intelektualna	34	37	83	101	110	98	145	168
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa	1	3	6	2	4		5	12
Wspólna taryfa celna	1	2			1		2	1
Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne		1	1			1		3
Zasoby własne Wspólnot						2		
Zbliżanie ustawodawstw		2	1	3	1			1
Łącznie traktat WE	275	213	276	303	349	291	386	464
Łącznie traktat EWWiS	1	4	2	11				
Łącznie traktat EWEA			2		1		1	
Regulamin pracowniczy	111	110	112	124	146	151	11	29
Procedury szczególne	11	18	18	28	40	27	34	29
ŁĄCZNIE	398	345	411	466	536	469	432	522

5. Sprawy zakończone – rodzaje postępowań (2000-2007)

6. Sprawy zakończone – przedmiot skargi (2007)

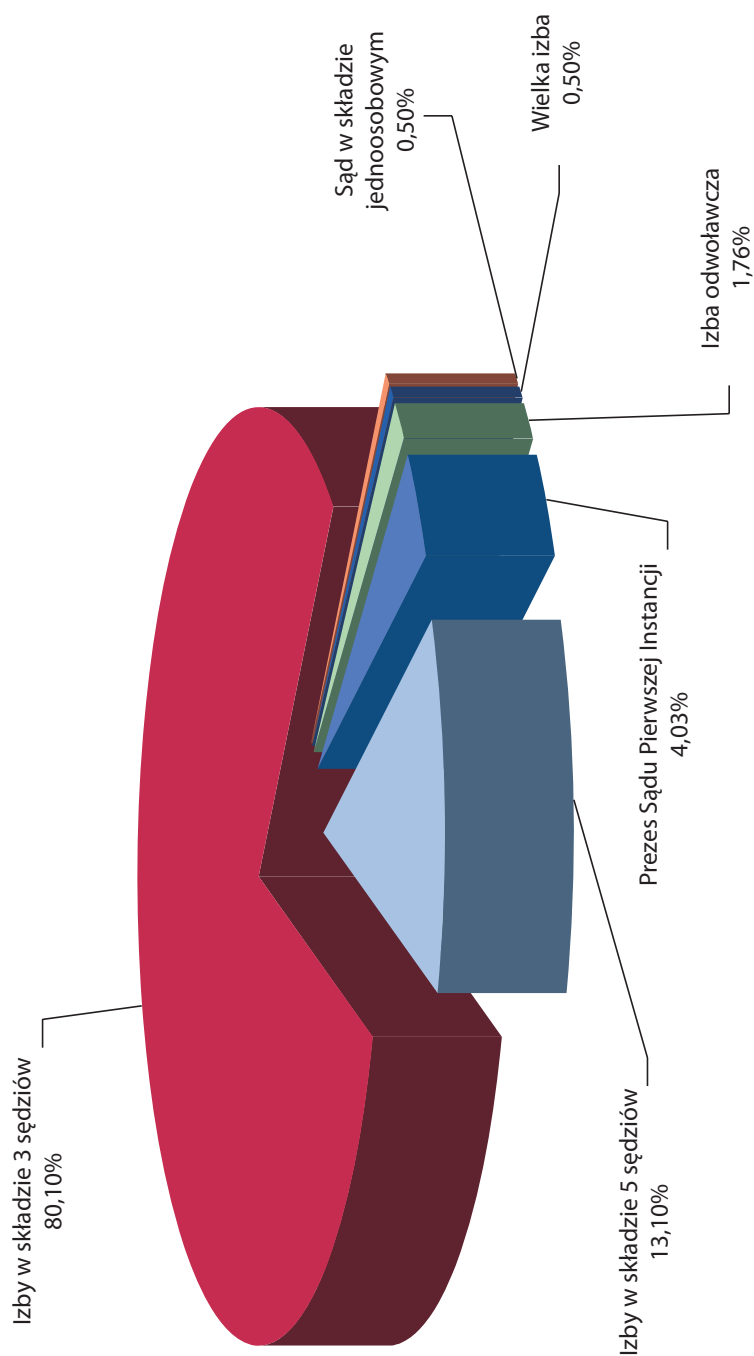
	Wyroki	Postanowienia	Razem
Badania, informacja, edukacja, statystyka	7	3	10
Budżet Wspólnot		1	1
Energia		1	1
Klauzula arbitrażowa		1	1
Konkurencja	30	8	38
Polityka gospodarcza i pieniężna		1	1
Polityka handlowa	1	3	4
Polityka regionalna	3	3	6
Polityka rybołówstwa	2	2	4
Polityka społeczna	2	1	3
Pomoc państwa	22	14	36
Prawo dotyczące przedsiębiorstw	2	4	6
Prawo instytucjonalne	7	10	17
Rolnictwo	5	6	11
Stosunki zewnętrzne	2	2	4
Swoboda świadczenia usług		1	1
Swobodny przepływ osób		4	4
Środowisko i ochrona konsumentów	5	10	15
Transport		1	1
Unia celna	1	1	2
Własność intelektualna	99	30	129
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa	3		3
Wspólna taryfa celna		1	1
Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne		2	2
Zbliżanie ustawodawstw	1		1
Łącznie traktat WE	192	110	302
Łącznie traktat EWWiS	10		10
Łącznie traktat EWEA	1		1
Regulamin pracowniczy	44	14	58
Procedury szczególne		26	26
ŁĄCZNIE	247	150	397

7. Sprawy zakończone – przedmiot skargi (2000-2007) (wyroki i postanowienia)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Badania, informacja, edukacja, statystyka	1		2	4		1	3	10
Budżet Wspólnot								1
Energia							3	1
Klauzula arbitrażowa	2			1	2	1		1
Konkurencja	61	21	40	38	26	35	42	38
Kultura			2	1				
Obywatelstwo europejskie	1	1						
Podatki				5	1		1	
Polityka gospodarcza i pieniężna							1	1
Polityka handlowa	17	5	6	6	1	7	13	4
Polityka regionalna	5		1		4	4	7	6
Polityka rybołówstwa	1	7	2	2	6	2	24	4
Polityka społeczna	18	2	2	1	4	6	5	3
Pomoc państwa	35	12	31	26	54	53	54	36
Prawo dotyczące przedsiębiorstw	4	4	4	2	2	6	6	6
Prawo instytucjonalne	31	19	15	20	16	35	14	17
Przystąpienie nowych państw członkowskich				1			1	
Rolnictwo	14	47	28	21	15	34	25	11
Stosunki zewnętrzne	6	2	6	11	7	11	5	4
Stowarzyszenia z krajami i terytoriami zamorskimi	1	2	6	4		4	2	
Swoboda przedsiębiorczości	3	4	2			1		
Swoboda świadczenia usług	1							1
Swobodny przepływ osób	1	2		8	2	1	4	4
Swobodny przepływ towarów			2		1	1		
Środowisko i ochrona konsumentów	7		12	9	4	19	19	15
Transport	2		2	2	1	1	2	1
Unia celna	5	15	18	3	3	7	2	2
Własność intelektualna	7	30	29	47	76	94	91	129
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa		3			2	5	4	3
Wspólna taryfa celna		3		2				1
Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne			1	1		1		2
Zasoby własne Wspólnot							2	
Zbliżanie ustawodawstw			2	1	3			1
Łącznie traktat WE	223	179	213	216	230	329	330	302
Łącznie traktat EWWiS	3	10	4		5	1	1	10
Łącznie traktat EWEA		1	1			1		1
Regulamin pracowniczy	101	135	96	104	101	236	71	58
Procedury szczególne	16	15	17	19	25	43	34	26
ŁĄCZNIE	343	340	331	339	361	610	436	397

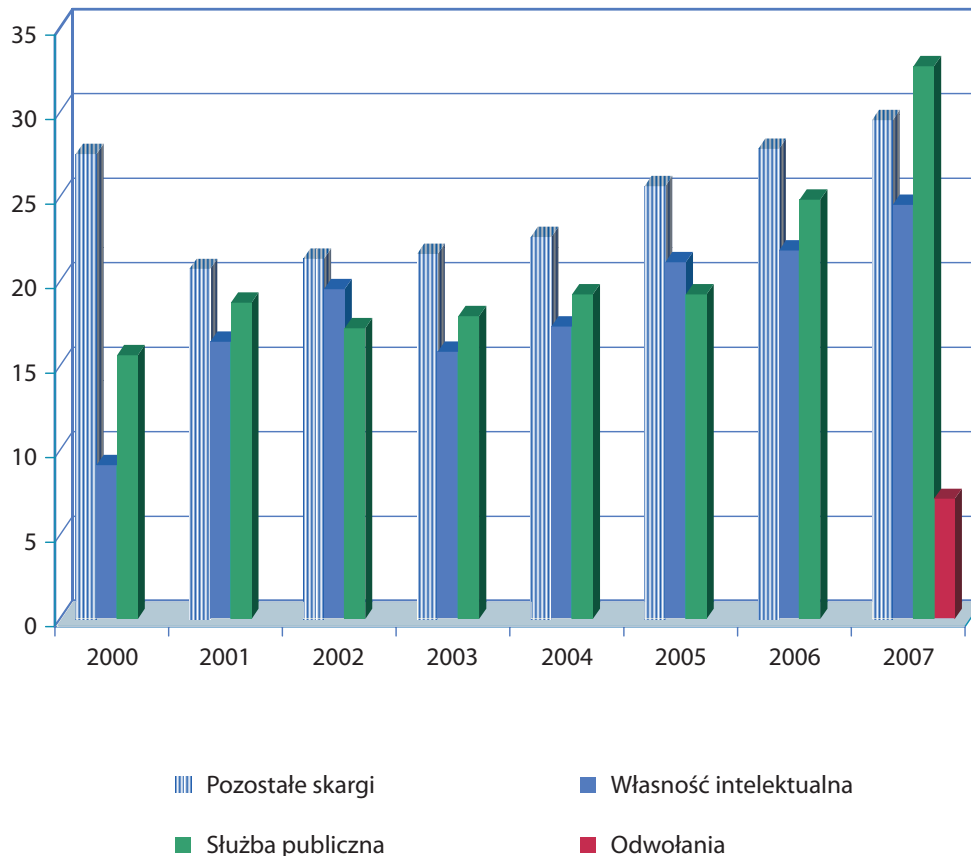
8. Sprawy zakończone – skład orzekający (2000-2007)

Podział za rok 2007

	2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007		
	Wyroki	Postanowienia	Razem	Wyroki	Postanowienia	Razem	Wyroki	Postanowienia	Razem	Wyroki	Postanowienia	Razem	Wyroki	Postanowienia	Razem	Wyroki	Postanowienia	Razem	Wyroki	Postanowienia	Razem	Wyroki	Postanowienia	
Wielka izba																6		6				2		
Izba odwoławcza																						3	4	
Prezes Sądu Pierwszej Instancji		3	3		6	6		4	4		8	8	7	7	7		25	25	19	19		16	16	
Izby w składzie 5 sędziów	84	28	112	17	25	42	48	16	64	18	21	39	18	46	64	28	34	62	22	33	55	44	8	
Izby w składzie 3 sędziów	96	117	213	135	145	280	144	113	257	146	131	277	141	135	276	181	329	510	198	157	355	196	122	
Sąd w składzie jednoosobowym	11	4	15	10	2	12	5	1	6	14	1	15	13	1	14	7		7	7		7	2		
Razem	191	152	343	162	178	340	197	134	331	178	161	339	172	189	361	222	388	610	227	209	436	247	150	
																							397	

9. Sprawy zakończone – czas trwania postępowania w miesiącach (2000-2007)¹ (wyroki i postanowienia)

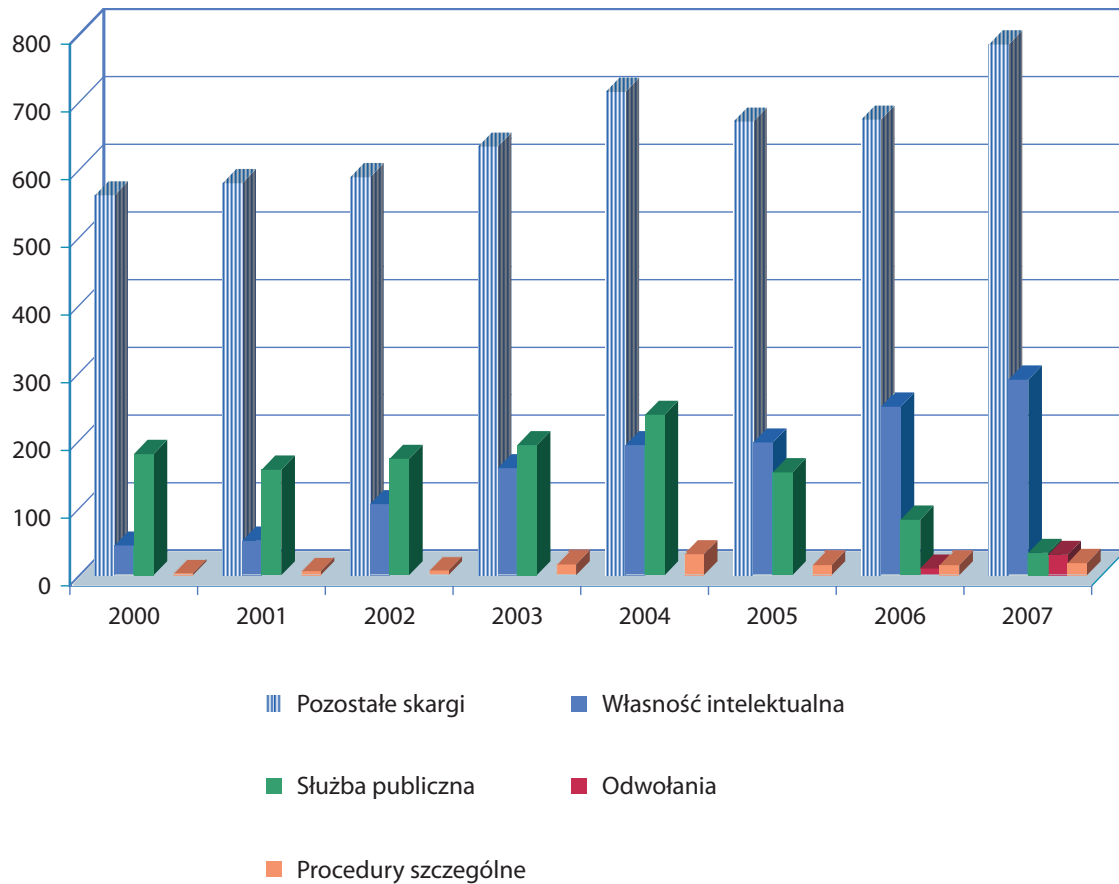

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pozostałe skargi	27,5	20,7	21,3	21,6	22,6	25,6	27,8	29,5
Własność intelektualna	9,1	16,4	19,5	15,8	17,3	21,1	21,8	24,5
Służba publiczna	15,6	18,7	17,2	17,9	19,2	19,2	24,8	32,7
Odwołania								7,1

¹ Przy obliczaniu średniego czasu trwania postępowania nie uwzględnia się: spraw, w których orzeka się wyrokiem wstępnym; procedur szczególnych; spraw przekazanych przez Trybunał w następstwie zmiany podziału własności między Trybunałem a Sądem; spraw przekazanych przez Sąd w następstwie rozpoczęcia działalności przez Sąd do spraw Służby Publicznej.

Czas trwania wyrażony jest w miesiącach i dziesiątych częściach miesiąca.

10. Sprawy w toku na dzień 31 grudnia – rodzaje postępowań (2000-2007)

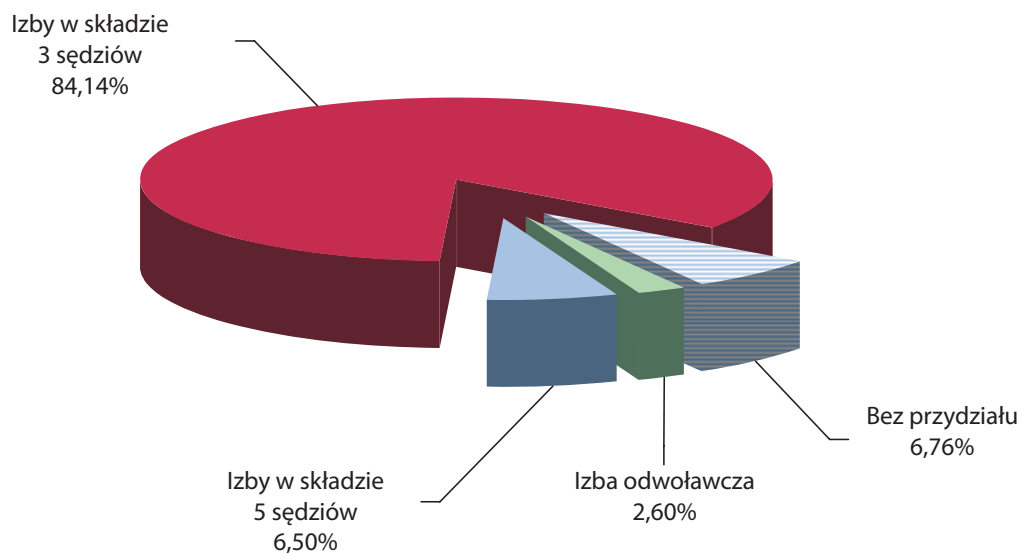
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pozostałe skargi	561	579	588	633	714	670	673	784
Własność intelektualna	44	51	105	158	192	196	249	289
Służba publiczna	179	156	172	192	237	152	82	33
Odwołania							10	30
Procedury szczególne	3	6	7	16	31	15	15	18
Razem	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029	1 154

11. Sprawy w toku na dzień 31 grudnia – przedmiot skargi (2000-2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Badania, informacja, edukacja, statystyka	1	4	3	2	8	16	18	18
Budżet Wspólnot								1
Energia		2	2	4	4	4	2	1
Klauzula arbitrażowa		2	3	2		1	3	3
Konkurencja	78	93	114	119	129	134	173	197
Kultura	2	3	1				3	4
Obywatelstwo europejskie	1							
Podatki			1	1				2
Polityka gospodarcza i pieniężna						1	2	1
Polityka handlowa	16	15	14	14	25	23	28	33
Polityka regionalna		1	6	13	19	27	36	48
Polityka rybołówstwa	8	7	8	31	28	28	4	5
Polityka społeczna	4	3	4	5	6	9	7	9
Pomoc państwa	177	207	227	226	218	190	164	165
Prawo dotyczące przedsiębiorstw	4	6	5	6	10	16	23	27
Prawo instytucjonalne	27	24	26	32	49	42	43	54
Przystąpienie nowych państw członkowskich					1	1		
Rolnictwo	144	114	95	85	95	82	74	97
Stosunki zewnętrzne	9	21	23	22	18	9	6	3
Stowarzyszenia z krajami i terytoriami zamorskimi	11	15	9	6	6	2		
Swoboda przedsiębiorczości	5	2			1			
Swoboda świadczenia usług							1	
Swobodny przepływ osób		1	3	2	1	2	3	3
Swobodny przepływ towarów	2	3	1	1	1			1
Środowisko i ochrona konsumentów	15	17	13	18	44	43	44	70
Transport	1	3	2	1	3	2	1	4
Unia celna	33	20	8	10	18	13	11	13
Własność intelektualna	44	51	105	159	193	197	251	290
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa	3	3	9	11	13	8	9	18
Wspólna taryfa celna	3	2	2		1	1	3	3
Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne		1	1					1
Zasoby własne Wspólnot						2		
Zbliżanie ustawodawstw		2	1	3	1	1	1	1
Łącznie traktat WE	588	622	686	773	892	854	910	1072
Łącznie traktat EWWiS	14	8	6	17	12	11	10	
Łącznie traktat EWEA	1		1	1	2	1	2	1
Regulamin pracowniczy	181	156	172	192	237	152	92	63
Procedury szczególne	3	6	7	16	31	15	15	18
ŁĄCZNIE	787	792	872	999	1174	1033	1029	1154

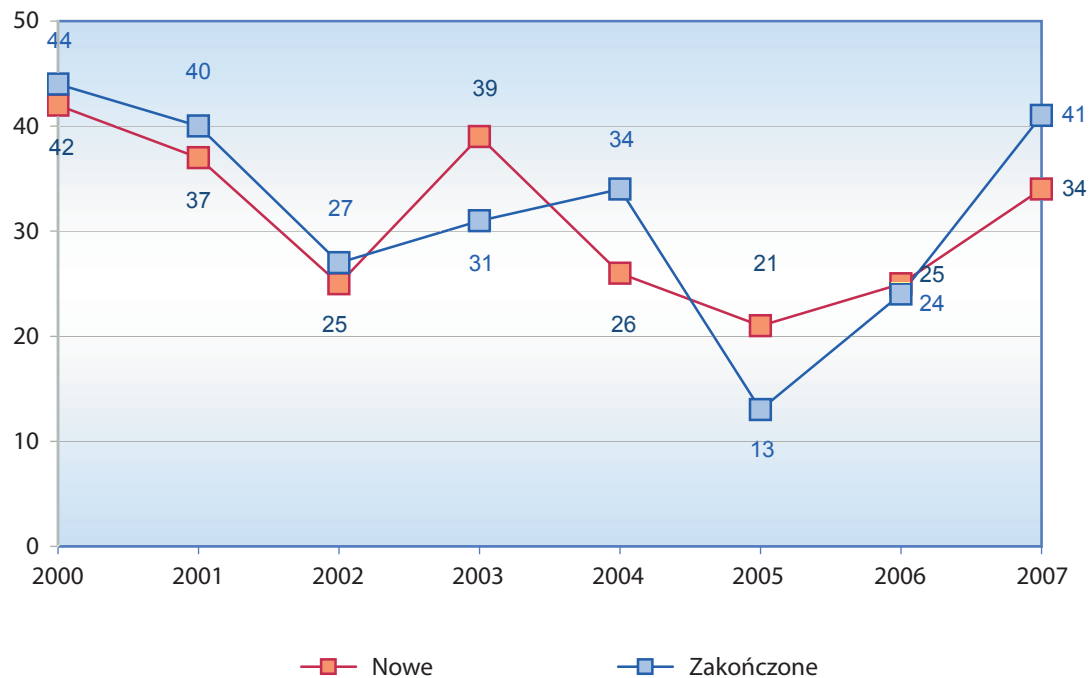
12. Sprawy w toku na dzień 31 grudnia – skład orzekający (2000-2007)

Podział za rok 2007

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wielka izba					6	1	2	
Izba odwoławcza							10	30
Prezes Sądu Pierwszej Instancji							1	
Izby w składzie 5 sędziów	247	264	276	251	187	146	117	75
Izby w składzie 3 sędziów	512	479	532	691	914	846	825	971
Sąd w składzie jednoosobowym	5	3	8	6	1	4	2	
Bez przydziału	23	46	56	51	66	36	72	78
Razem	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029	1 154

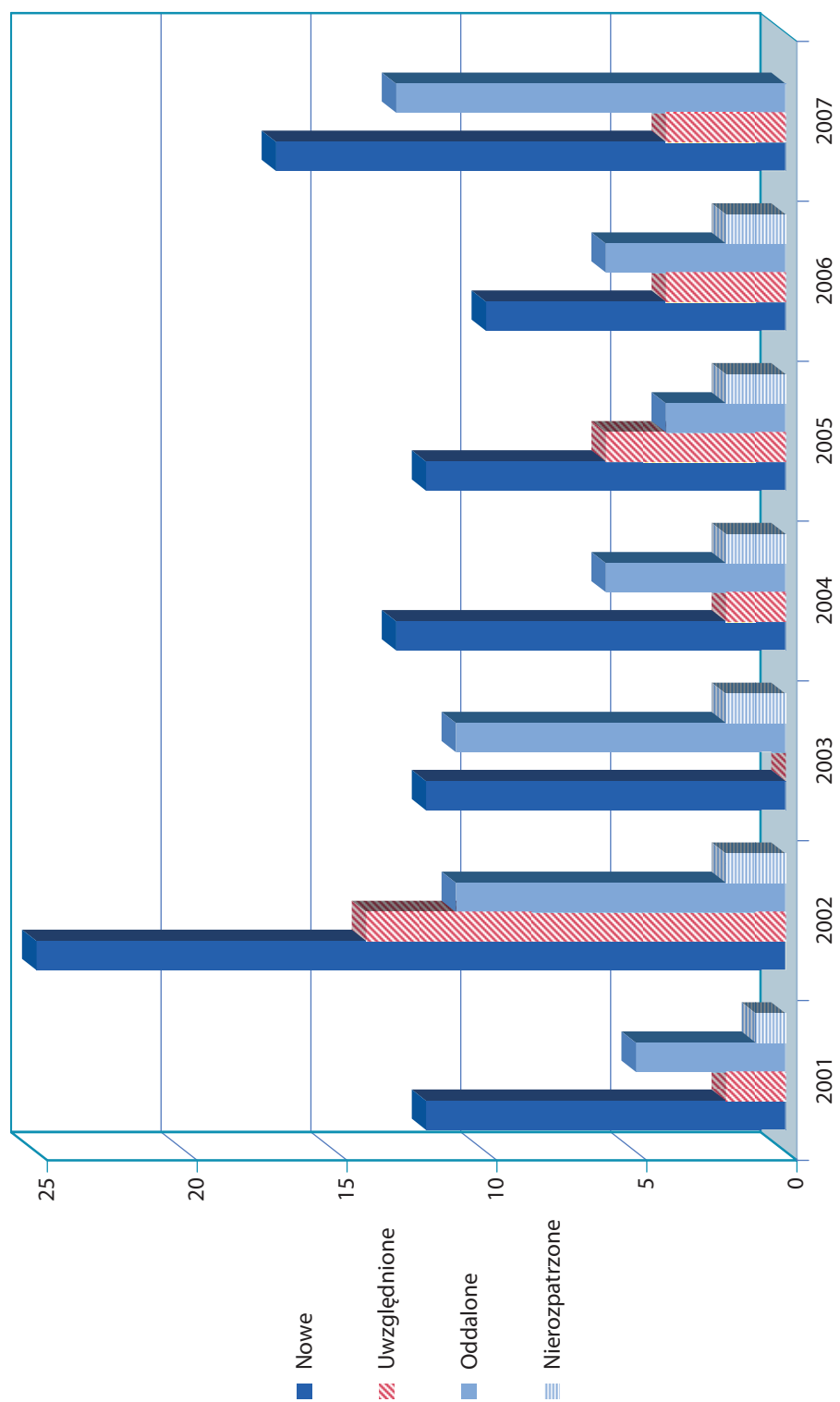
13. Różne – środki tymczasowe (2000-2007)

Podział za rok 2007

	Nowe wnioski o zastosowanie środków tymczasowych	Zakończone postępowania w przedmiocie środków tymczasowych	Rozstrzygnięcie		
			Oddalenie	Uwzględnienie	Wykreślenie sprawy/ umorzenie postępowania
Badania, informacja, edukacja, statystyka	2	3	2		1
Konkurencja	3	2	2		
Kultura	1	1			1
Polityka regionalna	2	2	2		
Polityka rybołówstwa	1	1			1
Polityka społeczna	1	2	2		
Pomoc państwa	3	3	2		1
Prawo instytucjonalne	5	5	4	1	
Rolnictwo	2	3	2	1	
Środowisko i ochrona konsumentów	13	19	17	2	
Własność intelektualna	1				
Łącznie traktat WE	34	41	33	4	4
ŁĄCZNIE	34	41	33	4	4

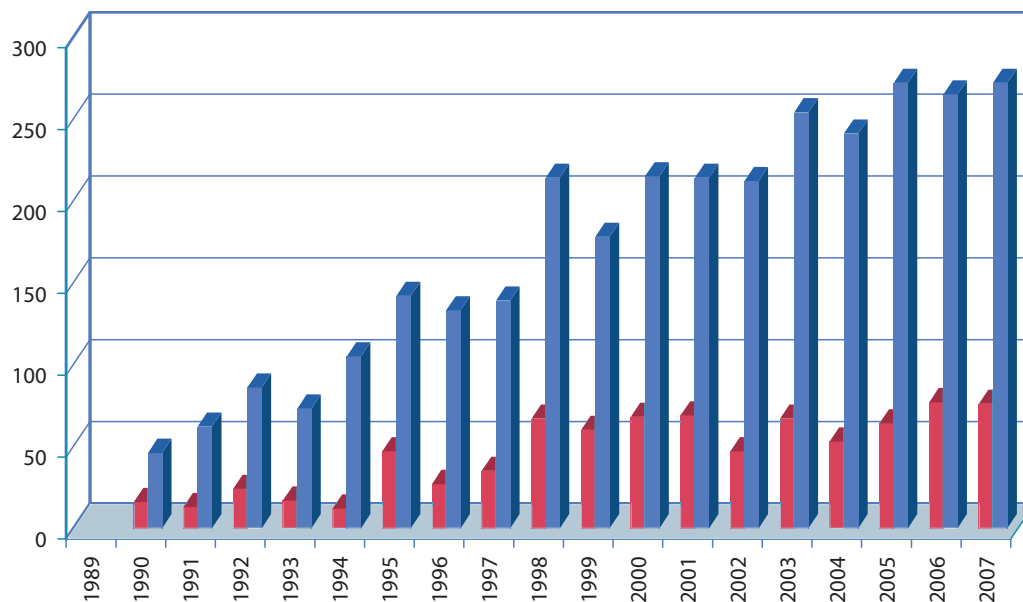
14. Różne – tryb przyspieszony (2001-2007)

	2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007						
	Rozstrzygnięcie			Rozstrzygnięcie			Rozstrzygnięcie			Rozstrzygnięcie			Rozstrzygnięcie			Rozstrzygnięcie			Rozstrzygnięcie						
	Nowe	Uwzględnione	Oddalone	Nierozpatrzone	Nowe	Uwzględnione	Oddalone	Nierozpatrzone	Nowe	Uwzględnione	Oddalone	Nierozpatrzone	Nowe	Uwzględnione	Oddalone	Nierozpatrzone	Nowe	Uwzględnione	Oddalone	Nierozpatrzone					
Badania, informacja, edukacja, statystyka					1				1								1			1					
Konkurencja	1			15	13	2	1	1	1				2	3	2		4	2	2	1	1				
Polityka handlowa	1	1		1																2	1				
Polityka rybołówstwa												1	1												
Pomoc państwa	3	2		2		3		3	2	1							1			1	2				
Prawo dotyczące przedsiębiorstw											4	1	2	3	2	1	1			1					
Prawo instytucjonalne	3	1	1	2		3		5	4		1	2	1	1						1	1				
Regulamin pracowniczy	3	3	2	2	1	1		1			1	1													
Rolnictwo				1				1	2					2			2	1	3						
Stosunki zewnętrzne				1	1			1	1																
Swobodny przepływ osób										1			1												
Środowisko i ochrona konsumentów								1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	3	1	1	7	7			
Transport													1												
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa	1						1													3	2	1			
Zasoby własne Wspólnot																									
Razem	12	2	5	1	25	14	11	2	12	0	11	2	13	2	6	4	2	10	4	6	2	17	4	13	0

Na podstawie art. 76a regulaminu Sądu sprawa przed Sądem Pierwszej Instancji może być rozpoznana w trybie przyspieszonym. Przepis ten obowiązuje od dnia 1 lutego 2001 r. Do kategorii „nierozpatrzone” zalicza się następujące przypadki: cofnięcie wniosku, cofnięcie skargi oraz sytuacje gdy skarga została rozstrzygnięta postanowieniem przed wydaniem rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o rozpoznanie sprawy w trybie przyspieszonym.

15. Różne – orzeczenia Sądu Pierwszej Instancji, od których wniesiono odwołanie do Trybunału (1989-2007)

■ Liczba orzeczeń, od których wniesiono odwołanie

■ Całkowita liczba zaskarżalnych orzeczeń¹

	Liczba orzeczeń, od których wniesiono odwołanie	Całkowita liczba zaskarżalnych orzeczeń ¹	Odsetek orzeczeń, od których wniesiono odwołanie
1989			
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	24	86	28%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	142	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	214	31%
1999	60	178	34%
2000	68	215	32%
2001	69	214	32%
2002	47	212	22%
2003	67	254	26%
2004	53	241	22%
2005	64	272	24%
2006	77	265	29%
2007	76	272	28%

¹ Całkowita liczba orzeczeń zaskarżalnych – wyroki i postanowienia w przedmiocie niedopuszczalności, środków tymczasowych, umorzenia postępowania oraz oddalenia wniosku o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta – w odniesieniu do których upłynął termin do wniesienia odwołania lub od których odwołanie zostało wniesione.

16. Różne – podział odwołań wniesionych do Trybunału według rodzaju postępowań (1989–2007)

	1990			1991			1992			1993			1994			1995			1996			1997			1998		
	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %
Pozostałe skargi	2	8	25%	5	16	31%	15	31	48%	6	17	35%	7	44	16%	38	91	42%	15	59	25%	22	86	26%	48	120	40%
Własność intelektualna																											
Służba publiczna	14	38	37%	8	46	17%	8	54	15%	10	55	18%	5	61	8%	9	51	18%	12	74	16%	13	53	25%	18	93	19%
Podsuma	16	46	35%	13	62	21%	23	85	27%	16	72	22%	12	105	11%	47	142	33%	27	133	20%	35	139	25%	66	213	31%
Procedury szczególne							1	1	100%	1	1	100%													1	1	100%
Razem	16	46	35%	13	62	21%	24	86	28%	17	73	23%	12	105	11%	47	142	33%	27	133	20%	35	139	25%	67	214	31%

	1999			2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006			2007		
	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %	Odwołania	Orzeczenia zaskarżalne	Odwołania w %
Pozostałe skargi	45	118	38%	58	132	44%	40	115	35%	32	134	24%	51	134	38%	41	114	36%	37	120	31%	46	146	32%	52	163	32%
Własność intelektualna	1	1	100%	1	7	14%	13	25	52%	6	20	30%	7	33	21%	7	45	16%	16	71	23%	18	59	31%	14	63	22%
Służba publiczna	14	59	24%	8	75	11%	15	73	21%	9	58	16%	9	87	10%	5	82	6%	11	81	14%	13	60	22%	10	46	22%
Podsuma	60	178	34%	67	214	31%	68	213	32%	47	212	22%	67	254	26%	53	241	22%	64	272	24%	77	265	29%	76	272	28%
Procedury szczególne				1	1	100%	1	1	100%																		
Razem	60	178	34%	68	215	32%	69	214	32%	47	212	22%	67	254	26%	53	241	22%	64	272	24%	77	265	29%	76	272	28%

17. Różne – wynik postępowań odwoławczych toczących się przed Trybunałem (2007) (wyroki i postanowienia)

	Oddalenie odwołania	Uchylenie w całości lub w części bez przekazania sprawy do ponownego rozpoznania	Uchylenie w całości lub w części z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania	Wykreślenie sprawy/ umorzenie postępowania	Razem
Konkurencja	13	1		1	15
Polityka regionalna	2	2			4
Polityka rybołówstwa	1				1
Pomoc państwa	5	1		1	7
Prawo dotyczące przedsiębiorstw	2				2
Prawo instytucjonalne	4	1			5
Regulamin pracowniczy	13	1	3		17
Rolnictwo	2				2
Stosunki zewnętrzne	2				2
Swoboda świadczenia usług	1				1
Środowisko i ochrona konsumentów	5	1			6
Unia celna	3				3
Własność intelektualna	15	1	2	2	20
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa	2		1		3
Zasoby własne Wspólnot	2				2
Razem	72	8	6	4	90

18. Różne – ogólna tendencja (1989-2007)

(nowe sprawy, sprawy zakończone, sprawy w toku)

	Nowe sprawy ¹	Sprawy zakończone ²	Sprawy w toku na dzień 31 grudnia
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
Razem	6 778	5 624	

¹ 1989: Trybunał przekazał 153 sprawy do nowo powstałego Sądu Pierwszej Instancji.

1993: Trybunał przekazał Sądowi 451 spraw wskutek pierwszego zwiększenia zakresu właściwości Sądu Pierwszej Instancji.

1994: Trybunał przekazał Sądowi 14 spraw wskutek drugiego zwiększenia zakresu właściwości Sądu Pierwszej Instancji.

2004/2005: Trybunał przekazał Sądowi 25 spraw wskutek trzeciego zwiększenia zakresu właściwości Sądu Pierwszej Instancji.

² 2005-2006: Sąd Pierwszej Instancji przekazał 118 spraw do nowo powstałego Sądu do spraw Służby Publicznej.

Rozdział III

Sąd do spraw Służby Publicznej
Unii Europejskiej

A – Działalność Sądu do spraw Służby Publicznej w 2007 r.

Prezes Paul Mahoney

1. Ważnym wydarzeniem w roku 2007 było wejście w życie regulaminu postępowania przed Sądem do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej. Ogłoszony on został w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* z dnia 29 sierpnia 2007 r.¹ i zgodnie z jego art. 121 wszedł w życie pierwszego dnia trzeciego miesiąca następującego po jego ogłoszeniu, tj. w dniu 1 listopada 2007 r. Tego samego dnia² weszły w życie instrukcje sekretarza Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej³.

2. O ile pierwszy rok działalności Sądu poświęcony był w dużej części zdefiniowaniu jego procedury wewnętrznej oraz postępowania przed nim, a w szczególności opracowaniu projektu regulaminu postępowania, dane za rok 2007 stanowią odzwierciedlenie już normalnej działalności orzeczniczej.

W roku 2007 Sąd zakończył bowiem 150 spraw, przy 157 nowych skargach, które wpłynęły. Zatem równowaga między liczbą spraw wniesionych i zakończonych prawie została osiągnięta.

Liczba wniesionych w tym roku skarg (157) jest nieznacznie wyższa niż w roku poprzednim, w którym wyniosła 148.

Liczba spraw w toku (235) pozostaje stosunkowo wysoka z uwagi w szczególności na to, że liczba spraw zakończonych w pierwszym roku działalności Sądu (50) nie stanowi odzwierciedlenia jego zdolności orzeczniczej. Dodam także, że duża liczba zawisłych spraw jest zawieszona w oczekiwaniu na „precedensowe” wyroki Sądu Pierwszej Instancji⁴ lub wyroki Trybunału wskutek wniesionych odwołań⁵.

44% spraw zostało zakończonych wyrokami a 56% – postanowieniami. Średnia długość postępowania w sprawach zakończonych w 2007 r. wynosi 16,9 miesiąca dla wyroków i 10,3 miesiąca dla postanowień.

W trakcie 2007 r. 25 orzeczeń Sądu zostało zaskarżonych do Sądu Pierwszej Instancji, co stanowi 32% wydanych przezeń orzeczeń podlegających zaskarżeniu i 19% wszystkich zakończonych spraw, nie licząc jednostronnego cofnięcia skargi przez jedną ze stron.

¹ Dz.U. L 225, str. 1.

² Dz.U. L 249, str. 3.

³ Sąd w celu poinformowania z jednej strony instytucji, a z drugiej organizacji związkowych i zawodowych oraz komitetów pracowniczych o nowych instrumentach proceduralnych stosowanych w postępowaniu przed nim zorganizował dwa spotkania z ich przedstawicielami odpowiednio w dniu 23 listopada i w dniu 7 grudnia 2007 r. jako kontynuację spotkań zainicjowanych w 2006 r.

⁴ Około dwudziestu postępowań zostało zawieszonych w oczekiwaniu na ogłoszenie orzeczenia Sądu Pierwszej Instancji w sprawie T-47/05 Angé Serrano i in. przeciwko Parlamentowi.

⁵ Około pięćdziesięciu spraw zostało zawieszonych w oczekiwaniu na ogłoszenie orzeczenia Trybunału w sprawie C-443/07 P Centeno Mediavilla i in. przeciwko Komisji.

3. Poniżej przedstawione zostaną przede wszystkim zasadnicze nowości wprowadzone przez regulamin postępowania przed Sądem (I). Następnie zaprezentowane zostanie najważniejsze orzecznictwo z tego roku, kolejno dotyczące zgodności z prawem i odszkodowań (II), zastosowania środków tymczasowych (III), wniosków o pomoc w zakresie kosztów postępowania (IV). Wreszcie zarysowane zostanie pierwsze podsumowanie praktyki polubownego rozwiązywania sporów (V).

I. Zasadnicze nowości wprowadzone przez regulamin postępowania

Sądowi przyświecała troska o utrzymanie jednolitego podejścia i jednolitej praktyki trzech wspólnotowych sądów. Wprowadzono jednak pewne nowości po to, by zrealizować wolę Rady, wyrażoną w szczególności w art. 7 załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości, dodanego do tego statutu decyzją Rady 2004/752/WE, Euratom z dnia 2 listopada 2004 r. ustanawiającą Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej (Dz.U. L 333, str. 7), czy też po to, by uwzględnić specyfikę tak Sądu, jak i spraw przezeń rozpatrywanych.

Zasadnicze nowości regulaminu postępowania koncentrują się wokół trzech podstawowych idei: uproszczenia postępowania; poszukiwania na każdym etapie postępowania możliwości polubownego rozwiązania sporu; obciążania kosztami postępowania według zasady „płaci przegrywający”. Zaslugują ponadto na wspomnienie także pewne inne nowości.

Uproszczenie postępowania

Postępowanie pisemne zostało co do zasady ograniczone do jednej tylko wymiany pism, chyba że Sąd zadecyduje, że konieczna jest druga wymiana. Druga wymiana pism może zostać zarządzona bądź z urzędu, bądź na uzasadniony wniosek skarżącego. Gdy miała miejsce druga wymiana pism, Sąd może zdecydować za zgodą stron o rozstrzygnięciu sprawy bez przeprowadzania rozprawy.

Okoliczność, iż co do zasady ma miejsce tylko jedna wymiana pism, stanowi wytłumaczenie dla surowości regulaminu postępowania przed Sądem, jeżeli chodzi o przedstawienie zarzutów i argumentów w skardze, przez co nie może ono być „zwięzłe”, wbrew temu, co przewiduje w generalny sposób art. 21 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości. Ten ostatni przepis nie może bowiem pozbawić faktycznego znaczenia art. 7 ust. 3 załącznika I do tego statutu, hierarchicznie równorzędnego, który ustanawia zasadę jednokrotnej wymiany pism.

Występowanie co do zasady jednej wymiany pism stanowi ponadto wytłumaczenie dla skrócenia terminu na wniesienie interwencji: wynosi on obecnie cztery tygodnie, licząc od dnia opublikowania w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej ogłoszenia dotyczącego skargi.

Jedna wymiana pism leży również u podstaw decyzji o niewprowadzaniu procedury przyspieszonej, która w regulaminie Sądu Pierwszej Instancji charakteryzuje się – oprócz priorytetowego traktowania sprawy – właśnie występowaniem postępowania pisemnego ograniczonego do jednej tylko wymiany pism.

Wola przyspieszenia przebiegu postępowania pisemnego skłoniła Sąd do wprowadzenia zasady, iż każdy zarzut niedopuszczalności wnoszony oddzielnie, który w praktyce w przypadku połączenia z rozpatrywaniem istoty sprawy może spowodować przedłużenie postępowania, winien zostać podniesiony w terminie jednego miesiąca od doręczenia skargi, zamiast terminu dwóch miesięcy przewidzianego na złożenie odpowiedzi na skargę.

Wreszcie Sąd, w trosce o prawidłowy przebieg postępowania poprzedzającego wniesienie skargi i o możliwość jak najszybszego wykrycia istnienia ewentualnego problemu z dopuszczalnością, wprowadził przepis, z którego wynika, że obowiązek przedłożenia, w stosownym przypadku, zażalenia i odpowiedzi na nie, spoczywa obecnie na stronie skarżącej.

Postępowanie ugodowe

Regulamin postępowania przed Sądem poświęca postępowaniu ugodowemu oddzielny rozdział dotyczący środków organizacji postępowania, wyrażając tym samym ideę, że procedura ta różni się od zwykłego postępowania sądowego.

Decyzja o podjęciu próby polubownego rozwiązania sporu należy do składu orzekającego, który może zobowiązać sędziego sprawozdawcę do przeprowadzenia takiej próby.

Szczególne przepisy regulują problematykę cofnięcia skargi następującego po ugodzie zawartej przez strony przed lub poza Sądem. W pierwszym przypadku warunki ugody mogą znaleźć się w protokole, stanowiącym akt urzędowy. Sprawa jest zatem wykreślana postanowieniem z uzasadnieniem przewodniczącego składu orzekającego, w którym na żądanie stron stwierdza się warunki ugody. W obu przypadkach Sąd orzeka w przedmiocie kosztów według ugody zawartej przez strony lub, gdy jej brak, według własnego uznania.

Wreszcie przewidziano, że w toku postępowania sądowego Sąd ani strony nie mogą posługiwać się opiniami, sugestiami, propozycjami, ustępstwami lub dokumentami wyrażonymi, poczynionymi lub sporządzonymi do celów postępowania ugodowego. Aby bowiem próba zawarcia ugody miała maksymalnie duże szanse powodzenia, konieczne jest zagwarantowanie stronom wolności słowa, tak by ułatwić negocjacje między nimi oraz by wyrażone opinie lub poczynione ustępstwa nie mogły im zaszkodzić w przypadku niepowodzenia.

Koszty postępowania

Do chwili obecnej na podstawie art. 88 regulaminu Sądu Pierwszej Instancji w sporach między Wspólnotami a ich pracownikami skarżący, który przegrał sprawę, musiał pokryć tylko swoje koszty postępowania, ale nie koszty instytucji, chyba że spowodował koszty działaniem niemającym uzasadnionego powodu lub podjętym w złej wierze, lub w wypadkach szczególnych.

Artykuł 7 ust. 5 załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości stanowi, że z zastrzeżeniem przepisów szczególnych regulaminu strona przegrywająca zostaje obciążona kosztami, jeżeli sąd tak orzeknie. W tej kwestii art. 87 ust. 2 regulaminu postępowania stanowi, że jeżeli wymagają tego względy słuszności, Sąd może zdecydować, że strona przegrywająca sprawę zostanie obciążona tylko częścią kosztów, a nawet że nie zostanie nimi obciążona w ogóle.

Artykuł 94 lit. a) regulaminu postępowania przed Sądem stanowi, że jeżeli Sąd poniósł koszty, których można było uniknąć, zwłaszcza jeżeli skarga stanowi oczywiste nadużycie, może zasądzić od strony, która je spowodowała, zwrot całości lub części tych kosztów, przy czym kwota zwrotu nie może przekraczać 2000 EUR. Chodzi o umożliwienie Sądowi, w wyjątkowych sytuacjach, obciążenia skarżącego, który beużytecznie zablokował wymiar sprawiedliwości przez powtarzające się lub słabo uzasadnione skargi, częścią kosztów wymiaru sprawiedliwości, które spowodował. Uprawnienie to zgodne jest z zamiarem Rady, skonkretyzowanym przez zastosowanie zasady „przegrywający płaci” do każdej strony, która przegrywa przed Sądem, polegającym na ograniczeniu liczby niezasadnych skarg w interesie dobrej administracji wymiarem sprawiedliwości.

Inne znaczące nowości

Troska o zachowanie ciągłości w funkcjonowaniu sądu, w przebiegu postępowania i przygotowywaniu spraw do rozprawy nie zapobiegły wprowadzeniu szeregu nowości, w szczególności w dziedzinie:

- zawieszenia postępowania – względy prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości mogą obecnie uzasadnić zawieszenie postępowania po wysłuchaniu stron;
- powiązania między sprawami – zbyt surowy wymóg połączenia spraw, zgodnie z którym sprawy mają „ten sam przedmiot”, został uchylony;
- doprecyzowania dotyczącego odpowiednich przepisów w kwestii środków organizacji postępowania i środków dowodowych – pierwsze adresowane są do stron, a konkretnie do ich przedstawicieli, te drugie dotyczą bądź osób trzecich, bądź samych stron;
- przekazania sprawy z izby w składzie trzech sędziów do sądu w pełnym składzie lub do izby w składzie pięciu sędziów – które nie wymaga już zasięgania opinii stron, jako że prawo stron do sprawiedliwego procesu jest zapewnione przez fakt przekazania sprawy składowi z większą liczbą sędziów;
- interwencji – regulamin postępowania wprowadza możliwość zwrócenia się przez przewodniczącego składu orzekającego do osób trzecich zainteresowanych wynikiem sporu o złożenie interwencji;
- postanowień – przepisy ich dotyczące zostały doprecyzowane w tym samym tytule co przepisy dotyczące wyroków.

II. *Spory dotyczące zgodności z prawem i odszkodowań*

Kwestie proceduralne

1. *Odrzucenie postanowieniem*

Sąd miał możliwość dokonania wykładni art. 111 regulaminu Sądu Pierwszej Instancji, stosowanego *mutatis mutandis*, zgodnie z którym jeżeli Sąd jest oczywiście niewłaściwy do rozpoznania skargi lub jeżeli skarga jest oczywiście niedopuszczalna albo oczywiście pozbawiona podstawy prawnej, Sąd może, bez dalszych czynności procesowych, podjąć decyzję, wydając postanowienie z uzasadnieniem.

Sąd orzekł zatem, że przepis ten nie powinien mieć zastosowania tylko do tych przypadków, gdzie uchybienie normom dotyczącym dopuszczalności jest na tym etapie tak ewidentne i rażące, że żaden poważny argument nie może być podniesiony za dopuszczalnością, lecz także do tych przypadków, gdzie przy analizie akt sprawy skład orzekający jest przekonany o niedopuszczalności skargi z uwagi na uchybienie przez nią wymogom wynikającym z utrwalonego orzecznictwa i uważa ponadto, że przeprowadzenie rozprawy nie pozwoli na uzyskanie żadnego nowego elementu w tej kwestii (postanowienia: z dnia 27 marca 2007 r. w sprawie F-87/06 Manté przeciwko Radzie, z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie F-13/07 L przeciwko Europejskiej Agencji Leków oraz z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie F-51/06 Tesoka przeciwko Europejskiej Fundacji na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy).

Ponadto Sąd uściślił, że ostatnia sytuacja, o której stanowi ten przepis, obejmować powinna wszystkie skargi w oczywisty sposób skazane na niepowodzenie z przyczyn dotyczących istoty sprawy (postanowienie z dnia 26 września 2007 r. w sprawie F-129/06 Salvador Roldán przeciwko Komisji).

W przywołanych wyżej sprawach Sąd podkreślił, że odrzucenie skargi postanowieniem nie tylko przyczynia się do ekonomii procesu, ale oszczędza także stronom kosztów związanych z przeprowadzeniem rozprawy.

2. *Wniosek*

W wyroku z dnia 17 kwietnia 2007 r. w sprawach połączonych F-44/06 i F-94/06 C i F przeciwko Komisji, Sąd wyciągnął konsekwencje proceduralne z art. 233 WE i z orzecznictwa, zgodnie z którym w przypadku wydania wyroku stwierdzającego nieważność administracja ma obowiązek działania i sama powinna podjąć działania zmierzające do wykonania wyroku, bez konieczności składania jakiegokolwiek wniosku przez urzędnika. Sąd orzekł, że w przypadku domagania się naprawienia szkody z powodu nadmiernego opóźnienia w wykonaniu lub wobec braku jakichkolwiek działań zmierzających do wykonania wyroku prawidłowość postępowania poprzedzającego wniesienie skargi nie może zależeć od złożenia przez urzędnika wniosku w oparciu o art. 90 ust. 1 regulaminu pracowniczego urzędników Wspólnot Europejskich (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym”).

3. *Akt niekorzystny*

W postanowieniu z dnia 24 maja 2007 r. w sprawach połączonych F-27/06 i F-75/06 Lofaro przeciwko Komisji Sąd uściślił, iż sprawozdanie z przebiegu okresu próbnego, na którym administracja oparła się, zwalniając pracownika, stanowi jedynie akt przygotowawczy w stosunku do decyzji o zwolnieniu i nie stanowi aktu niekorzystnego dla zainteresowanego w rozumieniu art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego.

4. *Terminy*

Orzecznictwo, według którego przyjęcie nowych uregulowań stanowi nową okoliczność o zasadniczym znaczeniu, także dla urzędników nieobjętych tą regulacją, jeżeli powoduje ona nieuzasadnione nierówne traktowanie tych ostatnich i beneficjentów tejże, znalazła w wyroku z dnia 16 stycznia 2007 r. w sprawie F-92/05 Genette przeciwko Komisji zastosowanie w odniesieniu do następstw nowego regulaminu pracowniczego i belgijskiej ustawy z 2003 r. zmieniającej warunki przeniesienia uprawnień emerytalnych uzyskanych w Belgii do systemu wspólnotowego.

W wyroku z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie F-125/05 Tsarnavas przeciwko Komisji Sąd przypomniał, à propos podnoszonej niezgodności z prawem działania instytucji, orzecznictwo, zgodnie z którym to na urzędnikach i pracownikach ciąży obowiązek zwrócenia się do instytucji z wnioskiem o wypłatę odszkodowania w rozsądnym terminie od chwili, gdy dowiedzieli się oni o sytuacji, na którą się skarżą. Rozsądny charakter ocenia się w zależności od okoliczności każdej sprawy, a w szczególności wagi sporu dla zainteresowanego, złożoności sprawy i zachowania zainteresowanych stron. Należy również dokonać porównania z pięcioletnim terminem przedawnienia przewidzianym w art. 46 statutu Trybunału Sprawiedliwości w odniesieniu do powództwa z tytułu odpowiedzialności pozaumownej.

Z postanowienia z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie F-59/06 Kerstens przeciwko Komisji wynika, że gdy z zestawienia wejść do systemu Sysper 2 wynika, że skarżący otworzył dossier zawierające akt, przesłany mu drogą elektroniczną, należy uznać, że skarżący zapoznał się we właściwy sposób z treścią tego aktu, co powoduje rozpoczęcie biegu terminu na wniesienie zażalenia na ten akt.

Co do istoty sprawy

W ramach niniejszego sprawozdania nie jest możliwe zdanie w wyczerpujący sposób sprawy z orzecznictwa Sądu za rok 2007. Wskazane zostaną jedynie najważniejsze dokonania tego roku w odniesieniu przede wszystkim do ogólnych zasad prawa dotyczącego wspólnotowej służby publicznej z jednej strony, a następnie wykładni zasadniczych postanowień nowego regulaminu pracowniczego z drugiej, które przeanalizowane zostaną zgodnie z porządkiem nagłówków tego regulaminu pracowniczego.

1. *Ogólne zasady prawa dotyczącego wspólnotowej służby publicznej*

a) **Obowiązek staranności**

W wyroku z dnia 2 maja 2007 r. w sprawie F-23/05 Giraudy przeciwko Komisji Sąd skonfrontowany został z problemami dotyczącymi pogodzenia niezakłóconego i prawidłowego przebiegu dochodzenia Europejskiego Urzędu do spraw Zwalczania Oszustw (zwanego dalej „OLAF”) i prawa do informacji z poszanowaniem domniemania niewinności, czci i reputacji zawodowej urzędnika przeniesionego w interesie służby. W tym konkretnym przypadku Sąd nakazał Komisji naprawienie krzywdy skarżącego w postaci uszczerbku na jego czci i reputacji zawodowej z powodu naruszeń obowiązku staranności popełnionych przy jego przeniesieniu w następstwie wszczęcia dochodzenia przez OLAF. Sąd uznał, że Komisja nie zachowała słusznej równowagi między interesem skarżącego a interesem instytucji, informując szeroko, w związku ze wszczęciem dochodzenia przez OLAF, o przeniesieniu skarżącego, pozwalając sądzić, że ten ostatni osobiście uczestniczył w badanych ewentualnych nieprawidłowościach, natomiast nie podając ze swej własnej inicjatywy żadnej informacji o raporcie końcowym OLAF-u, który stawiał skarżącego poza oskarżeniami, jeżeli chodzi o zarzuty, które spowodowały wszczęcie dochodzenia. Zajęcie stanowiska przez rzecznika Komisji, w którym wyraził on współczucie w imieniu swoim oraz instytucji w stosunku do skarżącego, nie było porównywalne ze sposobem jak i natężeniem informowania, jakie towarzyszyło przeniesieniu skarżącego na początku dochodzenia. Sąd uznał, że nie ograniczając do minimum szkody wyrządzonej skarżącemu przez wszczęcie dochodzenia, Komisja naruszyła obowiązek starannego działania, który ciąży na niej w stosunku do swych urzędników i pracowników, i dopuściła się niezgodnego z prawem działania administracji, powodującego powstanie jej odpowiedzialności.

b) **Obowiązek wspomaganie**

W wyrokach z dnia 16 stycznia 2007 r.: w sprawie F-115/05 Vienne i in. przeciwko Parlamentowi oraz w sprawie F-3/06 Frankin i in. przeciwko Komisji do Sądu wniesiono skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Parlamentu i Komisji oddalających wnioski o udzielenie pomocy, wniesione na podstawie art. 24 regulaminu pracowniczego przez około 650 urzędników i członków personelu tymczasowego, którzy przed wejściem w życie nowego ustawodawstwa belgijskiego uzyskali uwzględnienie przez system wspólnotowy ich uprawnień emerytalnych nabytych w belgijskich instytucjach emerytalnych i prosili Parlament lub Komisję o pomoc w ponownym przeliczeniu ich uprawnień emerytalnych nabytych w Belgii zgodnie z warunkami nowej ustawy. W ww. wyroku Vienne i in. przeciwko Parlamentowi Sąd uściślił, że obowiązek pomocy instytucji nie jest uzależniony od tego, że bezprawność działań, które uzasadniały wniosek, została uprzednio stwierdzona orzeczeniem sądowym. Taki warunek byłby sprzeczny z samym celem wniosku o pomoc w częstych sytuacjach, w których składany jest on słusznie w celu uzyskania, w postępowaniu sądowym z pomocą instytucji, uznania takich działań za bezprawne. Jednakże konieczne jest, by działania takie mogły „racjonalnie uznane być za naruszające prawa urzędników”. Ponieważ skarżący nie byli w stanie przedłożyć „początku dowodu na to, że byli oni, wskutek działań osoby trzeciej, ofiarami dyskryminacji”,

Parlament mógł prawidłowo uznać, że w żaden sposób nie dokonano naruszeń ich praw wynikających z regulaminu pracowniczego, które to naruszenia wymagałyby pomocy instytucji.

c) Ochrona uzasadnionych oczekiwań

Wyrokiem z dnia 1 marca 2007 r. w sprawie F-84/05 Neirinck przeciwko Komisji Sąd uznał, iż okoliczność, że osoba kierująca służbą kontaktowała się z kandydatem na stanowisko członka personelu tymczasowego, by zbadać możliwość włączenia go do swej ekipy, i że wyraziła ona w stosunku do niego wolę takiego włączenia, nie stanowi przyrzeczenia zatrudnienia. Stąd Sąd uznał, że kandydat na stanowisko nie może twierdzić, iż administracja spowodowała powstanie u niego uzasadnionych oczekiwań co do jego zatrudnienia.

2. Kariera urzędnika

a) Zatrudnienie

i) Nowa struktura kariery

W wyroku z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie F-21/06 Da Silva przeciwko Komisji Sąd stwierdził nieważność decyzji w sprawie zaszeregowania skarżącego, powołanego na stanowisko dyrektora wskutek przeprowadzenia procedury naboru w oparciu o art. 29 ust. 2 regulaminu pracowniczego i zaszeregowanego do tej samej grupy, jaką miał wcześniej, lecz o jeden stopień niżej. Według Sądu, ponieważ powołanie takie stanowi awans w karierze urzędnika, nie może powodować, bez naruszenia zasady ekspektatywy rozwoju kariery każdego urzędnika w jego instytucji, obniżenia zaszeregowania do grupy lub na stopniu i w konsekwencji obniżenia jego wynagrodzenia.

W wyroku z dnia 5 lipca 2007 r. w sprawie F-93/06 Dethomas przeciwko Komisji Sąd po uwadze, że rozporządzenie Rady WE, Euratom nr 723/2004 z dnia 22 marca 2004 r. (Dz.U. L 124, str. 1) nie zawiera żadnego przepisu przejściowego dotyczącego zastosowania art. 32 akapit trzeci regulaminu pracowniczego poczynawszy od dnia 1 maja 2004 r., uznał, że po wejściu w życie tego regulaminu pracowniczego, wobec braku przepisu przejściowego, artykuł ten znajduje pełne zastosowanie do zaszeregowania na stopień każdego członka personelu tymczasowego powołanego na stanowisko urzędnicze w grupie, którą posiadał do tego momentu.

Na uwagę zasługuje także wyrok z dnia 8 listopada 2007 r. w sprawie F-125/06 Deffaa przeciwko Komisji, odzwierciedlający trudności techniczne wykładni nowych przepisów regulaminu pracowniczego à propos związku między art. 44 akapit drugi regulaminu pracowniczego a art. 7 ust. 4 załącznika XIII do tego regulaminu, dotyczącego „premii kierowniczej”, której przyznanie związane jest z uzyskaniem stanowiska kierowniczego, stanowiska dyrektora lub dyrektora generalnego.

ii) Konkursy

Sąd miał do rozstrzygnięcia szereg spraw związanych z konkursami, wśród których można zwrócić uwagę na wyrok z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie F-121/05 De Meerleer przeciwko Komisji. Sąd uściślił w tymże wyroku, że uprawnienie komisji konkursowej do ponownego zbadania jej decyzji nie jest porównywalne z kontrolą, jaką sprawuje organ powołujący przy zażaleniu czy sąd wspólnotowy przy skardze i że wskutek tego skarżący ma wyraźny i rzeczywisty cel w tym, by jego wniosek o ponowne zbadanie sprawy przeanalizowany został przez komisję konkursową, nawet jeśli miał on możliwość wniesienia zażalenia i skargi na początkową decyzję komisji konkursowej. W tym samym wyroku Sąd przeanalizował, czy kandydaci rzeczywiście byli w stanie zapoznać się z początkową decyzją komisji konkursowej za pośrednictwem elektronicznego systemu konsultacji dossier EPSO, tak by możliwe było w wyznaczonym terminie złożenie wniosku o ponowne zbadanie decyzji komisji konkursowej.

iii) Badania lekarskie

W wyroku z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie F-95/05 N przeciwko Komisji Sąd stwierdził, że kandydatów do zatrudnienia w kraju trzecim nie można pozbawiać stosowania procedury badania lekarskiego, o której stanowi art. 33 regulaminu pracowniczego.

b) Status służbowy

W wyroku z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawach połączonych F-51/05 i F-18/06 Duyster przeciwko Komisji, dotyczącym zdefiniowania warunków uzyskania urlopu rodzicielskiego Sąd odwołał się do dyrektywy Rady 96/34/WE z dnia 3 czerwca 1996 r. w sprawie porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC (Dz.U. L 145, str. 4) przy wykładni art. 42a regulaminu pracowniczego. Opierając się na orzecznictwie Trybunału Sąd uznał, że gdy organ powołujący wydaje decyzję w sprawie anulowania lub przerwania urlopu rodzicielskiego, jego zakres uznania jest ograniczony, gdy zainteresowany, który korzysta z urlopu rodzicielskiego, wykaże we wniosku o przerwanie urlopu, że okoliczności następujące po przyznaniu mu takiego urlopu powodują w niekwestionowany sposób, iż nie jest on w stanie zajmować się dzieckiem w warunkach, które początkowo brał pod uwagę. W szczególności dotyczy to przypadku, w którym urzędnik zaczyna chorować, a rodzaj choroby lub jej waga uniemożliwiają mu taką opiekę. W tym konkretnym przypadku, jako że warunki te nie zostały spełnione, skarga została oddalona.

c) Ocena – Awans

Również w tym roku liczba sporów dotyczących ocen i awansów była znaczna.

W wyroku z dnia 22 listopada 2007 r. w sprawie F-67/05 Michail przeciwko Komisji Sąd – po stwierdzeniu, że skarżącemu, choć był aktywnie zatrudniony w rozumieniu art. 36 regulaminu pracowniczego, nie powierzono żadnego stanowiska, które podlegałoby

ocenie – wywiódł stąd, że Komisja błędnie przyznała mu ocenę za zasługi i z tego powodu stwierdził nieważność sprawozdania z przebiegu kariery skarżącego.

W wyroku z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie F-42/06 Sundholm przeciwko Komisji Sąd stwierdził nieważność sprawozdania z przebiegu kariery urzędnika z tego powodu, że Komisja w okresie objętym tym sprawozdaniem nie wyznaczyła zainteresowanemu celów i kryteriów oceny i, przystępując do oceny jego zasług, nie wzięła tej okoliczności pod uwagę.

W wyrokach z dnia 22 listopada 2007 r.: w sprawie F-109/06 Diittert przeciwko Komisji oraz w sprawie F-110/06 Carpi Badia przeciwko Komisji Sąd stwierdził nieważność odmowy awansowania skarżących z uwagi na znaczące uchybienie proceduralne w postępowaniu w sprawie awansu. Wskutek problemu informatycznego zapomniano bowiem wpisać nazwiska skarżących na listę, którą posłużył się dyrektor generalny przy rozdziale punktów za zasługi w dyrekcji generalnej, a w konsekwencji nie przyznano im żadnego punktu.

3. *Warunki pracy*

W wyroku z dnia 16 stycznia 2007 r. w sprawie F-119/05 Gesner przeciwko OHIM Sąd *à propos* wniosku członka personelu tymczasowego w sprawie powołania komisji ds. inwalidztwa dla stwierdzenia niezdolności do pracy stwierdził nieważność odmowy organu uprawnionego do zawierania umów z uzasadnieniem, że błędnie oparł się on na art. 59 ust. 4 regulaminu pracowniczego uznając, że skarżąca nie zgromadziła przynajmniej dwunastu miesięcy niezdolności do pracy z powodu choroby w okresie trzech lat. Sąd stwierdził, że przepis ten „nie ma na celu wprowadzenia warunku długości niezdolności do pracy z powodu choroby, jaki musi spełnić urzędnik lub inny pracownik wnioskujący o powołanie komisji ds. inwalidztwa, lecz określić warunki korzystania z uznania organu powołującego lub organu uprawnionego do zawierania umów, gdy wobec braku wniosku urzędnika lub członka personelu tymczasowego badają oni z urzędu, czy należy takie postępowanie wszcząć”. Odmowa wszczęcia przez organ uprawniony do zawierania umów postępowania w sprawie stwierdzenia niezdolności do pracy według Sądu o tyle podlegała krytyce, że organ ten nie jest uprawniony do wypowiedzania się o stanie niezdolności do pracy zainteresowanej. W związku z tym Sąd podkreślił prawo urzędnika i pracownika do poddania badaniu jego stanu zdrowia przez komisję ds. inwalidztwa, chyba że wniosek taki stanowi nadużycie.

W wyroku z dnia 22 maja 2007 r. w sprawie F-99/06 López Teruel przeciwko OHIM Sąd uściślił przebieg nowej procedury arbitrażu lekarskiego, opisanej w art. 59 ust. 1 akapity od piątego do ósmego regulaminu pracowniczego, w której urzędnik niezdolny do pracy z powodu choroby może zakwestionować wyniki kontroli stanu zdrowia zorganizowanej przez instytucję, gdy kontrola taka uznała jego nieobecność za nieusprawiedliwioną.

4. Wynagrodzenie i korzyści socjalne urzędnika

a) Wynagrodzenie i zwrot kosztów

W wyroku z dnia 16 stycznia 2007 r. w sprawie F-126/05 Borbély przeciwko Komisji Sąd odrzucił tezę Komisji, zgodnie z którą od zmiany art. 5 ust. 1 załącznika VII do regulaminu pracowniczego dokonanej reformą z 2004 r. miejsce zamieszkania w rozumieniu tego przepisu nie może być utożsamiane z centrum życiowym urzędnika, jak wynikało z utrwalonego orzecznictwa. Pojęcie „zamieszkanie” winno zatem zawsze być rozumiane jako oznaczające centrum interesów urzędnika lub pracownika.

W wyroku z dnia 23 stycznia 2007 r. w sprawie F-43/05 Chassagne przeciwko Komisji Sąd oddalił zarzut niezgodności z prawem art. 8 załącznika VII do nowego regulaminu pracowniczego. Sąd stwierdził, że wypłata ryczałtu za podróż z miejsca pracy do miejsca pochodzenia nie narusza celu tego przepisu, jakim jest umożliwienie urzędnikowi udania się przynajmniej raz w roku do miejsca, skąd pochodzi, dla podtrzymania więzów rodzinnych, społecznych i kulturalnych, ani nie wykracza poza granice szerokiego zakresu uznania wspólnotowego prawodawcy w tej kwestii.

b) Zabezpieczenie społeczne

W wyroku z dnia 27 listopada 2007 r. w sprawie F-122/06 Roodhuijzen przeciwko Komisji Sąd uznał, że umowa wspólnego pożycia zawarta przed notariuszem w Niderlandach między urzędnikiem a jego towarzyszką pozwala tej ostatniej skorzystać, stosownie do art. 72 regulaminu pracowniczego i art. 12 wspólnej regulacji ze wspólnego systemu ubezpieczenia zdrowotnego.

c) Emerytury i renty

i) Wysokość składki

W wyroku z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie F-105/05 Wils przeciwko Parlamentowi pełny skład Sądu oddalił skargę, która kwestionowała, w drodze zarzutu, nowe sposoby obliczania wysokości składki urzędników do systemu emerytalnego, określone w załączniku XII do regulaminu pracowniczego. Sąd oddalił najpierw zarzut oparty na tym, że wspomniany załącznik przyjęty został z naruszeniem procedury konsultacji trójstronnej wprowadzonej decyzją Rady z dnia 23 czerwca 1981 r. w dziedzinie stosunków z personelem. Sąd orzekł następnie, że wybór prawodawcy dotyczący zdefiniowania w art. 1 ust. 2 załącznika XII do regulaminu pracowniczego aktuarialnego składnika jako średniej wysokości realnych średnich stóp procentowych za dwanaście lat poprzedzających rok bieżący nie miał wpływu na ważność metody aktuarialnej zdefiniowanej przez załącznik XII regulaminu pracowniczego ani nie zagrażał celowi, jakim jest równowaga aktuarialna wspólnotowego systemu emerytalnego, oraz że przyjęty okres dwunastu lat nie był w konsekwencji ani w oczywisty sposób błędny, ani w oczywisty sposób nieodpowiedni. W tych okolicznościach, mimo iż z akt sprawy wynikało, że okres odniesienia dla obliczenia składnika aktuarialnego

był przedmiotem negocjacji politycznych i w ten sposób został ustalony na dwanaście lat w trosce o budżet, skarżący nie mógł twierdzić, że wybór takiego okresu stanowił nadużycie władzy. Skarżący utrzymywał wreszcie, że załącznik XII do regulaminu pracowniczego naruszał uzasadnione oczekiwania, jakie mogli urzędnicy mieć w odniesieniu do art. 83 ust. 2 zarówno starego, jak i nowego regulaminu pracowniczego, który ogranicza wysokość składki urzędników do finansowania jednej trzeciej systemu emerytalnego. Według skarżącego załącznik XII do regulaminu pracowniczego abstrahował bowiem od nadwyżki wpłaconych przez urzędników składek do dnia 30 kwietnia 2004 r. Sąd uznał, że nie był w stanie ocenić zasadności zarzutów skarżącego w tej kwestii, ponieważ wobec braku jakichkolwiek studiów aktuarialnych wspólnotowego systemu emerytalnego sprzed 1998 r. wielkość składki urzędników zapewniająca równowagę aktuarialną systemu nie była przed tą datą znana.

ii) Przeniesienie uprawnień emerytalnych

W ww. sprawie Genette przeciwko Komisji, przedstawionej przez Komisję jako sprawa „precedensowa”, Sąd wypowiedział się w kwestii dotyczącej wielu urzędników znajdujących się w podobnej sytuacji, którzy przenieśli do systemu wspólnotowego uprawnienia emerytalne, które wcześniej nabyli w instytucjach emerytalnych w Belgii. Skarżący domagał się ponownego przeliczenia swych przeniesionych już uprawnień na korzystniejszych warunkach, wprowadzonych przez belgijską ustawę z 2003 r. Komisja odmówiła cofnięcia swych decyzji dotyczących uprawnień emerytalnych przeniesionych do systemu wspólnotowego z uzasadnieniem, iż takie cofnięcie byłoby niezgodne z prawem wobec braku przepisów wspólnotowych, które na to wyraźnie zezwalają. Sąd orzekł, że uzasadnienie takie jest błędne. Sąd uznał bowiem, że ogólne warunki wynikające z orzecznictwa Trybunału dotyczącego cofnięcia indywidualnej decyzji tworzącej uprawnienie nie stały na przeszkodzie cofnięciu takiej decyzji, nawet zgodnej z prawem, pod warunkiem że cofnięcia domaga się adresat tej decyzji i że cofnięcie to nie szkodzi uprawnieniom osób trzecich.

W dwóch wyrokach z dnia 13 listopada 2007 r.: w sprawie F-76/06 Tsirimokos przeciwko Parlamentowi i w sprawie F-77/06 Colovea przeciwko Parlamentowi Sąd uściślił, że zarówno zwykła literalna jak i systemowa art. 4 lit. b) załącznika IVa do regulaminu pracowniczego wynika, że lata służby uzyskane wskutek przeniesienia uprawnień emerytalnych do systemu wspólnotowego nie są objęte tym przepisem. Wskutek tego Sąd oddalił żądania skarżących o stwierdzenie nieważności decyzji odmawiających uwzględnienia – przy obliczaniu świadczenia wypłacanego w związku z pracą w niepełnym wymiarze w oczekiwaniu na przejście w stan spoczynku – lat służby uzyskanych wskutek przeniesienia uprawnień emerytalnych nabytych w systemach krajowych.

iii) Współczynniki korygujące

W wyroku z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie F-54/06 Davis i in. przeciwko Radzie Sąd uznał, że nowy system emerytalny uchylający współczynniki korygujące dla uprawnień emerytalnych nabytych począwszy od dnia 1 maja 2004 r. i zmieniający uprawnienia emerytalne nabyte przed tym dniem w taki sposób, że współczynniki korygujące są obecnie ustalane w zależności od kosztów życia w państwie członkowskim zamieszkania emeryta, a już nie w zależności od kosztów życia w stolicy państwa członkowskiego będącego

miejscem pracy urzędnika, nie naruszają zasady równego traktowania i niedyskryminacji ani zasady swobodnego przemieszczania się i swobody przedsiębiorczości.

5. Odpowiedzialność dyscyplinarna

W wyroku z dnia 8 listopada 2007 r. w sprawie F-40/05 Andreasen przeciwko Komisji Sąd zastosował nowy regulamin pracowniczy w odniesieniu w szczególności do kontroli wagi okoliczności leżących u podstaw wydalenia urzędnika ze służby. Artykuł 10 załącznika IX do regulaminu pracowniczego stanowi, że nałożona kara dyscyplinarna powinna być proporcjonalna do przewinienia służbowego, i wymienia kryteria, jakie organ powołujący w szczególności winien uwzględnić przy wyborze kary. W tym kontekście prawnym Sąd ocenił argumenty skarżącej dotyczące podnoszonego przez nią naruszenia zasady proporcjonalności kary. Sąd wypowiedział się również w przedmiocie stosowania w czasie przepisów załącznika IX do regulaminu pracowniczego dotyczących tworzenia i organizacji komisji dyscyplinarnej, które weszły w życie w trakcie toczącego się postępowania dyscyplinarnego.

6. Warunki zatrudnienia innych pracowników Wspólnot Europejskich

W wyroku z dnia 4 października 2007 r. w sprawie F-32/06 De la Cruz i in. przeciwko Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy Sąd uwzględnił żądanie skarżących, byłych pracowników miejscowych, którzy kwestionowali swe zaszeregowanie w charakterze pracowników kontraktowych do grupy funkcyjnej II w związku z faktycznie wykonywaną pracą.

W przedmiocie kosztów

Sąd kilkakrotnie zastosował art. 87 § 3 regulaminu Sądu Pierwszej Instancji, stosowanego *mutatis mutandis*, by bądź w oparciu o akapit pierwszy tego artykułu rozdzielić koszty między strony z wyjątkowych powodów (wyrok z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie F-57/06 Hinderyckx przeciwko Radzie oraz postanowienie z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie F-131/06 Steinmetz przeciwko Komisji), bądź na podstawie akapitu drugiego nakazać stronie wygrywającej zwrot części kosztów poniesionych przez drugą stronę, spowodowanych działaniem niemającym uzasadnionego powodu lub podjętym w złej wierze (wyrok z dnia 9 października 2007 r. w sprawie F-85/06 Bellantone przeciwko Trybunałowi Obrachunkowemu oraz ww. wyrok w sprawie Duyster przeciwko Komisji), nawet gdy skarga okazuje się w oczywisty sposób niedopuszczalna (postanowienie z dnia 27 marca 2007 r. w sprawie F-87/06 Manté przeciwko Radzie).

III. Wnioski o zastosowanie środków tymczasowych

W 2007 r. złożono cztery wnioski o zastosowanie środków tymczasowych, które zostały oddalone z uwagi na brak pilności środków, o których zastosowanie wnoszono,

zdefiniowanych w utrwalonym orzecznictwie jako środki, które muszą być orzeczone i wywoływać następstwa przed wydaniem orzeczenia w postępowaniu głównym, tak by uniknąć znacznej i nieodwracalnej szkody dla interesów skarżącego (postanowienia prezesa Sądu: z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie F-142/06 R Bligny przeciwko Komisji, z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie F-1/07 R Chassagne przeciwko Komisji, z dnia 10 września 2007 r. w sprawie F-83/07 R Zangerl-Posselt przeciwko Komisji oraz z dnia 21 listopada 2007 r. w sprawie F-98/07 R Petrilli przeciwko Komisji).

W ww. sprawach Chassagne przeciwko Komisji i Petrilli przeciwko Komisji sąd orzekający w przedmiocie środków tymczasowych przypomniiał utrwalone orzecznictwo Trybunału i Sądu Pierwszej Instancji, zgodnie z którym szkoda o charakterze czysto majątkowym nie może co do zasady być uznawana za nieodwracalną, a nawet za trudną do naprawienia, ponieważ może być przedmiotem późniejszego odszkodowania.

W ww. sprawach Bligny przeciwko Komisji i Zangerl-Posselt przeciwko Komisji sąd orzekający w przedmiocie środków tymczasowych przypomniiał utrwalone orzecznictwo Trybunału i Sądu Pierwszej Instancji, zgodnie z którym przejście egzaminów konkursu otwartego nie powoduje nieodwracalnej szkody kandydatowi, skrzywdzonemu wskutek nieprawidłowego przebiegu konkursu. W sytuacji bowiem, w której w konkursie zorganizowanym dla utworzenia rezerw zatrudnienia stwierdzono nieważność egzaminu, prawa kandydata są w odpowiedni sposób chronione, jeżeli komisja konkursowa i organ powołujący badają ponownie swe decyzje i szukają w jego przypadku sprawiedliwego rozwiązania.

IV. *Wnioski o pomoc w zakresie kosztów postępowania*

W trakcie roku 2007 wydanych zostało siedemnaście postanowień w sprawie wniosków o pomoc w zakresie kosztów postępowania. Tylko trzy wnioski mogły zostać uwzględnione, pozostałe zostały oddalone bądź ze względu na oczywistą niedopuszczalność lub oczywistą bezzasadność planowanej lub wniesionej skargi, bądź ze względu na to, że wnioskodawca nie był lub nie wykazał, że był – z uwagi na swoją sytuację ekonomiczną – niezdolny całkowicie lub częściowo do pokrycia kosztów związanych z pomocą i reprezentacją przed wymiarem sprawiedliwości.

V. *Pierwszy bilans praktyki polubownego rozwiązywania sporów*

W swej praktyce orzeczniczej Sąd starał się odpowiedzieć na wezwanie prawodawcy do ułatwienia polubownego rozwiązywania sporów na każdym etapie postępowania. Zatem na podstawie art. 7 ust. 4 załącznika I do statutu Trybunału Sprawiedliwości i art. 64 § 2 lit. d) regulaminu Sądu Pierwszej Instancji stosowanego mutatis mutandis w Sądzie do wejścia w życie regulaminu postępowania przed tym ostatnim, Sąd podjął kilka prób polubownego rozwiązania sporu. Czternaście spraw mogło zostać zamkniętych wskutek polubownego rozwiązania sporu, z czego siedem wskutek interwencji Sądu, najczęściej w trakcie nieformalnego spotkania zorganizowanego przez sędziego sprawozdawcę lub na rozprawie. Te dane z pewnością mogą z czasem

ulec zmianie wskutek impulsu, jaki nada Sąd poszukiwaniu polubownego rozwiązania sporów i w zależności od otwartości przedstawicieli stron w tej kwestii.

Nawet jeżeli nie jest możliwe ani pożądane sporządzanie wyczerpującej listy okoliczności mogących sprzyjać rozwiązaniu sporu w polubowny sposób, Sąd wskazał pewne kategorie sporów nadających się do poszukiwania polubownego załatwienia sprawy.

Chodzi przede wszystkim o skargi, których prawdziwym zakończeniem nie może być rozwiązanie czysto prawnicze, które nie zakończy sporu czy też powodującego konflikt napięcia leżącego u podstaw sporu, często o charakterze interpersonalnym. W tego typu sprawach należy sprzyjać poszukiwaniu bardziej słusznego lub ludzkiego rozwiązania, na które nie pozwoliłaby analiza prawna. Takie stanowisko zakłada oczywiście, że spór nie dotyczy żadnego problemu dotyczącego interesu ogólnego innych urzędników. W tym samym duchu sprawy, w których jawność nie byłaby w pełni uzasadniona i w których prawna doniosłość wyroku nie jest oczywista (np. w sytuacji mobbingu, molestowania seksualnego, przeniesienia urzędnika z powodu konfliktu między tym ostatnim a jego przełożonymi), również nadają się do poszukiwania polubownego rozwiązania. Można wskazać także sprawy powtarzające się, następujące po sprawie „precedensowej”, które mogłyby mieć takie samo rozstrzygnięcie jak w wyroku wydanym w tej precedensowej sprawie.

Dodać należy, że administracja ma dość często znaczny zakres uznania, jeżeli chodzi o doprowadzenie do końca powierzonych jej zadań, i że kontrola sądowa wewnętrznej zgodności z prawem jest często znikoma. Jeżeli w danym sporze zgodność z prawem aktu wydanego przez organ powołujący nie może – z racji szerokiego zakresu uznania tego organu – zostać zakwestionowana przez sąd jako stanowiąca nadużycie władzy, nie jest wykluczone, że organ powołujący mógłby osiągnąć swój cel, wydając akt, również zgodny z prawem, lecz inny niż ten kwestionowany przed sądem, który mógłby spowodować zażegnanie rozstrzyganego sporu. Jest to obszar szczególnie sprzyjający poszukiwaniu polubownego rozwiązania sporu.

B. Skład Sądu do spraw Służby Publicznej

(Porządek protokolarny na dzień 1 stycznia 2007 r.)

Od lewej:

Sędziowie H. Tagaras i I. Boruta; prezes izby H. Kreppel; prezes Sądu P. Mahoney; prezes izby S. van Raepenbusch; sędziowie H. Kanninen i S. Gervasoni; sekretarz W. Hakenberg

1. Członkowie Sądu do spraw Służby Publicznej

(w kolejności obejmowania stanowisk)

Paul J. Mahoney

urodzony w 1946 r.; studia prawnicze (Master of Arts, uniwersytet w Oksfordzie, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); wykładowca w University College London (1967–1973); barrister (Londyn, 1972–1974); administrator i główny administrator w Europejskim Trybunale Praw Człowieka (1974–1990); wykładowca (visiting professor) na uniwersytecie w Saskatchewan, Saskatoon, Kanada (1988); dyrektor ds. personalnych w Radzie Europy (1990–1993); kierownik wydziału (1993–1995), zastępca sekretarza (1995–2001), sekretarz w Europejskim Trybunale Praw Człowieka (2001 – wrzesień 2005); prezes Sądu do spraw Służby Publicznej od dnia 6 października 2005 r.

Horstpeter Kreppel

urodzony w 1945 r.; studia w Berlinie, Monachium i Frankfurcie nad Menem (1966–1972); pierwszy egzamin państwowy (1972); asesor sądowy we Frankfurcie nad Menem (1972–1973 i 1974–1975); Kolegium Europejskie w Brugii (1973–1974); drugi egzamin państwowy (Frankfurt nad Menem, 1976); pracownik federalnego urzędu ds. zatrudnienia i adwokat (1976); sędzia sądu pracy (kraj związkowy Hesji, 1977–1993); wykładowca na Fachhochschule für Sozialarbeit we Frankfurcie nad Menem i na Verwaltungsfachhochschule w Wiesbaden (1979–1990); ekspert krajowy w służbach prawnych Komisji Wspólnot Europejskich (1993–1996 i 2001–2005); attaché ds. społecznych w ambasadzie Republiki Federalnej Niemiec w Madrycie (1996–2001); sędzia sądu pracy we Frankfurcie nad Menem (luty–wrzesień 2005); sędzia Sądu do spraw Służby Publicznej od dnia 6 października 2005 r.

Irena Boruta

urodzona w 1950 r.; magister prawa na Uniwersytecie Wrocławskim (1972), doktor prawa (Łódź, 1982); radca prawny (od 1977); staż naukowy (uniwersytet Paris X, 1987–1988; uniwersytet w Nantes, 1993–1994); ekspert „Solidarności” (1995–2000); profesor prawa pracy i europejskiego prawa socjalnego na Uniwersytecie Łódzkim (1997–1998 i 2001–2005), profesor w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie (2002), profesor prawa pracy i ubezpieczeń społecznych na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (2002–2005); wiceminister pracy i spraw społecznych (1998–2001); członek Zespołu Negocyjacyjnego w sprawie Członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (1998–2001); przedstawiciel rządu polskiego w Międzynarodowej Organizacji Pracy (1998–2001); autorka licznych publikacji z dziedziny prawa pracy i europejskiego prawa socjalnego; sędzia Sądu do spraw Służby Publicznej od dnia 6 października 2005 r.

Heikki Kanninen

urodzony w 1952 r.; absolwent wyższej szkoły handlowej w Helsinkach oraz wydziału prawa uniwersytetu w Helsinkach; referendarz w naczelnym sądzie administracyjnym Finlandii; sekretarz generalny komitetu ds. reformy systemu ochrony prawnej w administracji publicznej; główny administrator w naczelnym sądzie administracyjnym; sekretarz generalny komitetu ds. reformy postępowania sądowoadministracyjnego, radca w departamencie legislacji ministerstwa sprawiedliwości; zastępca sekretarza Sądu EFTA; referendarz w Trybunale Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich; sędzia naczelnego sądu administracyjnego (1998–2005); członek komisji odwoławczej ds. uchodźców; wiceprzewodniczący komitetu ds. rozwoju fińskich organów sądowych; sędzia Sądu do spraw Służby Publicznej od dnia 6 października 2005 r.

Haris Tagaras

urodzony w 1955 r.; dyplom studiów prawniczych (uniwersytet w Salonikach, 1977); dyplom specjalizacyjny z zakresu prawa europejskiego (instytut studiów europejskich université libre de Bruxelles, 1980); doktor prawa (uniwersytet w Salonikach, 1984); prawnik lingwista w Radzie Wspólnot Europejskich (1980–1982); pracownik naukowy w centrum prawa gospodarczego międzynarodowego i europejskiego w Salonikach (1982–1984); administrator w Trybunale Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i w Komisji Wspólnot Europejskich (1986–1990); profesor prawa wspólnotowego, prawa międzynarodowego i praw człowieka na uniwersytecie Panteion w Atenach (od 1990); współpracownik do spraw europejskich ministerstwa sprawiedliwości i członek Stałego Komitetu Konwencji z Lugano (1991–2004); członek krajowej komisji ds. konkurencji (1999–2005); członek krajowej komisji ds. telekomunikacji i poczty (2000–2002); członek izby adwokackiej w Salonikach, adwokat przy sądzie kasacyjnym; członek założyciel Union des avocats européens (UAE); członek stowarzyszony Międzynarodowej Akademii Prawa Porównawczego; sędzia Sądu do spraw Służby Publicznej od dnia 6 października 2005 r.

Sean van Raepenbusch

urodzony w 1956 r.; dyplom studiów prawniczych (université libre de Bruxelles, 1979); dyplom specjalizacyjny z zakresu prawa międzynarodowego (Bruksela, 1980); doktor prawa (1989); dyrektor ds. prawnych spółki akcyjnej kanału i instalacji portowych Brukseli (1979–1984); urzędnik Komisji Wspólnot Europejskich (dyrekcja generalna ds. społecznych, 1984–1988); pracownik służby prawnej Komisji Wspólnot Europejskich (1988–1994); referendarz w Trybunale Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (1994–2005); wykładowca w centrum uniwersyteckim w Charleroi (międzynarodowe i europejskie prawo socjalne, 1989–1991), na uniwersytecie w Mons Hainaut (prawo europejskie, 1991–1997), na uniwersytecie w Liège (prawo europejskiej służby publicznej, 1989–1991; prawo instytucjonalne Unii Europejskiej, 1995–2005; europejskie prawo socjalne, 2004–2005); liczne publikacje z dziedziny europejskiego prawa socjalnego i prawa konstytucyjnego Unii Europejskiej; sędzia Sądu do spraw Służby Publicznej od dnia 6 października 2005 r.

Stéphane Gervasoni

urodzony w 1967 r.; absolwent instytutu studiów politycznych w Grenoble (1988) oraz krajowej szkoły administracji (ENA) (1993); członek Conseil d'État (wydział postępowań spornych, 1993–1997, wydział spraw społecznych, 1996–1997; maître des requêtes od 1996); wykładowca w instytucie studiów politycznych w Paryżu (1993–1995); przedstawiciel rządu w specjalnej komisji ds. emerytur kombatanckich (1994–1996); doradca prawny w ministerstwie służby cywilnej oraz w merostwie Paryża (1995–1997); sekretarz generalny prefektury departamentu Yonne, podprefekt okręgu Auxerre (1997–1999); sekretarz generalny prefektury departamentu Savoie, podprefekt okręgu Chambéry (1999–2001); referendarz w Trybunale Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (wrzesień 2001 – wrzesień 2005); członek rzeczywisty komisji odwoławczej NATO (2001–2005); sędzia Sądu do spraw Służby Publicznej od dnia 6 października 2005 r.

Waltraud Hakenberg

urodzona w 1955 r.; studia prawnicze w Ratyzbonie i w Genewie (1974–1979); pierwszy egzamin państwowy (1979); studia podyplomowe w zakresie prawa wspólnotowego w Kolegium Europejskim w Brugii (1979–1980); asesor w Ratyzbonie (1980–1983); doktorat w zakresie nauk prawnych (1982); drugi egzamin państwowy (1983); adwokat w Monachium i Paryżu (1983–1989); urzędnik Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (1990–2005); referendarz w Trybunale Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich (gabinet sędziego P. Janna, 1995–2005); wykładowca na uniwersytetach w Niemczech, Austrii, Szwajcarii i Rosji; profesor honorowy na uniwersytecie w Sarze (od 1999); członek różnych komitetów, stowarzyszeń i komisji; liczne publikacje w dziedzinie prawa wspólnotowego i proceduralnego prawa wspólnotowego; sekretarz Sądu do spraw Służby Publicznej od dnia 30 listopada 2005 r.

2. Porządek protokolarny

od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2007 r.

P. MAHONEY, prezes Sądu
H. KREPPEL, prezes izby
S. VAN RAEPENBUSCH, prezes izby
I. BORUTA, sędzia
H. KANNINEN, sędzia
H. TAGARAS, sędzia
S. GERVASONI, sędzia
W. HAKENBERG, sekretarz

C – Statystyki sądowe Sądu do spraw Służby Publicznej

Ogólna działalność Sądu do spraw Służby Publicznej

1. Nowe sprawy, sprawy zakończone, sprawy w toku (2005–2007)

Nowe sprawy

2. Procent spraw według głównych pozwanych instytucji (2006–2007)
3. Język postępowania (2006–2007)

Sprawy zakończone

4. Wyroki i postanowienia – skład orzekający (2007)
5. Rozstrzygnięcie (2007)
6. Środki tymczasowe: rozstrzygnięcie (2007)
7. Długość postępowania (2007)

Sprawy w toku na dzień 31 grudnia

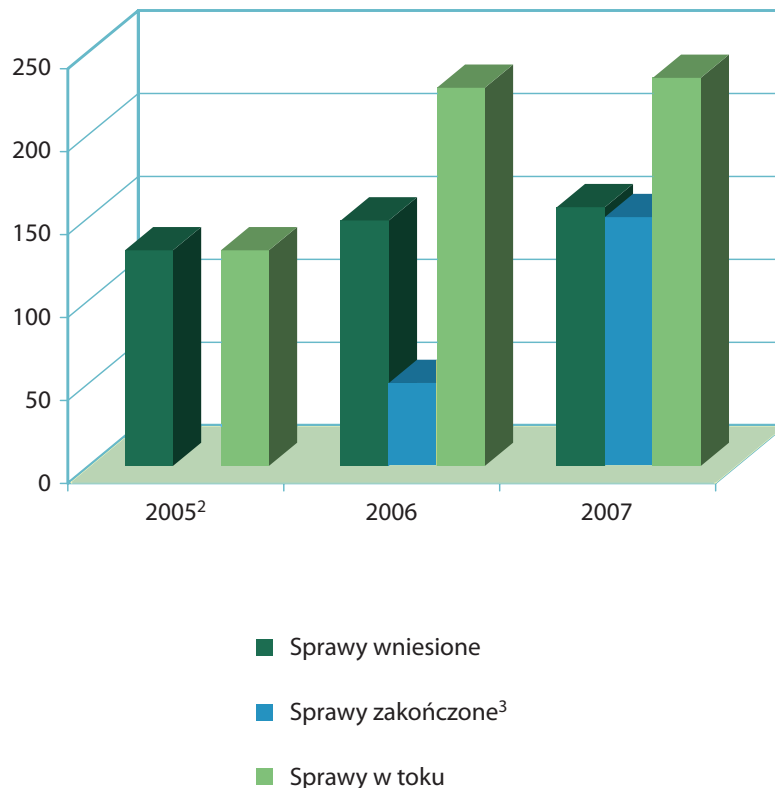
8. Skład orzekający (2007)
9. Liczba skarżących (2007)

Różne

10. Orzeczenia Sądu, od których wniesiono odwołania do Sądu Pierwszej Instancji (2006–2007)
11. Wyniki odwołań do Sądu Pierwszej Instancji (2006–2007)

1. Ogólna działalność Sądu do spraw Służby Publicznej

Nowe sprawy, sprawy zakończone, sprawy w toku (2005-2007)¹

	2005 ²	2006	2007
Sprawy wniesione	130	148	157
Sprawy zakończone ³	0	50	150
Sprawy w toku	130	228	235 ⁴

¹ Wymienione liczby (liczby brutto) obejmują wszystkie sprawy, niezależnie od połączeń ze względu na ich powiązanie (każda sprawa opatrzona osobnym numerem = jedna sprawa).

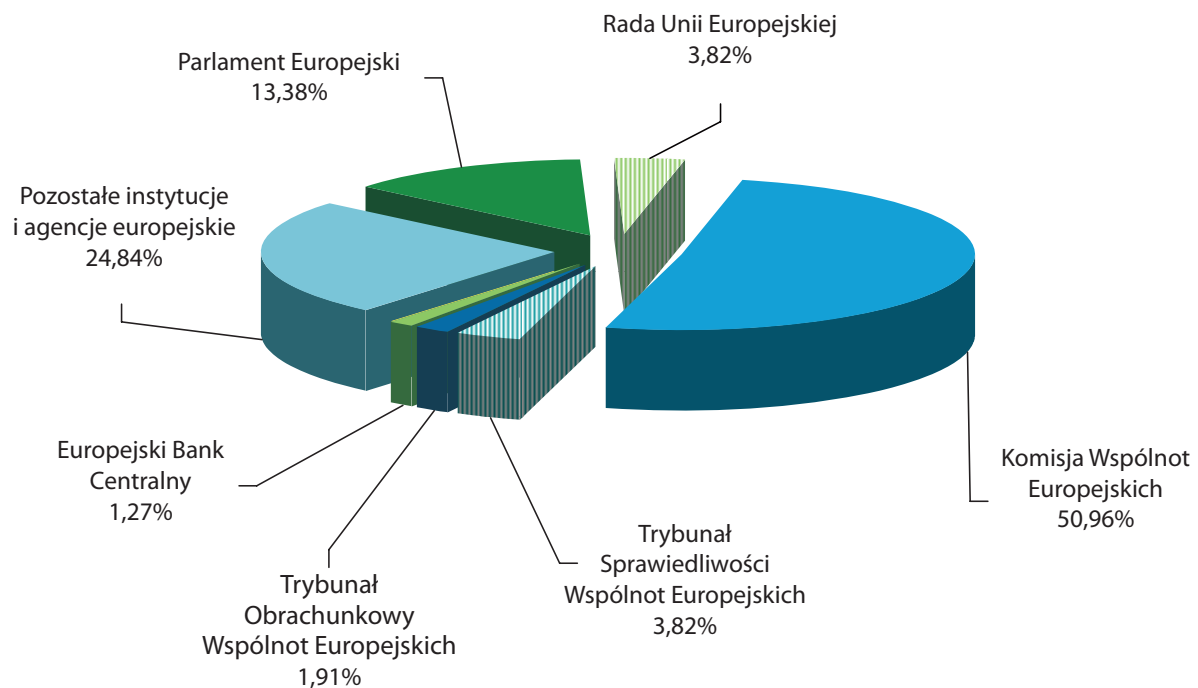
² 2005: Sąd Pierwszej Instancji przekazał nowoutworzonemu Sądowi do spraw Służby Publicznej 117 spraw.
2006: Sąd Pierwszej Instancji przekazał Sądowi do spraw Służby Publicznej jeszcze jedną sprawę.

³ W braku innego wskazania, niniejsza tabela oraz tabele na następnych stronach uwzględniają wszystkie postępowania w 2007 r. poza postępowaniami w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych. Z postępowaniami w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych: 52 sprawy w 2006 r. (plus 1 wyrok tymczasowy), 154 sprawy w 2007 r., razem 206 spraw.

⁴ W tym 77 postępowań zawieszonych.

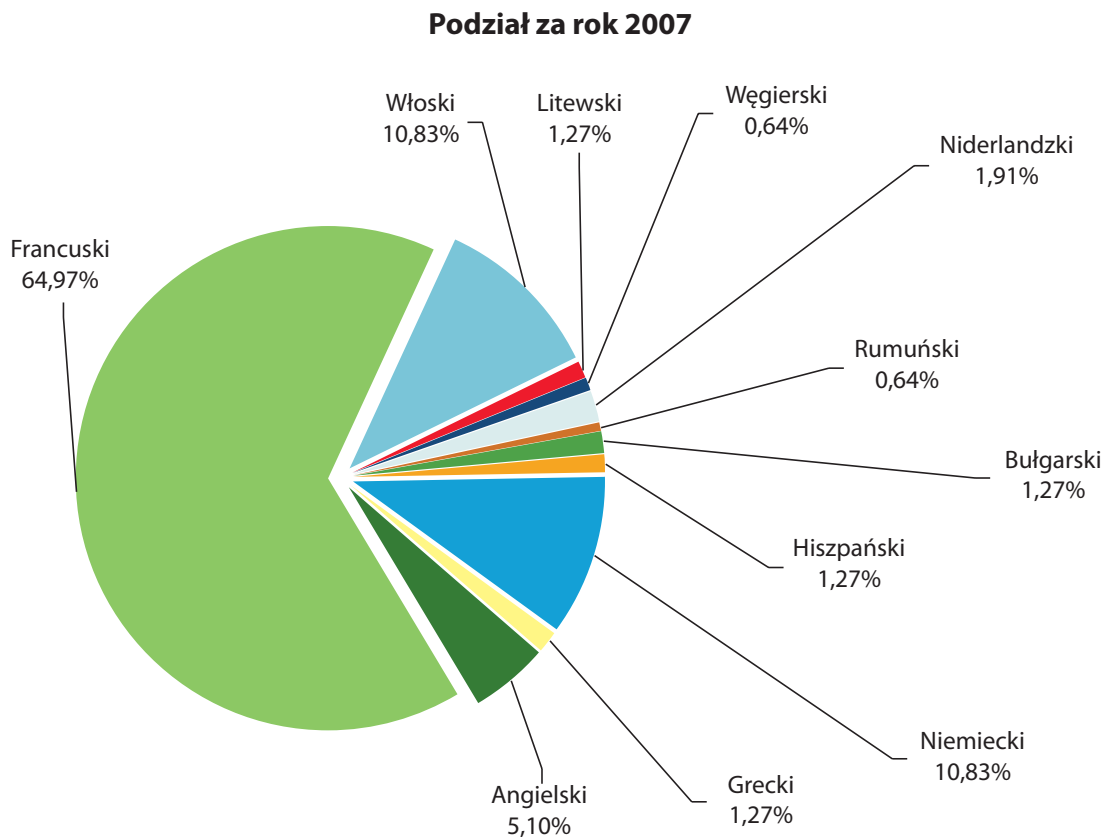
2. Sprawy wniesione – procent spraw według głównych pozwanych instytucji (2006–2007)

Procentowy udział wniesionych spraw (2007)

	2006	2007
Parlament Europejski	7,14%	13,38%
Rada Unii Europejskiej	6,07%	3,82%
Komisja Wspólnot Europejskich	75,00%	50,96%
Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich	3,57%	3,82%
Trybunał Obrachunkowy Wspólnot Europejskich	1,79%	1,91%
Europejski Bank Centralny	1,07%	1,27%
Pozostałe instytucje i agencje europejskie	5,36%	24,84%
Razem	100,00%	100,00%

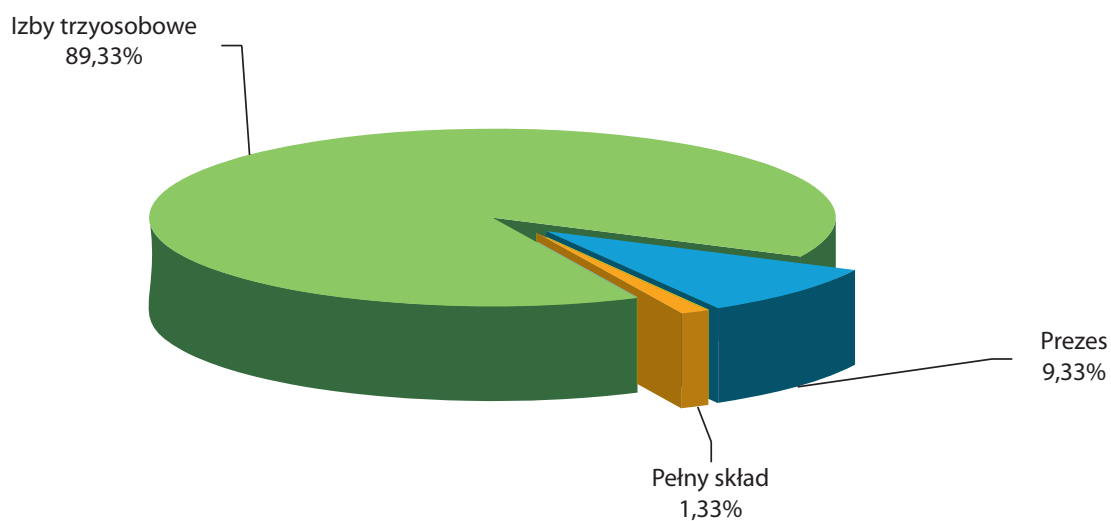
3. Nowe sprawy – język postępowania (2006-2007)

Język postępowania	2006	2007
Bułgarski	-	2
Hiszpański	1	2
Niemiecki	2	17
Grecki	3	2
Angielski	8	8
Francuski	113	102
Włoski	10	17
Litewski	-	2
Węgierski	2	1
Niderlandzki	7	3
Rumuński	-	1
Słoweński	1	-
Fiński	1	-
Razem	148	157

Język postępowania odzwierciedla język, w którym sprawa została wniesiona, a nie język ojczysty czy obywatelstwo skarżącego.

4. Sprawy zakończone – Wyroki i postanowienia – skład orzekający (2007)

	Wyroki	Postępowania kończące postępowanie w danej instancji ¹	Inne postanowienia	Razem
Pełny skład	1	1	0	2
Izby trzyosobowe	65	48	21	134
Prezes	0	12	2	14
Razem	66	61	23	150

¹ Postanowienia zawierające rozstrzygnięcie, kończące postępowanie włączając w to postanowienia o wykreśleniu sprawy wskutek zawarcia ugody między stronami przy udziale Sądu do Spraw Służby Publicznej (inne niż postanowienia kończące postępowanie przez wykreślenie sprawy z innych przyczyn).

5. Sprawy zakończone – rozstrzygnięcie (2007)

	Wyroki		Postanowienia				Razem
	Stwierdzenie nieważności decyzji	Oddalenie skargi	Postanowienia (skargi niedopuszczalne albo oczywiste niedopuszczalne albo bezzasadne)	Ugody w następstwie interwencji Sądu	Wykreślenia spraw z innego względu	Inne	
Emerytury i renty inwalidzkie	3	6	4		1	1	15
Konkurs		3	6		1		10
Nabór / Powołanie / Zaszeregowanie do grupy	7	4	6		5		22
Ocena / Awans	6	13	4		12		35
Postępowania dyscyplinarne		1					1
Przydzielenie / zmiana stanowiska	1	1	2	1	2		7
Rozwiązanie umowy z pracownikiem		3	3	1		1	8
Warunki pracy / Urlopy	1	2	2				5
Wynagrodzenia i dodatki	2	6	6	2	2		18
Zabezpieczenie społeczne / Choroba zawodowa / Wypadki	4		4	2		2	12
INNE dziedziny niż służba publiczna	2	1		1			4
Razem	26	40	37	7	23	4	137¹

¹ Ponadto 13 spraw zakończonych z zakresu pomocy prawnej, jak również 4 postanowienia w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych.

6. Sprawy zakończone – środki tymczasowe: rozstrzygnięcie (2007)

Liczba wniosków o zastosowanie środków tymczasowych	Rozstrzygnięcie	
	Uchylenie zaskarżonego orzeczenia	Oddalenie/ utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia
4		4

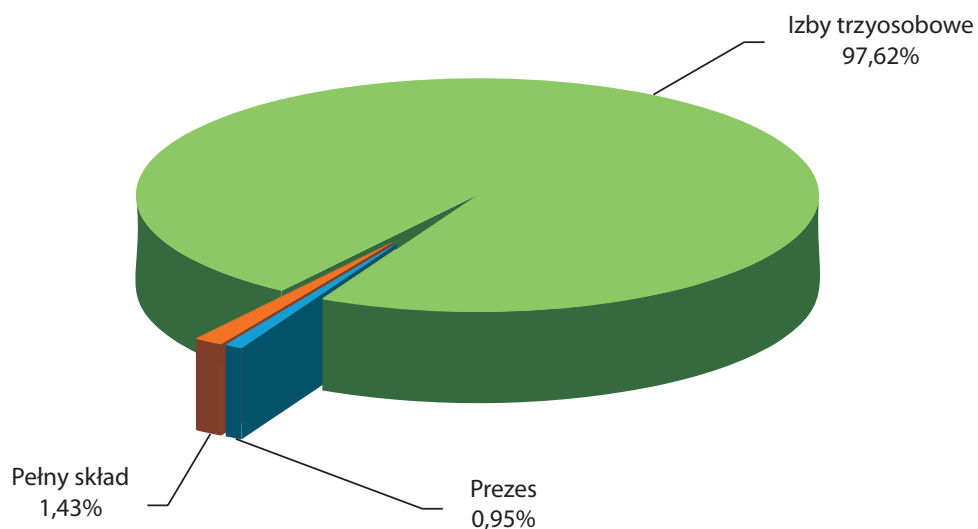
7. Sprawy zakończone – długość postępowania (2007)

Wyroki		Przeciętny okres trwania	Przeciętnie ogółem
Sprawy wniesione przed Sąd do spraw Służby Publicznej	48	14,7	16,9
Sprawy wniesione przed Sąd Pierwszej Instancji ¹	18	22,7	
Razem	66		
Postanowienia			
Sprawy wniesione przed Sąd do spraw Służby Publicznej	72	7,6	10,3
Sprawy wniesione przed Sąd Pierwszej Instancji ¹	12	25,1	
Razem	84		
ŁĄCZNIE OGÓŁEM	150		13,2

Czas trwania jest wyrażony w miesiącach i dziesiętnych miesiąca.

¹ 2005: Sąd Pierwszej Instancji przekazał nowo utworzonemu Sądowi do spraw Służby Publicznej 117 spraw.
2006: Sąd Pierwszej Instancji przekazał Sądowi do spraw Służby Publicznej jeszcze jedną sprawę.

8. Sprawy w toku na dzień 31 grudnia – skład orzekający (2007)

	2007
Pełny skład	3
Izby trzyosobowe	205
Prezes	2
Razem	210 ¹

¹ Ponadto 25 spraw nieprzydzielonych.

9. Sprawy w toku na dzień 31 grudnia – liczba skarżących (2007)

Sprawy wniesione obejmujące największą liczbę skarżących w jednej sprawie

Liczba skarżących na sprawę ¹	Dziedziny ²
309	Regulamin pracowniczy – Zastosowanie współczynnika korygującego obliczonego w zależności od średnich kosztów utrzymania w państwie miejsca zamieszkania
181	Regulamin pracowniczy – Pracownicy kontraktowi – Okres, na jaki zostały zawarte umowy, ponowne zawarcie lub przedłużenie na czas określony lub nieokreślony
143	Regulamin pracowniczy – Powołania – Kandydaci wpisani na listę rezerwową przed wejściem w życie nowego regulaminu pracowniczego
76	Regulamin pracowniczy – Powołania – Zmiana umów na czas określony na jedną umowę na czas nieokreślony
59	Regulamin pracowniczy – Awans – Postępowanie w sprawie awansu za 2005 r. – Dodatkowe grupy zaszeregowania przewidziane w nowym regulaminie pracowniczym
29	Regulamin pracowniczy – Powołania – Kandydaci wpisani na listę rezerwową przed wejściem w życie nowego regulaminu pracowniczego
21	Regulamin pracowniczy – Pracownicy kontraktowi – Zmiana zaszeregowania i wynagrodzenia
20	Regulamin pracowniczy – Emerytura – Odcinek z informacją o emeryturze – Współczynnik obliczony w zależności od średnich kosztów utrzymania w państwie miejsca zamieszkania, a nie w odniesieniu do stolicy tego państwa
19	Regulamin pracowniczy – Powołania – Zaszeregowanie do grupy – Mnożnik i uchylenie punktów do awansu
15	Regulamin pracowniczy – Powołania – Kandydaci wpisani na listę rezerwową przed wejściem w życie nowego regulaminu pracowniczego

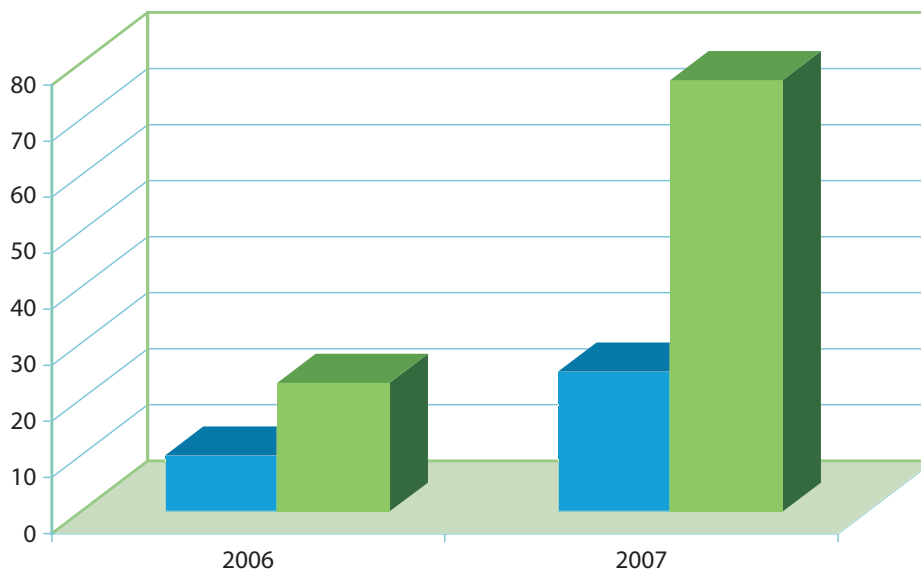
Całkowita liczba skarżących we wszystkich sprawach w toku

Razem skarżących	Razem spraw w toku
1 267	235

¹ Skarżący, którzy wnieśli kilka skarg, uwzględnieni zostali w każdej wniesionej skardze.

² Termin „regulamin pracowniczy” obejmuje Regulamin pracowniczy urzędników Wspólnot Europejskich i Warunki zatrudnienia innych pracowników Wspólnot Europejskich.

10. Różne – orzeczenia Sądu, od których wniesiono odwołania do Sądu Pierwszej Instancji (2006–2007)

■ Liczba orzeczeń, od których wniesiono odwołanie¹

■ Całkowita liczba orzeczeń, od których można wnieść odwołanie²

	Liczba orzeczeń, od których wniesiono odwołanie ¹	Całkowita liczba orzeczeń, od których można wnieść odwołanie ²	Odsetek orzeczeń, od których wniesiono odwołanie ³
2006	10	23	43%
2007	25	77	32%

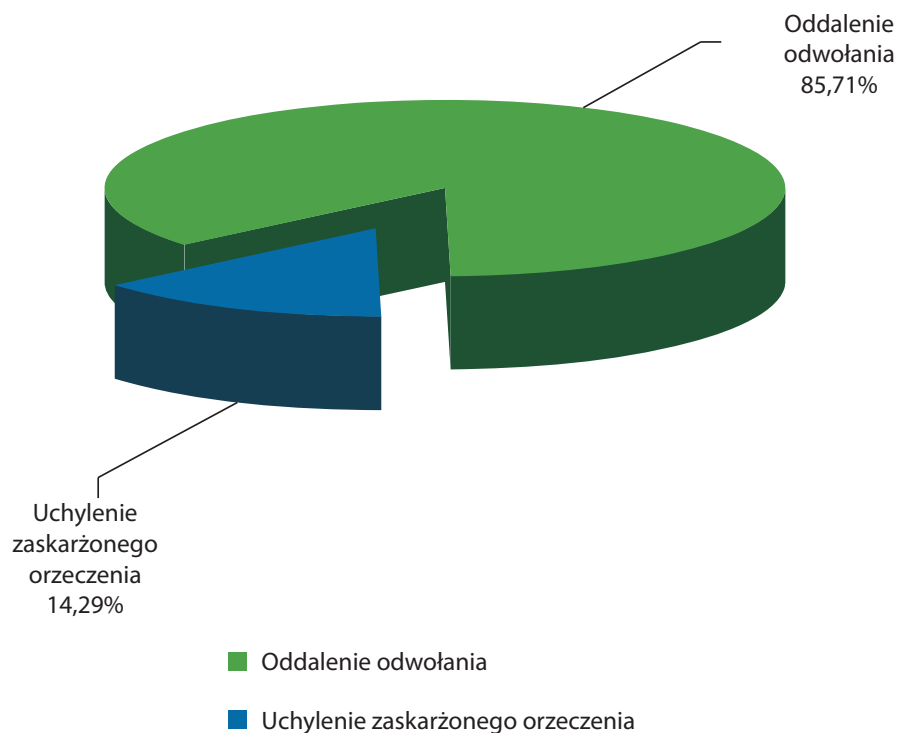
¹ Orzeczenia w sprawach F-92/05 i F-17/05 były przedmiotem dwóch odwołań.

² Całkowita liczba orzeczeń, od których można wnieść odwołanie – wyroki i postanowienia o niedopuszczalności, w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych, o umorzeniu postępowania i o oddaleniu interwencji, w odniesieniu do których termin do wniesienia odwołania upłynął lub zostało wniesione odwołanie.

³ W 2007 r. odsetek orzeczeń, od których wniesiono odwołanie, odpowiadał 19% wszystkich zakończonych spraw, z wyjątkiem założenia cofnięcia skargi przez jedną ze stron. W 2006 r. odsetek ten wyniósł 21%.

11. Różne – wyniki odwołań do Sądu Pierwszej Instancji (2006–2007)

Podział za rok 2007

	Oddalenie odwołania	Uchylenie zaskarżonego orzeczenia	Wykreślenie sprawy/ umorzenie postępowania	Razem
2006	0	0	0	0
2007	6	1	0	7

Rozdział IV

Spotkania i wizyty

A – Oficjalne wizyty i spotkania w Trybunale Sprawiedliwości, Sądzie Pierwszej Instancji oraz Sądzie do spraw Służby Publicznej

Trybunał Sprawiedliwości

1 lutego	JE B. Faure, ambasador nadzwyczajny i pełnomocny Republiki Seszeli przy Unii Europejskiej
5 lutego	JE R. Prodi, prezes rady ministrów Republiki Włoskiej
8 lutego	Profesor Köck i profesor Karollus
23 lutego	Niemiecko-belgijsko-luksemburska grupa parlamentarna Bundestagu
26–27 lutego	Delegacja francuskiej Conseil d'État
1 marca	O.I. Navarrete Barrero, prezes Trybunału Sprawiedliwości Wspólnoty Andyjskiej
5 marca	JE M. Foucher, ambasador
5–6 marca	Delegacja trybunału konstytucyjnego Republiki Słowenii
8 marca	JE M. Burke, ambasador Irlandii w Luksemburgu
14–15 marca	Delegacja szwajcarskiego trybunału federalnego
26–27 marca	Konferencja z okazji 50. rocznicy podpisania traktatów rzymskich
19 kwietnia	JE R. Cachia Caruana, stały przedstawiciel Republiki Malty przy Unii Europejskiej
23 kwietnia	JE B. Reka, ambasador nadzwyczajny i pełnomocny, szef misji Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii przy Unii Europejskiej
23 kwietnia	I. Kalfin, minister spraw zagranicznych Republiki Bułgarii
23–25 kwietnia	Delegacja rady sądownictwa Republiki Słowacji
14–15 maja	Delegacja sędziów wyższych Królestwa Danii
15–16 maja	Delegacja sądu najwyższego Królestwa Hiszpanii (izba sporów administracyjnych)
5 czerwca	V. Hoff, minister spraw federalnych i europejskich kraju związkowego Hesji
5 czerwca	Dzień informacyjny dla nowych sędziów Sądu Pierwszej Instancji
18 czerwca	Spotkanie pełnomocników państw członkowskich
18 czerwca	V. Itälä, sprawozdawca budżetu 2008 w Parlamencie Europejskim
19 czerwca	L. Fernandes, pełnomocnik rządu portugalskiego

25 czerwca	Delegacja Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy (CCBE)
27 czerwca	K.G. Balakrishnan, Chief Justice Republiki Indii
2–3 lipca	Delegacja Commonwealth Secretariat
10–11 września	Delegacja sędziów, profesorów i adwokatów niemieckich specjalizujących się w prawie wspólnotowym
27 września	V. Lamanda, pierwszy prezes francuskiego Cour de cassation
27 września	A.A. Ivanov, prezes najwyższego sądu gospodarczego Federacji Rosyjskiej i T. Andreeva, wiceprezes najwyższego sądu gospodarczego Federacji Rosyjskiej wraz z JE E. Malayanem, ambasadorem Federacji Rosyjskiej w Luksemburgu
1–2 października	Delegacja trybunału konstytucyjnego Republiki Węgierskiej
9 października	JE R. Bettarini, ambasador Republiki Włoskiej w Luksemburgu
9–10 października	Delegacja sądu najwyższego Republiki Czeskiej
16 października	M. Lobo Antunes, sekretarz stanu ds. Unii Europejskiej Republiki Portugalskiej
18 października	D. Wallis, członek Parlamentu Europejskiego
25 października	JE C.H. d'Aragon, ambasador Republiki Francuskiej w Luksemburgu
5–7 listopada	Delegacja trybunału konstytucyjnego Republiki Litewskiej
12 listopada	Konferencja F. Frattiniego, wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej
22 listopada	B. Wagener, ambasador, ministerstwo spraw zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec
3 grudnia	Forum sędziów Unii Europejskiej ds. ochrony środowiska
11–12 grudnia	Delegacja Organu Apelacyjnego Światowej Organizacji Handlu

Sąd Pierwszej Instancji

22 października	Dr D. Žalimas, profesor prawa na Uniwersytecie Wileńskim i dr S. Žalimienė, zastępca dyrektora w departamencie prawa europejskiego litewskiego ministerstwa sprawiedliwości
23 listopada	Allar Jõks, Legal Chancellor Republiki Estonii
26–27 listopada	L. Burián, M. Maczonkai, K. Ligeti, C. Nagy, profesorowie węgierscy

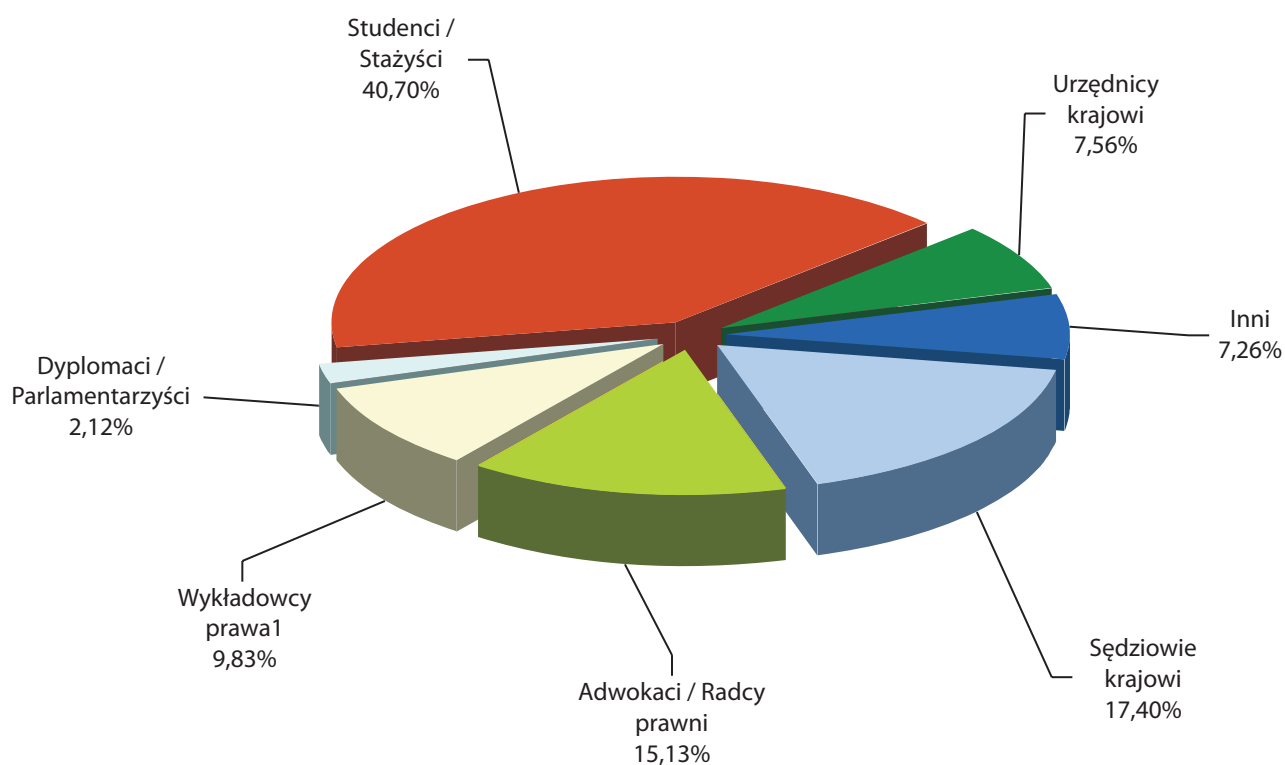
12 grudnia Delegacja Organu Apelacyjnego Światowej Organizacji Handlu

Sąd do spraw Służby Publicznej

11 czerwca C. Pennera, doradca prawny Parlamentu Europejskiego

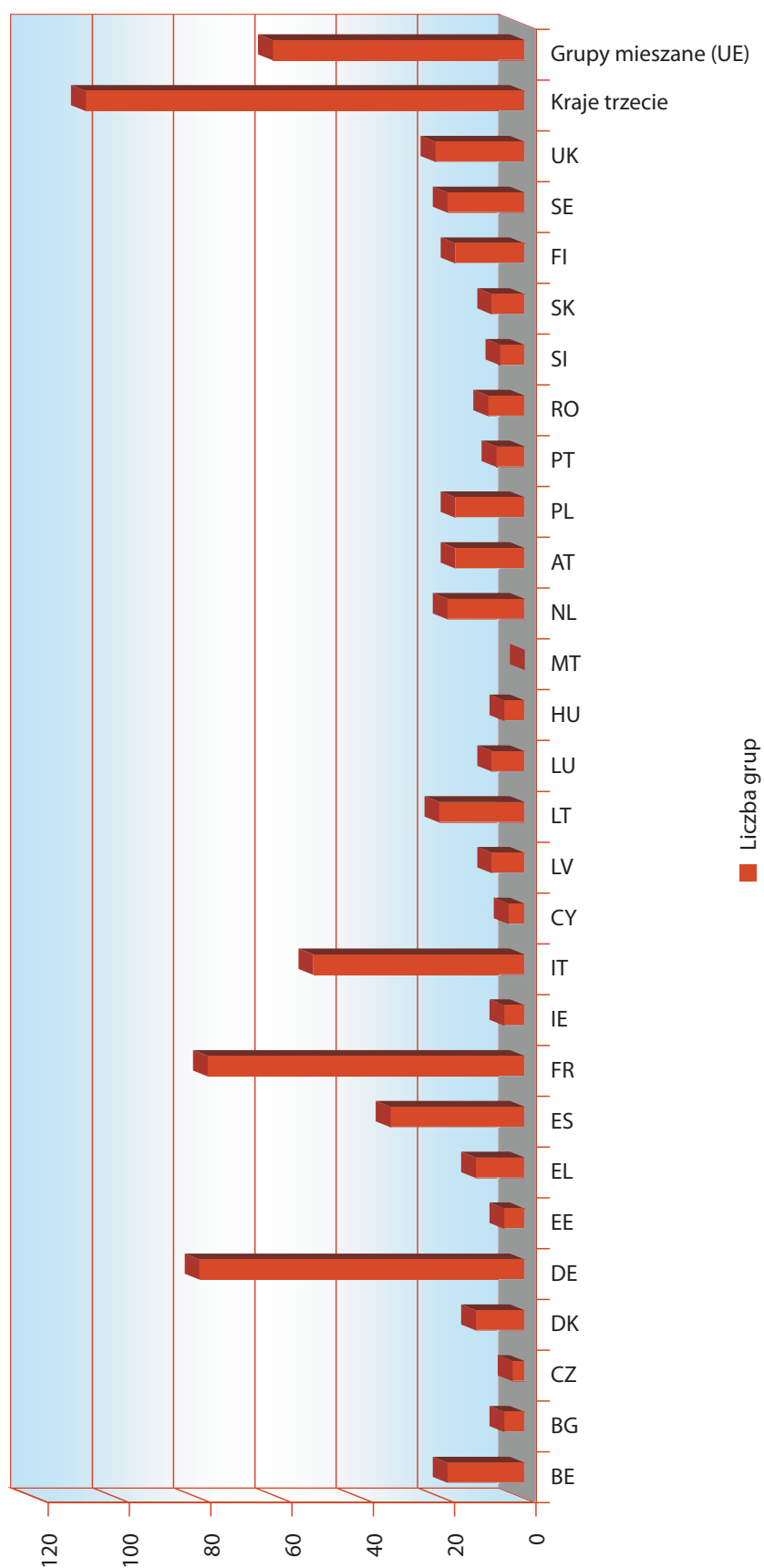
27 czerwca M. Lanners, prezes trybunału administracyjnego Wielkiego Księstwa Luksemburga i G. Ravarani, prezes sądu administracyjnego Wielkiego Księstwa Luksemburga

18–19 października Inter-Agency Legal Network

B – Wizyty naukowe (2007)**Podział według rodzaju grup**

	Sędziowie krajowi	Adwokaci / Radcy prawni	Wykładowcy prawa ¹	Dyplomaci / Parlamentarzyści	Studenci / Stażyści	Urzednicy krajowi	Inni	W sumie
Liczba grup	115	100	65	14	269	50	48	661

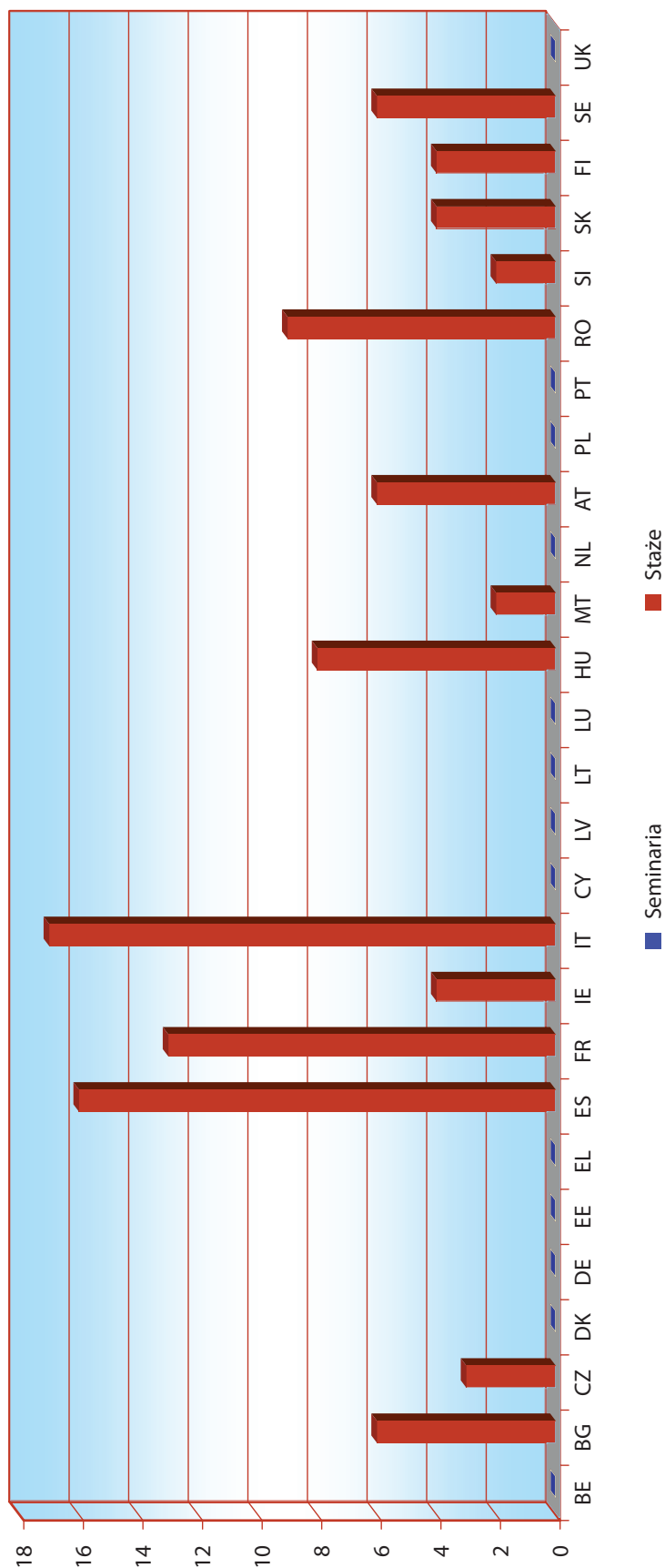
¹ Z wyłączeniem nauczycieli towarzyszących grupom studentów.

Wizyty naukowe – podział według państw członkowskich (2007)¹

Liczba odwiedzających							Liczba grup
Sędziowie krajowi	Adwokaci / Radcy prawni	Wykładowcy prawa ¹	Dyplomaci / Parlamentarzyści	Studenci / Stażyści	Urzędnicy krajowi	Inni	
BE	80	12	7	36	393	25	19
BG	20			1	48	18	5
CZ				7	26		3
DK	10	9			215	50	12
DE	385	272	4		800	59	80
EE	2	20		11			5
EL	9		5		132	42	12
ES	62	188	10		279	37	33
FR	194	176		31	984	29	78
IE	16				58		5
IT	1	40	31	13	409		52
CY	6	4			10		4
LV	6	9				8	8
LT	91		15	25	20		21
LU			4		91	29	8
HU			8		111		5
MT							0
NL	12	144			311	23	19
AT	50	13			337	53	17
PL	28	127	2		16	38	17
PT			7				7
RO	29	10				10	9
SI		60			44	4	6
SK	8	68		8	26		8
FI	87	32	46		61	5	17
SE	286	9		39		27	19
UK	99	70	2		156	28	22
Kraje trzecie	206	149	16	42	1 641	107	108
Grupy mieszane (UE)	32	613			1 010	519	62
W sumie	1 719	2 025	157	213	7 178	1 111	661
						1 206	13 609

¹ Z wyłączeniem nauczycieli towarzyszących grupom studentów.

Wizyty naukowe – sędziowie krajowi (2007)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Total
Seminaria																												0
Staż		6	3					16	13	4	17					8	2		6			9	2	4	4	6		100

C – Uroczyste posiedzenia

12 stycznia	Uroczyste posiedzenie z okazji objęcia funkcji przez nowych sędziów Trybunału i Sądu Pierwszej Instancji w związku z rozszerzeniem Unii Europejskiej
22 stycznia	Uroczyste posiedzenie z okazji uroczystego zobowiązania nowych członków Komisji Europejskiej do właściwego pełnienia funkcji w związku z rozszerzeniem Unii Europejskiej
5 lutego	Uroczyste posiedzenie z okazji uroczystego zobowiązania nowych członków Trybunału Obrachunkowego do właściwego pełnienia funkcji w związku z rozszerzeniem Unii Europejskiej
17 września	Uroczyste posiedzenie z okazji częściowego odnowienia składu Sądu Pierwszej Instancji

D – Wizyty lub udział w oficjalnych uroczystościach

Trybunał Sprawiedliwości

3 stycznia	Reprezentacja Trybunału na przyjęciu noworocznym organizowanym przez belgijski Cour de cassation w Brukseli
10 stycznia	Udział delegacji Trybunału w przyjęciu noworocznym organizowanym przez Ich Królewską Wysokość w pałacu książęcym w Luksemburgu
18 stycznia	Udział prezesa w spotkaniu organizowanym przez B. Zypries, ministra sprawiedliwości Republiki Federalnej Niemiec w Berlinie
19 stycznia	Udział delegacji Trybunału w uroczystym posiedzeniu Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu
29 stycznia	Udział prezesa w spotkaniu organizowanym przez Guya Caniveta, pierwszego prezesa francuskiego Cour de cassation, i inauguracja cyklu „Prawo europejskie 2007” w Paryżu
29 stycznia	Reprezentacja Trybunału w Rechtspolitischen Neujahrsempfang w ministerstwie sprawiedliwości w Berlinie
13 lutego	Reprezentacja Trybunału w uroczystym posiedzeniu w Strasburgu związanym z objęciem funkcji przewodniczącego Parlamentu Europejskiego przez H.G. Pötteringa
17–25 lutego	Oficjalna wizyta delegacji Trybunału w Stanach Zjednoczonych Ameryki
28 lutego	Reprezentacja Trybunału na oficjalnej ceremonii w Berlinie organizowanej przez fundację Konrada Adenauera z okazji 50. rocznicy podpisania traktatów rzymskich
8–9 marca	Reprezentacja Trybunału na konferencji organizowanej w Brukseli przez International Bar Association i Komisję Europejską na temat „Cartel enforcement and Antitrust damages actions in Europe”
15–16 marca	Reprezentacja Trybunału na konferencji organizowanej w Paryżu przez Stowarzyszenie Rad Stanu i Naczelnych Sądów Administracyjnych Unii Europejskiej na temat „Wymiar sprawiedliwości w dziedzinie administracji w Europie”
25–28 kwietnia	Reprezentacja Trybunału na międzynarodowym seminarium organizowanym w Ankarze i Istambule z okazji 45. rocznicy powstania trybunału konstytucyjnego Republiki Turcji

13–14 maja	Reprezentacja Trybunału na posiedzeniu Rady Administracyjnej i Zgromadzenia Ogólnego Stowarzyszenia Rad Stanu i Naczelných Sądów Administracyjnych Unii Europejskiej w Warszawie
17–18 maja	Oficjalna wizyta delegacji Trybunału w Irlandii
1 czerwca	Reprezentacja Trybunału na ceremonii w Rzymie organizowanej z okazji święta narodowego, na zaproszenie prezydenta Republiki Włoskiej
7–8 czerwca	Reprezentacja Trybunału na Zgromadzeniu Ogólnym Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa w Brukseli
25–26 czerwca	Reprezentacja Trybunału w symposium organizowanym przez Bundespatentgericht we współpracy z ministerstwem sprawiedliwości na temat „Die Zukunft der Patentgerichtsbarkeit in Europa” w Monachium
11–15 lipca	Oficjalna wizyta delegacji Trybunału w sądzie najwyższym w Portugalii
19 lipca	Reprezentacja Trybunału w spotkaniu prezesów International Courts and Tribunals
24 lipca	Udział prezesa w przyjęciu prezydenta Republiki Greckiej z okazji 33. rocznicy restytucji republiki w Atenach
5–7 września	Reprezentacja Trybunału w konferencji organizowanej przez sąd najwyższy Republiki Estońskiej z okazji 15. rocznicy przyjęcia konstytucji Republiki Estońskiej w Tallinie
18 września	Udział prezesa w radzie ministrów w Brukseli i prezentacja członkom rady ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych propozycji dotyczących pilnego trybu procedury odesłania prejudycjalnego w związku z zaproszeniem A. Costy, ministra sprawiedliwości Portugalii
27–28 września	Udział delegacji Trybunału w 50. symposium sędziów europejskich w dziedzinie znaków towarowych i wzorów w Alicante
30 września	Reprezentacja Trybunału w przyjęciu na zaproszenie lorda Hunta („Parliamentary Under-Secretary”, Ministry of Justice) w Londynie
1 października	Reprezentacja Trybunału w Meeting of Regional and International Courts of the World w Managua
1 października	Reprezentacja Trybunału w ceremonii otwarcia roku sądowniczego w Londynie, na zaproszenie Lorda Chancellora
8 października	Reprezentacja Trybunału w seminarium organizowanym przez komisję wolności obywatelskich, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych na temat „Judges and legislators in a multi-level protection of fundamental rights in Europe”

15 października	Udział prezydenta w uroczystości 175. rocznicy utworzenia Cour de cassation de Belgique w Brukseli
18–19 października	Reprezentacja Trybunału w 4. konferencji forum europejskich sędziów gospodarczych, organizowana przez sąd najwyższy i radę sędziów Królestwa Niderlandów w Hadze
25–26 października	Reprezentacja Trybunału na uroczystej konferencji z okazji 50-lecia ustawodawstwa wspólnotowego z zakresu równości płci organizowanej przez Komisję Europejską w Brukseli
29–30 października	Oficjalna wizyta delegacji Trybunału na Węgrzech
8–9 listopada	Reprezentacja Trybunału na 5 th Annual Meeting of the Chief Justices of Mercosur w Brasili
9 listopada	Oficjalna wizyta delegacji Trybunału w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu
12 listopada	Reprezentacja Trybunału na posiedzeniu Rady Administracyjnej Stowarzyszenia Rad Stanu i Naczelnych Sądów Administracyjnych Unii Europejskiej w Brukseli
22–24 listopada	Reprezentacja Trybunału na IX kongresie International Association of Supreme Administrative Juridictions w Bangkoku
23 listopada	Reprezentacja Trybunału w spotkaniu grupy roboczej ds. odesłań prejudycjalnych utworzonej przez Stowarzyszenie Rad Stanu i Naczelnych Sądów Administracyjnych Unii Europejskiej w belgijskiej Conseil d'État w Brukseli
3 grudnia	Udział delegacji Trybunału w spotkaniu prezesów trybunałów międzynarodowych organizowanym przez Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w Hadze
3 grudnia	Reprezentacja Trybunału w spotkaniu grupy roboczej ds. odesłań prejudycjalnych utworzonej przez Stowarzyszenie Rad Stanu i Naczelnych Sądów Administracyjnych Unii Europejskiej w belgijskiej Conseil d'État w Brukseli
7 grudnia	Reprezentacja Trybunału w posiedzeniu pożegnalnym w związku z odejściem prezesa Centrale Raad van Beroep w stan spoczynku i udział w konferencji organizowanej z tej okazji na temat „La responsabilité de l'État en cas d'infraction au droit communautaire” w Utrechcie

Sąd Pierwszej Instancji

17 stycznia	Udział prezesa Sądu w spotkaniu z The Select Committee w House of Lords w Londynie w związku utworzeniem Cour européenne de concurrence
-------------	---

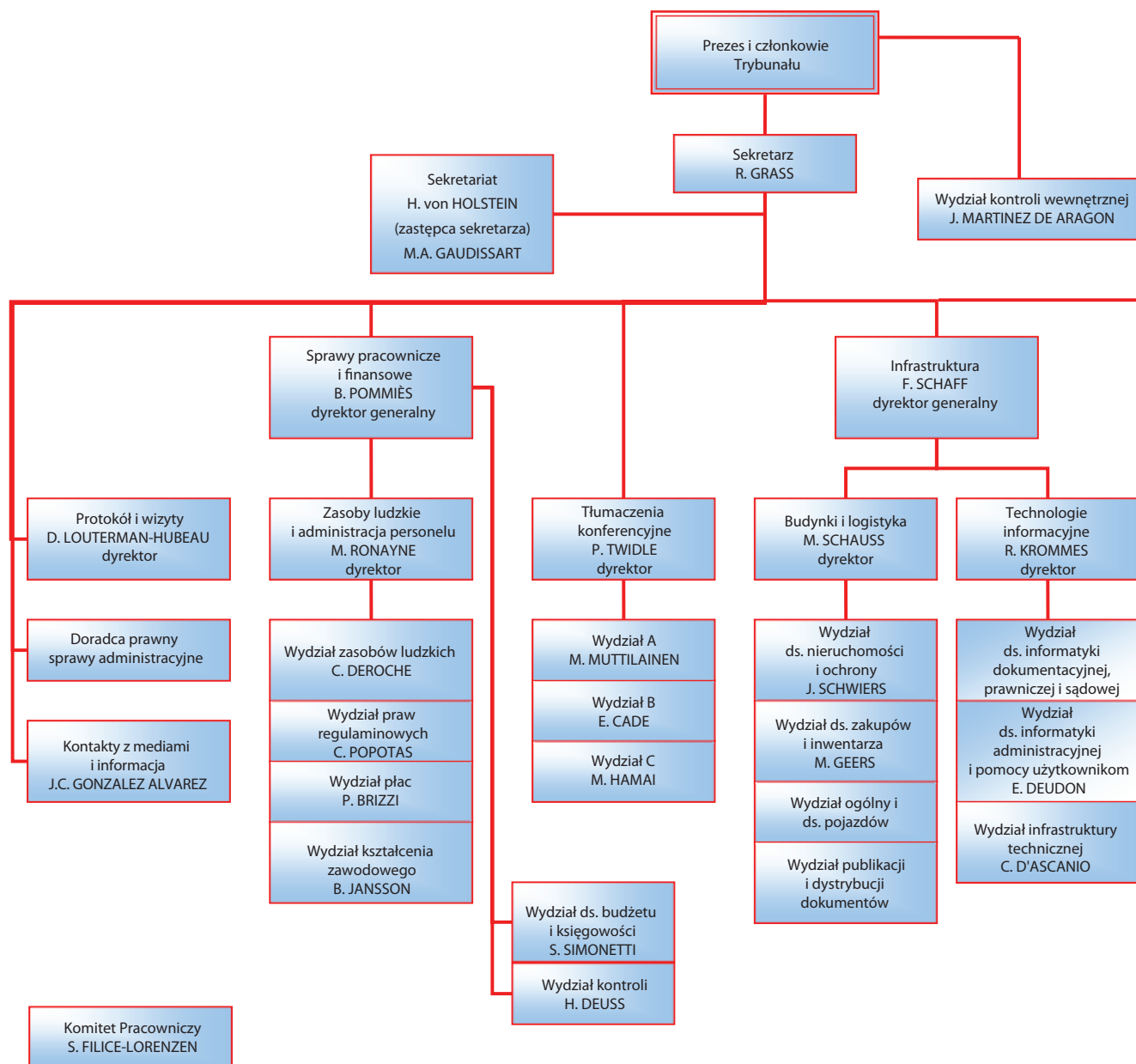
5 lutego	Udział (i mowa) prezesa Sądu w konferencji na temat „Where next for EU Merger Control” organizowanej w Brukseli
21 lutego	Wizyta prezesa Sądu w ministerstwie sprawiedliwości w Kopenhadze
15 marca	Udział i mowa prezesa Sądu w ramach obchodów 20. rocznicy Conseil de la concurrence w Paryżu
17 kwietnia	Udział i mowa prezesa Sądu na konferencji „Forum for EU-US Legal-Economic Affairs” organizowanej w Brukseli
24 maja	Udział (i mowa) prezesa Sądu w konferencji „International Forum on European Competition Law” organizowanej przez Studienvereinigung Kartellrecht w Brukseli
18 lipca	Udział prezesa Sądu w konferencji „EU-US Comparative Law” w Brukseli
30 sierpnia	Oficjalna uroczystość pogrzebowa Gastona Thorna, honorowego sekretarza stanu w Wielkim Księstwie Luksemburga. Reprezentacja Sądu w osobie sędziego Marca Jaegera
19 października	Udział (i mowa) prezesa Sądu w konferencji „50 years protecting the principle of legality in Community law” organizowanej przez Uniwersytet Wileński

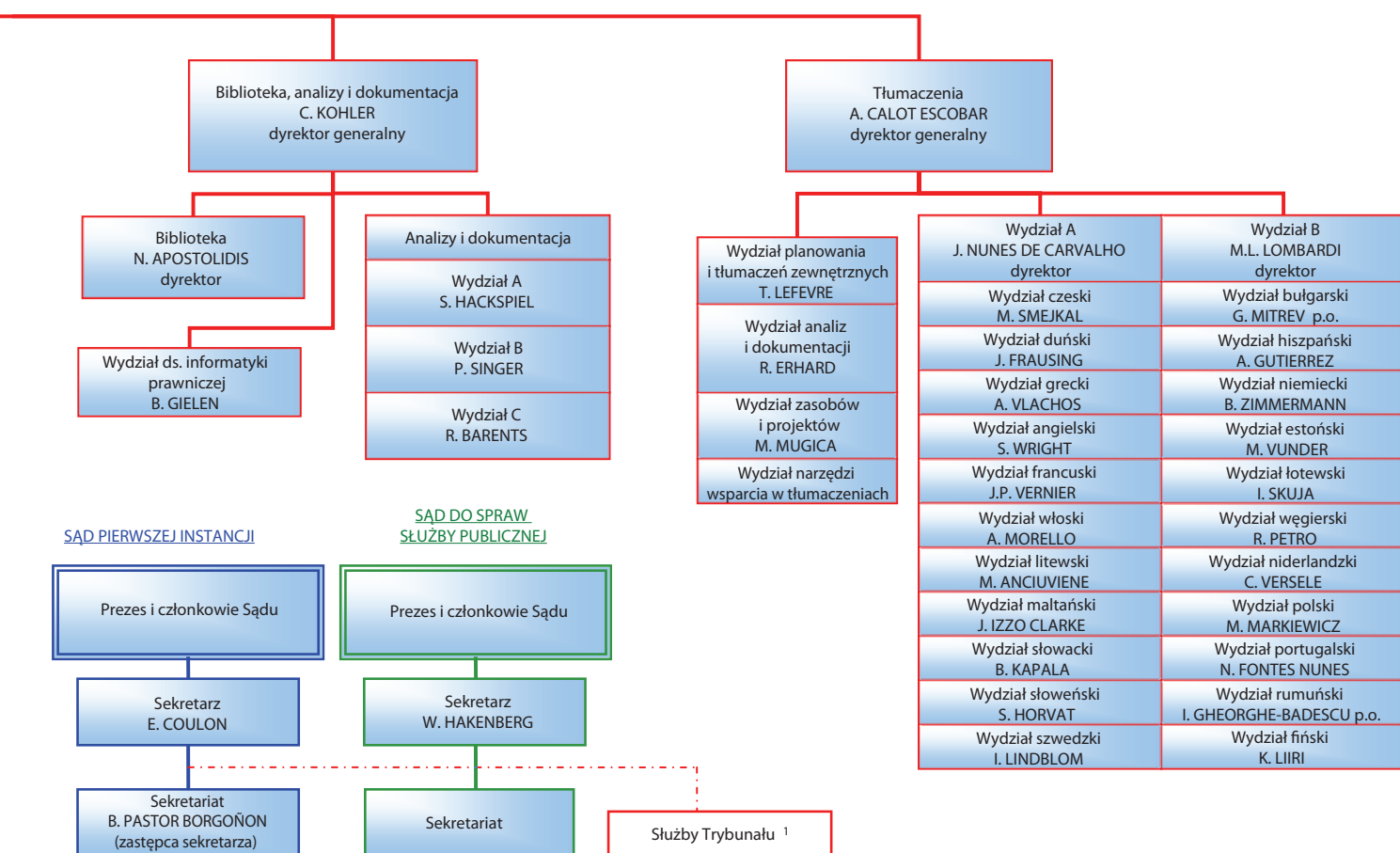
Sąd do spraw Służby Publicznej

6–8 czerwca	Spotkanie członków Sądu z delegacją członków Bundesverwaltungsgericht w Lipsku w sprawie postępowań spornych z zakresu służby publicznej
18 czerwca	Udział prezydenta P. Mahoneya i sędziego S. van Raepenbuscha w konferencji na temat „L’incidence des modifications du statut des fonctionnaires et agents de l’Union européenne sur le contentieux communautaire de la fonction publique” organizowanej przez departament europejskich studiów prawniczych w Kolegium Europejskim w Brugii we współpracy z profesorem G. Vandersandenem i L. Levim (CMS DeBacker)

Skrócony schemat organizacyjny

¹ Zgodnie z art. 52 Protokołu w sprawie statutu Trybunału Sprawiedliwości i art. 6 załącznika do tego protokołu urzędnicy i inni pracownicy świadczą wobec Sądu Pierwszej Instancji i Sądu do spraw Służby Publicznej usługi umożliwiające ich funkcjonowanie.

Dane teleadresowe Trybunału Sprawiedliwości

Z Trybunałem Sprawiedliwości można się skontaktować w następujący sposób:

Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich

Adres pocztowy: L-2925 Luksemburg

Telefon: (352) 43 03-1

Teleks: 2510 CURIA LU

Adres telegraficzny: CURIA

Faks Trybunału: (352) 43 03-2600

Faks wydziału ds. kontaktów z mediami i informacji: (352) 43 03-2500

Faks Wydziału Wewnętrznego – sekcja ds. publikacji: (352) 43 03-2650

Trybunał w Internecie: www.curia.europa.eu

Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich

**Sprawozdanie roczne 2007 – Przegląd działalności Trybunału Sprawiedliwości
Wspólnot Europejskich, Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich i Sądu ds. Służby
Publicznej Unii Europejskiej**

Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich

2008 — 260 s. — 21 x 29,7 cm

Nr katalogowy: QD-AG-08-001-PL-C

ISBN 978-92-829-0881-5

ISSN 1830-1940

